

Dr. Ilkei Csaba

5. oldal Utolsó oldal

A miniszteri megnevezett: Horvát Miklós

2001. 04.

Az elmaradt

állambiztonsági rendszerváltás

Szerzői Kiadás

2013

Dr. Ilkei Csaba:

**AZ ELMARADT
ÁLLAMBIZTONSÁGI
RENDSZERVÁLTÁS**

Szerzői kiadás
2013

Dr. Ilkei Csaba: *Az elmaradt állambiztonsági rendszerváltás*
Szerzői kiadás, 2013.

A kötetet alkotó írások és forrásuk:

Dr. Ilkei Csaba: *Állambiztonsági rendszerváltás, 1989*

Forrás: <http://tdyweb.wbteam.com/LaszloDosszieFeltaratlanTitkai.htm>
(2009)

Dr. Ilkei Csaba: *A behálózott első szabadon választott magyar országgyűlés*

Forrás:
<http://tdyweb.wbteam.com/BehalozottMagyarOrszaggyules.htm>
(2010)

Dr. Ilkei Csaba: *Állambiztonsági jegyzetek 1990-ből – A BM III. Főcsoportfőnökség vezetői a Nemzetbiztonsági Bizottság zárt ülésein*

Forrás:
http://tdyweb.wbteam.com/AllambiztonsagiJegyzetek_1990.htm
(2010)

Dr. Ilkei Csaba: *1990. december 30.: Antall József és Orbán Viktor előszilvesztere a Fehér Házban*

Forrás: <http://www.utolag.com/TenyekEsTitkok.htm>
(2009)

Dr. Ilkei Csaba: *Vesztegzár a Fehér Házban: az MDF-frakció két napja a taxisblokádnak idején – a rendszerváltás titkai eredeti fényképekkel*

Forrás:
http://tdyweb.wbteam.com/Vesztegzar_a_Feher_Hazban.htm
(2010)

Dr. Ilkei Csaba: *Josef von Ferenczy a katonapolitika őrnagya „y” és „von” nélkül*

Forrás:

<http://www.utolag.com/Ilkei/Ferenczy/FerencziJozsef.htm>

(2011)

Dr. Ilkei Csaba: *Göncz Árpád disszidálni akart, felesége és az Index nem tud róla*

Forrás: <http://www.utolag.com/GonczArpadDisszidalniAkart.htm>

(2010)

Dr. Ilkei Csaba: *A kormány intézkedései visszalépést jelentenek az ügynökmúlt rendezésében*

Forrás: <http://kuruc.info/r/7/71466/>

(2010)

Tipográfia: Cser Ferenc

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	4
Bevezető	7
Állambiztonsági rendszerváltás, 1989	14
„Ez egy életveszélyesen komoly ügy!” – A rejtélyes „László” dosszié feltáratlan titkai	14
Intézkedési terv fantomképpel	22
Egy elfogott levél névsorral	24
Deutsch: „Sokmindenre kiképzik a fiúkat!”	30
„Für Lajost fafejűnek tartják”	32
„...sok pénzt kapunk az amerikaiaktól...”	38
A behálózott első szabadon választott magyar országgyűlés 43	
Volt ügynökök, titkos megbízottak, titkos munkatársak mint az új rend képviselői	43
Felkészületlenség, tájékozatlanság	46
Tovább szolgálók, eltüntetett iratok	49
Aczél György fogdaügynök	51
A mágnesszalagok menthetetlenül lelepleznek	55
"Szakértő" és Németh Miklós listája	58
"Hálózati tagok kilépni!"	62
A jelentéseik tartalma és terjedelme vagy más ok miatt figyelemre méltó néhány hálózati személy:	65
Minden második lépésük szabálytalan volt	108
"Magán fedésben pártokat is kiszolgálunk!"	110
Állambiztonsági jegyzetek 1990-ből – A BM III. Főcsoportfőnökség vezetői a Nemzetbiztonsági Bizottság zárt ülésein	114
Pallagi Ferenc meghallgatása 1990. július 20-án	117
Harangozó Szilveszter meghallgatása 1990. november 1-jén	120

Horváth József meghallgatása 1990. november 22-én	123
Más vezetők meghallgatása a Nemzetbiztonsági Bizottságban	125
1990. december 30.: Antall József és Orbán Viktor előszilvesztere a Fehér Házban	129
Közeledések és vonzódások – Az utód kiválasztása, megóvása és felkészítése – Közmegegyezés és polgári középpárt	129
"A gazember csak annyit jelent..."	130
Viktor nyakkendő nélkül	131
Végrendelkező telefon.....	135
Vesztegzár a Fehér Házban: Az MDF-frakció két napja a taxisblokádnál idején	137
A rendszerváltás titkai eredeti fényképekkel	137
Pénztelenül, kényszerlépésben	140
Akik rákötöttek az eseményekre	142
A köztársasági elnök színt vall	144
Profi közreműködők	147
„A kormány mondjon le! Nagykoalíciót!”	148
Bizalmi szavazás	152
Sorosnál dőltek el a dolgok	155
Lezsák ellentüntetői	157
Josef von Ferenczy a katonapolitika őrnagya „y” és „von” nélkül.....	161
Ferenczi, Horn, Ilkei, Kulin, Kéri	168
A „fezőr és pozőr” kiszagolja az üzletet.....	171
„A függetlenséggel nem megy semmire!”	176
Antall: „Ne foglalkozz Ferenczivel!”	178
Miért nem köszöntötték 90. születésnapján?.....	184
Hol és miért volt az ÁVH őrizetében ?	191
Karrier a nyilas apóstól a kommunista pártig.....	198
Anyja, nővére és „Téglássy” ügynök Leányfalun	206
Nemesi származás elintézve, látogatás Münchenben.....	211
„Mindenre kész volt pénzéhségében”	216

„Hírforrás” a helyszínen, szobalány beépítése javallott	219
„Egy szélhámos dandy a kat.pol.-ról”	221
Politikusokat lovagoltatott divatos áramlatokon.....	223
Göncz Árpád disszidálni akart, felesége és az Index nem tud róla	231
A kormány intézkedései visszalépést jelentenek az ügynökmúlt rendezésében.....	242

Bevezető

Akik nem emlékeznek a múltra, arra ítéltetnek, hogy ismét átéljék azt. Akik nem tanulnak történelmi hibáikból, az a sorsuk, hogy miattuk bukjanak el.

A rendszerváltás óta eltelt időszak súlyos adóssága az átmenett állambiztonsági múlt teljes körű feltárása, törvényes rendezése.

Az 1990 utáni politikai elit felelőssége, hogy 23 év elteltével is megmaradt a **jogállamisággal ellenkező** tisztázatlanság és bizalmatlanság légköre, a zsarolás, az időzített lejáratás és az aktuálpolitikai haszonszerzés lehetősége.

Az egykori állambiztonsági hálózati személyek - akárcsak hivatásos kapcsolattartóik - nem távoztak a közéletből és a közvéleményt formáló személyiségek köréből. Nem ismerték be múltjukat, nem kértek bocsánatot, nem adtak erkölcsi elégtételt. Késik az információs kárpótlás. Az elmúlt 13 évben megvizsgált 12 ezer személy közül **mindössze 112-en** váltak meg tisztségüktől azután, hogy ügynökmúltjuk napvilágot látott, vagy ezt megelőzendő maguktól lemondtak.

A mai nemzetbiztonsági szolgálatok örökölték elődeiktől a nem jogállami módszerekkel megszerzett **információs monopóliumot**, melyről maguktól nehezen vagy sohasem fognak lemondani. "*Aktív nemzetbiztonsági érdek*" címszó alatt azt tartanak vissza, amit csak akarnak.

1990 óta minden olyan kísérletet jégre vittek, amely a volt állambiztonsági főcsoportfőnökség 1990 előtti teljes hálózati és hivatásos névsorának valamint iratainak nyilvánosságra hozataláról, korlátlan levéltári megismerhetőségéről és az áldozatok információs kárpótlásáról szólt.

Minden párt gyűjtögetett már más pártok ellenében kompromittáló dokumentumokat, minden párt vagy annak holdudvara elő tud húzni váratlan leleplező iratokat a magánarchívumából, amelyeket időben kimazsolták és spájzoltak kritikus pillanatokra.

A szolgálatok gyakran megvezették a politikusokat, a lebe-

szélő emberek mindig megindultak, amikor kellett.

A politikai pártok **fertőzöttségük fokától függően** rettentek vissza a jogi lépések következetes végig vitelétől, például akkor, amikor alkotmánymódosítással kellett volna garantálni a közérdekű nyilvánosság elsőbbségét a jogtalan magánérdekkel szemben. Kijátszották az átvilágítási törvényt, menekülő kiskapukat nyitottak. Az 1990 óta fenntartott rendezetlenség és feltáratlanság megmutatkozik a még létező többféle titkos adattár, a kutathatóság és a nyilvánosság tekintetében.

A jogi következetlenség miatt nem sikerült szinkronba hozni a rendezés alapvető kritériumait:

a közérdekű adatok nyilvánosságát, az állami és szolgálati titok védelmét, a személyes adatok védelmét, a levéltári szakmai szempontokat, a tudományos kutatás szabadságát és a nyilvánosságra hozatal módját.

Folytatódott a **társadalom** félrevezetése: azért tudunk keveset az állam biztonságáról, mert eltűntek az iratok, a "Duna-gate" volt a legenda, s egyesek közvetlenül a rendszerváltás előtt tettek is egyes iratok és dokumentumok eltüntetéséért.

Nemcsak a **pártok** takargatják kritikátlanul, beismerés és konzekvencia nélkül, farizeus módon a bűnöket.

Nem működik az **állampolgár** kontrollja sem. Az elszegényedő, gyűlöletre hangolt ember morálisan is leépül egy megosztott, két párti országban. Az ellenséges pártot jobban gyűlöli a besúgó bűnösségénél, ezért ha választania kell, inkább a besúgóra szavaz. (Például Szita Károly, Kaposvár fideszes polgármestere esetében.) Az ezzel kapcsolatos káros társadalmi jelenségek sora így egyre bővül: erkölcsi relativizmus, cinizmus, nihil, közöny, szubjektívizmus és önkény. *"Az én ügynököm vétlen áldozat, bezzeg a te ügynököd egy mocskos gazember!"*

A hiszékeny olvasó, néző bedől a legátlátszóbb és leggátlástalanabb tagadásnak is – a besúgónak ezt tanították, – mások a rossz hír hozóját fogják hibáztatni és nem azt, aki emberileg megbukott, amikor nem volt bátorsága nemet mondani a beszerzőknek.

Lelepleződés esetén **tipikus magatartások**: tagadj a végtelenségig, a bizonyítékok ellenére is, vagy épp azért, mert tudod, hogy nem maradt semmilyen bizonyíték a levéltárban, pártod nem fog elítélni, leváltani, ellenkezőleg: ápol és eltakar. Az sem baj, ha a leleplezett ügynök nem kér bocsánatot, "*mi így is szeretiünk*". Sőt, akadnak aláírásgyűjtők és aláírók, akik szolidaritást vállalnak az ügynökkel, s felmentik (lásd Szabó István filmrendező esetét), például azzal az önkényes megkülönböztetéssel, hogy ő az alkotó munkája alapján más elbírálás alá esik, mint a társadalom többi, kevésbé ismert tagja, akikre csak vonatkoznak a morális szabályok, senki sem mozdul meg értük.

Lehet-e különbséget tenni ügynök és ügynök között aszerint, hogy ki milyen érdemeket szerzett, milyen teljesítményt nyújtott az élet egyes területein, a munkában vagy az alkotásban, művészetben, sportban, újságírásban, írói munkásságban? Elválasztható-e az ember és az alkotó, az ember és az Isten szolgálja? Ha igen, milyen előnyökkel és megkülönböztetésekkel járhat ez? Melyikért kell szégyenkezni és melyikért nem? Utólagosan **milyen érdemek számíthatók be**, milyenek nem, s ki mondja meg mindezt?

Minden 1990 utáni kormány kitüntetett már ügynököket, magasan kvalifikált márkás neveket, volt állambiztonsági tiszteteket. Nem tudnak a múltjukról? Akkor az a baj, ha meg tudnak, akkor az. És ha mondjuk véletlenül nem tudnak, akkor muszáj elfogadni a kitüntetést? Nem lehet visszautasítani lelkiismereti okokra hivatkozva?

Ha egy vezető újságíró veszélybe kerül, akkor kilép az állásból és külsősként dolgozik ugyanoda, mert akkor már nem számoltatható el. Így lettek főszerkesztőkből "alapító főszerkesztők".

Hadd emlékeztessenek az **1994. évi XXIII. törvény**: az „átvígázási törvény” csödjére. Ez a megalkuvó jogalkotási termék még jobban megnehezítette a tisztánlátást, és félrevezető módon hagyott kiskaput tényleges hálózati személyek számára.

Ennek a következménye az, hogy akik **papírt lobogtatnak**,

hogy őket átvilágították, s nem találtak semmit, azok is keveset bizonyítanak! Csupán annyit, hogy nem voltak nyilasok, karhatalmisták vagy **III/III**-asok. De ettől még lehettek: **III/I**-es hírszerzők, **III/II**-es kémelhárítók, **katonai hírszerzők és katonai elhárítók, szigorúan titkos tisztek, T-lakás gazdák, társadalmi kapcsolatok, fogda-ügynökök**. Sőt, lehet, hogy **III/III**-asok voltak, de az átvilágító bírácoknak akkor és ott a négy irattári bizonyítékból (6-os karton, szervezési nyilatkozat, jelentés, pénzügyi bizonylat) nem állt rendelkezésére **legalább kettő**, csak egy, s a szervező, a kapcsolattartó és a vonalvezető állambiztonsági tiszt vallomása sem volt meg vagy nem volt terhelő, ebben az esetben a bírák kénytelenek voltak érintetlenséget igazoló papírt kiállítani!

Természetesen vannak **árnyalatok** a hálózati személyek megítélésében. Voltak passzívak és az együttműködést megtagadók, mások hamar abbahagyták a tevékenységet, kérték a kapcsolat megszakítását különböző okokkal; volt, akit terhelő, kompromittáló adatok, tények alapján szerveztek be zsarolással, fenyegetéssel, börtönbüntetés kilátásba helyezésével. De a többség hazafias alapon vállalta a feladatot, vagy maga jelentkezett önként előnyszerzés céljából, netán egyszerűen azért, hogy ártson másoknak, bosszút álljon magánéleti vagy munkahelyi riválisain. A különbségeket mindig nagy körültekintéssel, empátiával és megértéssel kell vizsgálni, mérlegelni. Hihetetlenül egyedi és utánozhatatlan életutakkal találkozunk, ahol a sablonok rossz tanácsadók.

A hatályát vesztt, többszörösen módosított átvilágítási törvény a politikai, szellemi elit vezető tisztséget betöltő, meghatározott körére terjedt ki. Az ezt követő és jelenleg is érvényben lévő **2003. évi III. törvény** az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról minden közszereplőre vonatkozik.

„Közszereplő: az a személy, aki közhatalmat gyakorol, gyakorolt vagy közhatalom gyakorlásával járó tisztségre

jelölték, illetve aki a politikai közvéleményt feladatszerűen alakítja vagy alakította.” – mondja ki az 1.§ (2) 13. pontja.

*„**Hálózati személy** az a személy, aki az e törvény hatálya alá tartozó iratokat keletkeztető szervezetek számára titokban, fedéssel és fedőnévvel jelentést adott, vagy ilyen jellegű beszervezési nyilatkozatot írt alá, vagy ilyen tevékenységért előnyben részesült.” (1.§ (2) 5.)*

Tehát a feltételek **bármelyikének** vagylagos megléte (vagy jelentést adott, vagy beszervezési nyilatkozatot írt alá, vagy előnyben részesült) **önmagában** is megalapozza az érintettséget. Hozzáteszem: értelmezésükhöz azonban általában szükséges a hálózati nyilvántartásba vételt igazoló, s a hálózati személy adatait tartalmazó **6-os karton**. Eddig még sohasem találtak **hamis** 6-os kartont, csak a bíróság előtt hazudozó beszervező és kapcsolat-tartó tiszteket. Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára nem ad ki hamis kartont!

Nem árt emlékeztetni a tudományos kutató azon jogosultságára, hogy az érintett **beleegyezése nélkül is** nyilvánosságra hozhat személyes adatot, ha az a történelmi eseményekről folytatott kutatások eredményeinek bemutatásához szükséges. (A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. tv. 32.§ (3) b. illetve: Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. tv. 12.§ (3) b. pontja). Ám régi igazság: történelem nincs történelmi szereplők nélkül, s számtalanszor csak az idő dönti el: ki formálta valójában a történelmet, s ki nem.

Amikor még egyik törvény sem létezett, 1990-94 között is volt néhány biztos támpont. Több példa szerint is eredményt hozott – teljes bizonyossággal vagy nagy valószínűséggel – a megmaradt kartonos operatív és hálózati nyilvántartás anyagának **keresztellenőrzése**, azaz egybevetése a kiegészítő vagy ráutaló okmányokkal, így a BM volt személyzeti főosztályának és külügyi osztályának zárt irattári anyagával, továbbá a pénzügyi osztályon fellelt bizonyítékokkal (fizetési listák, elszámolások, jutalmak); a

bíróság előtt hatásos volt az egykori beszervező és kapcsolattartó tiszt őszinte, feltáró vallomása, kiegészítve a vonalvezető tiszttel, aki ellenőrizte a hálózati személy és a kapcsolattartó tiszt viszonyát.

Ma is alig esik szó azokról az esetekről, amikor a jelentések **tartalomelemzésével** állapítjuk meg az érintettséget. Például: a Független Kisgazda Párt egyik frekventált történelmi vezetőjéről nem maradt fenn sem beszervezési, sem munkadoszói, s nincs 6-os kartonja sem, tehát formálisan semmilyen a törvény által nevesített bizonyító eszköz. Mégis, meglévő jelentéseiből tartalomelemzéssel – életútja, politikusi pályája eseményeinek és a jelentésíró által említett tények, körülmények összefüggéseinek feltárásával – tökéletesen azonosítható.

Tartalomelemzésre persze nem vállalkoztak az átvilágító bírák, s mai ítélkező kollégáik sem szeretik ezzel tölteni az időt; sablonos, mechanikus, esetleges és kiszámíthatatlan a két törvény nyomán kialakult vegyes gyakorlat. A történészeknek, levéltári kutatóknak mégis le kell tenniük a jog asztalára elmélyült, nagy türelmet igénylő munkájuk szakszerű eredményét, hogy a mindig időzavarral küszködő bírák is jogi meggyőződésükké formálhassák a tudományos kutatómunkával feltárt ismeretanyagot, kellőképp megalapozva indoklásukat a társadalom számára is megnyugtató ítéletekhez. Ami a történészekre, kutatókra tartozik, azt rájuk kell bízni annak érdekében, hogy a bíróságokon ne csak formális jogszolgáltatás, hanem érdemi igazságszolgáltatás is folyjon.

Az eredeti nyilvántartást hiánytalanul és hitelesen őrző **mágnesszalagok** manipulálatlan megnyitása, kinyomtatása pedig új fejezetet jelenthet az ügynök ügyek tényszerű rendezéséhez.

A titoktörvényt addig érdemes puhítani, amíg a közérdekű adatok áttörhetnek a törvény résein. A célokat tekintve azonban még helyesebb, ha a jogalkotó **nyilvánosság-törvényt** alkot, amely az információs monopóliumot egyszer s mindenkorra feltöri az állampolgárok tájékozódása érdekében.

Az ügynöktörvényt helyettesítő jogszabályok toldozgatásá-

val-foldozgatásával nem lehet kikerülni a négy évenként változó **politikai érdekek** mókuskerekéből, a jognak a történeti valóságon, a társadalmi igazságosságon és az alkotmányos értékeken kell alapulnia. A mindenkori szolgálatok nem lehetnek a mindenkori politikai hatalom eszközei. Valójában a polgárok és a nemzet biztonságán kéne örködniük, korlátozott civil kontroll mellett.

A kutató-feltáró munka – az említetteken túl – is alapvető akadályokba ütközik. Akár személyeken és jelentéseken keresztül igyekszik valaki rekonstruálni az elnyomó rendszert, akár annak intézményi szerkezetére, rendszerére (a sokszor szajkózott struktúrára) kíváncsi. Van, aki évek óta pereskedik az állammal, de az is előfordult már, hogy egy kutató jogerős bírósági ítélet ellenére sem kapott meg egy iratot.

Gyakran megfeledkezünk azokról, akikkel a hálózati személyek (ügynök, titkos megbízott, titkos munkatárs) együttműködtek. Hivatásos állambiztonsági tisztek, azok előjárói, a jelentések kormányzati és **politikai megrendelői** és a megrendelésekről határozatokat hozó testületek. Azok csak a munkájukat végezték? Olyan munkát, melyre mindig szükség van, nemcsak az egypárti diktatúrában? S az információs monopóliumot titkon azért is meg kell őrizni, mert négyévenként más és más hatalom szolgálatába kell szükségszerűen állítani? Milyen alkotmányos rend az, amelynek nincs hatalma érvényesíteni az akaratát?

Mindnyájunk joga - sőt, kötelessége is -, hogy **megismerhesse saját történelmét!** Nem lehet nyugodt a jövőnk, ha nem tiszta a múltunk! *"Akik nem emlékeznek a múltra, arra ítéltetnek, hogy újra átéljék azt!"* Egyre nehezebb titokban tartani a bűnöket, a társadalom elemi igénye a tisztán látás, a múlttal való szembenézés. Nem lehet végtelen ígéretekkel elaltatni a közvélemény többségének érdeklődését. Hamis a megalkuvók kommunikációja: *"Kit érdekelnek már ezek az ügyek?"* A tisztességes, politikai elfogultságoktól mentes múltfeltárás érdekli az embereket. Ennek reményében ajánlom figyelmükbe néhány tanulmányomat, íráso-mat.

A Szerző

(2013)

Állambiztonsági rendszerváltás, 1989

„Ez egy életveszélyesen komoly ügy!” –
A rejtélyes „László” dosszié feltáratlan titkai

Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy, állambiztonsági főcsoportfőnök, belügyminiszter-helyettes

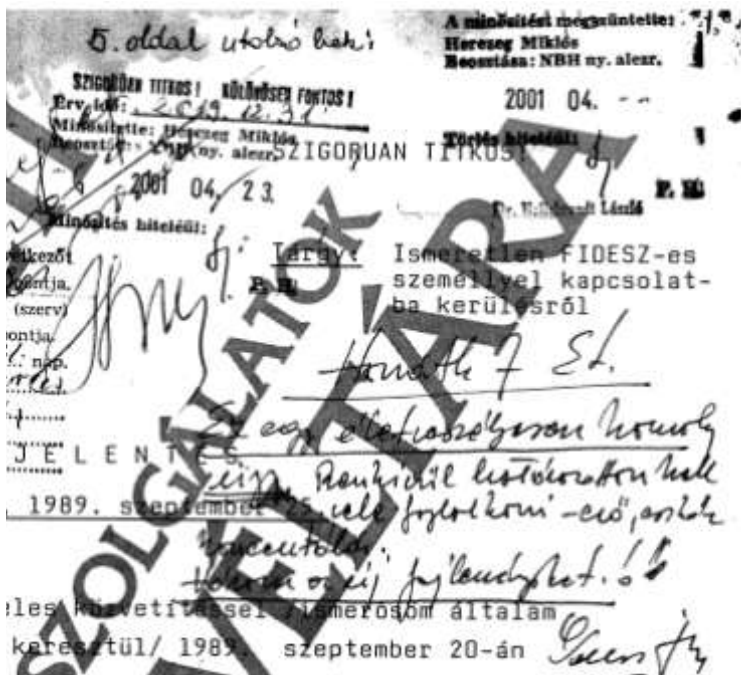

Horváth József III/III. csoportfőnök

A BM III. Állambiztonsági

Főcsoportfőnöksége II. csoportfőnökségének, a kémelhárításnak 7. osztálya a nemzetközi együttműködés területén dolgozott. Amikor a 7/A alosztály főoperatív tisztjének: **Cs. I.** őrnagynak 1989. szeptember 25-én kelt jelentése **Pallagi Ferenc** r. vezérőrnagy főcsoportfőnök, belügyminiszter-helyettes asztalára került, a tábornok szívéhez kapott és a következőket írta a jelentés első oldala jobb felső sarkába **Horváth József** r. vezérőrnagynak, a belső reakció ellen küzdő III/III. csoportfőnökének:

Pallagi főcsoportfőnök Horváth csoportfőnökek: „Ez egy életveszélyesen komoly ügy!”

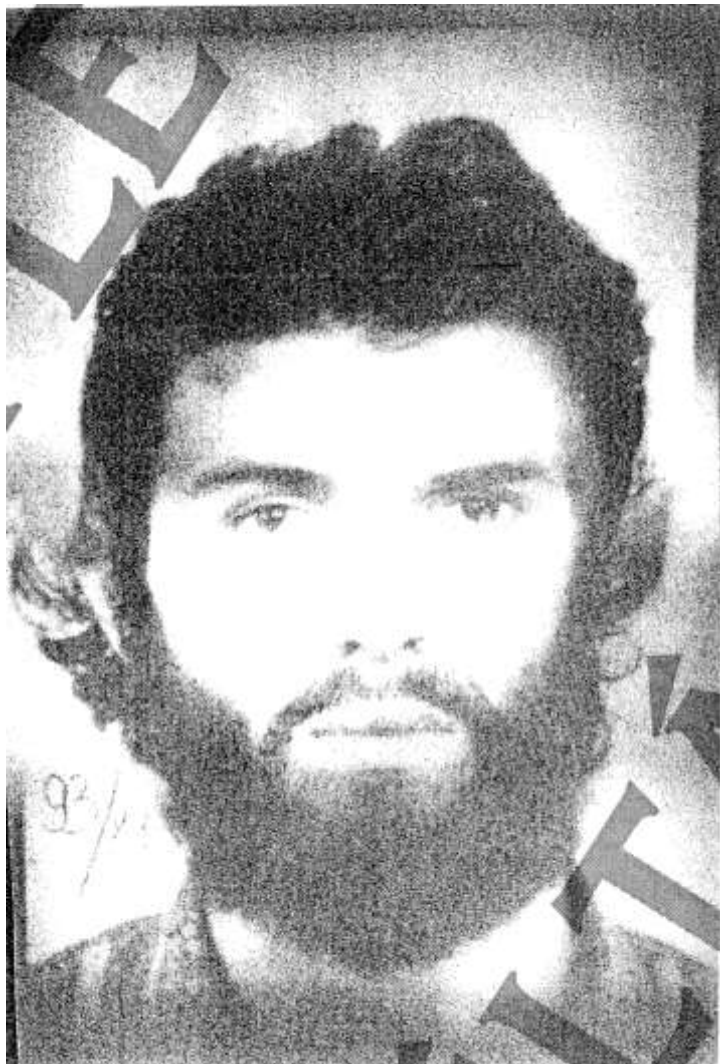
"Horváth J. Et. Ez egy életveszélyesen komoly ügy. Rendkívül határozottan kell vele foglalkozni – erő, eszköz koncentráció. Várom az új fejleményeket! Pallagi Ferenc."

A jelentés tárgya: "Ismeretlen FIDESZ-es személlyel kapcsolatba kerülésről." A jelentés tartalma: hogyan kezdett hozzá a FIDESZ és az SZDSZ az állambiztonsági rendszerváltáshoz. Hogyan alakítják ki és képezik belső biztonsági csoportjaikat, szűrik ki az ügynököket soraikból, s térképezik fel az állambiztonsági főcsoportfőnökség személyi állományát belső informátorai segítségével. Az ismeretlen személy: egy, a FIDESZ kemény magjához tartozó, de csalódott aktivista, aki kapcsolatot keresett az

"államapparátusban dolgozó komoly, megbízható személlyel." Innentől kezdve a "**László**" fedőnevű ügy dossziéi két szálon futnak: **1.**, "László" valódi nevének, személyiségének és környezetének megismerése, **2.**, a FIDESZ és az SZDSZ állambiztonsági terveinek, előkészületi tevékenységének feltárása.

1989. szeptember 20-án egy ismeretlen férfi hívta fel telefonon Cs. I. állambiztonsági őrnagyot, akinek ismerősére hivatkozva közölte, hogy FIDESZ-es barátja még aznap délután három és fél négy között szeretne vele találkozni a Vörösmarty téren, a cukrászda felőli földalatti lejárónál. A jelszó: "*Elromlott a Quarz-órám, megmondaná mennyi az idő?*" A "Reform" egyik számát és az SZDSZ "*kék könyvét*" fogja kezében tartani. Az őrnagy pontosan megjelent, a leírás alapján azonnal felismerte a FIDESZ-est, akinek elmondta a jelszót, ő erre két azonosító kérdést tett fel: hol tanult és hány testvére van? A kapott válaszokat nyugtázva a Duna part felé indultak el. Presszóba nem volt hajlandó beülni. Félórát sétáltak. Az ismeretlen közölte, hogy keresztnéve László, vezetéknévét érthető okokból nem mondja meg. Cs. I. így rögzítette az ismeretlen személyleírását: kb. 30 éves férfi, 170 cm. magas, izmos, kisportolt, egyenes tartású, fürgé járású. Arca kerek, magas homlokú, erős hullámos, gesztenyebarna, hátrafésült, halántékánál enyhén ritkuló, a fülére kissé ráérő haja van, Kossuth-szakállt és bajuszt visel. Orrhegye gömb alakú, ajkai húsosak, fogai épek, szeme barna, vékony, fémkeretes, lilás fényvédő réteggel bevont szemüveget viselt. Póló, kék kordbársony nadrág, sötétkék edzőcipő.

Magáról annyit mondott, hogy bölcsészkart végzett, jelenleg "*szabadúszó*", a FIDESZ szűkebb magjához tartozik. A jelentésben – ami a miniszterhelyettes elé került – itt következnek az érdemi információk, melyek roppant fontosak voltak a hatalom számára.

A rejtélyes „László” fantomképe a III. főcsoportfőnökségen

Cs. I. a III/II-7-A alosztály főoperatív őrnagya a következőket jelenti:

"László" elmondta:

"Ma már nem tudja elfogadni az Orbán-Kövér-Deutsch féle irányvonalat, miután az nyilvánvalóan az erőszakosság, az anarchia felé mutat, a legkevesbé az ország helyzetének stabilizálását célozza. Elege volt Orbán és a választmány zsarnokoskodásából, úgy gondolja, hogy a radikális FIDESZ szándékokat a katasztrófa bekövetkezése előtt mindenképp meg kell akadályozni. Ő maga nem akar a Belügyminisztériumhoz fordulni, mert ismeretei szerint az SZDSZ-nek vannak belső informátorai a BM-ben és nem szeretné, ha a sínek mellett találnának rá."

"László" kérte az őrnagyot, hogy az államapparátusban dolgozó illetékesekhez juttassa el az információt, de ne verje nagydobra a jelentkezését. Megjegyezte: ha az illetékesek értékesnek tartják információit, nem utasítana vissza némi anyagi támogatást, mert nem áll tulságosan jól. Majd így folytatta:

"A FIDESZ szűkebb magjában nagy a felfordulás a Kerekasztal-tárgyalásokon tanúsított különállás miatt. Új partnereket keresnek az erőszakos kommunistaellenes elképzeléseikhez és ebben az SZDSZ mellett próbálnak társakat keresni olyanokban, mint a kiskeleti MDF-szárnny, vagy a Krassó-féle csoportosulás. "

"A FIDESZ most alakítja ki belső biztonsági csoportját az SZDSZ segítségével /Demszky Gábort említette/, amelynek feladata az akciók biztosítása, a FIDESZ szűkebb magjának védelme."

"A FIDESZ az SZDSZ ösztönzésére folytatja a belügyi állomány felmérését, lakókörnyezetben, szolgálati helyeken, kiemelten a polgári ruhás állományra koncentrálna, az állambiztonsági állomány bemérésére összpontosítva. Kiemelt feladat az állambiztonsági tisztek

kapcsolatkörének felmérése az ügynökök kiszűrése céljából. Az SZDSZ most már egy nagyobb összefoglaló anyagot készít az állambiztonság fontosabb ügyeiről."

*Orbán Viktor*nak komoly gondot okoz az, hogy korábban volt valamilyen ügye...

***"Orbán Viktor*nak komoly gondokat okoz az, hogy korábban volt valamilyen ügye, ami akkor ugyan elsimult, de ha nyilvánosságra kerülne, az a politikai szereplésének végét jelentené, olyan mértékben lejártná őt."**

"László" a beszélgetés során végig ideges volt, gyakran nézett körül, beszéde gyors, hadaró – sajátos fejjhangon beszélt –, esetenként széteső, s gondolatait nem mindig fejezte be. Közölte, hogy most meglehetősen elfoglalt a Kerekasztal és a választási előkészületek, különböző rendezvények miatt, de ha lehet találkozzanak másnap három és fél négy között a Dorottya u. 4. sz. alatti épületben, a Tradeinform I. emeleti tárgyaló-pihenő galériáján.

Ezt követően a III/III. csoportfőnökséggel konzultálva az a döntés született, hogy Cs.I. őrnagy jelenjen meg a másnapra ter-

vezett találkozón, s rögzítse a beszélgetést.

"László" az előző napinál is idegesebbnek tűnt, de próbálta leplezni. Egyebek között elmondta:

"Nagyon sok a munka, különösen amiatt, hogy egyrészt új támogatókat, ugyanakkor a köztársasági elnök választáshoz is gyűjteniük kell az aláírásokat, miután Orbán is kacérkodik azzal, hogy indul. Orbán hülye, ha azt hiszi, hogy a legkisebb esélye is lenne, sokkal racionálisabb az, ha az SZDSZ valamelyik nevesebb vezetőjét, pl. Tölgyessyt támogatják. Az Orbán-Kövér-Deutsch hármas kezd veszélyes vizekre evezni. Fejükbe vették, hogy az eddigi ténykedésük kevés, ennél erőszakosabban, látványosabban kell fellépniük, intruzív akciók szervezésével és végrehajtásával. Ez alatt Orbán valójában robbantásos merényleteket, szabotázs akciókat ért, ami nyilvánvalóan anarchiába vezet. Ezért Orbánék elhatározták, hogy kapcsolatot keresnek megbízott kiutaztatásával a Carlos csoporttal, illetve próbálnak kapcsolatba lépni olyan palesztinokkal, akik Fehérszálás környékén kaptak kiképzést. Ily módon próbálnak korszerű, működőképes robbanószerkezetekhez jutni, mivel Kövér kijelentése szerint: robbanóanyagot szerezni nem művészet."

Idáig jutott "László", amikor ingerülten közölte, hogy nem ebben állapodtak meg, megegyeztek, hogy az őrnagy nem hoz belügyeseket a nyakára, ne nézzék őt kezdőnek, a bejáratnál ott áll egy figyelőkocsi, az NJ 35-76-os rendszámú fehér Lada, benne egy nő kötöget, két srác meg újságot olvas a hőségben. Az őrnagy igyekezett megnyugtatóan "László"-t, hogy ha így is van, semmi köze az egészhez, érvelését kétkedéssel ugyan, de elfogadta és folytatta a fontos információkat:

"A FIDESZ biztonsági csoportjának – kb. 15 fő – kiképzésével az SZDSZ két embere, Demszky Gábor és Légrádi Péter foglalkozik. Az SZDSZ-nél többen kaptak

felkészítést az NSZK-ban és az USA-ban /Demszky és Légrádi is/, s az ott tanultakat adják tovább. Általános konspirációs felkészítést a FIDESZ szűkebb magjának minden tagja kap, ez a biztonsági csoport azonban mélyebb kiképzésben (figyelési, ellenfigyelési módszerek, akcióbiztosítás, információgyűjtés, ügynökök foglalkoztatása, stb.) részesül. Tervezik, hogy a biztonsági csoport néhány tagját szintén kiküldik az USA-ba, vagy az NSZK-ba, s ezt követően a kiképző munkát a FIDESZ teljes egészében átveszi. "

"László" hangsúlyozta, hogy az SZDSZ egyre erőteljesebben támaszkodik a FIDESZ-re a belügyi állományra vonatkozó információk megszerzésében:

"Az SZDSZ feltehetően komoly informátorokkal rendelkezhet, legalábbis erre utal a Demszky és Légrádi által közöltek jellege. A megszerzett információkat ugyancsak az SZDSZ vezényletével most viszik számítógépre a hasznosítási lehetőségek javítása érdekében. Jelenleg helyiség gondjaik vannak, most tesznek lépéseket a megfelelő bázis megszerzésére."

László még elkezdte mondani, hogy egy Béla, egy Gábor és egy Zoltán keresztnévű FIDESZ-es már elindult vagy hamarosan elindul egyeztetni a választási taktikát és megszerezni a nemzetközi támogatást a választási küzdelmekhez Csehszlovákiába, az NDK-ba, Lengyelországba, az NSZK-ba és Ausztriába. Részletekbe nem merült, közölte, hogy mennie kell a "Reformpárti es-ték"-re, utána Kerekasztal és választási egyeztetés lesz. Ehhez lemondóan csak annyit tett hozzá, hogy egyre kevesebb azonos-ságot érez "ezekkel a lököttekkel", a kezdeti valós elképzelésektől teljesen eltértek. S ezzel eltűnt a cég szeme elől.

Intézkedési terv fantomképpel

*Esvégh Miklós r. alezredes, III/III.
csoportfőnök-helyettes*

Október első felében javaslatokat, intézkedési terveket dolgoz ki a BM III/III-2-b alosztálya. (A III/III-2. osztály az ifjúságvédelmi elhárítással foglalkozott, osztályvezető: **Timár Zoltán** r. ezredes; a **b.**, alosztály feladata az ifjúságellenes reakciós erők elhárítása az egyetemeken, főiskolákon, az ifjúsági klubokban, társaságokban, stb., alosztályvezető: **Herbán Tibor** r. őrnagy. Az osztályt **Esvégh Miklós** r. alezredes csoportfőnök-helyettes felügyeli.) Az intézkedési tervek Horváth József r. vezérőrnagy csoportfőnök egyetér-

tésével kerülnek Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy állambiztonsági főcsoportfőnök, belügyminiszter-helyettes elé engedélyezés céljából.

Az intézkedési tervek az eddig ismertetett információk mellett a következő tények figyelembe vételével készülnek:

A., "László" vagy a FIDESZ-től való megcsömörlése miatt, vagy provokációs céllal kívánja információit célba juttatni. Személyének és valós szándékának felderítése elengedhetetlen. Elkészítik fantomképét. Ellenőrzik az Izraelbe tartó személyszállító repülőgépek utaslistáit, mivel "László" utolsó üzenetében kilátásba helyezte, hogy izraeli rokonaihoz utazik. **Cs. I.** őrnagy kiutazik Ausztriába, hogy találkozzon "László" közvetítőjének Salzburgban tartózkodó ismerőseivel abból a célból, hogy értesítse "László"-t a további együttműködés fontosságáról és az anyagi dotáció lehetőségéről.

- B.,** A "László" által átadott első megszerzett írásos névsor alapján ellenőrzés alá vonják a főcsoportfőnökség azon aktív és nyugállományú személyeit, akik az ellenzéki csoportokkal kapcsolatba kerülhettek. Különös figyelmet érdemel, hogy "László" Demszky, Rajk László és Légrádi Péter öt olyan informátoráról tud, akik valamikor az állambiztonsági szolgálatnál dolgoztak, illetve dolgoznak jelenleg is. Áttekintik az utóbbi tíz évben leszereltek névsorát és az áruló hálózati személyek listáját. Dezinformációs anyagot indítanak el útjára, annak hatását operatív eszközökkel mérik.
- C.,** Az állambiztonsági hálózati személyek közül külön feladat-tervet dolgoznak ki a FIDESZ szűkebb magjához tartozó "**Temesvári**" fedőnevű titkos megbízott számára a párt frissen alakult biztonsági csoportjába való bejuttatás érdekében. Ugyanilyen feladatot kap a Magyar Radikális Pártba beépült "**Hermann Attila**" fn. titkos megbízott is.
- D.,** Rajk Lászlót, Légrádi Pétert és Demszky Gábort szoros ellenőrzés alá veszik, a már működő 3/a rendszabályok (ez a telefonlehallgatás hivatalos neve) nyomán keletkezett anyagokat összegyűjtik és átnézik. A III/III-4 osztállyal (elhárítás a kulturális területen és a radikális ellenzékiek körében) és a III/III-6 osztállyal (szamizdat felderítés és akciók végrehajtása) együtt ellenőrzik a pártok biztonsági csoportjaira vonatkozó valamennyi adatot, különös tekintettel a müncheni kiképzésre utazó személyekre. Rajk, Demszky, Légrádi és a hozzájuk közel álló ismert SZDSZ és FIDESZ vezetőkről kompromittáló anyagot állítanak össze, s szükség esetén intézkednek, hogy az anyag megléte az érintettekhez kiszivároghozon.
- E.,** A "László" által megjelölt, a Carlos csoporttal való együttműködésre utaló adatokat a III/II. csoportfőnökség illetékeseivel együttműködve ellenőrzik

Az intézkedési tervek végrehajtását Pallagi Ferenc október 10-én engedélyezte. Cs. I. őrnagy kellő biztosítással és nem kis

költségekkel október 12-től 16-ig kapcsolat felvételi és személy felderítési akciót hajtott végre Ausztriában. Az eredmény csaknem kudarc. Az ismerős Salzburgban közli, hogy a közvetítő elől is eltűnt "László", az utoljára szeptember végén látta Budapesten, ahol "László" bizonyossággal lakik, a FIDESZ-kongresszuson is hiába kereste, pedig ott kellett volna lennie; valószínűleg külföldre utazott, ahova régóta készült ösztöndíjjal.

A vezetés elégedetlen, de a kutatás folytatásáról dönt, mindekelőtt a FIDESZ – SZDSZ berkekben folyó ellenséges cselekmények megismerése miatt.

Egy elfogott levél névsorral

Egy érdekes fordulat némiképp megváltoztatja az érdeklődés irányát. Október 16-i keltezéssel a BM III/3. "K" ellenőrzési osztály (ez a postai küldemények ellenőrzését és az ellenséges anyagok terjesztőinek felkutatását végezte) vezetője: Dr. Kiss István r. alezredes közvetlen Pallagi Ferencnek jelent: kiemelték a forgalomból egy Budapestről Cs. I. -nek címzett, annak Szolnokon lakó édesapja címére küldött levelet, tartalmát felterjesztik. (Cs. I. édesapja korábban a Szolnok megyei Pártbizottság munkatársa volt.) A levélben "László" újabb információkat, adatokat és egy névsort közöl – az SZDSZ által összegyűjtöttekből – köztük állambiztonsági vezetőkről, belső informátorokról. A csoportfőnökségen belső vitát vált ki, hogy Cs. I. őrnagy nem hajlandó megnevezni ausztriai kapcsolatát, szerinte "László" közvetítőjét egy olyan szolnoki ellenzéki társaságban kell keresni, amelyben helyi értelmiségiekén kívül megfordultak budapestiek is, köztük a FIDESZ-től Orbán és Fodor is. Október 23-án Cs. I. az egyre jobban rá nehezedő belső nyomásra "László" közvetítőjeként megnevez egy szolnoki ügyvédet: dr. Sz.-t, aki a megyei Rendőr – főkapitányság III/II. osztályának szigorúan titkos állományú tisztjeként dolgozott a Kőolajipari Vállalatnál, ám saját kérésére leszerelt és a helyi reformkörü mozgalom egyik vezetője, szervezője lett. Ám amikor hivatalból megkeresték egykori kollégái, tagadta, hogy ismerné "László"-t.

Ugyanezen a napon, október 23-án a III/III-4-a alosztálya Kertész László r. százados aláírásával jelenti az SZDSZ biztonsági szolgálatáról:

*"...információink szerint a szolgálat szervezésével **Szilágyi Sándor**, újabban pedig **Dr. Demszky Gábor** foglalkozik. Nevezettek a korábbi időszakban tapasztalatokat szereztek az ellenfigyelés megszervezésében, amikor különböző rendezvényeket, szamizdat szállításokat, anyagátadásokat biztosítottak, illetve hajtottak végre ilyen módon. Felmerült továbbá a gyanú, hogy Demszkyt külföldi útjai során kiképezték ilyen biztonsági rendszer megszervezésére, irányítására. Ezt igazolja az is, hogy a nagy erővel – 30 gépkocsival – végzett operatív figyelések alkalmával is képes volt felfedni a figyelés tényét, illetve azonosítani néhány figyelő gépkocsit.*

*Az SZDSZ ügyvivői testületének részéről **Szent-Iványi István** több alkalommal beszélgetett "**Trójai**" fn. tmb.-vel a szolgálat felállításának szükségességéről. A szolgálat működésének gyanújáról "**Tamás**" és "**Horváth András**" fn. tmb.-ék is szolgáltatott információkat. Szeptember 22 és 24 között Sopron mellett a brennbergbányai úttörőtábor területén az SZDSZ választási előkészítő tábort rendezett. A program során – feltehetően a plenáris ülések alatt – valaki, vagy valakik átkutatták a jelenlévők szekrényeit, táskáit. A kutatás tényét "**Horváth András**" észlelte, aki az egyik előadást követően észrevette, hogy táskájában más sorrendben vannak az újságok, illetve szakkönyvét is átlapozták. "**Tamás**" fn. tmb. jelentette, hogy a táborba a jegyzetfüzete eltűnt egy-másfél órára.*

*A két esetből is nagy valószínűséggel megállapítható, hogy az SZDSZ biztonsági szolgálata csírájában már megkezdte működését, esetenként végrehajt kisebb akciókat is. "**Horváth András**" fn. tmb. jelezte, hogy a XII.*

kerületi SZDSZ csoportnál felvetődött, hogy a létrehozandó szolgálatnak a belső biztonság megszervezésén túl, hírszerző feladatokat is el kellene látnia a különböző politikai pártok választási taktikájának kipróbálása érdekében. Az elképzelést egyeztették az Ügyvivő Testülettel és megkezdték az ezirányú szervező munkát."

A jelentés hivatkozott "Horváth András" fedőnevű titkos megbízottra, akit beépítettek **Ráday Mihály** XII. kerületi kampánystábjába, s ott nemcsak fontos ügyek aktivistája lett, hanem ő jelentette október 9-én, hogy *"hírszerző feladatokat"* is vállaltak egyesek, például ...*Ernő az MSZMP-nél, Fruzsina pedig a KDNP-nél*, s egy három tagú *"titkos elvi operatív irányító csoport"* is alakult.

Dr. Rédei Miklós r. vezérőrnagy, III/II. csoportfőnök (1977-1988)

Benkő Ferenc r. ezredes, III/II. csoportfőnök (1988-1990)

A III/II. 7. osztályának két tisztje november 2-án konspiratív hangfelvételt készített egy **"Vírus"** fn. személlyel, aki 1988. októberében került a látókörükbe és feltűnően pontos ismeretekkel rendelkezett a BM szervezetéről, állományáról, funkcionális felépítéséről, munkamódszereiről.

[illegible]

"László" listája 275 névvel

(Személyes jó barátjának nevezte **dr. Rédei Miklós** r. vezérőrnagy – 1977-től 1988. augusztus 30-ig volt a III/II. csoportfőnöke, s egyben főcsoportfőnök-helyettes – vejét: dr. P. Tibor ügyvédet és a tábornok leányát: Katalint.) "Vírus" felfedte, hogyan, milyen módszerekkel tudtak egyes személyeket priorálni, járőr kocsikat ellenőrizni, szolgálati helyeket, fontos objektumokat bemérni, telefonvonalakat használni, operatív információkat szerezni. Felelős vezetők neveit sorolta fel jó ismerősként nemcsak a BM-ben, az állambiztonsági főcsoportfőnökségen, hanem a BRFK-n, a kerületi kapitányságokon, a VPOP-nél, a KPM Katonai Főosztályán és másutt is. A rendőrség belső helyzetének romlását, az állomány sebezhetőségét azzal is érzékeltette, amit a XV. kerületi kapitányságról megismételt:

"Vírus" szerint az 1988 októberében általa elmondottak mit sem változtak. A kapitányságra, a kmb-i irodába továbbra is bejárnak az utcalányok, sőt a rendőrök a BM Klubba is magukkal viszik őket. Az ott felszedett információkat azután jól értesültségük fitogtatása céljából környezetükben terjesztik ezek a kívül álló személyek."

Az a levél, amelyet "László" küldött Cs. I. -nek, édesapja szolnoki címére 275 nevet tartalmazott, s olyantól származhatott, aki belülről ismerte az állambiztonsági főcsoportfőnökséget, erre utalt például az, hogy nem keverte a polgári és a katonai hírszerzés állományát. Logikusan, kellő hierarchiában vette sorra a III-as szervezetét a felső vezetés tagjaitól a legmélyebb konspirációban működőkön (III/2.osztály, III/V-1. osztály) keresztül a külföldi rezidentúrák szigorúan titkos tisztjeiig. A legjobb szakemberek elemezték a névsort a III/I. 2-es osztályon és megállapították, hogy a névsor egy ember emlékezetére utal, s mivel e forrás a hírszerzés területéről sorolja fel a legtöbb nevet (a legkevesebbet a III/III. csoportfőnökségről), feltételezték, hogy az illető a III/I. csoportfőnökségen dolgozott.

Az ezt követő belső átvilágítás kiterjedt a leszereltekre, elbo-

Deutsch: „Sokmindenre kiképzik a fiúkat!”

Deutsch Tamás

"A rendezvényen találkozott volt egyetemi csoportvezetőjével, Györgyi Kálmánnal, valamint csatlakozott hozzájuk Deutsch Tamás is. A jelenlegi társadalmi és politikai helyzetről beszélgettek. Ennek során jövőbeni elképzeléseikkel kapcsolatban Deutsch Tamás elmondta, hogy a FIDESZ-nek és az SZDSZ-nek több tagja is részt vesz egy manager-képző tanfolyamon, mely az Oxford-i diplomával egyenértékű manager diplomát ad. A képzés hat hónapi magyarországi tanfolyam, továbbá hat hónapi oxfordi tanfolyamból áll.

A manager-képzés megvalósítására egy alapítványt hoztak létre, melyben részt vesznek Rockefellerék és Soros György is. A magyar képzés Budafokon, a volt Törley villában folyik. Jelenleg a hazai képzés stádiumában állnak."

Az állambiztonsági főcsoportfőnököt az előbbieket információértéke nem rázta meg, a most következők azonban lázba hozták:

"Deutsch elmesélte, hogy a hathónapos kinti képzés alatt sok mindenre kiképzik a fiúkat, többek között a belső és külső elhárítással kapcsolatos ismeretekre is. Deutschnak ezzel kapcsolatban az a véleménye, hogy akármi is lesz Magyarországon, az államvédelemre illetve valamilyen ezzel foglalkozó hivatalra minden körülmények között szükség van. Hozzátette, pusztán az nem biztos, hogy ezt ugyanazokkal az emberekkel kell csinálni, mint eddig."

Egyértelműnek tartja, hogy egy ilyen hivatalba laikusokat nem lehet tenni, ezért fel kell készíteni a megfelelő személyeket erre a speciális tevékenységre. Az alapítvány segítségével a FIDESZ és az SZDSZ úgy készül, hogy bármikor szakképzett embereket tudjanak erre a munkára kiállítani."

Soros György

A szakmai részletekbe csak ezután bonyolódott Deutsch, de nem valószínű, hogy ezek saját szerény képességeinek a termékei, sokkal inkább az SZDSZ-nek és a FIDESZ-nek súgó jogász és belügyi szakemberek elképzelései voltak:

"Deutsch elmondta, hogy nem kívánják ők a katonai elhárítást és egyáltalán az egész elhárítást sem a HM, sem a BM keretein belül látni, hanem egy, az NSZK-ban működő Alkotmányvédelmi Hivatalhoz hasonló szervezet keretében. Elképzeléseik szerint a hivatalt egy parlamenti bizottság felügyelete alá helyeznék és a hivatalnak teljesen függetlennek kell lennie a miniszterektől, a minisztériumoktól és a főhatóságoktól. Mivel a választások után 100%, hogy a HM és BM miniszter is polgári politikus lesz, a hivatalnak nem szabad pártérdekeket szolgálnia, hanem egyértelműen magát az államot kell védeni. Azt szeretnék elérni, hogy a hivatal jogállása az Al-

kormánybírósághoz hasonló legyen, azaz közvetlenül a Parlament alá tartozzék. Erre a speciális munkára a manager-képzés keretében, annak külföldi szakaszában az elkövetkező egy évben 30-40 főt szeretnének kiképezni. A manager-képzésre amerikai-magyar közös vállalat alakult. Feltétel az angol nyelvtudás. A hazai hat hónap alatt válogatják ki azokat, akik Nagy-Britanniába tazhatnak és akik mindenképpen megbízható személynek minősülnek. A biztonsági hivatal vezetője az elképzelések szerint államtitkár lenne, a pontos elnevezés még nem eldöntött."

(Már itt megjegyzem, hogy ennek az elképzelésnek az első fele lényegében nem valósult meg. A polgári hírszerzés Információs Hivatal, a polgári kémelhárítás Nemzetbiztonsági Hivatal néven a mindenkori kormánypártok által kijelölt tárca nélküli miniszter felügyelete alatt áll 1990 óta, a katonai elhárítás pedig Katonai Biztonsági Hivatal néven visszakerült a HM-be, ahol az ott megmaradt hírszerzés a Katonai Felderítő Hivatal nevet kapta. A Nemzetbiztonsági Bizottság a parlament egyik bizottságaként korlátozott jogkörrel ellenőrzi ezen területeket.)

„Für Lajost fafejűnek tartják”

Deutsch – ekkor még Fürtelen – Tomi egyetemi végzettség nélkül nagy ívű államhatalmi, strukturális okfejtésbe is bocsátkozik a két párt nevében későbbi ismert családjogi állapotát tekintve némi pikáns és kínos felhanggal leendő apósa szellemi képességeit illetően:

"A továbbiakban Deutsch Tamás a belpolitikai helyzettel kapcsolatban elmondta, hogy a FIDESZ és az SZDSZ hajlandó belemenni egy újabb alkotmány módosításba a köztársasági elnök választása ügyében. Ennek az az oka, hogy mindenképpen el akarják kerülni Für Lajos köztársasági elnökké történő megválasztását.

A két szervezet jelenlegi értékelése szerint inkább Pozs-

gay Imre legyen a köztársasági elnök, mint Für Lajos. Az a véleményük, hogy a világ Pozsgay Imrét fogadta el, már most úgy tárgyalnak vele, mint köztársasági elnökkel, azonkívül nem annyira kompromittálódott, mint Szűrös Mátyás. Für Lajost egyértelműen bizalmatlan személynek és fafejűnek (sic!) tartják."

Für Lajos

Pozsgay Imre

Hála "**Marosi**" fn. tmb.-nek, jelentése megőrizte az SZDSZ és a FIDESZ, mint akkori testvérpártok más kormányzati elképzeléseit is. Ezek közül érdekes:

"Jövőre vonatkozó elképzeléseikkel kapcsolatban Deutsch elmondta továbbá, hogy az SZDSZ és a FIDESZ a gazdasági minisztériumot nem akarja meghagyni az MSZP-nek. Véleményük szerint meg kell szüntetni az Országos Anyag és Árhivalt, az Országos Tervhivalt, valamint a különálló Pénzügyminisztériumot és ezek összevonásával egy új típusú gazdasági minisztériumot kellene létrehozni. Ez a minisztérium kizárólag csak a gazdasági folyamatokkal foglalkozzon, a költségvetést a

parlament kezelje. A Magyar Nemzeti Bank jegybanki funkcióját meg kell szüntetni. A gazdaság helyreállításával kapcsolatban az az elképzelésük, hogy a forint konvertibilissá tételéhez további 30%-os forintleértékelés és másfél-három milliárdos világbanki hitel szükséges. A lakásépítést teljesen fel kell szabadítani, s magánvállalkozási formában újjászervezni. Az állami lakásokban lakóknál a lakbérek csak azon bérlők esetében kellene felemelni, akik még külön rendelkeznek nagy értékű gépkocsival vagy vikend házzal."

A titkos megbízott itt megjegyezte, hogy volt csoportvezetője, a jogi kar akkori dékánja, ki népszerű ember az egyetemen nagyon pozitívan nyilatkozott a Deutsch által képviselt FIDESZ-SZDSZ közös elképzelésekről. "Marosi" tmb. még beszámol arról, hogy lányának van egy igen fura, mondhatni rejtélyes csoporttársa a jogi egyetemen, akivel kapcsolatban a jelentést aláíró Nagy Lajos r. szds. osztályvezető így fogalmazott:

"...van egy csoporttársa a jogi egyetemen, aki előtte egy évet a SOTE-n végzett. Ez a csoporttárs izraeli állampolgár és senki sem érti, hogy mi szüksége van egy magyar jogi diplomára, hiszen azzal Magyarországon kívül a világ egyetlen pontján sem tud mit kezdeni. Lánya elmesélte, hogy ez az izraeli fiatalember jövő szeptemberben induló három hónapos, Izraelben végzendő munkára táboroz kizárólag fiúkat. Miután a tervek szerint magyar egyetemen is nyelvvizsgát kell szerezni a diploma mellé, az izraeli fél a három hónapon túl egy évre kínál lehetőséget a nyelvet tanulni szándékozók-nak. Ezek olyan kibucokban lennének elhelyezve, ahol kizárólag vagy angolul vagy héberül beszélnek. "Marosi" lánya említette az izraeli fiatalember nevét is, de azt az ügynök elfelejtette..."

A "Szigorúan titkos!" minősítésű anyagnak nagy jelentőséget tulajdonít Pallagi Ferenc állambiztonsági főcsoportfőnök, ezért

december 11-én egyebek között a következők írja a jelentés jobb felső sarkába Horváth József III/III-as csoportfőnöknek:

"Horváth J. r.vörge! Igen értékes információ! Ezt a manager-képzőt fel kell deríteni! A jelentés minden értékes elemét – szinte az egész anyagot – egy kicsit megszerkeszteni, tájékoztatásra alkalmassá tenni Németh M. részére. A III/I., III/II., III/IV. csoportfőnök is kapjon az anyagból. Pallagi Ferenc."

Néhány nappal a Duna-gate botrány kitörése előtt, december 19-én a III/III/2-b. alosztály összegezi azokat az információkat, melyeket a III/II-1 osztály (elhárítás az USA és egyes latin-amerikai országok hírszerzésével szemben) és a III/II-8 osztály (közgazdasági, kereskedelmi, idegenforgalmi elhárítás) munkatársaival együtt gyűjtött a ***"jobboldali ellenzék által manager-tanfolyam fedéssel működtetett titkosszolgálati-állambiztonsági kiképzésre"*** vonatkozóan. Megállapították, hogy Budafokon, a Törley villában zajló manager-képzést a ***Magyar Hitel Bank*** finanszírozza, fő támogatója pedig ***Mark Palmer*** budapesti amerikai nagykövet. A mintegy 30 fő részvevő képzése kizárólag üzleti-kereskedelmi jellegű, a hallgatók túlnyomó többsége neves iparvállalatok alkalmazásában állt. (A mellékelt lista szerint, pl.: Ipari Minisztérium, OKGT, Kereskedelmi és Hitelbank, Biogal, Mikroelektronika, Economix, Csepeli Szerszámgép Rt. Pannonplast, Elektromodul, KSH SzÜV., Polifoam Kft., Alba Régia Szfvár., Taurus, Tungsram, Egis Gyógyszergyár, stb.) A résztvevők közül többen később magas beosztásokba kerültek, volt, aki államtitkár lett.

"Szigorúan titkos!"
(Selejtezésig)

How the J. reading

Угол наклона к горизонту

Кеңес

- or a manager - copy

ONAT

ier 5-én tartott találkozóról készült
ítéséből: 2. mell. t. t. Hódmező

- well identified
 - white to greenish off
 - white to greenish
 - white to greenish

- Die jüdischen Gemeinden in Moskau
elektoriert - unter der Aufsicht der Regierung
organisiert, unter der Aufsicht der Regierung
für die Kontrolle der Juden in Moskau

Egyetem gólyabálján, amelyet 1989. Novemb. 11. szomb.
nvi Egyetemen tartottak. Itt talál-
lyekkel. 119. sz.

- 3. $\overline{II}^I, \overline{III}^{II}, \overline{III}^{IV}$. empty second
in position or empty cell.

zetemi csoportvezetőjével, Györgyi
zzájuk Deutsch Tamás is. A jelenlegi
beszélgettek. Ennek során jövőbeni

*Pallagi Horváthnak: „... tájékoztatásra alkalmassá tenni Németh Miklós részé-
re!*

A jelentés így zárul:

"Nyitva maradt az a kérdés, hogy a manager-képző alkalmas-e esetleges tanulmányozó, kiválasztó tevékenységre, amely után Angliában az itt kiszemelt emberekkel folya a jelzett kiképzés."

A jelentést a III/III./2-b. osztályon Dr. Kaizinger Zoltán r. hadnagy írta alá (ő a "László"-ügy főelőadója), de szignálta Her-

bán Tibor r. őrnagy alosztályvezető és Esvégh Miklós alezredes csoportfőnök-helyettes is.

A nyitva maradt kérdésre nem kaptunk választ. Három nappal később megkezdődött **Duna-gate** botrány eseményei elsöpörték a "László"-ügy további tanulmányozását, felderítését, mint ahogy politikai következményei elsöpörték az egész állambiztonsági főcsoportfőnökséget is. "László" rejtélyes és bizonyossággal nem azonosítható személyére, akárcsak a sokat keresett belső információk forrásokra vonatkozólag

ma még nincs több hiteles adat az *Mark Palmer amerikai nagykövet* Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában. Az SZDSZ legismertebb állam-biztonsági szakértője néhány nappal ezelőtt érdeklődésemre azt válaszolta: "László" valószínűleg nem is létezett, legendáját azért kellett kitalálnia a III. főcsoportfőnökségnek, hogy felléphessen az ellenzék ezen a téren is elkerülhetetlen, rendszerváltást előkészítő lépései ellen. Más vélemény szerint, az állambiztonsági főcsoportfőnökség belső ellenzékének kritikája találkozott a rendszerváltók külső szándékával, amely módszerekben nem válogatott és anyagi helyzeténél fogva, külföldi támogatással a szükséges információkat meg is tudta vásárolni. Ismét mások szerint néhány ifjú állambiztonsági tiszt lázadt fel balról a rendszer eladása, alantas átjátszása ellen, s egy ilyen "László" legendával próbálta felhívni a vezetés figyelmét a két rendszerváltó párt szervezkedésére, veszélyes hatalomszerző törekvéseire. Mivel a történetnek vannak még elvarratlan és tisztázásra váró száalai, nem különben az államtitkok kategóriájába tartozó tényei, a szerző nem zárja le a "László"-dossziét. Kutatóként azonban tartozik még "László"-nak annyival, hogy az eltűnése előtti két utolsó, *Cs. I.* őrnagyhoz írt leveléből idézzem. Ezek tényei megvilágítják azt az ok-okozati összefüggést, amiért a csaló-

dott "László" jobbnak látta elmenni a rokonokhoz.

„...sok pénzt kapunk az amerikaiaktól...”

"Pista! Ez már életveszélyes albró, inkább megyek a rokonokhoz! Küldeni akarnak **Münchenbe** kiképzésre, de ezt már nem vállalom. Annyit megérdemelnek ezek a flúgosok, hogy még így elmondjam, **D. Gábor** és **L. Péter** négy kiugrott biztonságis informátoráról tudok, akiket jól megfizettek. Egy **Építész** és egy **Homo**-ként emlegetett ürge külföldön dolgozó, a **Taxis** és a **Bika** pedig itt-honi belügyeseket dobott fel. Olyan nevekre emlékszem, mint ... (itt kb. 50 név következik.) Két nagy lista van **D. Gáboréknál**, **Rajk** őrzí valahol, abból lestem ki ezeket. Fénykép és sok adat van róluk, a ..... számon szerzik be a részletes adatokat. A listákon szereplőkről mindent tudni akarnak folyamatosan, különösen a kapcsolatokra mennek rá, – keresik az ügynököket. Tudok még egy **Pénz**-ként emlegetett belső informátorokról, aki csak háttéradatokat tud adni, de most szerezt egy másik ürget, aki előre is tud majd tájékoztatni a belügyi akciótervekről. Hát ennyit! Köszönet a jó szándékért, talán még találkozunk. Üdv: **L.**"

"Pista! Már minden kész az indulásra, mire ezt a levelet megkapod, valószínűleg már a szabad világban leszek. Jobb ez így, annyira már elköteleztem magam, hogy nem tudnék szabadulni tőlük, viszont amit ők akarnak, azzal már a szüleim életét, a sajátomat, az itt kapott viszonylagos jólétet, az egész értékrendszeremet meg kellene tagadnom. Ez azért már túl nagy áldozat lenne.

Az az igazság, hogy az **SZDSZ-en keresztül sok pénzt kapunk az amerikaiaktól, de ezt a nagyok zsebre vágják**. Különösen nagy érdem kell ahhoz, hogy valaki részesedjen a repíből. Úgy mondják, ez a pénz kell a helyiségekre, a rendezvényekre, a technikai eszközökre, de tu-

dom, hogy ez nem igaz. Az imádott vezéreink egyszerűen eltüntetik. Az SZDSZ még csak-csak egységes, de a FIDESZ-en belül hamarosan szakadás áll be, kivéve, ha **D.Gáborék** csodát tudnak művelni. Ökrös, meg még néhányan, főleg a vidékiek túl radikálisnak tartják az **Orbán** féle vonalat, amit tulajdonképp nem is ők találtak ki, hanem **Rajkék** erőltetik azzal, hogy az SZDSZ-t megtartsák szalonképesnek a radikálisabb fellépéstől. Nemrég komoly összecsapás volt **D. Gábor**, **L. Péter**, illetve a FIDESZ vezérkara között. **D.** bezengte, hogy **Pénzes** állítása szerint az **SZDSZ és a FIDESZ szűkebb környezetében legalább 5 BM-informátor** működik, akik lényegében mindenről tájékoztatják a belügyeseket. **Pénzes** azt is elköpte, hogy a **Rajkék** listáján lévők közül nagyjából kik foglalkozhatnak ezekkel az informátorokkal. **D. Gáborék** valami szuper tervet eszeltek ki csapdaként, illetve aktívabb ellenőrzés alá akarják vonni a **Pénzes** által megnevezett belügyeseket, hátha horogra akadnak az informátorok. Erről az ügyről összesen tíz ember tud, no meg én, de ezt ők, remélem, nem tudják. **Pénzesnek** havi 10 ezer forintot fizetnek a repiből és 150 ezret ígértek be neki, ha szállítja az informátorok azonosítóit is. 300 ezer a fejpénz azért, ha megszerzi az aktív informátort a belügyön belül, akinek viszont havi 30 ezret ígérnek. Esetleg a barátainak segíthet, ha folytatom a listát, amit nagy hirtelen ki tudtam írni. Valamilyen rendszer szerint csoportosítva vannak a nevek, különféle jelölések is vannak, de ezeket nem tudtam megfejtetni, gondolom a barátaid megfejtik majd. Szóval: **Földesi, Harangozó, Rédei, Benkő, Bogye, Pallagi, Strényi, Ágoston, Horváth, Matuska...** (és itt még **265** név következik.) A lista állandóan bővül, csak azokat húzzák ki, akikről kiderül, hogy meghaltak. Ehhez a lapok halálozási rovatát is böngészik, de vezetik a nyugdíjazást és a kitiüntetések is, ha az újságban megjelenik. Volt szerencsém véletlenül látni **D. Gá-**

bor és L. Péter két informátorát. Az egyik egy sovány, magas, szőke, bajuszos fickó, elég rendesen ihat, 40 év körüli lehet, de öregebbnek látszik, a másik egy alacsonyabb, köpcös, pocakos, ritkuló hajú ürge. Beszélnek még egy randa nőről is.

...ha még valami fontos eszembe jut, majd még megírom. De remélem, hogy már kintről. Bízom benne, hogy ha majd egyszer valamikor valamilyen oknál fogva igazolnod kellene Magyarország előtt a személyemet, ezt a szívesseget megteszed. Üdv: L."

Végül néhány, az előzőekben szereplő állambiztonsági hálózati személyről saját – be nem fejezett – kutatásaim alapján.

"Temesvári" titkos megbízott. Az események idején 21 éves, miskolci, az ELTE Bölcsészkarának hallgatója. 1988 októberében szervezte be a BM III/III-2-b alosztálya, Kaizinger Zoltán r. hadnagy hazafias alapon az ifjúságvédelem területére. Az állambiztonsági operatív nyilvántartóban hálózati kartonja 1990-ig lezáratlan, kódja szerint "titkosított hálózati személy." A rendszerváltás után ismert bulvárújságíró, lapigazgató Miskolcon.

"Herman Attila" titkos megbízott. 1964-ben született Miskolcon. Beszervezése idején, 1985 áprilisában a borsodsziraki tsz-ben dolgozik betanított munkásként, később Budapestre, a VII. kerületbe költözött. Fekete László r. őrnagy, a Borsod megyei Rendőr – főkapitányság III/III. osztályának beosztottja szervezte be hazafias alapon, az egyházi reakció elhárításának területére, tartótisztje Tóth Tamás r. százados volt. 1985. október 28-án vette át a III/III-2-a. Nyilvántartó kartonja lezáratlan, kódja szerint "titkosított hálózati személy."

"Tamás" titkos megbízott. 1974 novemberében történt beszervezése idején 34 éves evangélikus lelkész egy bakonyi kis településen. Hazafias alapon szervezte be a Veszprém megyei Rendőr – főkapitányság III/III. osztálya, Csillag József r. szá-

zados. 1979-ben Budapestre költözött a józsefvárosi gyülekezethez, a szolgálat segítségével bekerül a MUOSZ újságíró iskolájába, melynek elvégzése után az *"Evangélikus Élet"* kulturális rovatvezetője és a Szabad Földbe is rendszeresen publikál. Az egyházi elhárítás vonalán vette át 1979. szeptember 19-én a III/III-1-a alosztály. 1985. március 20-tól a III/III-4-a alosztályon folytatta, ahol a radikális ellenzék elhárításában működött közre. 1990-ig *"titkosított hálózati személy"*.

"Horváth András" informátor, majd titkos megbízott, másik fedőneve: **"Rendező"**. Beszervezése idején, 1972 júniusában 24 éves budapesti egyetemi hallgató az ELTÉ-n. A III/III-2-a alosztályról Kőfalvi Gábor r. hadnagy szervezi be hazafias alapon az ifjúságvédelem területére. 1973 júniusában belép az MSZMP-be. 1979. február 7-én átveszi a kulturális elhárítás III/III-4-b területe. Jelent az ELTE bölcsészkarának oktatási és kulturális életéről, az Egyetemi Színpadról, a Studium Generaléről, majd Franciaországból a Concordia ifjúsági táborok szervezetéről. Sikeresen beépül a rendszerváltó radikális értelmiség, mindenekelőtt az SZDSZ soraiba. Állambiztonsági operatív nyilvántartó kartonja 1990-ig lezáratlan, kódja szerint "foglalkoztatott élő hálózat." A rendszerváltás után – egyebek között – főiskolai tanársegéd az ELTE Tanító- és Óvóképző Főiskolai Karának társadalomtudományi tanaszékén, s egy fővárosi belső kerület reformpedagógiai alapítványának kuratóriumi elnöke.

"Faragó János" titkos megbízott. Veszprémi születésű, Debrecenben lett népművelő és a Szolnok megyei Rendőr – főkapitányság III/III. osztálya szervezte be 33 éves korában, 1977 szeptemberében, Urbán István r. főhadnagy révén, hazafias alapon a kulturális elhárítás területére. Öt év múlva "áruló lett" bejegyzéssel kizárták. 1988-ban belépett az MDF-be, annak Szolnok városi majd megyei vezetője, hat év múlva az országos választmány alelnöke, 1994-ben országgyűlési képviselő.

viselő, az MDF Szolnok megyei listájáról kerül be a parlamentbe, ahol két bizottság tagja, majd az országgyűlés egyik jegyzője. 1997. április 30-án lemondott.

"Régész" titkos megbízott. 30 éves kollégiumi nevelőtanár Fűzfőn a 303. MŰM-ben, amikor 1978 novemberében hazafias alapon ifjúságvédelmi feladatokra szervezte be Döbrönte Gábor r. hadnagy, a Veszprém megyei III/III. osztályról. Budapestre irányították, ahonnan a SZETA-ról, annak szervezeti működéséről és Krassó Györgyről jelentett. Az Ajkán lakó tanár 1984-ben dekonspirálódott, ezért október 2-án kizárták a hálózathoz.

"Kiss József" ügynök. A Mechanikai Mérőműszerek Gyárának kaposvári születésű galvanizáló szakmunkását 36 éves korában, 1986-ban kompromittáló körülmények alapján szervezte be a kulturális elhárítás területére Berényi Mátyás r. főhadnagy a III/III-4-b alosztályról. Már 1987-ben dekonspirálódott, március 12-én kizárták.

A besúgó névsor épp úgy lezáratlan, mint a rejtélyes „László” dosszié.

(2009)

Dr. IlkeiCsaba
tudományos kutató

A behálózott első szabadon választott magyar országgyűlés

**Volt ügynökök, titkos megbízottak, titkos munkatársak
mint az új rend képviselői**

1990. május 2-án délelőtt 10 órakor a BM III. Állambiztonsági Főcsoportfőnöksége III/III-as csoportfőnökségének – a belső reakciót és szabotázst elhárító politikai rendőrség – volt vezetői elégedetten tekintettek végig az első szabadon választott magyar országgyűlés képviselőinek padsorain. Igyekezetük nem volt hiábavaló: a 386 megválasztott országgyűlési képviselő között ott volt az a hirtelenjében összeszámolt, **legkevesebb 25 állambiztonsági hálózati személy**, akiket oda küldtek, vagy akik küldés nélkül is jól érezték a hallgatólágos támogatást, nem különben azok, akiknek már volt valamilyen kapcsolatuk a titkosszolgálatokkal, mégis morális gátlás nélkül, veszélyérzetüket némiképp elaltatva tűntek fel a másik oldalon valamely rendszerváltó párt színeiben. A Cég volt vezetői persze tudták, hogy a 25-ös létszám valószínűleg nem teljes, mert nem voltak információik a katonai hírszerzés és elhárítás hálózatahoz tartozókról, sőt, valójában a III/I-es csoportfőnökség operatív és hálózati nyilvántartásáról sem, mert a hírszerzés, a III. Főcsoportfőnökség elitje azt mindig külön tartotta nyilván, mint ahogy a számítógépes nyilvántartásból, a mostanában üzemképesé tett mágnesszalagokról is lementette saját nyilvántartását a jogutód Információs Hivatal 1990-ben, s a mai napig hozzáférhetetlenné tette a másolatot őrző winchestert, amely pedig hiteles, hisz a törzspéldányt is ők készítették a rendelkezésükre álló 5-ös kartonokból és a hálózati anyagokból.

Semmilyen törvény, jogszabály nem állt útjában a titkosszolgálatok korábbi vagy a Nemzetbiztonsági Hivatal és az Információs Hivatal 1990. február 14-i megalakulása után is további szolgálatokat vállaló volt hálózati embereinek (ügynök, titkos megbízott, titkos munkatárs), a T. Ház átmenetileg sem állított semmilyen szűrőt, a pártok többsége pedig előzetesen a képviselő

jelöltek úri becsületszavára hagyatkozott, esetlegesen **moralizáló** vagy etikai közhelyeket tartalmazó nyilatkozat kitöltésével is beérte arról, hogy a leendő képviselő nem volt úgymond "ávós, karhatalmista vagy besúgó."

1990. május 2: összeül az első szabadon választott magyar országgyűlés

Az aláírásoknak nem volt súlya, az érintettek nem alaptalanul bizakodtak múltjuk **ellenőrizhetetlenségében**, s abban, hogy nem lesz semmi bántódásuk. Kilencven évre akarta zárolni a február 14-ig keletkezett hálózati anyagokat és a tovább nem foglalkoztatott hivatásos állomány iratait – a volt karhatalmisták tevékenységére vonatkozó iratokkal együtt – egy törvényjavaslat, melyet Fodor István, Király Zoltán és Pozsgay Imre nyújtott be az első szabadon választott országgyűlésnek. Emlékszem, amikor 1990-ben a 13 tagú Nemzetbiztonsági Bizottságban fel akartuk fedni a négy beépített hálózati személyt, ("**Havasi Zoltán**" MDF, "**Nagy László**" MDF, "**Palotás János**" FKGP, és "**Magyar Károly**" KDNP.), s egy nyilatkozatot készítettünk elő arról, hogy soha semmi kapcsolatunk nem volt az állambiztonsági szervekkel, a bizottsági ülésen mindegyik jelen lévő érintett szemrebbenés nél-

kül, némi vállrándítással aláírta azt.

A Nemzetbiztonsági Bizottság négy tagja 1990 őszén a Parlament előtt a Pesti Hírlapot olvassa. Balról: Kátay Zoltán, Demszky Gábor, Szokolay Zoltán: „Havasí Zoltán” tmb. (kezeben az újsággal) és Szarvas Béla: „Nagy László” tmb.

A rendszerváltó történelmi pártok egyes vezetőiről nem tudta a közvélemény, hogy kellő számú ütőkártyával kézben tartja őket "A Cég". Például: **Pártay Tivadart**, a Kisgazda Párt örökös elnökét, aki már 1948-49 fordulóján, kihallgatását követően informátori feladatokat vállalt az ÁVH helyettes vezetőjétől, Szűcs Ernő ezredestől; ennek ellenére letartóztatták és Kistarcsára majd Recskre vitték, ahol 1952-ben beszervezte az I/4 osztály "**Budai**"/"**Buday**" fedőnéven, s 1956 november 25-én már az első besúgó jelentését adta az új hatalomnak, majd 1965-ig a párt legbizalmasabb tanácskozásairól, vezető köreiről és kiút kereső terveiről tájékoztatta a politikai rendőrséget. **Keresztes Sándort**, a KDNP első elnökét előbb 1957 szeptember 30-án szervezte be a BM Politikai Nyomozó Főosztályának II/5-a alosztálya, majd 1974 július 24-én a III/III-1-a., az egyházi elhárítás; 1990-ben országgyűlési képviselő, az alkotmányügyi és a nemzetbiztonsági bizottság tagja, de szeptemberben – megóvándó az esetleges itthoni támadásoktól és nemzetközi egyházi kapcsolatait hasznosítandó – gyorsan elküldik vatikáni nagykövetnek, akkreditálva a

Máltai Lovagrendhez is; visszatérve 1994-98 között azonban ismét ott van a parlamentben, előbb a KDNP majd a független frakcióban, a külügyi bizottság és az emberi jogi, kisebbségi és válásügyi bizottság tagja.

Felkészületlenség, tájékoztatlanság

Teljes felkészületlenség, tájékoztatlanság 1990 tavaszán, a bemondásra történt nyilatkozatokat nem ellenőrzi senki, a pártok vezetői nem tudnak, de nem is nagyon akarnak tudni semmi biztosat képviselőik állambiztonsági múltjáról, nem szervezik meg hiteles önvédelmüket, a tények dokumentálható feltárása érdekében apparátusaik később sem folytatnak levéltári kutatásokat; néhány, a holdudvarukban mozgó történészre időnként kurzus jelleggel támaszkodnak, változó aktuálpolitikai érdekeik szerint. 1990 májusától már működik a polgári titkosszolgálatokat felügyelő államtitkár, majd tárca nélküli miniszter, de még a következő ciklusokban is könnyedén beszívárog egy-egy hálózati ember, sőt szigorúan titkos állományú tiszt is a parlamentbe, például: **Tóth István** ("Faragó János" tmb.) MDF, Szolnok megye, III/III; **Szita Károly** ("Krakus Péter" tmb.) FIDESZ, Somogy megye, III/II; **Boros Imre** D-8-as SZT-tiszt, III/II-es fő operatív rendőr százados FKGP, MDF, független, az Orbán kormány minisztere, vagy "**Sziklay**" informátor, FIDESZ-KDNP, a katonai elhárítástól. Az MSZP sem hagyja, hogy egyedül tartsa a frontot a szegedi irodalomtörténész "**Csanádi**" tmb., a második ciklusra behozza "**Stefán**" és "**László Péter**" tmb.-t is, s egy ezredet is az állományból, **Lusztig Pétert** Pécsről, aki fajsúlyos állambiztonsági tapasztalatokkal rendelkezik.

A homály a mai napig tart, jellemző, tavaly előtt egy pártelnök érdeklődött nálam, mondjam már meg végre – de 19 évre visszamenőleg –, hogy kinek sáros a múltja az ő pártjában, annak frakciójában és választmányában. Tragikomikus példák sora: a győztes rendszerváltó párt, az MDF titkárságán az első pillanattól ott van az állambiztonság embere: előbb "**Erdélyi Miklós**" tmb. a III/III-tól, (korábban a rendőrség bűnügyi hálózatának besügó-

ja), majd a **K-3054**-es hírszerző felesége. Antall József miniszterelnök titkárságán a sajtó-és médiaügyeket intézi régi kedves ismerőse, a munka-pszichológus "**Kátai György**"/"**Kovács Jenő**" tmb; a képviselők irodaházában, a "**Fehér Házban**" az MDF frakció sajtóirodáján "**Koroknai**" III/III-as tm. kap bizalmi állást. Amíg Antallt nem választják meg miniszterelnöknek hivatalosan nem jár neki a biztonsági őrizet, de az MDF válaszmányának egyik tagja látszólag önként vállalkozik, hogy "kormányörként" vigyáz rá, mindenhova elkíséri, a parlament folyosóján is árnyékként követi; mint utólag rájöttem , ő, a köpcös, jól fésült, sűrű, fekete hajú, kerek arcú, halk szavú testőr volt a "**Kovács János**" fedőnevű ügynök, civilben nyolc általánost végzett kisiparos, akit terhelő adatok alapján szervezett be 1981-ben a BRFK III/III osztálya az egykori politikai elítéltek ellenőrzésére, s a jelek szerint 1990 után is vállalta a további szolgálatokat. Magyaros slamposság, elnagyoltság, felszínesség. Antall azt sem tudta például – környezete pedig nem világosította fel arról –, hogy az a magyarosított nevű külpolitikai újságíró, akinek kinevezéséhez áldását adja 1990-ben az egyik legfontosabb magyar hírközlő szerv élére, az "**Zsigmondi**" fedőnév alatt már 1970 októberétől a hírszerzés titkos munkatársa, akit 1978-ban átvett a III/II. "Zsigmondi" szép karriert fut be Antall halála után is, meghálálta a nemzeti oldal bizalmát: 2002-ben belépett az MSZP-be.

1990 tavaszán a rendszerváltó politika átmenti és megtűri a volt állambiztonsági vezetés és hivatásos állomány 90 százalékát. Csak a legfelső vezetés távozik. De az is nagy meg-

Rédei Miklós vezérőrnagy, kémelhárítási csoportfőnök (1977-1988)

becsüléssel. Az Antall-kormány több hónapig irodát tart fent **Harangozó Szilveszter** r. altábornagynak, volt állambiztonsági főcsoportfőnöknek, Aczél György bizalmas, közvetlen referálójának és **Rédei Miklós** r. vezérőrnagynak, volt III/II-es csoportfőnöknek (kémelhárítás), hogy javaslatokat dolgozzanak ki a BM III. Főcsoportfőnökség felszámolására. Ők pedig kidolgozták a békés átmentés

Harangozó Szilveszter altábornagy, volt állambiztonsági főcsoportfőnök, belügyminiszter-helyettes (1985-89) és Ilkei Csaba a Nemzetbiztonsági Bizottság ülésén 1990-ben.

módszertanát és menetrendjét. Jól tudták, hogy a titkosszolgálatoknak minden rendszerben az információs monopólium és a mindenütt jelen lévő ügynökhálózat ad igazi hatalmat. (Emlékeztetőül: 1945-ben Péter Gábor visszakéri a szovjetektől Ujászszty István vezérőrnagyot, Horthy első számú nemzetbiztonsági tábornokát, a 2. vkf. osztály és az Államvédelmi Központ vezetőjét, s a börtönben leírta vele – szinte tankönyvszerűen – a védelmi szolgálat (hírszerzés, elhárítás) felépítését, módszereit, az információ szerzés, s a hálózat működtetésének szabályait, gyakorlatát. A Horthy korszak politikai rendőrségének szakemberei közül még 1969-ben is 46-an dolgoztak a III/II-nél, 38-an a III/III-nál, 17-en

a katonai elhárításnál, a III/IV-nél és 16-an a BM Gyorskocsi utcai Vizsgálati Osztályán.)

Tovább szolgálók, eltüntetett iratok

Az Antall által nyugdíjból visszahívott **Boross Péter** 1990 májusától júliusig a polgári titkosszolgálatokat felügyelő politikai államtitkár, júliustól decemberig pedig tárca nélküli miniszter. Októberben óvatos átszervezést hajtott végre az akkor kb. 2500-as létszámú NBH-nál és a 600 fős Információs Hivatalnál. Az NBH állományából távozik 48 volt III/II-es (a kémelhárítási igazgató is, volt párttitkár) és 40 volt III/III-as tiszt, főtitest; a volt függetlenített régi pártfunkcionáriusok eltávolítása koalíciós kérdés volt. Az 1990 előtti szt-tisztek többsége – mintegy 600 fő –, a III/II-nél szolgált, létszámuk októberre az NBH-nál 145 főre olvadt.

*Boross Péter a polgári titkosszolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszter
1990-ben.*

Információs hatalom és ügynökhálózat – ez a titkosszolgálatok kenere. Ez teszi lehetővé, hogy ne csak végrehajtói legyenek a politikának, hanem befolyásolói és a háttérben urai is. Mivel a

történelemben uralkodókra, politikusokra és pártokra is gyűjtöttek adatokat, információkat, a nyilvános hatalom folytonosan fél a háttér hatalomtól. A befolyásolással hivatásszerűen foglalkozó szervezett és fegyelmezett titkosszolgálatiak hamar és könnyen

Biszku Béla belügyminiszter, az MSZMP KB titkára

kiismerik a "civil bagázs"-t: a locsogó-fecsegő, rendetlen, hanyag, széthúzó, veszedő, félrelépő politikusokat, s kellő szakmai fölényrel és derűvel megvezetik és kiátsszák őket, olyan zsákutcába viszik a manipuláció, a dezinformáció, a lejáratás, a bomlasztás, az elszigetelés, a kizsorigás, stb. eszközeivel, amiből az esetek többségében nincs szabadulás. (Az nem volt véletlen, hogy a párt-és állami vezetők a III. Főcso-

portfőnökségre (ezen belül is elsősorban a hírszerzéshez) dugták be gyerekeiket, lásd az **Apró, Biszku, Brutyó, Cseterki, Gyuricza, Korom és Várkonyi** családok csemetéit, **Péter János és Rónai Sándor** gyermekét. Volt olyan káder papa, aki lányát a hírszerzésnél helyezte el, fiát a kémelhárításnál, feleségét pedig a külügyben)

Nagy Lajos ezredes, a Nemzetbiztonsági Hivatal első főigazgatója

Amikor 1990. január 18-án **Horváth István** belügyminiszter parancsára jogutód nélkül megszűnik a III/III, s szerveződik a III/II helyett az új kémelhárítás: a február 14-én megalakuló Nemzetbiztonsági Hivatal, annak emberei **Nagy Lajos** ezredes vezetésével nemcsak a III/II-ből vesznek át hálózati személyeket, hanem a III/III-ből is azokat, akik vállalják a **további szolgálatot**. (A III/III-asok közül egyébként szemezget a katonai hírszerzés és a bűnügyi hálózat is.) Az NBH válogat a BM Roosevelttéri székházának pincéjében, az egykori banktrezorban február 2 és 12, majd április 4 és május

15 között, s közben magához véve **eltüntet** 17-18 ezer kartont, adatlapot az operatív és hálózati nyilvántartóból, melyekkel a mai napig nem tud elszámolni. Nagy Lajos III/I-es ezredes, az NBH alkalmatlan és igen kártékony első főigazgatója (1990 február – 1990 október) előbb 2002-ben, majd 2007-ben két televíziós interjúban is bevallja a jól sejtett tényt: igen, egyes fontos hálózati személyek esetében igyekeztek eltüntetni a rájuk vonatkozó kompromittáló dokumentumokat. Hiánytalanul megmaradt viszont az 1200 SZT-tiszt anyaga a BM külügyi osztályán, továbbá a III/I kartonos és – mint már említettem – a volt Lumumba utcai bázis központi számítógépéről lemásolt, elvitt nyilvántartása. Mikrofilmre is vitték a kartonos nyilvántartást a Bűnügyi Technikai Intézetben. (1990 őszén hallottam azt a később meg nem erősített hírt, hogy előkerült egy viaszlemez is, amelyen egy hang folyamatosan olvassa a hálózati neveket.)

1989 decemberében az állambiztonság vezetői már jól látják az új pártok meghatározó politikusait, vannak hazai és nemzetközi információik arról: kik lehetnek az ország leendő vezetői a legfontosabb közjogi posztokon. Ennek tulajdonítják egyesek annak a rejtélyes folyamatnak a megindulását, melynek nyomán fontos dossziékból kritikus oldalakat emelnek ki **selejtezés** címén és megsemmisítik azokat. Semmi sem indokolja ezt a múlt valós megismerése elleni, a történettudomány és a levéltárak alapvető érdekeit negligáló drasztikus lépést, hacsak nem a tények megamisításának politikai szándéka.

Aczél György fogdaügynök

Az egyik feltűnő beavatkozás 1989. december 18 és 22 között történik **Bibó István, Göncz Árpád** és társaik 1957-58-i büntető eljárási és bírósági peres anyagait őrző tucatnyi dossziében. A csonkítás Bibót és Gönczöt egyaránt érinti. **Eltűnik** a leendő köztársasági elnök 3.1.9. V-150.003/2-c jelű vizsgálati dossziéjának záró lapja (400. old.), a 3.1.9.V-150.003 /5 jelű dossziéből csaknem 100 oldal, köztük záró lapok, összefoglaló jelentés, figyelési jelentések, őrizetbe vételi javaslat, térkép, fényképek,

fotókópiák, nyilvántartási határozat, feljegyzések, kérdőjegyek, stb.

48	" - " -	29.	591-592
49	dr. Göncz Á. kiegészítő vall.		594-599
50	Zárólap	400.	(Kiemelt)

Irat kiemelés Göncz Árpád egyik dossziéjából 1989. december 18-án

Az utóbbiak különösen érdekesek voltak, mert sok mindenről árulkodtak, ha véletlenül megmaradtak, ha bent felejtették őket a dossziékban. A **kérdőjegyeken, szolgálati jegyeken** a belügyi szervek – szigorú belső szabályok betartásával – az operatív és hálózati nyilvántartásból "priorálhattak", azaz ellenőrizhették, hogy egy-egy személynek van-e kartonja a nyilvántartásban, illetve, hogy az priusz tárgyát képezhette-e. A karton alapján lehetett eljutni az illető dossziéjához. Némi kitéréssel egy példa.

48	dr. Göncz Á. jegyzék	22-23	
49	kiegészítési javaslat	23-231	
50	összefoglaló jelentés	231-233	(Kiemelt)
51	Feljegyzés	234	(Kiemelt)
52	Minőségjegyzék	235-266	(Kiemelt)

Iratok kiemelése Göncz Árpád másik dossziéjából 1989. december 22-én

Egy ilyen priorálást kérő szolgálati jegyből tudjuk, hogy a BM X. osztálya, az operatív nyilvántartó 1954. június 15-i "Szigorúan titkos – H" válasza szerint **Aczél György** a BM Büntetés végrehajtás Operatív Osztályának **hálózati ügynöke** – tehát fogdaügynöke – volt. (ÁBTL. 3.1.9. V-142696)

[**Aczél (Appel) György**, 1917. aug. 31. Weimann Aranka. Alkalmi munkás, 1932-ben belép a Somér cionista ifjúsági mozgalomba, 1935-től az illegális KP tagja, vándorszínész, majd egy szociáldemokrata színjátszó csoporttal lép fel. 1945-ben az MKP propaganda osztályának munkatársa, 1945 nyarától V. kerületi propagandista, 1946 szeptemberében a párt Zemplén megyei titkára, 1948 májusától Baranyai megyei titkár. 1949. július 6-án az ÁVH letartóztatta. 1950. március 22-én a Budapesti Törvényszék

népellenes bűntett, folytatólagosan elkövetett hűtlenség bűntette és a demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel bűntette miatt 15 évi fegyházra,

Belügyminisztérium
X. Osztály.

SZIGORUAN TITKOS „H”

SZOLGÁLATI JEGY

Budapest, 1954. jun. 15-én.

A BKH./2 örs. 6. Osztály Aczél György
szerepel-e céljából.
priorálását kéri
Nevezett a BM. BV. Op. Osztály hálózati
vonalán mint ügyn. szerepel.

Horváth Árpád av. örgy.

BV. Operatív Osztály Vez.

ÁLLAMTITKÓSÁGI SZOLGÁLATOK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Aczél György, a BM BV hálózati ügynöke

10 évi hivatalvesztésre, politikai jogai gyakorlásának 10 évre való felfüggesztésére és egész vagyonának elkobzására ítélte. Fellebbezés folytán a Legfelsőbb Bíróság 1950. május 13-án az ítéletet jóváhagyta, ám a népellenes bűntett vádja alól felmentette. 1954. július 29-én szabadult. 1956. május 11-én a legfőbb ügyész közli vele, hogy perújítási eljárás során a Legfelsőbb Bíróság az összes vádpont alól jogerősen felmentette, ezért büntetlen előéletűnek tekintendő. 1956-tól az MSZMP Központi Bizottságának tagja, 1957-67 között művelődésügyi miniszterhelyettes, illetve annak első helyettese, , 1967-74 és 1982-85 között a Központi Bizottság titkára, 1970-től 1988-ig a Politikai Bizottság tagja, 1974 és 1982 között miniszterelnök-helyettes, 1985-től országgyűlési képviselő.]

Az Aczél György priorálását kérő Szolgálati jegy 1954-ben "Szigorúan titkos H" minősítésű volt, ami az ÁVH 1952. január

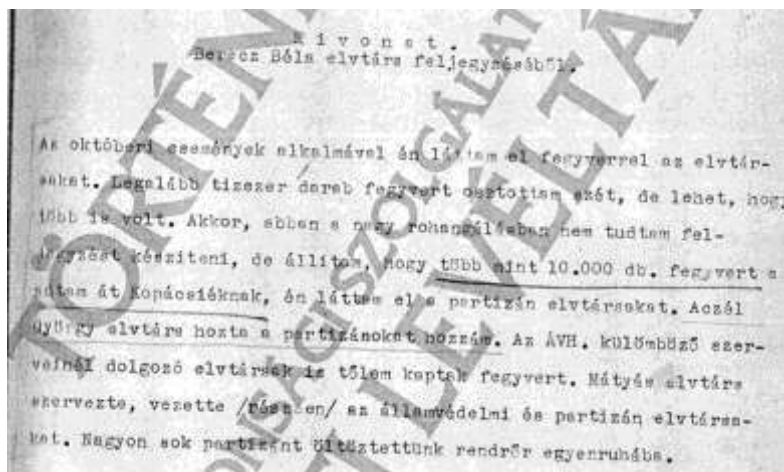

Aczél György az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, KB-titkár, a Minisztertanács elnökhelyettese, országgyűlési képviselő

2-án kiadott Titkos Ügyviteli Szabályzata szerint a titkos-ság legmagasabb fokát jelentette, mely kategóriába a legbizalmasabb iratok tartoztak, s a címzetten kívül más nem bonthatta fel az ilyen küldeményt. A BM Büntetés végrehajtás Operatív Osztályának belső elhárítási hálózatában elvállalt ügynöki szerepét tén az a mondata magyarázhatja,

mely egy 1954-ben, a börtönben saját kezével írt kérelmében olvasható:

"A börtönben, ahol ellenség és árulók közé voltam zárva, még jobban megtanultam szeretni a pártot és gyűlölni az ellenséget." (ÁBTL. 3.1.9.V-142696).

Berez Béla: '56-ban Aczél hozta hozzám a partizánokat fegyverért
Aczél György 1956-ban sem tagadta meg önmagát. **Berez**

Béla, előbb honvéd (1951)-, majd rendőr vezérőrnagy (1953) feljegyzéseiben azt írja 1956 októberének és novemberének eseményeiről, hogy ő látta el fegyverekkel az átvételeket és a "*partizán elvtársakat*", akiket Aczél György vitt oda hozzá.

"...mindenki annyi fegyvert kapott, amennyit kért, sok idő nem volt a gondolkodásra. Így láttam el igen sok elvtársat Aczél György elvtárs révén, aki odahozta őket... nagyon sok partizánt öltöztettünk fel rendőr egyenruhába."
(ÁBTL. 3.1.9. V-150393/9)

Aczél levéltári anyagában – zömmel az ÁBTL. 3.1.9. V-142696/1 jelzetű dossziében – 1958-ban nyilvántartásból törlés, 1959-ben kiemelés történt megsemmisítés céljából.

A mágnesszalagok menthetetlenül lelepleznek

Ha nem sikerült volna 2009 november 5 és 23 között adatvesztés és manipuláció nélkül sikeresen beolvasni és lementeni – a rossz tárolás miatt összetapadt, de finom hőkezeléssel biztonságosan olvashatóvá tett – **mágnesszalagokat**, akkor is megdőlt volna az a nagy igyekezettel terjesztett legenda, miszerint az iratok többsége 1989 december második felében (Duna-gate) és 1990 január elején megsemmisült, más részüket hamisították, a maradékból pedig a múlt megismerhetetlen, tehát reménytelen az ügynök ügyeket felderíteni, felesleges velük foglalkozni. Több példa is azt bizonyította, hogy eredményt hozhat – teljes bizonyossággal vagy nagy valószínűséggel – a megmaradt kartonos operatív és hálózati nyilvántartás anyagának **keresztellenőrzése**, azaz egybevetése a kiegészítő vagy ráutaló okmányokkal, így a BM volt személyzeti főosztályának és külügyi osztályának zárt irattári anyagával, továbbá a pénzügyi osztályon fellelhető bizonyítékokkal (fizetési listák, elszámolások, jutalmak); a bíróság előtt hatásos lehet az egykori beszerző és kapcsolattartó tiszt vallomása, kiegészítve a vonalvezető tiszttel, aki ellenőrizte a hálózati személy és a kapcsolattartó tiszt viszonyát. Senki sem vette a fáradságot, hogy jelentések tartalomelemzésével állapítsa

meg a szerzőt, amikor az szükséges. A Független Kisgazda Párt egyik frekvenciált történelmi vezetőjéről nem maradt fenn sem szervezési, sem munkadosszié, s nincs 6-os kartonja sem. Mégis a meglévő jelentéseiből **tartalomelemzéssel** (életútja, politikusi pályája eseményeinek és a jelentésíró által említett tények, körülmények összefüggéseinek feltárása) tökéletesen azonosítható. Tartalomelemzésre persze nem vállalkoztak az átvilágító bírák, s mai ítélkező kollégáik sem töltik ezzel az időt, sablonos és mechanikus maradt a rossz átvilágítási törvény itt ragadt gyakorlata: ha az érintettséget igazoló **négy bizonyíték** (6-os karton, szervezési nyilatkozat, jelentések, pénzügyi dokumentumok) közül nincs meg legalább kettő, akkor a hálózati személy érintetlenségét megállapítva általában felmentik őt a szervezettség gyanúja alól. (Kivétel: saját beismerése vagy a szervező-, kapcsolattartó- és vonalvezető tiszt érintettséget bizonyító vallomása.)

Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára

A BM 1974-től számítógépre vitt állambiztonsági adatai 18 +

1 mágnesszalagon az Egységes Gépi Prioráló Rendszer (EGPR) részei, illetve alrendszerei voltak. A most beolvasható és kinyomtatható állapotba hozott, korábban **2060-ig titkosított szalagok** közül 18 a Nemzetbiztonsági Hivatalban található, rajta a következőkkel:

"G" jelű adatbázis: operatív nyilvántartás a célszemélyekről;

"H" jelű adatbázis: hálózati nyilvántartás személyekről (ügynök, tmb., tm.);

"K" jelű adatbázis: az egykori III/II-es csoportfőnökség központi kémelhárítási adattára;

"J" jelű adattár: az előzetes nyomozásokról;

"U" jelű adattár a bizalmas nyomozásokról;

A 19. szalag az Információs Hivatalban található:

"I" jelű adatbázis: a volt III/I csoportfőnökség, a hírszerzés hazai és nemzetközi hálózata.

Mindezek teljesebb iratanyagot feltételeznek, mint amennyi papíron megmaradt, s melynek kb. 92-93 százalékát adták át eddig az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának.

A mágnesszalagok anyagának megismerése, kinyomtatása alkalmas lesz legalább két babona felszámolására is. Az első: annak bebizonyosodása, hogy a beszervezettséget igazoló 6-os hálózati nyilvántartó kartonokat nem hamisították, eddig még egyetlen ilyen nem találtak. A beszervező, a kapcsolattartó és a vonalvezető tiszttal aláírásával ellátott okmány 8 kontroll ponton ment át, míg eljutott a kartonos nyilvántartóba majd 1974-től felkerült a számítógépközpont mágnesszalagjára. Az adatbázisok a fedőneveket és a valós neveket is tartalmazzák, **alkalmasak a teljes azonosításra**. A második: ha valaki nem adott sem írásos, sem szóbeli jelentést, azt hamar kizárták a hálózatból. Ám ha valaki ragaszkodott a szóbeli jelentéshez, úgy azt lejegyezték vagy magnóra rögzítették, legépezték és aláírták vele, így lett szóbeli információjából mégiscsak írásos jelentés. (Az utóbbit azok kedvé-

ért, akik úgymond soha egy betűt nem vetettek papírra...) A megsemmisített, eltüntetett dokumentumok tartalma a lementett adatbázisokból feltárható.

Pallagi Ferenc vezérőrnagy, a rendszerváltás előtti utolsó állambiztonsági főcsoportfőnök

"Szakértő" és Németh Miklós listája

És most ugorjunk vissza 1990-be az ügynöklistákhoz. Amikor 1990 január 5-én **Németh Miklós** miniszterelnök elhatárolódik a III/III-nál történetektől (Dunagate, az ellenzéki vezetők további figyelése, lehallgatása), a III/III hivatalos állományából többen "

fellázadnak", mondván: "...ne a mi bőrünkre moralizáljanak az általunk tartott sáros ellenzéki politikusok", s nyilvánosságra akarnak hozni 6 oldalon kb. 200 nevet, csupa exponált új politikus és pártvezető érintettségével. **Pallagi Ferenc** főcsoportfőnök ezt nem engedte, kért 5 napot beosztottaitól azzal, hogy ha nem tudja megvédeni őket, akkor nyilvánosságra hozhatják a listát. Nem tudta, s tartotta a szavát: január 10-én lemondott, akárcsak **Horváth József** III/III-as csoportfőnök január 17-én. Január 18-án **Horváth István** belügyminiszter jogutód nélkül feloszlatta a III/III-at, majd 23-án ő is távozott a miniszteri székből. Pallagi elégedetlen tisztjeinek listája mégsem akkor, hanem csak 2005-ben került fel az internetre "Szakértő" aláírással; 219 nevet tartalmaz, nem is egészen alaptalanul, mert szinte minden névhez tartozik valamilyen anyag az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában, legfeljebb (még) nem annyi, amennyit a rossz átvilágítási törvény nyomán kialakult bírói gyakorlat ma megkí-

ván a "hálózati személy" érintettségének megállapításához.

1990 márciusában **Gál Zoltán** megbízott belügyminiszter letesz egy listát **Németh Miklós** miniszterelnök asztalára a kormányváltással kapcsolatos iratok közé. (Az összeállított anyagot **Csikós József** ezredes, a BM Adatfeldolgozó Szolgálatának vezetője és **Nagy Lajos** ezredes, volt III/I-es hírszerző, az NBH főigazgatója kontrollálta.)

Németh Miklós a listát május első napjában átadja **Antall József** leendő miniszterelnöknek, majd **Göncz Árpád** köztársasági elnökké választása után kér Antaltól egy másolatot, mert neki nem maradt példánya, s azzal megkeresi Gönczöt. Antall nyomban beavatja **Horváth Balázst**, de **Borosst** állítólag csak október első napjaiban. Göncz tájékoztatja **Tölgyessy Pétert**, az SZDSZ frakcióvezetőjét és **Demszky Gábert**, a Nemzetbiztonsági Bizottság első elnökét.

Ez a lista nem teljesen azonos a "Szakértő" által összeállítottal. Emlékezetem szerint kb. 120-130 nevet tartalmazott: politikusok, pártvezetők, képviselők, egyházi méltóságok, újságírók, írók, művészek, tudósok. (Egyesek, akik nem látták a listát, 300-400 névről beszélnek.) Az aláírás nélküli összeállításról különböző kigyűjtések készültek, így például az első szabadon választott országgyűlésben helyet foglalókról. Az utóbbin **25** név vonatkozott a képviselőkre, ám közülük **5** nem volt képviselő, hanem a pártok vezetőségéhez tartozó személy.

Horváth József vezérőrnagy, a III/III csoportfőnöke, és Ilkei Csaba a Nemzetbiztonsági Bizottság ülésén 1990-ben

Németh Miklós iratokat ad át Antall Józsefnek 1990 májusában

De más baj is volt az ad hoc jelleggel, hiányosan és pontatlanul összeválogatott nevekkal. Az eredeti III/III-asokat nem tudták már leválasztani a kémelhárítás új adatbázisából, így egyfelől szándékuk ellenére nemcsak III/III-asokat tüntettek fel, másfelől többeket is kihagytak közülük, noha szemmel láthatóan ott ültek a fényes padosorokban, például az MDF-nél: **"Recski"** informátor, **"Doki"** tmb., **"Dunai András"/"Kovács István"** informátor, **"Kaposvári László"** tmb., **"Tokai"** informátor, **"Fodor Attila"** tmb.; az FKGP-nél: **"Róka"/"Rába"** tmb., **"Harcos"** ügynök, **"Nádasdy"** ügynök; az SZDSZ-nél: **"Kenderesi István"** tm., **"Ózdi István"** ügynök; a KDNP-nél: **"Tatár"** tmb. Mivel a lista összeállítói (akiknek felülről azért súgtak néhány nevet, tehát konkrét kiindulási pontra dolgoztak) az 56 ezer hálózati személy valós neve és fedőneve között több azonosít is találtak, aminek következtében vagy rosszul tippelték meg a keresett releváns személyt, vagy többet is feltüntettek, vagy a valós név után nem az oda vonatkozó személyi adatok következtek (születési hely, idő, anyja neve), hanem azokat összekeverték egy másik azonos nevű hálózati személy adataival. (Az utóbbira tán a legjobb példa az, amikor az MDF választmányi tagjának a kaposvári L. Józsefnek a neve után egy azonos nevű pécsi "T"-lakás gazda személyi

azonosítói következnek.)

Göncz Árpád köztársasági elnök első felszólalása 1990-ben

Térjünk vissza a kezdethez: 1990 május 2-án ünnepélyesen összeül az első szabadon választott magyar országgyűlés. Még minden a látszatok világa. Még nem kezdődtek el a végeláthatatlan, terméketlen és igazi megoldást nem hozó **viták** arról, hogy kell-e átvilágítás a képviselők között vagy nem, az **jogi vagy csak morális** legyen; ha jogi, akkor csak a III/III-asokat (politikai rendőrség) világítsák át vagy a III/I-eseket (hírszerzés) és a III/II-eseket (kémelhárítás) is, sőt a teljes III-as főcsoportfőnökséget, amihez

hozzátartozott a katonai elhárítás (III/IV) és az operatív technika is (III/V), mások ezt is tovább bővítették a büntetés végrehajtás belső elhárításával, a fogda ügynök hálózattal, és a honvéd vezérkarhoz tartozó katonai hírszerzéssel; s még arról sem kezdődött meg a vita, melyről később hónapokig ment a szócséplés, hogy a III/III-asok közül kiket világítsanak át: csak a képviselőket, vagy minden "esküre kötelezett" közeleti szereplőt, de akkor ki a közszereplő, mi annak a jogilag meghatározható fogalma, s hol húzható meg az érintett személyek köre, stb. Szóval még semmi sem kezdődött el, még mindenki szép volt, okos, nagyreményű, s minden gyanú felett álló.

"Hálózati tagok kilépni!"

Ebben az állapotban nyissuk ki az állambiztonsági operatív és hálózati nyilvántartót, mint képzeletbeli osztály naplót, s játékosan vezényeljük: ***"Osztály sorakozó! Vigyázz! Hálózati tagok kilépni!"*** S ha csak (!) a **hálózati nyilvántartást** nézzük, (s még nem tudjuk, hogy a képviselő a névsorban szereplésen kívül jelentéseivel szerzett-e külön érdemeket is) akkor frakciónként a következőket látjuk, – persze nem 1990-ben, hanem ma, több évi kutató munka eredményeképp:

(A rövidítések: **inf.**: informátor; **ügyn.**: ügynök; **tmb.**: titkos megbízott; **tm.**: titkos munkatárs. Zárójelben a **beszervezés éve** és a **beszervező szerv.**)

Magyar Demokrata Fórum:

- 1., **"Kaposvári László"** tmb. (1960. BM. II/5-f.)
- 2., **"Fodor Attila"** tmb. (1966. III/III. Csongrád m.)
- 3., **"Nagy László"** tmb. (1980. III/III. Nógrád m.)
- 4., **"Recski"** inf. (1957. BM. Pol. Nyom. Főoszt.)
- 5., **"Doki"** tmb. (1977. BM. III/II-2-a.)
- 6., **"Havasi Zoltán"** tmb. (1984. III/III. Tolna m.)
- 7., **"Dunai András"/"Kovács István"** inf. (1966. III/III. Veszprém m.)
- 8., **"Evezős"** ügyn. (1951. ÁVH. I/2-a.)

- 9., "**Raszkolnyikov**" inf. (1957. BM. Pol. Nyom. Főoszt.)
- 10., "**Kocsis Lajos**" tmb. (1980. III/III. Csongrád m.)
- 11., "**Tokai**" inf. 1958. Pol. Nyom.Főoszt. Hajdú-Bihar m.)

Független Kisgazda Párt:

- 1., "**Virág Benedek**" tmb. (1960. Pol. Nyom. Főoszt. Komárom m.)
- 2., "**Róka**"/"**Rába**" tmb. (1957. BM. II/5-a.)
- 3., "**Harcos**" ügyn. (1951. ÁVH. Veszprém m.)
- 4., "**Palotás János**" tm. (1971. BRFK. Bü. Oszt.)
- 5., "**Nádasdy**" ügyn. (1989. III/III. Baranya m.)
- 6., "**Szatmári**" ügyn. (1957. Pol. Nyom. Főoszt. BRFK.)

Kereszténydemokrata Néppárt:

- 1., "**Magyar Károly**" tmb. (1957. BM. II/5-a.)
- 2., "**Tatár**" tmb. (1972. BM. III/III.)

Szabad Demokraták Szövetsége:

- 1., "**György Péter**" tmb. (1985. III/III. Heves m.)
- 2., "**Seres**" tmb. (1986. BM. III/III.)
- 3., "**Kenderesi István**" tm. (1957. BM. II/5-d.)
- 4., "**Ózdi István**" ügyn. (1958. BM. II/5-f.)
- 5., „**Ligeti Kornél**” inf. (1959. BRFK. Pol. Nyom. Oszt.)

Megjegyzés:

D. I.-t az Ábrányi Aurél – Struzziero Adalberto – Atkány Arisztid kémperben (1955-1956) a BM. I. főosztálya beszervezte ügynöknek. (ÁBTL. 3.1.9. V-140799) Ügynök szerepét 1993-ban egy hetilapban "*bizonyos értelemben*" elismerte. (Lezáratlan kutatás.)

Magyar Szocialista Párt:

- 1., "**Csanádi**" tmb. (1979. III/III. Csongrád m.)

A **FIDESZ** frakcióban megjelölt személyek közül azonosításra alkalmast az ÁBTL jelenleg elérhető iratai alapján nem találtam.

Antall József kormánya:

- 1., "**Régant**" tm. (1968. BM. III/I-1-a.)
- 2., "**Doki**" tmb. (1977. BM. III/II-2-a.)
- 3., "**Dunai András**"/"**Kovács István**" inf. (1966. III/III. Veszprém m.)
- 4., "**Kocsis Lajos**" tmb. (1980. III/III. Csongrád m.)

A pártjukat, választóikat, a közvéleményt hidegvérrel, arcátlanul becsapók a következő fontosabb posztokat foglalták el:

- **Az országgyűlés korelnöke;**
- **Az országgyűlés két alelnöke;**
- **Egy frakcióvezető;**
- **Egy bizottsági elnök;**
- **Az Interparlamentáris Unió elnöke;**
- **Két miniszter;**
- **Két államtitkár;**
- **Egy nagykövet;**
- **A Nemzetbiztonsági Bizottság négy tagja;**

Az 1990 előtti rendszerellenes tevékenységükért, 56-os szerepükért felelősségre vont, vizsgálati fogságban tartott vagy bebörtönzött, de az állambiztonsági szervek által beszerzett országgyűlési képviselők, 1990-94:

- 1., "Kaposvári László", MDF
- 2., "Harcos", FKgP
- 3., "Recski", MDF

- 4., "Evezős", MDF
- 5., "Magyar Károly", KDNP
- 6., "Tokai", MDF
- 7., "Raszkolnyikov", MDF
- 8., "Ózdi István", SZDSz

A jelentéseik tartalma és terjedelme vagy más ok miatt figyelemre méltó néhány hálózati személy:

1., "Virág Benedek" tmb.: Vörös Vince

(1911. febr. 23, Kisbicsérd, Tóth Mária)

Vörös Vince

Az országgyűlés alelnöke, az FKgP országos listáján szerzett mandátumot. 1935-ben lépett be az FKgP-be. 1944-ben Debrecenben az Ideiglenes Nemzetgyűlés tagja, annak jegyzője. 1945-ben az FKgP főtitkárhelyettese, a Magyar Parasztszövetség főtitkára, a novemberi választásokon pártlistán ismét nemzetgyűlési képviselő lesz. Hat elemiit végzett. 1956-ban a Baranya megyei FKgP alakuló ülésén megyei társelnökké választották. 1958-tól az Esztergom melletti kenyérmezői sertéshizlaló telepen brigádvezető, szakszervezeti titkár és a

járási népi ellenőrzési bizottság szakértője.

Itt szervezi be 1960-ban kompromittáló adatok alapján "Virág Benedek" fedőnéven Berta Lajos r. főhadnagy a Komárom megyei Rfk. Politikai Nyomozó Osztályának kémelhárító hálózataiba, előbb ügynök, majd tmb. 1968-tól Pécsett élt, 1972-ben ment nyugdíjba. 1978-ban átveszi a BM III/III-3-a, amely a társadalomra veszélyes megfigyelt személyekkel és a volt politikai foglyokkal foglalkozott. 6-os karterja lezáratlan, kódja szerint titkosított hálózati személy, aki feltehetően 1990-ig dolgozott az

Terjedelmes és részletes, jobbára kézzel írt jelentései két kötetben olvashatók az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában. Legfontosabb politikai jelentéseit a Magyar Paraszt-szövetség és a Független Kisgazda Párt vezetőiről, országgyűlési képviselőiről írja, köztük volt: **Pártay Tivadar, B. Szabó István, Futó Dezső, Bejczy Sándor, Hám Tibor, Jaczkó Pál, Gyulai László, Kapócs Ferenc, Adorján József, Kiss Sándor, Horváth János, Ibrányi Gyula, Ibrányi Erzsébet, Hamza András, Farkas György, Hajdú Német Lajos, Czupi Bálint, Cséplő Jenő, Patonay Elek, Benárd Géza, L.Szabó Imre, Tompa István, Kelemen Sándor, Czipó László, Kovács József, Dancs József.**

Jelent környezetének reakciós elemeiről, így egy csendőr őrmesterről, aki szovjet katonákkal üzletel, Nyugatra utazó és onnan hazalátogató gyanús magyarokról, s megbízói utasítására mint bélyeggyűjtő lép kapcsolatba kijelölt külföldi és hazai személyekkel, akik behálózandók a cserepartner szerepében. 1988-89-ben a kisgazda belharcokban a Kovács Béla Politikai Társaság elnöke, az 1989. június 4-i érdi nagyválasztmányon az FKgP elnökévé választották, később a párt örökös tiszteletbeli elnökévé. 1991 novemberétől a parlamentben a Pásztor Gyula majd a Szabó János vezette kisgazda frakcióhoz csatlakozott.

Szokolay Zoltán

2., "Havasi Zoltán" tmb.: Szokolay Zoltán

(1956. szept. 9, Hódmezővásárhely,
Lénárt Éva)

Magyar-orsz szakos középiskolai tanár, tanársegéd, költő, a "Dél-Kelet" c. hetilap főszerkesztője. 1985-86-ban a Magyar írók Szövetsége KISZ szervezetének agit.-prop.-titkára. 1988-tól 1989 márciusáig a FIDESZ tagja. 1989 március 14-től 1990. dec. 15-ig az MDF Országos Választmányá-

nak, 1991-ig békéscsabai szervezete elnökségének tagja. Békés megye 1. sz. választókerületéből kerül be a parlamentbe, ahol a Nemzetbiztonsági Bizottság alelnökének jelöli az MDF.

A Tolna megyei Rendőr – főkapitányság III/III osztálya szervezte be 1984. május 16-án "Havasi Zoltán" fedőnéven, hazafias alapon, eredetileg az ifjúságvédelmi vonalra, kapcsolattartó tisztje: Hajnal József r. főhadnagy. Már egyéves tevékenységének értékelésekor (1985. május 20, Szekszárd) roppant megvan elégedve vele az állambiztonság megyei vezetése: Eigner György r. alezredes, főkapitány-helyettes és Gál István r. százados, osztályvezető: *"A tmb. ellenőrzött, megbízható hálózati személy...az együttműködés során egyre tisztábban látja a belső ellenséges, ellenzékiesskedő személyek káros szerepét."* „Beszerzése óta folyamatos /napi jellegű/ kapcsolatot tartunk a BM III/III-5-a. alosztállyal, ahonnan az általa szolgáltatott minden egyes információ hitelességét jelezték vissza.”

Szokolay szorgalmasan, szabatosan, részletesen és mindig olvashatóan saját kézzel írta jelentéseit, ügyelve arra, hogy minél több érintett személyt nevezzen meg. Beszámolt a Magyar Írók Szövetsége üléseiről, rendezvényeiről, a fiatal írók József Attila Körének összejöveteleiről, irodalmi körök, asztaltársaságok vitaestjeiről, a résztvevők kritikus nézeteiről, így pl. a „Tiszatáj” irodalmi folyóirat körül kialakult helyzetről, a Tokaji Írótaborról, vagy az 1986. június 14-i "Vitahajó" nevű népes irodalmi délutánról a "Szödliget" sétahajón. Szinte minden szekszárdi és paksi értelmiségi rendezvényen jelen van, szamizdatokat gyűjt be és ad át a politikai rendőrségnek. A jelentett ismert személyek között volt – többek között –: **Csengey Dénes, Fekete Gyula, Fodor András, Nagy Gáspár, Kunszabó Ferenc, Cseh Tamás, Bertha Zoltán, Csoóri Sándor, Páskándi Géza és Csurka István,** s száznál több író, újságíró, filozófus, esztéta, műkritikus és más értelmiségi.

Tolna megyei Rendőrfőkapitányság
 III/III Osztály Szekszárd

Mindössze 1 db
 BM-XO-16-M-184-480
 sz. rend. eljárási

2007.06.25

aláírás

Szigorúan titkos!

Tárgy: "Havasi Zoltán" fedőnevű
 táb. részére -

Foglalkoztatási terv

Szekszárd, 1985. május 20.

"Havasi Zoltán" fedőnevű táb.-t 1984. május 16-án vontuk be a titkosügyműködésbe hazafias alapon, gyors módszerrel, az ifjúságvédelmi vonalra.

A táb ellenőrzött, megbízható hálózati személy, akit 3/a rendszerűen, "K" ellenőrzésen, "Szőlősi", "Péter" és "Dániel" fedőnevű táb.-ken keresztül ellenőriztünk. A "K" ellenőrzésen és a fenti hálózati személyeken keresztül jelenleg is folyamatos az ellenőrzése.

Beszervezés óta folyamatos /napi jellegű/ kapcsolatot tartunk a BM III/III-a alosztállyal, ahonnan az általa szolgáltatott minden egyes információ hitelességét jelöljük.

Szokolay hálózati tevékenységének értékelése 1985-ben

Explain it!

Felipe's

BM-40-16-427

207-25-26

Rotta: "Hawaii"
 Vette: fl. m. d.
 Fels: 10.09.2
 Holz: 10.09.2
 i. d. p.

1986. szeptember 22-én délután 4 órakor Varga György művelődési munkatárs helyettes fogadta Gábor Attila Kört vezetőket. Ekkor néhány olyan fiatal is volt, aki kapcsolatban állt vagy áll a költő tervezett folyóiratával. A beszélgetésben jelen volt Kőrösi József, Gergely Deák Ágnes, Lukács Bertalan, Koltai Zoltán, Koltai Zoltán vezetőségi tagok, továbbá Szilágyi Attila, Kükörmelty Endre, Csapó Miklós, illetve a művelődési munkatársak részéről Varga György, Tokai András, Baczoni Gábor és az MSEM FSB részéről Balogh Emőke.

Először a FAK vezetői a meglehetősen kevés Borsodi Síp-
Zölden találkoztak. 34 képviselő P. József elmondta,
hogy ő már korábbi hetekben többször találkozott
mind a fennsorolt képviselőkkel, mind az MSZMP
képviselőivel, így érte, hogy jelentősen javult
a feltételek és körülmények a tervezett FAK
- folyóirat esetében, a kulturális-politikus
ért a mostani beszélgetést afféle szondázásnak
véleményezte, hogy milyen a hang-
ulat fiatalok körében, illetve mi a fel-
vetésnek van a beendő folyóiratról. P. József
P. József ezért értéktartásra intette a Borsodi
Síp- Zöldet, hogy ne hagyja ki a kérdést, így például a
korábbi (35 év) kérdését, más folyóiratok hely-
tét, a naplók közül a "Dolog" kivételével a
borsodiakat (Csengey Dezső és Kissák Sándor es-
zegek nemkívánatos minőségűek) ha Vajda György
nem hozza fel, a jelenlévők nem említik. Kiss
továbbá, hogy mindazt, amit elmondott, kezelje
FAK - vezetőiség bizalmasan. Így látja, hogy a min-
ténem célja a korábbiakhoz képest most már nem

ABT1.3.1.2 M-41773

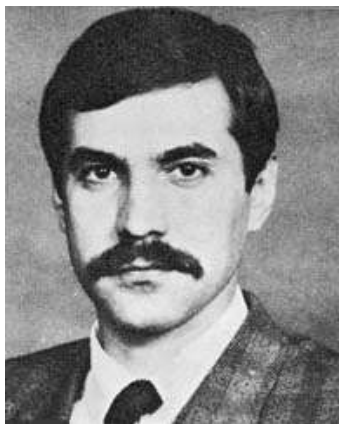
Emlékezetesen azt is feljeli, aki autóstoppusként segítőkészen felveszi őt Budapestre menve 1985. április 24-én Szekszárd határában. Intésére megáll és felveszi egy 60 év körüli plébános, korábban szerzetes. A paksi benzinkútig viszi el. Szokolay sietve jelenti kapcsolattartó tisztjének, Hajnal főhadnagynak, hogy *"erősen szovjet-és kommunistaellenes beállítottságú egyházi személylyel"* utazott együtt. A főhadnagy tájékoztatta az egyházi terület elhárítását, amely megtette a szükséges intézkedéseket. Az már a besúgó jellemét mutatja, hogy az MDF után a Kereszténydemokrata Néppártnál tűnt fel, ott politizált.

[1986-ban egyébként egy másik sikeres bölcsésszel erősít a BM. III/III Tolna megyében: **Dr. Tóttós Gábor** szigorúan titkos állományú rendőr főhadnagyot (1954. június 17, Szekszárd, Erdődi Éva) a megyei Rendőr-főkapitányság III/III osztályának „T-19” operatív beosztásába helyezi, egy főoperatív státusz terhére. Tóttós szjt-tiszt (magyar-történelem szakos tanár, könyvtáros, helytörténész Szekszárdon) kinevezési parancs száma: 009/331/86. A rendőr főhadnagy, MSZMP-tag a rendszerváltásig szolgálja titkosan a Kádár rendszer állambiztonságát, leszerelési parancs száma: BMH. 009/38/90; a titoktartási esküokmányt 1989. december 28-án írta alá.]

1991. december 21-én egy parlamenti szavazásnál Szokolay Zoltán („Havasi Zoltán”) MDF-es szomszédja szavazógombját is megnyomta a sajátján kívül, amiért lemondott mandátumáról 1992. január 20-án. A Belügyminisztériumba távozott, március 1-től Boross Péter miniszter kabinetirodáján dolgozott. Nevéhez fűződik a jobboldali sajtó érdekvédelmi civil szervezet: a Közakarat Egyesület megalakításának kezdeményezése 1991-ben.

3., "Nagy László" tmb.: Szarvas Béla

(1959. júl. 20, Eger, Markovics Anna)

Szarvas Béla

Üzemgazdász, könyvvizsgáló, főrevizor, szervezési és számítástechnikai csoportvezető. 1988-ban lépett be az MDF-be, az egri szervezet egyik alapítója és elnöke, Heves megye 1. sz. választókerületében szerzett mandátumot 1990-ben. Előbb a honvédelmi majd a nemzetbiztonsági bizottság tagja, később a költségvetési, adó-és pénzügyi bizottságnak is; az Interparlamentáris Unió magyar-norvég tagozatának elnöke. 1992-től a Magyar Máltai Szeretetszolgálat egri szervezetének egyik szervezője, 1992 februárjától a

Heves Megyei Vállalkozói Kamara elnökségi tagja.

1980 december 17-én szervezte be Szalontai László r. főhadnagy a Nógrád megyei Rfk. III/III osztályának hálózatába hazafias alapon az ifjúságvédelem területére. "Nagy László" fedőnéven titkos megbízotti minősítést ért el. Három megye politikai rendőrsége is foglalkoztatta, Nógrádon kívül 1984-től Szabolcs megye, majd 1986-tól Heves megye. Nyilvántartó kartonja lezáratlan, kódja szerint feltételezhető, hogy a rendszerváltásig aktív hálózati személy volt. A III. állambiztonsági főcsoportfőnökség korabeli igényei és értékelési szempontjai szerint minden bizonnyal nem szerzett olyan kiemelkedő érdemeket, mint Szokolay Zoltán, de kissé szürke és sablonos fogalmazásban megbízhatóan jelentett a Pénzügyi és Számviteli Főiskola Salgótarjáni Intézetéből, Nyíregyházáról, a Szabolcs-Szatmár Megyei Moziüzemi Vállalattól, s az Ellenőrzési Főigazgatóság Szabolcs Megyei Igazgatóságáról,

[illegible]

Néha országosan is értékes információkkal szolgált, mint

például 1982 májusában, amikor a Nógrád megyei III/III osztály így értékelt egyik kézzel írott jelentését:

"A tmb. jelentése értékes. Központi értékű információt tartalmaz. A szamizdat irodalom Bp-i terjesztőivel kapcsolatos anyag nagy figyelmet érdemel, mivel Mizsei és Hunya az MTA munkatársai, Fóti Péter pedig az ELTE Bölcsészettudományi Kar II. éves hallgatója." "Feladatok: a Bp.-i személyekkel a kapcsolat elmélyítése, új személyek – akik a szamizdattal foglalkoznak – felderítése." Szalontai főhadnagy, 1982. 05. 05.

4., "Magyar Károly" tmb.: Dr. Keresztes Sándor

(1919. márc.9, Magyarókerke, Kolozs m., Fazakas Erzsébet)

Dr. Keresztes Sándor

Jogász, 1944-47 között a BM köz-igazgatási osztályán dolgozott, 1947-ben a Barankovits féle Demokrata Néppárt országgyűlési képviselője, majd az "Új Ember" katolikus hetilap és a "Vigília" kiadóhivatalában valamint a Szent István Társulatnál (1963-1989) tevékenykedett nyugdíjazásáig. 1956 novemberében részt vett a Demokrata Néppárt és budafoki szervezete újjászervezésében, a "Hazánk" című lap megjelentetésében, az utóbbiban követelte a szovjet csapatok azonnali kivonását; s kiigényelte a XXII. kerü-

leti MNDSZ székházat a DNP számára. 1989 márciusában több társával megalapította a Kereszténydemokrata Néppártot, vezette a párt szervezőbizottságát; szeptember 30. és május 27. között a párt elnöke, majd tiszteletbeli elnöke. 1990-ben a KDNP budapesti listájáról került be a parlamentbe, szeptemberig az alkotmányügyi és a nemzetbiztonsági bizottság tagja, akkor kinevezik vatikáni nagykövetnek.

1957 szeptemberében közbiztonsági őrizete alatt terhelő adatok alapján "Magyar Károly" fedőnéven beszervezte a BM Politikai Nyomozó Főosztályának II/5 osztályáról (a belső reakció elhárítása) Fogarasi Ferenc rendőrnemzető hadnagy. Szeptember 30-i, kézzel írt beszerzési nyilatkozatában egyfelől ezt írja:

"... az ellenforradalom idején elkövetett hibáim jóvátétele érdekében vállaltam a politikai rendőrséggel történt titkos együttműködést."

másfelől azt, hogy

"Tudomásul veszem azt a szóbeli ígéretet, hogy vallásos meggyőződésemmel és erkölcsi felfogásommal nem egyező feladatot nem kapok."

(Az utóbbi megfogalmazásért a beszerző tisztet felettese megdorgálta.) Ezek után – tekintettel nyolc kiskorú gyermekére is – kiengedték a közbiztonsági őrizetből. 1957-ben leírja a vele személyes kapcsolatban lévők neveit, 1958-ban még jelent a DNP-nél, az "Új Embernél", a Szent István Társulatnál, a Katolikus Hittudományi Akadémián és másutt dolgozó ismerőseiről, aztán teljesen meghasonlik önmagával, lelkiismereti okokra hivatkozva kéri a kapcsolat megszakítását, s május 30-án titoktartási nyilatkozat aláírása után kizárják a hálózathoz.

1973 végén, 1974 elején több aktuális esemény ismét kölcsönösen közelíti a kihűlt kapcsolatot. A Keresztes család útlevélkérelmet ad be Jugoszláviába, ahol találkozni akarnak Nyugat-Németországba disszidált, s ott férjhez ment lányukkal és annak férjével, a Szent István Társulatnál pedig az átszervezés során felcsillan a vezető beosztásba kerülés lehetősége. A BM egyházi elhárítása: a III/III-1 osztály a., alosztálya önkritikusan megállapítja (1974. július 2), hogy a korábbi kudarcnak 1958-ban a kapcsolattartás felszínessége és hiányossága is oka volt a II/5 részéről, Keresztes Sándor pedig

"...széleskörű egyházi kapcsolatokkal rendelkező világi személy, római katolikus egyházi körökben országosan

ismert. Munkakörénél és emberi tulajdonságainál fogva alkalmas reakciós vezető egyházi személyek körében végzendő hírszerzésre. Lehetőségei a közeljövőben várhatóan bővülni fognak, mivel a Szent István Társulat átszervezése során létesítendő vezető beosztások betöltésénél számításba veszik. Vallási meggyőződését – karrierje érdekében – össze tudja egyeztetni a haladást szolgáló egyházi törekvések támogatásával. Mindszenythy elképzeléseivel már képviselő korában ellentétbe került, a Mindszenythy-ügy közelmúltban történt lerendezésével egyetért." (Mezey Károly r. őrnagy, dr. Balázs Tibor r. alezredes alosztályvezető.)

Az egyházi elhárítás pozitív várakozását megalapozta Keresztes Sándor 1973. október 17-i levele, mely a "Kiegészítő vonások arcképemhez" címet viselte. Ebben leszögezi, hogy rég elmozdult a lélektani mélypontról, az ország változásai nyomán pedig mind jobban elmélyülő meggyőződéssel szeretne tenni valamit a köz javára:

"Szocialista társadalmi rendünket nemcsak tudomásul veszem, de vallásos-, erkölcsi- és keresztény társadalom bölcséleti motivációk alapján igénylem is azt. Meg kell állapítanom, hogy erre az álláspontra fokozatosan jutottam el és ebben segítségemre volt a XX. és a XXII. kongresszus nyomán megindult többirányú folyamat...", "Én a formális megoldás helyett szocialista hazánk és az egyház érdekeinek egyaránt megfelelő, hosszú távú együttélési formájának kialakításáért fáradozom, mely egyház történelmi példává válhat."

10.
Szocialista társadalmi rendünket nemcsak biolo-
masul vessen, de vallás, erkölcs és keresztény
társadalmi életet is aktivizáló alappán egyetemes is
art. Illeg kell tiltakoznom, hogy erre az álláspont
fokozatosan jutottam el és ebben egyetemes volt
a XX. és XXII. kongresszus nyomán megindult töbrány
folyamat melynek nyomán barátságos és nyitott-
valóna vált illeg a vezeték nemcsak a hatalom
nemcsak a cél, hanem a módszer, végzet
emberek, népünk és nemzetünk javára.

Érdemes látni a történetet: az egyik
szocialista államrendnek hatalmát a hatalom-
nak megfelelő egyházpolitikán keresztül látni.
Ezért elvonta a hatalom azokat a felis-
munkákat, hogy a hatalomhoz közel
elő megarság. Ezzel az egyház nemcsak fer-
táró szerepet tölt be.

A kétoldalú kapcsolat gondolatát
szóban és írásban fejtettem ki állásfoglalásaimban.
Nemcsak a keresztény, hogy megfigyeltem nyugat-
hely, miként a történet megfigyelésénél. To-
váltgatva a keresztény nemegyszer a kereszt-
munka, volt. Az ősi babilon, hogy megfigyel-
munka, nemcsak az újat, a jobbat megfigyel.
Történetesen tartom, hogy az ősi babilon megfigyel-
intést, elvontat vagy éppen elvontat, megfigyel-
vált ki. Az ősi "status quo" megfigyelésénél. Ez
a formális megoldás helyett megfigyelés, az ősi babilon
az egyház életében megfigyelés, megfigyelés, megfigyelés.
Ezzel egyetemes formájának látni a hatalom fára-
mas, mely egyház történetének példája volt.

Bpest, 1973. okt. 13

Ferenczy János

Keresztes: „Szocialista társadalmi rendünket...igénylem is”, 1970. okt. 13.

A III/III-1-a illetékesei így számolnak be a jelölt újabb be-
szervezését megelőző beszélgetésekről:

"Lelkiismereti konfliktusba kerülésével igyekezett ma-

gyarázni a belügyi szervekhez való korábbi viszonyát. Elismeréssel szólt, hogy ezt méltányolták. Elmondásából kiderült, hogy később több kísérletet tettek a belügyi szervek a kapcsolatfelvételre, – de olyan hangon és megengedhetetlen módszerekkel –, ami még inkább taszította. Jelenleg érzi, hogy egyenlő partnerként kezeljük, kíváncsiak vagyunk véleményére, szolgálatait esetleg hasznosítani tudjuk. Alapvető egyházpolitikai célkitűzéseinket hajlandó támogatni." "Meglévő – eddig kielégítetlen – karriervágyát látja elérhető közelségben, amennyiben a Szent István Társulat átszervezése során valamilyen felelős beosztásba kerülne. Igyekszik ehhez úgy igazítani magatartását, hogy a mi támogatásunkat is megszerezze."

Végül Mezei Károly örnagy nyugtázza Keresztes első ténykedését:

"Viszonzásképpen mi is részéről megnyilvánuló bizalomnak vesszük, hogy elsőként adott át részünkre olyan dokumentumokat, melyek még felsőbb vezetői, az egyházi hatóságok előtt is ismeretlenek voltak az átadás időpontjában. Ezek nagyban segítettek benniünket, hogy képesek legyünk felismerni, időben kivédeni azok mesterkedéseit, akik akadályt szeretnének gördíteni az állam és az egyház kölcsönösen kialakuló, eredményesnek ígérkező, további együttműködés elé." "Beszervezés után a hálózat ellenőrzését párhuzamos ügynökséggel és "K" ellenőrzés bevezetésével (levél cenzúra, – i.cs.) végezzük. Ellenőrzésében részt vesz "Igaz Sándor", "Sipos Péter" és "Tatár" fn. hálózatunk."

A dolog érdekessége, hogy **"Tatár"** fedőnevű titkos megbízzottal aztán 1990-ben együtt feszítettek az első szabadon választott országgyűlésben, a KDNP frakcióban.

1974. július 24-én nyilvános helyen Mezei örnagy hazafias alapon másodszor is végrehajtotta "Magyar Károly" tmb. beszer-

vezését, aki

"Tájékoztató céljából átadott részünkre egy több gépelt oldalból álló anyagot, melyet a Szent István Társulat al-elnöke az elkövetkezendő napokban kíván eljuttatni a Püspöki Kar tagjaihoz." "Lényegében rövid gondolkodás után, meggyőződésből, hazafias alapon késznek mutatkozott az együttműködésre. Erősen kihangsúlyozta a part-neri kapcsolatot, melyre önként vállalkozott."

Újabb szervezési nyilatkozatában – egyebek között – a kö-vetkezőket írja saját kezével Keresztes Sándor:

"Alulírott kijelentem, hogy egyetértek a Magyar Nép-köztársaság és a Római Katolikus Egyház közötti kap-csolat erősítésének szükségességével, s az ennek érde-kében történő tevékenységre a belügyi szervek tisztjével történt beszélgetések még inkább elköteleznek. Állás-foglalásaimban ezért ezekben a kérdésekben a jövőben mindig lojális magatartást tanúsítok. Feladatomnak tartom – különösen egyházi jellegű funkcióba kerülé-sem esetén – az állam és az egyház közös érdekét szol-gáló törekvések támogatását. Külföldi kapcsolataimat igyekszem – a valóságos helyzetnek megfelelően – pozi-tív irányban befolyásolni, a Magyar Népköztársaság el-len irányuló alaptalan rágalmakat visszautasítani. Amennyiben tudomásomra jut, felhívom a belügyi szer-vek figyelmét az állam és az egyház zavartalan együtt-működése ellen irányuló jelenségekre. Önmagamát ilyen tevékenységtől elhatárolom. Önként vállalom, hogy nyugati egyházi és világi személyekkel folytatott tanácskozásaim során a belügyi szerveket érdeklő sze-mélyek magatartásáról, tevékenységéről szóban és írás-ban a valóságnak megfelelő tájékoztatást adok."

Útlevelekérelmét teljesítették.

*"Erőfeszítései a társulat ügyének rendezése végett nem jártak eredménnyel az egyházi hatóságoknál, az Állami Egyháziügyi Hivatal részéről sem kapta meg a remélt támogatást. **Megunta az egyoldalú erőfeszítést, a szélmalomharcot.** Kilátást sem lát arra, hogy körülötte a helyzet változzon, két év múlva már úgyis nyugdíjba megy."*

1977. május 12-én "Magyar Károly" tmb.-t az egyházi elhárítás hálózataiból kizárják. A III/III-1-a indoklásában ez áll:

"Mint titkos megbízott, hazafias alapon vállalta a velünk való további együttműködést. Munkáját eleinte nagy igyekezettel látta el, de konkrétan csak a társulat vonatkozásában volt hajlandó együttműködni. Itt is ragaszkodott azonban saját koncepciójához. Ez politikailag ütközött az állami elképzelésekkel."

A tmb. nyilatkozatában kijelentette, hogy

"...kapcsolatunkból eredően hátrányos körülmények közé nem kerültem. Anyagi sem erkölcsi károm nem keletkezett."

Kapcsolattartó tisztjéhez: Mezei őrnagyhoz írott levelét pedig szép búcsú mondattal zárja:

*"Mindig kellemesen gondolok vissza az önnel és főnökeivel való beszélgetésekre, maradok tisztelettel: **Keresztes Sándor.**"*

A hálózati személyek lezárt dossziéit idővel egy-egy érdeklődő osztály kikéri az irattárból tanulmányozás és újbóli beszerzés céljából. 1989 szeptemberében a III/III-1-a ismét elővette Keresztes anyagát, ám Budai Miklós r. százados a következő feljegyzéssel tette vissza:

"A kizárt hálózat újraszervezését kedvezőtlen személyi tulajdonságai miatt nem tartom célszerűnek."

Arról még nem tudhatunk, hogy az 1990 utáni magyar polgá-

ri hírszerzés: az Információs Hivatal támaszkodott-e az új vatikáni magyar nagykövet ("Magyar Károly") szakmai tapasztalataira, széles körű személyes ismerettségére, a Céghez fűződő "kellemes" emlékeire.

5., "Kaposvári László" tmb.: Dr. Vízzy Béla

(1931. jan.13, Budapest, Ruchti Vilma)

Dr. Vízzy Béla

Szegedi orvostanhallgatóként kapcsolódott be az 56-os forradalmi eseményekbe, november 6-án a szovjetek Budapesten elfogják és két hónapra a Szovjetunióba viszik, majd Ungvárról haza jutva a szegedi Népbíróság 1958-ban 6 év börtönbüntetésre ítélte. Előzetes letartóztatásban a szegedi Csillag börtönben volt, büntetését a váci fegyházban és a budapesti Gyűjtőfogházban töltötte. 1959 áprilisában amnesztiával szabadult. Három évet a Chinoin Gyógyszergyárban dolgozott segédmunkásként. 1962-ben engedélyezték tanulmányai folytatását, egy év múlva átvehette orvosi diplomáját. Később tüdőgyógyász és röntgen szakorvosi vizsgát tett. Orvosi pályájának állomásai: Rókus Kórház, Vecsés, Szada, Galgamácsa, Balassagyarmat, Nógrádgárdony, Sopron, Délpesti Kórház, Csepel Művek. 1988-ban az MDF XX. kerületi szervezetének elnöke, innen kerül a parlamentbe, ahol a szociális, egészségügyi és családvédelmi bizottság tagja, az Interparlamentáris Unió magyar-ír és magyar-norvég tagozatának alelnöke. 1990-től választott elnöke a Pestszenterzsébeti Rk. Főplébánia Egyházközségi Képviselőtestületének, tevékenykedik a Máltai Szeretetszolgálatnál és szervezi a Magyar Cserkészszövetséget.

Vízzyt 1960. október 20-án szervezte be terhelő adatok alapján Kuti György r. főhadnagy a BM. Politikai Nyomozó Főosztály

belső reakció elhárító osztálya, a II/5-f hálózatába, ahol előbb ügynök, majd sikeres munkája elismeréseként titkos megbízott. Első foglalkoztatási vonalaként a katolikus ifjúsági elhárítást jelöli az állambiztonsági nyilvántartás, ám ez a gyakorlatban az első pillanattól kibővül a volt 56-os politikai foglyok, egykori rabtársai felderítésével és megfigyelésével, mindenkor értelemszerűen kiegészül munkahelyei – kezdetben a Chinoin – rendszerellenes elemeinek leleplezésével és egyes katolikus vallási közösségek (így pl. a rákospalotai plébánia) belső "reakciós" szerveződéseinek feltárásával. 1963-ban átveszi a BM. III/III-2-b, 1965-ben a Pest megyei III/III-1, 1968-ban a Nógrád megyei III/II, 1972-ben a Győr-Sopron megyei III/III. Tizenhét évi besúgó tevékenységének terjedelme vetekszik a legnagyobb jelentők (Kiszely István, Kapuy Vitál, Timkó Imre, Szennay József, – valamennyien egyháziak) teljesítményével, Dr. Vízny Béla jelentései 5 kötetben olvashatók az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában.

Mindenütt kitűnő baráti kapcsolatokat alakít ki a politikai rendőrséggel, jellemző, hogy postán küldött nyílt képes húsvéti üdvözlőlapon köszönti 1966 márciusában III/III-as kapcsolattartó tisztjét: Rotter József r. századost, a Pest megyei Rendőrfőkapitányság címén: *"Kedves Jóskám!" "Szeretettel csókol Kaposvári Laci"*.

Legértékesebb operatív értékű jelentéseinek időszakát (1960-65) így zárja le a BM. III/III-2-b:

"A dossziében elfekvő terhelő, illetve kompromittáló adatok több olyan személyre vonatkoznak, akik jelenleg is aktív tevékenységet fejtenek ki rendszerünk ellen. Operatív értékkel bírnak. Ennek alapján megsemmisítését nem javaslom. Bozsik László fhdgy."

Vízny ügynök tudatosan és módszeresen hálózza be egykori börtöntársait: listát vezet róluk meghatározott mutatók szerint. 1., *"Baráti kapcsolatban vagyok vele"*, 2., *"Jól ismerem"*, 3., *"Csupán zárkatársak voltunk"*, 4., *"Tudomásom szerint még börtönben van"*. Azt persze nem tudja, hogy rajta kívül másokat is beszer-

veztek a listáján lévők közül, például a "Bányász"/"Szatmári" ügynököt, aki őt is ellenőrzi.

Vízy húsvéti üdvözlőlapja kapcsolattartó tisztjének: „Szeretettel csókol Kaposvári Laci”

194. 10 1/2 1/2 1/2

Sigman 2000! 295.

Spencer's
Rep. 1966, IV, 22.

[illegible]

Bp. 1365. IV. 26.

Boat Club's History

Vízy jelentései operatív értékkel bírnak – állapítja meg Bozsik főhadnagy 1965-ben

AD11-212-M-11462-43.

87

Bellügyminisztérium
II/5. f. osztály.

Szigorúan titkos

Adta: "Kaposvári" ú.
Vetter: Bócsa László r.
nagy.

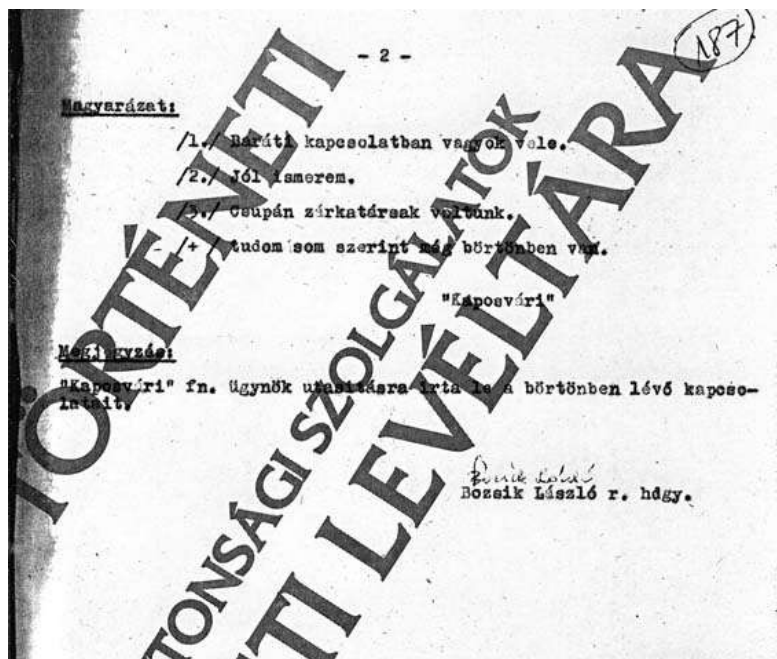
Idő: 1961. VII. 27.

Tárgy: 1957-59-ig a szegedi
illetve váci bür-
tönben együtt töl-
tött büntetésé-
met a következők-
kel.

Budapest, 1961. augusztus hó 9.

"Kaposvári" fn. Bányák jelenti:

- + Dr. Kertész László orv. főhadnagy, Hmvhely. /1./
- + Lázár Barna főhadnagy, Szeged /1./
- Király József őrnagy, Hmvhely. /2./
- Biczó Gyula alezredes, Békéscsaba. /1./
- + Dr. Barbiro József, Szeged /3./
- + Laczka András /1./
- László János /1./
- Konrád János /2./
- Gyáni Imre, Hmvhely. /1./
- Erdősi István, Hmvhely. /1./
- Tóth István, Hmvhely. /1./
- Békány József, Hmvhely. /1./
- Szabó László, Szeged. /1./
- Nyírő Dézsd, Szentgotthárd. /1./
- Kiss Tamás, Szeged. /1./
- Abrudbányai Iván, Szeged. /1./
- Gönczöl Pál, Szeged. /1./
- Csete József, Pécs /1./
- + Szenté László, Monor. /1./
- Dr. Szabó Géza, Budapest. /2./

Vízy listája börtöntársairól, csoportosítva, gépelve, 1-2 old.

Volt politikai fogolytársairól, mint ellenségekről jelent, elítélő, megbélyegző minősítéseivel néha túltesz az akkori személyzetiseken. Pl. a Chinoiban találkozik Turner Istvánnal:

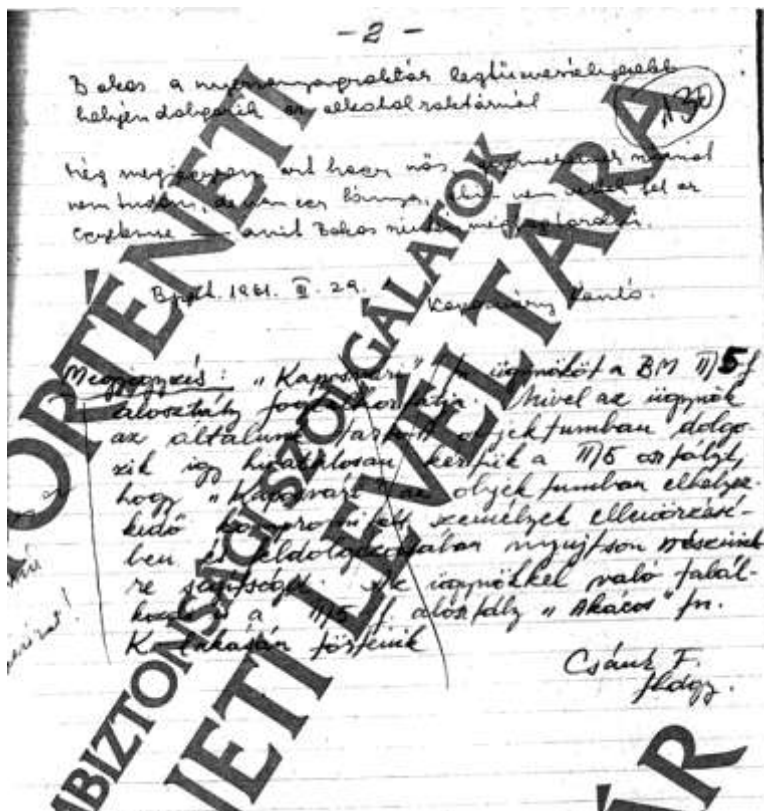
"Turnerrel való ismeretségem a váci börtönben kezdődött... az ellenforradalomban való részvétele miatt elítélték...antikommunista beállítása, ... erősen antiszemita, ... kifejezetten nyugatnémet barát, a jelenlegi helyzet megváltoztatását a nyugatnémet revans politikától reméli... meggyőződése, hogy a III. világháború a küszöbön áll, amit USA segítségével Nyugatnémetország fog megoldani Európában, amely a Szovjetunió teljes megsemmisítését fogja eredményezni." (1960. március 27.)

Hosts: "Koprowski" for myxoma
 Vols: Grand Hotel
 Year: 1961. March. 28.
 Hely: "Akaios" for K. Lake's

129

near
in the

90

Víz. „Bakos Mihály antikommunista, gyűlöli a rendszert...” 2.old.

Szabó Antalt a szegedi Csillagból és a váci fegyházból ismer-
 te, aki most ismét kémgyanús kérdésekkel kereste meg, gyűlöli a
 rendszert, fanatikus antikommunista, munkanélküli féle, de
 feltűnően jól él. Az ügynök hasznos információkkal szolgál a
 benne teljesen megbízó volt vádlott társáról: Erdei István egykori
 szociáldemokrata országgyűlési képviselőről is, akit "az ellenfor-
 radalomban való ténykedése miatt" nyolc évre ítélték.

Környezetéről a Chinoiban:

"Bakos Mihály igen erősen antikommunista, gyűlöli a
 rendszert, elmondta, hogy komoly munkája lenne most a

csendőrségnek, ha övék lenne a hatalom... várja a III. világháborút és első dolga lesz, hogy pisztolyt ragad és leszámol a kommunistákkal... csak a bosszú jár az eszében."

"Vekerdi József Kádár János csepeli beszédében igazolva látja a rendszer elleni gyűlöletét... kifejtette, hogy újabb bizonyíték arra, hogy az 1956-os ellenforradalomban részt vett személyeket mennyire gyűlölik és soha nem tudnak megbocsátani nekik." (1961. XII.8.)

Vízy három nagy kárt okozó gyári szabotázs jellegű cselekményt is jelent, mindhárom elkövetője Gebhardt Mihály, akit így jellemez az ügynök:

"... antikommunista, igen erősen antiszemita... többször dicsőítette előttem a Horthy rendszert, mert akkor jobb volt a munkások sorsa, mint ma. Szovjet gyarmatnak nevezi Magyarországot, a Szovjetuniót modern gyarmatosítónak... szerinte Kádár Jánosék a legpiszkosabb hazárdulók."

Az állambiztonsági szervek szerint Vízy kitűnő munkát végzett a Chinoinban az ellenséges csoportok feltérképezéséről, kiérdemelte, hogy folytathassa egyetemi tanulmányait és orvos lehetne.

Múlhatatlan érdemeket szerzett a **"rákosfalvi plébánián folyó ellenséges tevékenység"** leleplezésében. Nagy átkaroló mozdulattal lát munkához, amit 1961 július 28-i jelentése is tükröz:

"Az alábbiakban ismertetem Bp. XIV. ker./Rákosfalva/környékének politikai helyszínrajzát. Köztudomású, hogy a környéken lakók osztályhelyzetüknél fogva reakciós, klerikális beállítottságúak./Vitézi telkek, volt katona, rendőr tisztek./ Ezeknek összefogására a területhez tartozó plébánia vezetői összejöveteleket tartanak volt horthysta katonatisztek lakásán."

Belügyminisztérium
II/2. sz. osztály.

Szigorúan titkos

Adat: "Kaposvári" fn. u.
Vetési: 1961. október 20.
Idő: 1961. X. 20.
Abarhalmi Józsefről

Jelölés:
Budapest, 1961. október 20.

"Kaposvári" fn. ügyben jelentés

As alábbi lapokban beszámolót folytatott Abarhalmi József Bp. sz. ker. lakos, aki megemlítette, hogy mostanában új munkát is van. Felmerült a kérdés, hogy vállalatnál dolgozik. Válaszolt, hogy keltette az ide-oda.

Adat, hogy legutóbb a Honvédelmi Minisztériumban keltette a lapot. Az ottani munkája során talált egy tekercs filmet. A filmet 4 x 36 mm-es normál kisfilm volt. A filmen, amely először állapottan volt - és amit nekem megmutattam - felismerhető volt a képe és esetleg Leningrád terei, utcái, középületei a képen, stb. Felismerhető volt a katonatisztek csoportja és egyéni képei is.

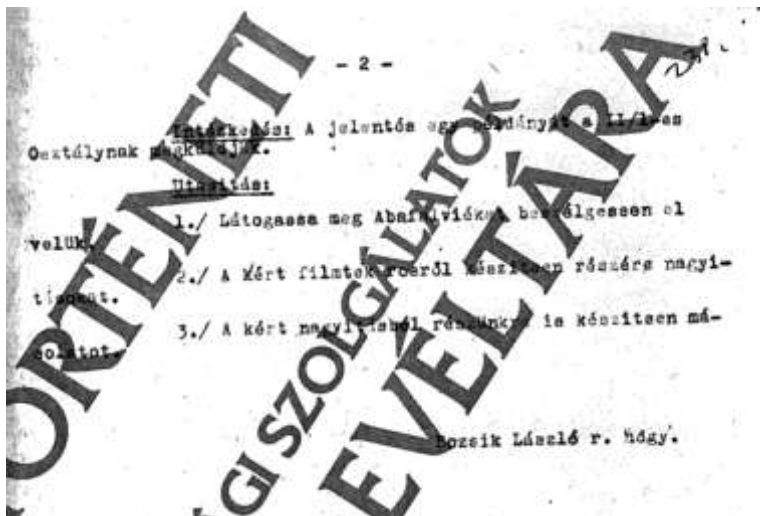
Abarhalmi József megkért - mivel tudta hogy a Kaposvári fényképezésen - csatlakozni a filmeket a Kaposvári 3. Magyar Televízióhoz. Beszédéből nem derült ki, hogy milyen szándékkal kéri, ezeket a felvételeket. Kérdés, hogy a Kaposvári fényképezésen megígérték neki, hogy a jövőben majd megkapja. Az a megítélés, hogy várakozás, amíg utasítások nem érkeznek az állambiztonsági szervektől a továbbiakról. Az elmúlt napokban a Kaposvári Károly rk. pap /Károly atya/ ismét megkeltette a felvételeket /keltette X. 17./ és ott van a Kaposvári fényképezés miatt nem tudtam ottlenni a látogatásom.

"Kaposvári"

Megjegyzés: "Kaposvári" fn. ügyben jelentésben megemlítette Abarhalmi József a Kaposvári rendőrség alatt mint rendőrfelügyelő dolgozott.

Értékelés: Az ügynek jelentős operatív értékkel bír. / a jelentés nem ellenőrzött megbízhatóság / Abarhalmi József szoros kapcsolatban áll az állambiztonsági szervekkel tartott "Kaposváriak" fn. ügyben szereplő Károly Károly rk. papgal aki lakásán illegálisan beszerzéseket eszközölt tartani.

Vízy utasítást vár az állambiztonsági szervektől, 1. old.

Vízy utasítást vár az állambiztonsági szervektől, 2. old.

Visszatérően jelent Thiry István, Ikvay László, Gyimóthy Károly, Szabó Géza, Emödi László, Tóth József és Vincze Miklós katolikus papokról, s feldolgozza a legveszélyesebb civileket, köztük Abafalvi József Eörs Vezér úti volt horthysta rendőrtisztet vagy a volt MÁV főtanácsost: Sólyomvári Károlyt, aki

"antiszemita, antikommunista, agresszív, egész családja tele van régi társadalmi előítéletekkel, vallási fanatiz-mussal." " Ebben a rendszerellenes körben a téma min-dig ugyanaz: mikor változik meg a kommunista rendszer, mikor veszi át egy új kormány a vezetést, amely kleriká-lis alapon áll" – írja az ügynök, aki biztonságban érzi magát, mert "...engem mindig örömmel fogadnak, tud-ják rólam, hogy börtönben voltam."

Abafalvi József szállítómunkásként dolgozik, költöztet a Honvédelmi Minisztériumba, ahol talál egy tekercs előhívatlan filmet. Odaadja Vízynak, aki rögtön jelenti a BM. II/5-f alosztá-lyának:

*"Abafalvi József megkért – mivel tudta, hogy amatőrkedöm a fényképészetben – csináljak nagyításokat a filmtekercsről. Én a nagyításokkal várok addig, **amíg utasítást nem kapok az Állambiztonsági szervektől** a továbbiakra."*

Vizy Béla jól kezeli a technikát, magnóra veszi és fényképezi is a megfigyelt Soós László esküvőjét, amelyen megjelent Thiry István szintén ellenőrzés alatt tartott katolikus pap is. Részlet az ügynök jelentéséből:

"...Soós egy nacionalista izű beszédben megemlékezett azokról, akiket az önkényuralom halálba küldött, illetve még most is börtönben tart. Érzelmes jelenetek voltak, amelyeket sovinizta, irredenta versek elszavalása tarkított. Jelen volt Soós barátja Abrudbányai Iván, Gönczöl Dezső (Soós sógora), akik együtt lettek büntetve politikai bűncselekményért 1957-ben az 1956-os ellenforradalomban való részvétel miatt."

Az ügynök kíméletlen jelentései megalapozzák a Thiry István római katolikus pap elleni súlyos szankciókat. Jelenti róla, hogy:

"Politikai nézetei, elképzelései: Regnum Mariánum, Mária országa! Egy keresztény diktatúrán alapuló politikai rendszer, amely módszerét tekintve klerikális-fasiszta. Thiry dicsőíti a fasiszta rendszert, mint egyedüli jót és célravezetőt... rendkívüli módon antiszemita és antikommunista. Az országban élő papság politikai irányvonalát nem ismeri el, a béke-papok hazaárulók, általában mindenki az, aki ezt a rendszert kiszolgálja."

"Kaposvári László" sikeres rákospalotai tevékenységének is köszönhetően a megtorló rendőri intézkedések is olvashatók a levéltári kötetekben: házkutatások, letartóztatások, vádhatósági eljárások, börtönbüntetések, évekig tartó megfigyelések, személyi ellenőrzések, zaklatások.

Vizy tmb. hasonló sikerekkel teljesítette állambiztonsági fel-

adatait Pest-, Nógrád-és Győr-Sopron megyében is.(Volt olyan város, Balassagyarmat, ahol egyszerre három volt elítélt társát – Kiss Tamást, Derzsi Endrét és dr. Guttmann Istvánt – is eredményesen derítette fel, s értékes információkat szolgáltatott róluk. Rádióamatőrként szabadon hódolhatott hobbijának, s még azt is jelenti, ha

"...katonai vagy rendőrségi adóállomások által sugárzott adások szövegei nem tartoznak a hivatalos rejtjelezett szövegekhez, pl. nyíltan adnak, tárgyalnak nőügyeket..."

Tizenhét évig szolgálta a politikai rendőrséget. Az igazi nagy kiugrás lehetősége azonban a rendszerváltozással jött el a számára.

6., "Róka"/"Rába" ügyn., tk., tmb.: Dr. Balogh György

(1919. márc. 19, Debrecen, Garay Mária)

Dr. Balogh György

Okleveles közgazdász, kereskedelmi középiskolai tanár, könyvvizsgáló. 1949-1986 között az Autó-és Alkatrész-kereskedelmi Vállalat /AUTOKER/ főkönyvelője. 1938-ban lépett be az FKgP-be, ahol 1945-től 1948 őszéig főállású politikus. Szervező titkár Zala megyében, ügyvezető elnök Veszprém-ben. 1947-48-ban

Dobi István országos elnök titkára, titkárságának vezetője, majd főtitkárhelyettes. 1956-ban októberében a párt ideiglenes intéző bizottságának titkára. 1989-ben ügyvezető alelnök, az FKgP politikai bizottságának tagja. 1971-1990 között tagja a fővárosi XII. kerületi Ta-

nácsnak és annak Végrehajtó Bizottságába is beválasztják.. 1983-tól a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetségének tagozat-titkára, állami és kormányzati kitüntetések birtokosa. 1990-ben az FKGP budapesti listájáról, leánya az országos listáról kerül a parlamentbe. A Honvédelmi Bizottság elnöke, azon belül az ifjúsági nevelési, oktatási, polgári védelmi és a hadiipari üzemek privatizációjával foglalkozó albizottság tagja.

Az állambiztonsági hálózati nyilvántartás szerint 1957. augusztus 30-án szervezte be a BM Politikai Nyomozó Főosztályának II/5-a alosztályáról Zalai Emil r. nyomozó százados hazafias alapon az FKP jobboldali szárnya ellen "Róka" fedőnéven.

The image shows two pages of a historical document, likely a security file. Both pages are heavily stamped with large, diagonal text: "TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR" (Historical Archive) and "ÁLLAMBIZTONSÁGSZOLGÁLATOK" (State Security Services). The left page is a form with fields for personal data, including birth date (1919), name (Gazda Mária), and address (Bp. XII. Törpe u. 3/a). The right page is a form dated 1957. augusztus 30. with fields for organizational affiliation and other details. Both pages have handwritten entries and stamps.

Balogh György 6-os kartonja a hálózati nyilvántartásban

A beszerzés időpontjának két tény is ellent mond, egyfelől az, hogy első jelentését már június 20-án adja, másfelől abban a jelentésben, melyet a BM III/III-3. osztályának vezetője Agócs István r. alezredes 1968. március 9-én ír Balogh Györgyről egy botrányos ügye kapcsán, a következő szerepel:

11. 3. 8

Tárgy: Dr. Balogh Györgyről

J E L E N T É S
Budapest, 1968. március 9.

Dr. BALOGH GYÖRGY volt FHB képviselő, az AUTÓKER. főosztály-
vezetőjével kapcsolatos dekonspirációs utolsó jelentést kivizs-
gáltam és a következőket állapítottam meg:

1./ Dr. Balogh György apósa USA-ból hazalátogatott. Magával
hozott egy kb. 170 ezer Ft. értékű személygépkocsit. Ezt
leányának akarja ajándékozni, azonban a vám fizetése alól
Dr. Balogh György szeretné kivonni magát, mivel erre anyagi
fedezete nincs.

2./ A kedvezményes vám elintézése érdekében számbajöhető vala-
mennyi ismerőst felkereste és segítségüket kérte. Így pl.
Dobi Sándor elvtársat is, aki - Dr. Balogh György szerint -
ígéretet is tett annak elintézésére és így került Horváth
András r. örgy. főosztályvezető elvtársához.

Mintán elutasítást nyert e kérdésben, engem is felhívott
telefonon és segítségem kérte, azonban én is elutasítottam.
Majd találkozót kért és felvetette szándékát, hogy kapcsol-
atot keres Dr. Sik Ottó elvtárs felé. En ezt sem helyesel-
tem. Közöltem, hogy nyugodjon bele a döntésbe. Ha szükségét
érezzi a kocsinak fizessen, vagy apósa vigye vissza a gépkoc-
sot.

3./ Hasonló dekonspirációról adatokkal nem rendelkezik.

Dr. Balogh György személyével kapcsolatban jelentem:
1956-tól 1959-ig ténylegesen segítséget nyújtott mint ügynök,
a volt FHB jobboldali elemeinek felderítésében. 1959-ben a
baloldaltól kizártuk. A kizárás okai:

- Hírszerző lehetősége leszűkült karrierista jellemvonása
miatt. Mindenkiel annyira tartott kapcsolatot, semmire
saját érdeke ezt szükségessé tette. Így volt politikus kap-
csolatai elmaradtak tőle.
- Családi körülményei nem tették lehetővé a folyamatos felhasz-
nálását. Felesége súlyos gerinc-sérült, két iskolás gyermeke

./.

0-105

3-529

A III/III jellemzése Baloghról: „...karrierista, mindenekelőtt saját érdekeit és
személyét tartja szem előtt”, 1. old.

van, stb. a találkozóit - melyek számára fontosak voltak, figyelemztetés ellenére - hivatalában folytatotta le, így "gyanu" csoport munkahelyén dolgozóitársai között személyét illetően.

Kivárást után mint társadalmi kapcsolattal találkoznak, időnként figyelemztetésre érdemes személyeket besz. jellemében alapvető változás azonban nem tapasztalható. Változatlanul karrierista, mindenekelőtt saját érdekeit és személyét tartja szem előtt. Ezzel indokolható eljárása, fellépése a gépkocsi ügyben is.

Javaslat: Dr. Balogh Györgyöt részleges figyelemztetésben, hogy későbbiek során a dekonspirációt elkerülhessük. Az ügy lezárásáról a BM. III/1. Csoportot tájékoztatjuk. A III/II-9 Osztály útján intézkedünk a Vámhatóság felé, hogy Dr. Balogh György semmiféle kedvezményre ne részesüljön.

Agócs István F. alezds.
osztályvezető

Előterjesztő:
Hosszú József
m.f.

Készült: 2 pl.
1 " felterjesztve
Főcsoportfőnök H.
1 " A. osztály.
Nyt.sz: 3/5-
Fhb.

A III/III jellemzése Baloghról: „...karrierista, mindenekelőtt saját érdekeit és személyét tartja szem előtt”, 2. old.

"1956-tól 1959-ig ténylegesen segítséget nyújtott, mint ügynök a volt FKP. jobboldali elemeinek felderítésében. 1959-ben a hálózathól kizártuk. A kizárás okai:

- Hírszerző lehetősége leszűkült karrierista jellemvonása miatt. Mindenkiel annyira tartott kapcsolatot, amennyire saját érdeke ezt szükségessé tette. Így volt politikus kapcsolatai elmaradtak tőle.
- Családi körülményei nem tették lehetővé folyamatos felhasználását... a találkozóit – melyek számára fontosak voltak – a figyelmeztetés ellenére is hivatalában folytatta le, így "gyanú" ébredt munkahelyén dolgozótársai között személyét illetően.

***Kizárása után, mint társadalmi kapcsolattal találko-
zunk, időnként figyelmet érdemlő észrevételeket tesz.
Jellemében alapvető változás azonban nem tapasztalha-
tó. Változatlanul karrierista, mindenekelőtt saját érde-
keit és személyét tartja szem előtt."***

A jelentés végén: „Egyetértek: Harangozó, III. 9.”

6-os kartonja szerint viszont csak 1960. szeptember 5-én zárják ki dekompromittálódás miatt. Ám a hivatalos bejegyzés szerint 1982. október 10-től ismét foglalkoztatja a BRFK III/III-a alosztálya, feltehetően már "Rába" fedőnéven és tmb.-ként. Kartonja lezáratlan, kódja szerint a rendszerváltozásig élő hálózat.

A nagy tekintélyű Pártay Tivadar, aki szintén ügynök "Budai" fedőnéven, 1956. december 13-án ajánlásokat tesz a koalíciós kormányzásra készülő FKgP vezetésére, a kormányzati munkában résztvevőkre, s a Hazafias Népfront elnökségébe küldendőkre. Pártay már tudja Kádárék elvárását, ezért a baloldali csoportosulás tagjait hozná helyzetbe.

"FKgP, elnök: Dobi István; alelnökök: Bognár József, Ortutay Gyula, Z. Nagy Ferenc (többek között); főtitkár-helyettes: Balogh György. A kormányban: Bognár József kül-, vagy kereskedelmi minisztérium, Ortutay – népművelés, Balogh György közlekedés és postaiügy. A HN elnökségébe 6 főt: Dobit, Ortutayt, Bognárt, Baloghot, Kovács Bélát és Z. Nagy Ferencet."

(A favorizált Dobi csoporthoz tartozott még: Szabó Kálmán, Cseh-Szombathy László, Dancs József, Szabó Elek, Pesta László, Barcs Sándor, Oltványi Imre, Mihályfi Ernő és mások.)

Pártay 1957. január 9-én "*politikai és szakmai értékek*" szerint három csoportba sorolja a számításba jöhető vezetőket. Balogh a második csoportba kerül, de 1957. január 29-én Pártay az FKgP lehetséges vezetői – az első 33 – között már nem említi Baloghot.

"Róka" ügynök 1957. június 20-án így kezdi első, 10 oldalas jelentését:

"Aki egyszer a politikát megkóstolta, az nem mond le arról az igényéről, hogy ha lehetősége nyílik rá, ismét ne folytassa."

Október 23-tól november 4-ig tekinti át a párton belüli kaotikus állapotokat, a vezető posztokért való tülekedést, a különböző irányzatok harcát. Soraiból kiderül: október 29-től napi kapcsolatban állt Dobi Istvánnal (aki aztán 1959-ben belép az MSZMP-be), a bizalmasabb ügyekről személyesen számol be, a fontos döntések előtt kikéri véleményét. A Semmelweis utca 1. sz. alatti kiskazda központban "*Október 31-én, szerdán reggel ült össze az első intéző bizottsági ülés. Az ülésen dr. Balogh György kivételével mindenki jelen volt. Balogh Dobinál volt a parlamentben*" – jelenti magáról, s szerepéről "Róka", aki Pártayval együtt Tildy-ellenes volt; Dobi és Tildy között a látszat ellenére is feszült a húr, s Tildy sem kedvelte Pártayt; a pártnak gyakorlatilag a Parlament és a Semmelweis utca között kellett ingáznia. Balogh szembe kerül Kovács Bélával és id. Antall Józseffel is, aztán Pártayval is. Dobihoz Z.Nagy is bejár, tőle Pártayhoz kerülnek az információk, melyeket ő hasznosít, manipulál a legjobban. "Róka" viszont pontos névsort ad az állambiztonságiaknak az október 23 és november 3 között a pártközpontban megfordult, az ország minden részéből jött kiskazda politikusokról, csaknem 100 nevet sorol, egyeseket jellemez is, a csoportosulásokkal együtt. 1958. december 19-én "Budai" jelenti: Balogh Ortutayval keres kapcsot

latot, aki a legnépszerűtlenebb a jobboldali kisgazdák körében.

Tildy Zoltánnak és Vorosilov marsallnak húzza a cigány a Gundel étteremben

1957. augusztus 27-én "Róka" 18 oldalas jelentést ad *"Áttekintés a Kisgazda Párton belül 1940-1957 között kialakult csoportosulásokról"* címmel. Leszögezi mindjárt az elején: **„...a felszabadulás után a Kisgazda Párt a reakciós elemek kedvelt gyűjtőhelyévé vált. Így volt ez 1945-ben és így indult 1956-ban is.”**

Ő saját magát a Dobi István féle un. paraszti csoporthoz sorolja, amellyel *"elég jelentős tömegű párttag szimpatizált"*, ő az egyetemi vonalon szervezte a pártot. Amikor 1947-ben Nagy Ferenc miniszterelnök Svájcban maradt, s a párt ideiglenes vezetését Dobira bízta, ő rögtön felhozatta maga mellé Veszprémből Baloghot, s rábízta a titkárságát. Az ügynök szerint ezután *"A politikai életet Bognár és Ortutay mozgatta", "1949 után a párt belső ügyeit Barcs Sándor és Pesta László vitte."* Majd ezt állapítja meg "Róka": *"Az ellenforradalom leverése után aztán a hangoskodók egy része disszidált. Az egységes Intéző Bizottság is széthúzott."*

II/5-a. osztály

Szigorúan titkos!

Adta: "Róka"

Vette: Balai Emil
ny.szds.

1957. június 17.

Szorgyi MKP.

J e l e n t é s

Budapest, 1957. augusztus 27.

"Róka" jelenti:

"Áttekintés a Kiszagda Párton belül 1940-1957 között kialakult csoportművekről.

A frakciók alakulásának dinamikus vizsgálata arról időszakokról beszélhetünk. Röviden:

1. A felszabadulás előtti
2. 1945-től 1947 nyaráig tartó
3. 1947-1948 közötti átmeneti
4. 1948-1956 októberéig terjedő és
5. az ellenforradalmi események alatti időről.

Röviden.

A Független Kiszagda Párt 1930-ban azért alakult, hogy politikai képviselete legyen azoknak az ellenzéki párttagoknak, amelyek azonban álltak az Bethlen István reakciós kormányrendszerével, elhibázott gazdaságpolitikájával és gyökeres változásokat követeltek az ország vezetéseben. Az új alakulat másként lett osztálypárt, mert már alapvető programjában hirdette a nemzet valamennyi dolgozó részének szilárd és együttműködést, az osztályérdeknek szeszengolását. Ezen emiatt sokféle érdek és iránylat gyűjtőhelye lett a párt, mely már a felszabadulás előtt is frakciókat látszott. Ez után a felszabadulás után teljes egészében kivirágzott olyannyira, hogy úgy látszik, hogy a Kiszagda Párt a reakciós elemek kedvelt gyűjtőhelyévé vált. Így volt az 1945-ben és 1948-1956-ban is.

A párt negativumra politizált. Nem akarjuk ezt és nem akarjuk azt. Ez volt a Gyulai Pál vezette 1945-ös propaganda tengelyében. Pozitív programmal először 1947-ben dr. Pál Endre és dr. Balogh György jelentkezett, azonban a programok nem kerültek nyilvánosságra, mert az 1948. évi országos nagyválasztás már ilyenkor nem foglalkozott.

1940 körül a párt felvette a harcot a nemzeti szocializmus magyarországi szervezeteivel, a különböző formájú szervezetek által német és magyar szerveződéssel jobboldali csoportok ellen. A küzdelem két irányban folyt.

„Róka” jelenti: „...a Kiszagda Párt a reakciós elemek kedvelt gyűjtőhelyévé vált”, 1957. VIII. 27.

"Említést érdemel, hogy Balogh – így magáról az ügy-

nők – Dobival is szoros kapcsolatot tartott fenn. Később Baloghon keresztül Pártay is kapcsolatot tart fent Dobival. Ez a kapcsolat azonban március elején megszűnik." (Pártay ezután Z.Nagyon keresztül tart kapcsolatot Dobival.)

Balogh Dobihoz fűződő viszonyáról és 56-os szerepéről igen érdekes jelentést adott "Daru Mihály" ügynök 1957. november 5-én a Veszprém megyei Rendőrfőkapitányság Politikai Nyomozó Osztálya V. alosztályának. Egyebek között a következőket írja:

"Dr. Balogh Györgyöt 1945 óta ismerem. 1947-ben a nagyválasztmány által megválasztott titkár lett, de mint ilyen is személyi titkára maradt Dobi Istvánnak. Tudomásom szerint most is állandó kapcsolatot tart fenn Dobi köztársasági elnökkel. Az ellenforradalom alatt és után is többször találkoztak és az októberi események idején tájékoztatta Dobit, s utasításokat hajtott végre megbízásából... értesüleim szerint az ellenforradalom idején nagy szolgálatokat tett a BM-hez tartozó embereknek, hogy Budapestről ki tudjanak menni vidékre és ezzel esetleg életüket mentse. Kisgazda párti igazolványokat adott és hogy vidéken nyugodtan dolgozzanak, pártszervezéssel bízta meg őket. Ezek az emberek nem kisgazda pártiak voltak."

1957. december 10-én a BM. Politikai Nyomozó Főosztályának II/5-a. alosztálya megállapítja, hogy id. Antall József kikkel tart kapcsolatot. A névsorban mindenki a saját nevén szerepel, kivéve a háromszor is csak *"Róka fedőnevű ügynökünk"*-ként említett Balogh Györgyöt.

1959. május 27-én "Somlói" ügynök jelenti a BM. II/5-a. alosztályának:

"Balogh György rendkívül törtető ember, állandóan panaszkodik, hogy ebben a rendszerben még azt sem érte el, hogy tanácsstag legyen." (Később ez sikerült neki.)

J e l e n t e s

Budapest, 1966. december 10.

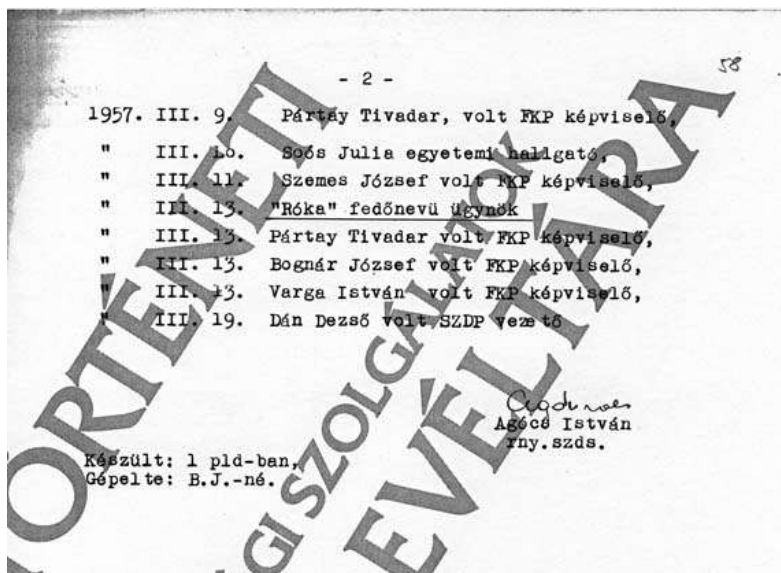
ANTALL JÓZSEF kapcsolatainak és azok jellegének felderítése végett 1973. operatív rendelkezésként az évben több alkalommal kiküldetve. Kiküldetése eredményes volt. Az ellenőrzés adatai szerint az alábbi személyekkel tart fenn kapcsolatot:

- 1957 I. 15. Varga István volt FKP képviselő.
 " I. 15. Thuráné Zoltán volt földbirtokos.
 " I. 16. Barcs Sándor volt FKP képviselő,
 " I. 16. Dr. Pongrácz Tibor volt FKP képviselő.
 " I. 22. Havasi Ferenc volt borthysta szedő.
 " I. 22. Varga Béla, Duna Szálló,
 " I. 25. Pártay Tivadar volt FKP képviselő,
 " I. 29. "Róka" fedőneve ügyünk.
 " II. 7. Pártay Tivadar volt FKP képviselő.
 " II. 7. Kelen Lajos,
 " II. 6. László Dezső volt SZDP vezető,
 " II. 14. Varga István volt FKP képviselő.
 " II. 14. Bencsik Gyula, volt FKP képviselő.
 " II. 18. Tildy Zoltán volt köztársasági elnök.
 " IV. 5. Dr. Bogner József volt FKP képviselő,
 " IV. 9. Dr. Dulán Jenő volt igazságügyi államtitkár,
 " IV. 25. Dr. Georba János, volt FKP képviselő,
 " II. 28. Tildy Zoltán volt köztársasági elnök,
 " III. 2. Varga István volt FKP képviselő,
 " III. 5. "Róka" fedőneve ügyünk.
 " III. 7. Dr. Georba János volt FKP képviselő,
 " III. 7. Pártay Tivadar volt FKP képviselő,
 " III. 7. Dr. Szolnoki István volt FKP képviselő,

./.

„Róka fedőnevű ügyünk” Antallal tart kapcsolatot, 1. old.

1966. november 3. "Róka" jelenti, hogy lakásán Z. Nagy Ferenc bírálta Dobi Istvánt, aki szerint alkalmatlan feladata ellátására, már csak régi nimbuszát rombolja.

„Róka fedőnevű ügynökünk Antallal tart kapcsolatot, 2.old.

1966. december 14. BM. III/III-3-a., "Munkaterv": "A volt FKP jobboldali elemei vonalán 1967-ben az alábbi feladatok végrehajtását javaslom:

Ügynökség vonalán tovább foglalkoztatom "Bodrogi" és "Vadász" fn. ügynököket, valamint "Róka" és "Pásztor" fn. tk.-kat. Seres József r. százados. ("Pásztor": **Páll Tibor**, "Vadász": **Szolnoki István**, "Bodrogi": azonosíthatatlan, – megj.: i.cs.)

1968-ban Balogh vámmentesen akar megszerezni egy autót, s érdemeire hivatkozva, azt kéri a BM.-től, hogy "szolgálati jegyre" adja ki neki a rendszámot. Az illetékesek ezt jogtalan előny kérésének minősítik, miközben nyüzsgésével dekonspirálódott (nem először), kérését megtagadják, s Baranyai György r. ezredes, III/III-as csoportfőnök, a BM III. főcsoportfőnök-helyettese úgy dönt, hogy rendőrhatalósági figyelmeztetésben is részesítik.

Balogh III/III-as ügynök ismét dekonspirációt követett el

Balogh azonban mozgásba hozza MSZMP-s kapcsolatait, fordul a Kádár-titkársághoz is,

("Miután rendkívüli kérésem volt február 26-án, Sándor József elvtárhoz küldtem Benkei András belügyminiszter elvtárhoz írt kérelmemet azzal, hogy amennyiben

erre érdemesnek tart a Párt, úgy támogató sorokkal küldje át a címzettnek kérelmemet.")

Miután rendkívüli kéresem volt február 26-án Sándor József elvtárs-hoz küldtem Benkei András belügyminiszter elvtárhoz írt kérelmemet arról, hogy amennyiben erre érdemesnek tart a Párt, úgy támogató sorokkal küldje át a címzettnek kérelmemet.

Balogh György: „...amennyiben erre érdemesnek tart a Párt”

aminek következtében a Központi Bizottság Irodájának vezetője: Sándor József tényleg küldi is a kérést támogató levelet a belügyminiszternek. (Balogh kisgazdának tehát tényleg lehetnek érdemei a Pártnál, azaz az MSZMP-nél.) A presztízs harcot elveszti az állambiztonság, a békát le kell nyelnie, Balogh pedig elteszi a levelet, mely így kezdődik:

"Kedves Balogh Elvtárs!", s így végződik: "Kívánok Önnek és kedves családjának jó erőt, egészséget! Sándor József."

1971. október 20-án a III/III-3-b. kissé hiányosnak tartja "Varga" ügynök jelentését Dr. Győr Zoltánról, ("Varga"/"Varga Sándor": **Dömötör László újságíró**, – megj.: i.cs.), ezért Seres őrnagy úgy intézkedik: Dr. Győr Zoltán szándékát "Róka" tk.-n keresztül ellenőrizni kell. Tehát "Róka" még mindig kéznél van. 1982-től pedig tán minden korábbinál fontosabb lesz, új fedőnévvel, új feladatokkal, kipróbáltan és elkötelezetten. Új fejezet.

Minden második lépésük szabálytalan volt

Az 1990 utáni politikai elit felkészületlenségét, tájékozatlanságát csak fokozta a törvényhozás tehetetlensége, a belterjes szócséplés, az időrabló viták sokasága. A hegyek vajúdtak és egeret szültek, nyitott kapukat hagyó **átvilágítási törvényt**, következmények nélkül. A politikai pártok pedig egyre inkább fertőzöttségük fokától függően riadtak vissza az állambiztonsági múlt teljes körű alkotmányos feltárásától. Felelősek azért, hogy máig megmaradt a tisztázatlanság, a bizalmatlanság légköre, a zsarolás, az időzített lejáratus és az aktuálpolitikai haszonszerzés lehe-

tősege.

A mindenkori szolgálatok pedig nem lehetnek a mindenkori politikai hatalom kézi vezérlésű eszközei. 1990 után sem működtek példás jogállami módon, túl sok esetben folytatták az egy párti diktatúra titkosszolgálatainak gyakorlatát, az információ

Gálszécsy András

gyűjtés törvénytelen módszereit. Az első ciklus három titkosszolgálatokat felügyelő miniszterének (**Boross Péter, Gálszécsy András és Füzessy Tibor**) irányítása alatt 1990 és 95 között minden második, összesen 797 környezettanulmány vagy operatív megfigyelés **szabálytalan** volt. A titkosszolgák csaknem száz alkalommal elmulasztották az eljárások írásbeli elrendelését. A törvényben előírt esetekben nem történt meg az érintett személyek tájékoztatása és a vizsgálati anyag megsemmisítése.

Gyakran előfordult, hogy a Nemzetbiztonsági Hivatalt nemzetbiztonsági szempontból teljesen **indokolatlan vizsgálatokra** használták fel egyéni és politikai céllal. Egyes megfigyeléseket arra fel nem hatalmazott személyek kérésére végzett el egyik vagy másik titkosszolgálat, ilyenkor elég volt egy kormánytagra vagy pártvezetőre hivatkozni. Az **Antall és a Boross kormány** saját kritikáira legalább akkora figyelmet fordított, mint az ellenzékre. Kutatás alanya lett például egy, az MDF belső ellenzékéhez tartozó parlamenti képviselő és egy keresztény szakszervezeti vezető is. Jelentést készítettek az MSZP egyik vezetőjéről, majd amikor az egyik miniszternek peres ügye lett

Füzessy Tibor

korábbi üzlettársával, elérte, hogy megvizsgálják annak környezetét. Egy magas rangú tisztségviselő biztonsági eljárásnak kívánta alávetni egy hozzá közel álló személy szexuális partnerét,

mintegy magánnyomozó irodaként kezelve az NBH-t.

Az új szolgálatok keresték helyüket, kapcsolataikat, de nehezen találták, ezért **egymással is ütköztek**. Régi és új vezetők egyaránt kihasználták az egymással marakodó, a többpárt-rendszerű működést tanuló pártok gyenge pontjait, időnként csúnyán megvezették őket. Szubjektív és ellenőrizhetetlen, elvtelen és üzleti kapcsolatok alakultak ki. Késlett a koordináció, a feladatok nem voltak összehangolva: a titkosszolgálatok és a rendőrség is meg akarta szervezni például a határesetnek számító szervezett bűnözés vagy a kábítószer- és fegyverkereskedelem elleni harcot. Folyamatos volt a vita és a rivalizálás a terrorelhárítás területén az NBH, a rendőrség és az Interpol között, súlyos zavar mutatkozott a kábítószer-fronton, a kiemelt objektumok (repülőtér) védelménél és az elburjánzott embercsempészet felszámolásánál. A budapesti kamion terminállal kapcsolatban kirobbant botrány jól mutatta a teljes káoszt, azt, hogy a cég volt és új emberei időnként és helyenként egymás ellen dolgoznak, eladják magukat, s a kirúgott vagy önként távozott tisztek rögtön ajánlatot kapnak a bűnözőktől, van, aki el is fogadja.

"Magán fedésben pártokat is kiszolgálunk!"

Az NBH első főigazgatóját, a szakma szégyenének tartott **Nagy Lajos** ezredest, volt III/I-es hírszerzőt, a BM karhatalom egykori harcosát, saigoni és new-yorki megbízottat, aki moszkvai továbbképzéssel példásan együttműködött a baráti KGB-vel, 2005 február 28-án életművéért **Mádl Ferenc** köztársasági elnök – Kiss Péter kancellária miniszter előterjesztésére – egyszerre két rendfokozatot ugorva vezérőrnaggyá léptette elő, pedig a "nagy hazug" körül akkor már búzlóttek az üzleti ügyek, melyekben az S-Komplex-től az Apró klánnal az Együtt Egy-Másért-ig jutott el. 2005-2007 között végighazudta a magyar sajtót és egyes tévéműsorokat, melyekhez mindig akkor hívták, amikor a politikának szüksége volt rá.

Mádl Ferenc két rendfokozattal lépteti elő Nagy Lajost

A második parlamenti ciklusban kezdődött a szolgálatok felhígulása, a régi kipróbált szakemberek az újjgazdagok érdekszférájába tartozó vállalkozásokba mentették át kapcsolati tőkéjüket, szaktudásuk először a biztonsági és biztonságtechnikai piacon kezdett kamatozni. Aztán kiderült, hogy a nem jogállami módszerekkel megszerzett információs bázis a politika gazdasági-pénzügyi holdudvarában még jobban gyümölcsöztethető; s kamatozott is az információk adásvétele és cseréje, a bizalmas értesülések gyűjtése nyílt és titkos eszközökkel. A folytatásban pedig: üzleti hírszerzés és elhárítás, titok szakértés, magánnyomozás, őrzés-és védelem, pénznyerő automaták üzemeltetése, milliárdos üzletemberek vállalkozásainak, személyes háttér ügyeinek intézése. Kérdemelt és megszolgált jól fizető, zsíros állások. **"Magán fedésben pártokat is kiszolgálunk!"** jelszóval. **"Mi ott vagyunk a nagy politikai gazdasági-pénzügyi erőháttérben, – vál-**

tozatlanul!" A versenyelőnyt a múltban való jártasság jelenti. Az áprilisi választások után az új nemzeti hatalomnak el kell döntenie: a politikai befolyásolási lehetőségeket tekintve hol húzódik a határ az állami és magán titkosszolgálatok között? A magyar törvényhozásnak pedig arról kell döntenie: mennyiben írja felül vagy korlátozza valamennyi szolgálat azon meggyőződését, hogy ők nemcsak eszközei, hanem alakítói is a politikának. Ma még zavaros és hazug válaszokat kapunk legalább két alapvető kérdésre: mi a különbség a gyakorlatban az állami és az alternatív titkosszolgálatok között, s az alternatív cégek nyújthatnak-e illegális szolgáltatásokat politikai célokra?

Az egykori állambiztonsági hálózati személyek és hivatalos kapcsolattartóik a mai napig **nem távoztak** a közéletből és a közvéleményt formáló személyiségek köréből, s közülük válogat mindegyik, négy évente jövő-menő kormány, politikai döntéshozó, elfogadva, sőt igényelve nyílt vagy elvtelen szolgálataikat. A hivatásos állomány tagjainak 31 százaléka volt MSZMP-tag az 1957-1990 közötti időszak átlagában. Az elhintett legenda, miszerint párttagot nem lehetett beszervezni a hálózatba (...”mert Kádár elvtárs nem engedte”) átlátszó hazugság volt, valójában a hálózati személyek kb. 20 százaléka volt MSZMP-tag, akik közül persze elsősorban a megtévedteket, a szabálysértést vagy bűncselekményt elkövetőket, a zsarolhatókat szervezte be a BM. III. Állambiztonsági Főcsoportfőnökségének valamelyik csoportfőnöksége.

A mai nemzetbiztonsági szolgálatok örökölték elődeiktől a nem jogállami módszerekkel megszerzett információs monopóliumot, melyről maguktól nehezen vagy sohasem fognak lemondani. Ez megnehezíti és lelassítja a történészek, a levéltári kutatók munkáját, eredményeik nyilvánosságra hozatalát, s az áldozatok információs kárpótlását. Ám egy elszegényedett, szellemileg, lelkiileg, fizikálisan és morálisan is leépülő, közömbös társadalomban is alapvető **jogunk, sőt kötelességünk, hogy megismerjük saját történelmünket**, annak sötét lapjait is. Azokat is, amelyeket ma is takargatnak, elrejtene elölünk. A jogos közérdek

előbbre való, mint az egyén érdeke a névtelen titkolózáshoz. A volt szocialista országok többségénél az állambiztonsági besúgók neve ma közérdekű adatnak számít. Nálunk is ez következne az alkotmányból és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvényből, s már rég nemcsak a tudományos kutató munka eredményeként kellene megismerniük az embereknek történelmünk eseményeinek fejzeteit. Kikerülhetetlen alkotmányos kérdés annak kimondása vagy cáfolata, hogy az állambiztonsági iratok a Magyar Köztársaság kikiáltásával automatikusan **elvesztették** titoktartalmukat. Kulcskérdés továbbá az is, hogy maradhatnak-e olyan iratok a működő szolgálatoknál, melyeknek számukra nincs ügyviteli értéke, aktív nemzetbiztonsági érdek nem fűződik hozzájuk. A nemzetbiztonsági szolgálatoknak nem a politikai hatalmat, hanem a nemzetet és annak polgárait kell szolgálniuk, – végérvényesen. Nem lehet nyugodt a jövőnk, ha nem tiszta a múltunk!

(2010)

Dr. Ilkei Csaba
tudományos kutató,
volt országgyűlési képviselő

Állambiztonsági jegyzetek 1990-ből – A

BM III. Főcsoportfőnökség vezetői a

Nemzetbiztonsági Bizottság zárt ülésein

A parlamentbe bekerült politikai pártok programjaiból az derül ki, hogy változatlanul – immár 20. éve – **nincs nemzetbiztonsági koncepciójuk**: a valóság elmélyült elemzésén alapuló stratégiájuk, s elméletileg kellőképp alátámasztott cselekvési tervük a tovább már nem halasztható gyakorlati lépések mielőbbi megtételére a nemzet hosszú távú érdekeinek megfelelően.

A rendszerváltás óta eltelt időszak súlyos adóssága az átmentett állambiztonsági múlt teljes körű feltárása.

Az 1990 utáni politikai elit felelőssége, hogy 20 év elteltével is megmaradt a **jogállamisággal ellenkező** tisztázatlanság és bizalmatlanság légköre, a zsarolás, az időzített lejáratás és az aktuálpolitikai haszonszerzés lehetősége.

Az egykori állambiztonsági hálózati személyek – akárcsak hivatásos kapcsolattartóik – nem távoztak a közéletből és a közvéleményt formáló személyiségek köréből.

A mai nemzetbiztonsági szolgálatok örökölték elődeiktől a nem jogállami módszerekkel megszerzett **információs monopóliumot**, melyről maguktól nehezen vagy sohasem fognak lemondani. *"Aktív nemzetbiztonsági érdek"* címszó alatt azt tartanak vissza, amit csak akarnak.

1990 óta minden olyan kísérletet jégre vittek, amely a volt állambiztonsági főcsoportfőnökség 1990 előtti teljes hálózati és hivatásos névsorának, valamint iratainak nyilvánosságra hozataláról, korlátlan levéltári megismerhetőségéről és az áldozatok információs kárpótlásáról szólt.

Minden párt gyűjtögetett már más pártok ellenében kompromittáló dokumentumokat, minden párt vagy annak holdudvara elő tud húzni váratlanul leleplező iratokat a magánarchívumából, amelyeket időben kimazsoltáltak és spájzoltak kritikus pillanatokra.

A szolgálatok gyakran megvezették a politikusokat, a lebeszélő emberek mindig megindultak, amikor kellett, a politikai pártok fertőzöttségük fokától függően rettentek vissza a jogi lépések következetes végigviteléről, például akkor, amikor alkotmánymódosítással kellett volna garantálni a közérdekű nyilvánosság elsőbbségét a jogtalan magánérdekkel szemben. Kijátszották az átvilágítási törvényt, menekülő kiskapukat nyitottak.

A jogi következetlenség miatt nem sikerült szinkronba hozni a rendezés alapvető kritériumait: **a közérdekű adatok nyilvánosságát, az állami és szolgálati titok védelmét, a személyes adatok védelmét, a levéltári szakmai szempontokat, a tudományos kutatás szabadságát és a nyilvánosságra hozatal módját.**

Nemcsak a pártok takargatják kritikátlanul, beismerés és konzekvencia nélkül, farizeus módon a bűnöket. Nem működik az **állampolgár** kontrollja sem. Az elszegényedő, gyűlöletre hangolt ember morálisan is leépül egy megosztott, kétpárti országban. Az ellenséges pártot jobban gyűlöli a besúgó bűnösségénél, ezért, ha választania kell, inkább a besúgóra szavaz. Az ezzel kapcsolatos társadalmi jelenségek sora így egyre bővül: erkölcsi relativizmus, cinizmus, nihil, közöny, szubjektivizmus és önkény. *"Az én ügynőköm vértlen áldozat, bezzeg a te ügynőköd egy mocskos gazember!"*

Akik **papírt lobogtatnak**, hogy őket átvilágították, s nem találtak semmit, azok is keveset bizonyítanak. Csupán annyit, hogy nem voltak nyilasok, karhatalmisták vagy **III/III**-asok. De ettől még lehetnek: **III/I**-es hírszerzők, **III/II**-es kémelhárítók, **katonai hírszerzők és katonai elhárítók, szigorúan titkos tisztek, T** (titkos) **-lakás gazdák, fogdaügynökök.** Sőt, lehet, hogy **III/III**-asok voltak, de az átvilágító bírának akkor és ott a négy irattári bizonyítékból (6-os karton, beszerzési nyilatkozat, kézzel írott jelentés, pénzügyi bizonylat) nem állt rendelkezésére legalább kettő, csak egy, s a beszervező, a kapcsolattartó és a vonalvezető állambiztonsági tiszt vallomása sem volt meg vagy nem volt terhelő, ebben az esetben az átvilágító bírák kénytelenek voltak érintetlenséget igazoló papírt kiállítani.

Az ügynőktörvény halogatásával, toldozgatásával-foldozgatásával nem lehet kikerülni a négyévenként változó politikai érdekek mókuskerekéből; a jognak a történeti valóságon, a társa-

dalmi igazságosságon és az alkotmányos értékeken kell alapulnia; a húsz esztendeje elmulasztott alapvető rendezés célja csak a nemzet hosszú távú érdekeivel összhangban határozható meg.

A mindenkori szolgálatok nem lehetnek a mindenkori politikai hatalom eszközei. Valójában a polgárok és a nemzet biztonságán kéne örködniük, de hát – tudjuk – ma sem működnek maradéktalanul jogállami módon, komoly alkotmányos aggályok merülnek fel lépten-nyomon.

Néhány hete publikáltam „**A behálózott első szabadon választott magyar országgyűlés**” című tanulmányomat arról, hogyan lettek 1990. május 2-án az új rend képviselői volt ügynökök, titkos megbízottak, titkos munkatársak; a 386 megválasztott országgyűlési képviselő között legkevesebb **25** állambiztonsági hálózati személy, akiket oda küldtek vagy akik küldés nélkül is jól érezték a hallgatólágos támogatást, nemkülönben azok, akiknek már volt valamilyen kapcsolatuk a titkosszolgálatokkal, mégis morális gátlás nélkül, veszélyérzetüket elaltatva tűntek fel a másik oldalon valamelyik rendszerváltó párt színeiben.

Ülésezik a Nemzetbiztonsági Bizottság 1990 nyarán

A 25-ös létszám nem teljes, mert a mai napig nem ismert, nem kutatható a III/I-es polgári hírszerzés, továbbá a katonai elhár-

rítás és a katonai hírszerzés hálózati nyilvántartása.

A kutatók előtt nem ismertek azok a jegyzőkönyvek sem, melyek a volt állambiztonsági vezetők meghallgatásáról készültek 1990 nyarán és őszén az országgyűlés Nemzetbiztonsági Bizottságának zárt ülésein.

Mivel a meghallgatások tanulságaiból a mai napig nem vették le a megfelelő következtetéseket az utódok, a most megalakuló Nemzetbiztonsági Bizottság tagjainak figyelmébe ajánlom az üléseken készült jegyzeteimet. (Jegyzetfüzetem néhol hiányos, néhol túl tömörök a megfogalmazások, hiányzik a részletes kifejtés, az előzmény, a megannyi árnyalat, nem rajzolódhat ki minden körülmény; nem voltam gyorsíró, mégis: az első híradás a BM. III. Állambiztonsági Főcsoportfőnöksége működéséről, annak is a közérdeklődésre leginkább számot tartó, sokat vitatott kérdéseiről.)

Pallagi Ferenc meghallgatása 1990. július 20-án

Előzetes jegyzetek a meghallgatáshoz

Pallagi Ferenc

Pallagi szerszámkészítő technikus volt a Telefongyárban. Apja vitte a BM-be, aki ott nyomdász-ként dolgozott. 1961-ben műszerészként kezd a BM technikai osztályán. Két év múlva az Újpesti Dózsa KISZ-titkára. 1975-ben a BM pártbizottságának titkára. 1978-ban "a műszerész" a helyére kerül: az operatív technikai kiszolgáló **III/V. csoportfőnöke** vezérőrnagyi rangban. 1989. május 1-től **III-**

as főcsoportfőnök, a belügyminiszter állambiztonsági helyettese.

Érdekes, amikor 1990. január 5-én **Németh Miklós** miniszterelnök elhatárolódik a III/III-nál történektől (Duna-gate, az ellenzéki vezetők további figyelése, lehallgatása), a III/III. hivatalos állományából többen "fellázadnak", nyilvánosságra akarnak hozni 6 oldalon kb. 200 nevet, csupa exponált új politikus és vezető érintettségével. Pallagi ezt nem engedte, kért öt napot azzal, hogy ha nem tudja megvédeni őket, akkor nyilvánosságra hozhatják a listát. Tartotta szavát: január 10-én lemondott. Január 17-én **Horváth József** III/III-as csoportfőnök is. Január 18-án **Horváth István** jogutód nélkül feloszlatta a III/III-at, majd 23-án ő is távozott.

Pallagi fellázadt tisztjeinek listája visszaköszönt két listában is: először abban, amelyet 1990 májusában Németh Miklós adott át **Antall Józsefnek**, másodszor abban, amely 2005-ben került fel az internetre "**Szakértő**" aláírással. Ez utóbbi olvasható ma is a www.utolag.com oldalán, 131 nevet tartalmaz, s nem is egészen alaptalanul, mert szinte minden névhez tartozik valamilyen anyag az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában, legfeljebb nem annyi (még), amennyit a jelenlegi törvény a "hálózati személy" minősítéshez, az "ügynök" fogalmához megkíván.

Jegyzetek a Nemzetbiztonsági Bizottság meghallgatásán, július 20-án:

Pallagi elmondja:

- 1., A III-as Főcsoportfőnökség teljes hálózati anyaga megvan **számítógépen**, hiánytalanul a Lumumba utcai bázison. A kartonos állambiztonsági nyilvántartás is jórészt megvan, igaz, ebből kivette a magáét a megalakult NBH, a katonai hírszerzés és a bűnügyi hálózat. Az 1200 **SZT-tiszt** anyaga hiánytalanul fellelhető a BM Külügyi Osztályán. De nyilvánosságra hozatala bajt okozna: **a.**, nemzetközi kapcsolatainkban, **b.**, nem maradna autentikus erő a társadalomban, válságot okozna, pl. az egyház volt az egyik súlyponti kérdés, **c.**, mindenütt vákuum és zavar keletkezne, értsd ez alatt azt, hogy a február 14-én megalakult Nemzetbiztonsági Hivatal nemcsak a kémelhárítástól, a **III/II-ből** vett át hálózati sze-

mélyeket, hanem a politikai rendőrségtől, a **III/III-ből** is azokat, akik vállalták a további szolgálatot. Ezek az "**aktívak**" a névsor nyilvánosságra hozatalával lelepleződnek.

- 2., A politikai vezetés 1989 nyarától gyakran kérdezett, sőt követelt: *"Nem tudtok valami kompromittálót, nincs anyagotok erről és arról az ellenzéki személyről? SzedjeteK már össze valamit!"*
- 3., A politikai vezetés tudott az iratok selejtezéséről és megsemmisítéséről. 1989. december 18-án kezdték a megsemmisítést, december 31-ig be akarták fejezni, de nem győzték jegyzőkönyvezni, ezért december 22-én abbahagyták a jegyzőkönyvvezetést és attól kezdve nyom nélkül folyt a darálás és az égetés. A *"Szigorúan titkos, különösen fontos!"* jelentéseket megkapták a politikai vezetők, elolvasás után vissza kellett volna küldeniük, de csak a fele küldte, **Korom Mihály** például szinte soha.
- 4., A **6-os nyilvántartó kartonhoz** három aláírás kellett: a beszervező tiszté, az osztályvezetőé és a vonalvezetőé. Egy-két tiszt próbálkozott év vége felé mennyiségi alapon sikeresnek látszani: lám, mennyi ügynöke van, kartont keríthetett, nevet is írhatott rá, de a csaláshoz még két tiszt kellett volna. (Mint az Operatív Nyilvántartó Osztályon annak idején nekem elmondták: legalább 4 helyen 8 ember szeme láttára kellett volna a hamis anyagnak átmennie, s ez nem történt meg soha. Az említett 3 hivatásos tiszt, a kézi és gépi nyilvántartás, a *BM Személyzeti Főosztálya*, a *BM Pénzügyi Főosztálya*, később a *Főcsoportfőnökség Titkársága* (külön kis számítógép), végül a *felügyelő államtitkár titkársága* (ide is egy számítógépet vittek be) megkerülhetetlen kontrollpontok voltak. Az SZT-tisztekről nem 6-os karton készült, nyilvántartásuk a *BM Külügyi Osztályán* történt.
- 5., **Rögzítették** a Politikai Bizottság, a Központi Bizottság és a Minisztertanács üléseit is, de úgy, hogy a rögzítő nem hallgathatott bele, mert azt a gép rögtön jelezte volna.
- 6., Az **Aczél György-Harangozó Szilveszter** vonal zárt világ

volt. A megrendelt anyagok nem írásban, hanem szóbeli megbeszélések alapján készültek.

Harangozó Szilveszter meghallgatása 1990. november 1-jén

Előzetes jegyzetek a meghallgatáshoz

Ösztönösen a **szovjet** csapatok mellé szegődött. Húsz éves korában feljeli az osztálytársait az ÁVH-nál, amelynek ez úgy megtetszik, hogy biztatják: adja be az önéletrajzát a céghez. 22 éves korában (1951) a Baranya megyei ÁVH-kirendeltség vezetője hadnagyi rangban. Egy év múlva már **Péter Gábor** titkárságát vezeti. A kulturális elhárítás területén szerzi legfőbb érdemeit. Közvetlenül tartotta például Szakáts Miklóst ("**Cyrano**"), Szepesi Györgyöt ("**Gálambos**"), Nagy N. Péter akadémikust ("**Borisz**"), de foglakozott Szabó István ("**Képesi György**") jelentéseivel is. 1965-ben már ezre-

Harangozó Szilveszter

des. Ekkor kezdődik intenzív kapcsolata **Aczél Györggyel**. 1977-től III/III-as csoportfőnök, egyben a főcsoportfőnök első helyettese. 1985. január 1-től III-as főcsoportfőnök, altábornagy, belügyminiszter-helyettes (56 éves). Élete egyetlen nagy **kudarcélmé-**

nye, hogy elkezdí, de nem képes befejezni sem az ELTE bölcsészkarát, sem a jogi karát.

Állandó tagja volt a KB operatív bizottságának, amely döntött az ellenséges személyek ügyében. **Rejtélyes és zárkózott volt**, soha senki előtt nem nyílt meg, soha senkinek nem adott interjút. Ellentmondást nem tűrt, parancsai megfellebbezhetetlenek voltak. Negyven éven át alkalmazkodott a pártelithez, 1989. április 30-án vonult nyugállományba.

Jegyzeteim a Nemzetbiztonsági Bizottság 1990. november 1-jei meghallgatásán:

Harangozó elmondta:

1., Aczélhoz érzelmileg kötődött annak letartóztatása óta. Informális kapcsolat volt. Elismerte: pártirányítás volt.

2., Nem kerülhetett senki hamisítással kartonra! (Felesége az állambiztonsági nyilvántartó helyettes vezetője volt.) Olyan előfordult, hogy valaki nem adott írásos jelentést, de szóbeli elmondását lejegyezték, magnóra vették és szabályos jelentést készíttettek belőle, amit végül aláírtak vele. A szervezési folyamat: környezettanulmány, szervezési javaslat, titoktartási nyilatkozat aláírva, 6-os karton, kézi, majd gépi nyilvántartás. Az SZT-tiszteknél számjel-kódos nyilvántartás volt a BM Külügyi Osztályán. Párttagot is be lehetett szervezni engedéllyel. Ha a hálózati személy belépett a pártba, legtöbbször megszakították vele a kapcsolatot. A pártközpontot nem ellenőrizhették.

[A kartonhamisítás kizárása azért volt fontos a legilletékesebb vezetők részéről, mert **Nagy Lajos** ezredes, a Nemzetbiztonsági Hivatal első főigazgatója, aki mindössze félévig töltötte be ezt a posztot 1990-ben – 1970-től **III/I-es** hírszerző Saigonban és New-Yorkban, fedőneve: **"Fenyő"**, a Szovjetunióban kapott továbbképzést – igen kártékony volt az új rendszerre, vezetésével történt a szolgálat és a hálózat átmentése, amikor kompromittáló iratok tűnnek el ezres nagyságrendben. Nagy Lajos még 2002. augusztus 9-én is azt próbálta elhitetni a Nap-kele adásában, hogy lehetett **hamis kartont** készíteni valakiről, manipulálni. Pl. ha valakit nem tudtak szervezni vagy szerveztek, de rögtön felfedte magát, annak a 6-os kartonját betették egy olyan hálózati

személy kartonja helyett, akit meg akartak menteni attól a veszélytől, hogy később kiadják a következő rendszernek. Ezért is erősítgeti, hogy **"nem hitelesek ezek a nyilvántartások."** De azt is kijelenti a hálózati személyek kapcsán: **"...a legfontosabbak esetében igyekeztünk eltüntetni a rájuk vonatkozó dokumentumokat..."** Ebbe is próbált belekapaszkodni **Dr. Boros Imre**, az Orbán-kormány minisztere, a **D-8-as rendőr százados főoperatív, szigorúan titkos tiszt** – 1989. március 1-től 1990. március 31-ig a **BM III/II-8-as** osztályán, kinevezési parancs száma: 009/29/89, saját kérésére nyugállományba helyezve, nyugdíjáról lemondott – amikor a tv-interjú szövegét saját védelmében benyújtotta az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárához, kérve, csatolják helyesbítésként az irataihoz.

Azt a legendát kellett tehát erősíteni, hogy a nyilvántartások megsemmisültek, illetve hamisítottak, ugyanakkor elszólta magát **Nagy Lajos**: a legfontosabb ügynökök esetében igyekeztek eltüntetni a rájuk vonatkozó dokumentumokat.]

- 3., Harangozó egyértelműen kimondja: a hálózati embereiket beépítették az ellenzéki pártokba!
- 4., Az új kormánynak mielőbb új és kiterjedt szolgálatokra van szüksége, nem lehet felderítés nélkül dolgozni, a kormánynak például tudnia kellett volna a taxisok előkészületeiről. (Utalás a taxisblokádra.)
- 5., Feljegyzés az ülésről jegyzetfüzetemben: *"Harangozó elutasító a felelősségét firtató kérdéseknél, ilyenkor esküjére és az állami, szolgálati titokra hivatkozik. Titokba burkolózik a lényegi témaköröknél, de mintha leépült lenne: csak a rövid kérdéseket érti, azokra rövid válaszokat ad, a bonyolultakat nem fogja fel vagy elfelejti az eredeti kérdést. Leegyszerűsít mindent. A sorsába beletörődött magabiztos ember. Tudja, nem lesz bántódása, nem lesz komoly felelősségre vonás."*

Harangozó Szilveszter meghallgatása a Nemzetbiztonsági Bizottságban

Horváth József meghallgatása 1990. november 22-én

Előzetes jegyzetek a meghallgatáshoz

1949-ben kerül az ÁVH állományába, a karhatalomhoz. 1956. november 7-től az I. forradalmi karhatalmi ezredben szolgál, Kádár testőrségének tagja. 1959-től a BM belső reakcióelhárításához kerül, előbb az igazságügyi, majd a kulturális területen, a III/III. megalakulásától a csoportfőnökségen dolgozik, 1985-től csoportfőnök. A pártbizottság

Horváth József

aktív tagja, a **BM "héjájának"** tartották, a "munkáspolitikát", az erős kéz híve, a legnagyobb hazudozók és félrevezetők egyike.

Jegyzetek a Nemzetbiztonsági Bizottság 1990. november 22-i meghallgatásán:

Horváth elmondta:

- 1., Ilyen régen nem fordulhatott elő: félóraig keringett a parlament körül, míg beengedték...
- 2., A felügyelő **államtitkárnál is volt nyilvántartás**, egyetlen nő intézte. Kérdésemre: igen, lehet, hogy **mikrofilmre** is vitték a hálózati névsort. (A Bűnügyi Technikai Intézetben.) Az **"F"** figyelő karten két irányú volt: leleplezésre vagy szervezésre. (Saját jegyzet: 1990 őszén azt hallottam, hogy előkerült egy **viaszlemez** is, amelyen egy hang folyamatosan olvassa a hálózati névsort.)
- 3., Az ellenzékkel szemben az **"aktív intézkedések osztálya"** és a vizsgálati osztály lépett fel.
- 4., Pénzügyi ellenőrzés negyedévenként volt, de az ellenőr hálózati neveket nem látott.
- 5., A **szocialista országok ellen** tilos volt a hírszerzés, de mégis volt, csak az ügynököket eldugták a III/III-ba vagy az SZT-tisztek közé.
- 6., Ő dolgozta ki 1989 őszén a **szolgálat átmentését** a NBH-ba, illetve az Információs Hivatalba, de ezt később nem pontosan úgy hajtották végre, ahogyan ő megtervezte.

Más vezetők meghallgatása a Nemzetbiztonsági Bizottságban

Természetesen más felelős vezetőket is meghallgatott a Nemzetbiztonsági Bizottság. Így például **Csikós József ezredest**, aki egészen 1995-ig (!) volt a BM Adatfeldolgozó Szolgálatának vezetője, tehát Boross Péter és Kuncze Gábor miniszterek is kamatoztatták óriási ismeretanyagát. 1990. november 29-én a távol lévő belügyminiszter, Horváth Balázs nevében ő fogadta – Bosánszky Lajos miniszteri kabinetfőnökkel és az irattári főosztály vezetőjével, Scherschli Sándorral – a Nemzetbiztonsági Bizottság 8 tagját, akik látogatást tehettek a legfőbb iratokot őrző földalatti pánccélteremben. Csikós 1995 után az Energol Rt. vezérigazgatójaként híresült el és állt bíróság elé.

Csikós József ezredes

Meghallgatta **Nagy Lajos** ezredest, aki csak 1990 októberéig töltötte be a nem neki való főigazgatói posztot, e sorok írója is azok közé tartozott, aki az MDF-frakció nyilvánossága előtt követelte mielőbbi leváltását Antall Józseftől és Boross Pétertől. Távozása után az üzleti életbe vonult vissza: az S-Komplex Nemzetközi Biztonságvédelmi Kft.-ben, majd Rt.-ben együtt dolgozik több egykori magas rangú titkosszolgálati vezetővel. Alapító tagja volt a fedőszervi feladatokat is ellátó, botrányosan elhíresült Együtt Egy-másért Alapítványnak. Nagy Lajos halála előtt többeket, így az 1990-94 közötti Nemzetbiztonsági Bizottság tagjainak többségét alaptalanul gyanúsította meg ügynökmúltil. Mégis szégyen-

teljes, kártékony tevékenysége ellenére 2005. február 28-án Mádl Ferenc köztársasági elnök – Kiss Péter, a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter előterjesztésére – egyszerre két rendfokozattal léptette elő: Nagy Lajos nyugállományú ezredestől egyszerre vezérőrnagy lett!

Meghallgatta a Nemzetbiztonsági Bizottság – többek között – **Kocsis Kálmán** ezredest, az Információs Hivatal vezetőjét, **Dr. Dercze István** ezredest, a III/I. volt vezetőjét, **Gubicza Jenő** ezredest, a Katonai Biztonsági Hivatal (elhárítás) vezetőjét, **Kovács János** vezérőrnagyot, a Katonai felderítő Hivatal (hírszerzés) vezetőjét, továbbá a belügyminiszternek szintén alkalmatlannak bizonyult **Horváth Balázst** és a felügyelő munkáját politikai államtitkárként kezdő **Boross Pétert**, nem különben a volt országos rendőrfőkapitányt, **Túros Andrást**.

*Nagy Lajos ezredes, az NBH első főigazgatója
1990-ben*

S megjelentek a Bizottság előtt a nevüket és arcukat nem szívesen vállaló terrorelhárítók, belbiztonsági főnökök, az NBH, az ORFK és az Interpol vezető beosztású illetékesei, sőt, egy DEA-ügynök is. Főnökeik előbb ismertetett állításait támasztotta alá az állambiztonsági nyilvántartó osztály vezetője: **Csukrán Magdol-**

na és helyette, **Harangozó Szilveszterné.**

Gubicza Jenő ezredes és Kovács János vezérőrnagy

A korabeli összkép sötét és zavaros volt: **az új szolgálatok keresték helyüket és kapcsolataikat**, de nehezen találták, ezért egymással is ütköztek régiek és újak, és mindkét réteg kihasználta az egymással marakodó, a több pártrendszerű működést tanuló politikai pártok és vezetőik gyenge pontjait, időnként csúfosan megvezetve őket. **Szubjektív és ellenőrizhetetlen elvtelen és üzleti kapcsolatok alakultak ki.** Késlett a koordináció, a feladatok nem voltak összehangolva, például a terrorelhárítás területén az NBH, a rendőrség és az Interpol között, súlyos zavar volt a kábítószerfronton, a kiemelt objektumok védelménél és az elburjánzott embercsempészet felszámolásánál. A budapesti kamionterminállal kapcsolatban kirobbant Hacan-botrány jól mutatta **a teljes káoszt, azt, hogy a cég volt és új emberei rivalizálnak**, időnként és helyenként egymás ellen dolgoznak, eladják magukat, s a kirúgott vagy távozott tisztek rögtön ajánlatot kapnak a bűnözőktől, van,

aki el is fogadja, ezért is a bűnözők időben értesülnek a szervezett akciókról.

(Jegyzetfüzet itt becsukva.)

(2010)

Dr. Ilkei Csaba

tudományos kutató

volt országgyűlési képviselő

1990. december 30.:
**Antall József és Orbán Viktor
előszilvesztere a Fehér Házban**

**Közeledések és vonzódások – Az utód kiválasztása, meg-
óvása és felkészítése – Közmegegyezés és polgári
középpárt**

1990. december 30-án, vasárnap este 22 óra 55 perckor az első szabadon választott magyar országgyűlés 214 igen szavazattal, 128 ellenében, 5 tartózkodással elfogadja az 1991. évi költségvetést. Mindenki kimerült, álmos, csapzott.

Antall József első felszólalása 1990 májusában a szabadon választott országgyűlésben

Kupa Mihály pénzügyminiszter: "36 órája talpon vagyunk."
Az elnöklő **Szűrös Mátyás** zavarában Györgyre keresztelve je-

lenti be Kupát. **Antall József** miniszterelnök: *"Orbán Viktor barátom azt mondta délben, hogy ha 58 százalékot nem kap meg a kormány, akkor megbukott az Antall-kormány. Köszönöm a 61 százalékot!"* Viktor kényszeredetten húzza a száját, a miniszterelnök megint kiosztja. De azért utólag elismeri: *"Nagy játékos volt, ... ott álltam a sakktáblán és az öreg kombinált velem."*

A kormányprogram májusi vitájában Viktor durva, méltánytalan hangot üt meg, kijelenti: nincs kormányprogram, csak irányelveknek nevezett fogalmazvány, kívánságokat tartalmazó kijelentések laza gyűjteménye, *"ami itt folyik, azt valójában alkalmatlan tárgyon elkövetett megvitatási kísérletnek kellene tekinteni."* **Orbán** azért is mérges, mert a kormányprogram szövegét harminc órával azelőtt kapta meg, hogy föl kellett szólalnia: *"... kellően fel voltam paprikázva..., mert tényleg harminc órát kellett talpon lennem alvás nélkül... sok munkát adott a miniszterelnök úr..., le is vertem rajta a parlamenti beszédemben. De hát ő sem maradt adósom."*

"A gazember csak annyit jelent..."

Nem bizony! "A Jóska" így válaszolt neki:

"A politikában az, hogy gazember, csak annyit jelent, hogy eltér a véleményünk – mondják a franciák. Éppen ezért számomra keserűséget okozott volna és meg is kerestem volna Orbán Viktor képviselőtársamat, ha nem ilyen hozzászólással fogadta volna a programot, aggódtam volna egészségi állapota miatt."

(Derűtség, nagy taps a teremben.)

Ami az egészségi állapotot illeti, a miniszterelnök a nyirokrendszer rosszindulatú daganatos megbetegedésében szenved. Október 24-én megműtik. A kemoterápiás kezelés mellékhatásaként kihullik a haja, parókat kell hordania. (Először egy esetlen hazait, aztán gyorsan hozatnak neki egy másikat Németországból.) Rossz közérzet, fájdalmak, gyengeség. Novemberben az MDF-frakció előtt arról beszél, hogy: *"Az én időm ki van mérve és semmi mással nem kell törődnöm, mint azzal, hogy ami még hátravan, azt a lehető legjobban kitöltsem."* Elszánt és nyugodt.

És december 30-án 22 óra 58 perckor a *"hozz reá víg eszten-*

dőt" jelszavával "nyílt frakcióülésre" hív mindenkit a Fehér Házba, az MDF tanácskozó termébe, ugyanoda, ahol az MSZMP Központi Bizottsága tartotta üléseit Kádár János vezetésével.

Nem sokkal éjfél előtt édes, meleg, bontatlan pezsgősüvegek a terítetlen hivatali asztalokon vizes poharakkal. Felszolgálás nincs. Natúr improvizáció, mint a pártalapszervezeti mikulásesteken az angyal földi hajógyárban. De viszonylagos felszabadultság, oldódás, felsőhajtás a törvénygyár napi taposómalmából. Az MDF nemzeti liberálisai – akik majd februárban megszervezik az ötvenkettek lázadását a Kónya-féle frakcióvezetés ellen – már régóta mondogatják, hogy a fideszesek és a szadeszosok között is van egy-két toleráns, nemzeti érzésű ember, akivel helyi szinten vagy a munkabizottságokban jól ki lehet jönni, ott kevésbé "szuttyongatja" őket a kemény pártos mag.

Antall József vizespoharában pezsgő. Balján: Ilkei Csaba, jobbján: Fodor András Attila

Viktor nyakkendő nélkül

A kör közepén véraláfutásos, kék tasakos szemekkel **Antall József** miniszterelnök, kezében a legolcsóbb vizespohárral. **Gali Ákos** (MDF) felbontja az első üveg pezsgőt. Tölt Antallnak.

Megérkezik **Orbán Viktor**, nyakkendő nélkül, kisfiús mosollyal, némi feszélyezettséggel, mint azután, amikor a legenda szerint egy régi székesfehérvári MÁV-Előre meccsen sárga lapot kapott a bírótól. Viktor mellett **Szájer Józsi** csokornyakkendővel, akiről Tamás Gazsi azt írta, hogy hülyére verte Pozsgayt Sopronban. Józsi mintha az angol lóversenyek eleganciájával készült volna erre a jelenésre: farsangi mellényben, hosszú, mustárszínű zakóban, széles jókedvvel, felhőtlen nyitottsággal. A szadeszesek közül **Laborczy Géza** és **Bertha Zoli** jön elsőként.

Szájer József az angol lóversenyek eleganciájával, felszabadultan. Orbán Viktor kissé gondterhelten mond pohárköszöntőt. Gali Ákos pezsgősiüveggel a kezében figyeli, hogy tölthet-e ismét Viktornak

Antall József körül Kupa Mihály pénzügyminiszter, **Ternák Gábor**, **Balás István**, **Fodor András Attila**, **Grezsza Ferenc** és e sorok írója. "Éljen a kocsmapolitika!" – kurjantja el magát Viktor nevetve, s poharát emeli a miniszterelnökre, akiről köztudott, hogy utálja a kocsmai szintű hőbörgést, a spicces összeborulást, a paprikajancsik hangoskodását. Antall a közmegegyezés jegyében koccint, felemlítve az eötvösi gondolatot: a demokráciát nem deklarálni, hanem organizálni kell. (1988 decemberében levelet írt **Grósz Károlynak**, s abban a Kiszgazdapárt 1946-os programvázlatából idéz neki egy mondatot:

"A közügyek intézéséből minden erőszakot, hatalmaskodást és megtévesztést ki kell zárni, a nemzet nagy ügyeit közmegegyezéssel kell intézni.")

Orbán és Ternák Gábor. (Ternák: „A Viktorral szót lehet érteni, Jóska!”))

- *Jóska, mikor jössz Kötcsére?* – kérdezem a somogyiakat összekötő barátsággal, s utalva arra, hogy őseinek nemcsak a Somló alján voltak birtokai, hanem Somogyban is. Jóska hosszan néz maga elé, majd a távolba, aztán kissé homályos tekintettel felém fordulva csak ennyit mond: *"Másfelé visz az utam, de Te kóstold meg a jó kötcsei vörösbort, én a félédest kedveltem!"* Valaki azt javasolja Antallnak, hogy hozassanak disznótorost az egyik közeli étteremből. Jóska leinti őket: *"Arra nem készültem fel..."*

Orbán: „Üres a poharam, de a Gali már bontja a következő üveget. Csaba, te nem iszol, csak fotózol?”

Ternák Gábor szekszárdi orvos (MDF), miután elmélyült vitát folytatott Orbánnal, Antallhoz lép, s füléhez hajolva, kissé bizalmasan ezt mondja: "A Viktorral szót lehet érteni, Jóska!" Mire Ő: "Nekem mondd?!" Utólag sokszorosan kiderült: a miniszterelnök azért nem vonta be a kormánykoalícióba a Fideszt, nehogy idő előtt felfalják, mint a kamikazekormányt és szövetségeseit. Gondolt a jövőjükre: "Én inkább elbukhatom, mint a nálam fiatalabbak!" – jegyezte meg egyszer évközben világos politikai üzenetként.

A miniszterelnök, Kupa Mihály, Grezsa Ferenc és Balás István. (Antall: „... és még a Viktor emlegeti a kocsmapolitizálást...”

Végrendelkező telefon

Antall, mielőtt 1993. október 6-án elindul Kölnbe a csontvelő-átültetésre, soha nem hangoztatott tervekről beszél Orbán Viktornak. Egy polgári középpártot akar alapítani, "...az MDF javából, a Fideszből, az SZDSZ Tölgyessy-féle szárnyából, meg a kereszténydemokraták és a kispapok közül azokból, akik használhatók" – emlékszik vissza Orbán. De már nem volt ideje. A nyirokrendszeri daganat leukémiába fordul. Halála előtt egy nappal, december 11-én telefonon felhívja Orbánt és **Tölgyessyt**. Elkö-

szőn tőlük. Emlékezteti őket a közös harcukra az Ellenzéki Kerekasztal mellett, ne feledjék, s vigyázzanak magukra.

Hajnali fél egy. A vizespoharakból elfogy a meleg, édes pezsgő. Kisebb csoportok megbeszélik, hogy "jobb helyen" folytatják az előszilvesztert. Antall hazaindul. Titkára, Forrai hozza a kabátját, Jóska angolosan, rezzenéstelen arccal távozik, nem akar feltűnést.

Már 1990 szilvesztere van. A kormányőr tiszteleg, ködös, nyirkos éjszakába lépünk ki. *"Hazavigyünk?"* – kérdi tőlem. *"Nem, köszönöm Jóska, még sétálok egyet!"* – válaszolok és jobbulást kívánok neki. Hosszan nézek a miniszterelnök kocsija után, amit a biztonságiak követnek. Az első szabadon választott magyar kormány első éve véget ért.

(2009)

Kép és szöveg: **Dr. Ilkei Csaba**
volt országgyűlési képviselő

Vesztegzár a Fehér Házban: Az MDF-frakció két napja a taxisblokádnak idején

A rendszerváltás titkai eredeti fényképekkel

Ahol az MSZMP KB tartotta üléseit

Az 1990. október 25-28. közötti három és fél napos úgynevezett taxisblokádnak – helyesebben: a rendszerváltásban csalódotak népi elégedetlenségének – két utolsó döntő napján: **27-** és **28-**án, szombaton és vasárnap folyamatosan üléseztek az MDF parlamenti képviselőcsoportjának azon tagjai, akik a közlekedési nehézségek ellenére feljutottak a fővárosba. A 165 képviselőből **110-en**. Az országot átmenetileg megbénító drámai napokban valószínűsíthetően alakult át a "Fehér Ház", az Országgyűlési Képviselők Irodaháza. Az MDF nagy létszámú képviselőcsoportjának befogadására egyetlen tanácskozó terem volt alkalmas: az első emeleti, amelyben korábban Kádár János elnökletével az MSZMP egykori Központi Bizottsága tartotta üléseit. A rossz emlékek miatt azonban megváltoztatták az elnökség helyét, és meg-

fordították a széksorok irányát.

Szabad György felszólalása

Két napra gyakorlatilag ez lett a központja a kormánykoalíció meghatározó erejének. Innen tartotta a kapcsolatot – elsősorban – **Szabad György**, az országgyűlés elnöke, az MDF elnökségének tagja **Antall József** miniszterelnökkel, – akit 25-én késő délután a Kútvölgyi Kórházban megoperáltak a nyirokrendszer rosszindulatú daganatos megbetegedésével – és **Göncz Árpád** köztársasági elnökkel, aki jobbra a Parlament épületében tartózkodott, ahonnan viszont Antall kérésére **Boross Péter**, a titkosszolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszter szombaton hajnalban hazaküldte pihenni a péntek reggel óta dezorganizáltan ülésező kormány félig alvó tagjait, akik körében zavaros viszonyok alakultak ki, mert az ülést összehívó, a miniszterelnököt hivatalból helyettesítő **Horváth Balázs** belügyminiszter teljesen csődöt mondott. Boross gyakorlatilag átvette a kormányzati tevékenység irányítását (majd december 21-én hivatalosan is a leváltott belügyminiszter helyébe lépett), ő volt a közvetlen baráti és bizalmi szál Antallhoz a megpróbáltatások óráiban, akinek Antall titkárnője az üzeneteket köz-

vetítette.

Kónya Imre és Horváth Balázs Grósz Károly szobájában

Horváth Balázs szombat reggeltől áttette székhelyét a Fehér Házban ülésező frakcióhoz, Grósz Károly egykori szobájába, amely már **Kónya Imre** frakcióvezetője volt. A Roosewelt téri "spenótházból", ahol a hivatalos tárgyalások folytak péntektől a taxisokkal, fuvarozókkal, majd a munkaadók, a munkáltatók, és a szakszervezetek képviselőivel, időnként átjött a frakcióhoz tájékoztatni és tájékozódni **Rabár Ferenc** pénzügyminiszter és **Szabó Tamás**, a Munkaügyi Minisztérium politikai államtitkára; **Bod Péter Ákos** ipari és kereskedelmi miniszter a helyszínen tartotta a frontot, ő volt a legfáradtabb, csütörtökön éjszaka érkezett haza Németországból (a kormány négy tagja volt külföldön), kissé komplikáltan ért el lakását, pénteken reggel pedig Horváth Balázs személyesen ment el érte egy rendőrautóval, hogy megjelenhessen a kormány ülésén. Fura helyzet volt, hogy az MDF országgyűlési képviselője, **Palotás János**, a kormánnyal szemközt ül a Vállalkozók Országos Szövetségének elnöke a munkaadók nevében foglalt helyet, a jegyzőkönyvek szerint igen

aktívan.

Az MDF Bem téri székházában a párt elnöksége **25**-én, csütörtökön délután ülést tartott, de nem tudtak biztosat a benzin árát **65** százalékkal felemelő kormányzati döntésről, volt olyan hír is, hogy visszavonják a korábbi elhatározást. Estére kiürült a székház, **Lezsák Sándor**, az elnökség tagja, miután bizalmas információt kapott egy taxistól a hidak lezárásának tervéről, nehezen jutott haza Lakitelekre, ahonnan másnap reggel már nem tudott visszajönni Budapestre. A belügyminiszter helikoptert küldött érte a sportpályára, a Mosonyi utcai rendőrlaktanya udvarán szállt le és egy motorosrendőr vitte a Bem téri székházba, amely változatlanul üres volt, az elnökség tagjai már a frakcióra figyeltek, majd – akik tudták – a Fehér Házat keresték fel.

Pénztelenül, kényszerlépésben

Az Antall-kormány egy elhibázott szerkezetű, összeomlóban lévő energiaellátási rendszert örökölt **Németh Miklós** kormányától, a kőolaj kizárólag a Szovjetunióból érkezett, egyre inkább akadozva, mind inkább dollárért, a hazai árak mélyen a világpiaci szint alatt voltak. Az ország biztonságos ellátásához szükséges három havi készlet helyett az önkormányzati választások előtt már csak 8-10 napi tartalék maradt, ám a kormány még nem akart népszerűtlen intézkedést hozni. A választási kudarc után azonban elkerülhetetlenné vált a döntés bejelentése. Úgy gondolták, ha azt előre nyilvánosságra hozzák, az október 20-án rendelkezésre állt 3 napi készletet pillanatok alatt felvásárolják, ami közellátási gondokat okozhat. Ráadásul tetőztek a bajok: aszályos nyár, Öböl-válság, a KGST-piacok gyors zsugorodása, a vártnál nagyobb költségvetési hiány és növekvő munkanélküliség. És elszállt egy nagy remény is: **Rabár Ferenc** azzal tért vissza amerikai útjáról, hogy, noha mindenkitől kért, mégsem kapott elég pénzt a nem várt nehézségek kivédésére, különösen nem az élet-színvonal fenntartására és az indokolt szociális kiadásokra.

A 65 százalékos áremelésről szóló előterjesztést október **21**-én, vasárnap késő este a kormányülés 7. napirendi pontjaként tár-

gyalták a miniszterek. Már fáradtan és kellő gondosság, előrelátás nélkül a javasolt két variáció közül a szigorúbbat szavazták meg, azzal a felkiáltójellel, hogy a döntést az árváltozás időpontjáig – az eredeti terv szerint – október **26.** éjfélig titokban kell tartani. A döntés híre azonban kiszivárgott. A TV Híradó már **24-én** interjút kért az ipari és kereskedelmi minisztertől, másnap pedig tucatnyi újságíró érdeklődött: szerepel-e a kormányülés napirendjén az üzemanyag árának emelése. A hivatalos válasz másnap formálisan igaz volt („*A mai kormányülés napirendjén nem szerepel a benzináremelés ügye!*”), hiszen már négy nappal korábban elhatározták azt, ám amikor délután nem a kormány valamely tagja, hanem az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium szóvivője, Kardos Antalné mégis bejelentette az új árakat (melyekbe jelentős forgalmi adót és útdíjat is beépítettek), elszabadultak az indulatok: becsaptak mindenkit, az országnak hazug kormánya van! Ezt a hazugságot zengi még sokáig **Orbán Viktor** is, hozzátéve egyfelől, hogy a jogos elégedetlenség érthető, ám a megmozdulásoknak békésen, az alkotmányos keretek között kell maradniuk.

A spontán harag egy ország, a civil társadalom csalódottságát fejezte ki egyetlen esemény kapcsán az elmaradt rendszerváltás és tavaszi nagytakarítás miatt; a kormány sorozatos megalkuvásai nyomán hamar elszállt azok illúziója, akik a visszakapott szabadságjogokkal együtt nyugati életszínvonalat reméltek a globális világ megértésével és támogatásával, a gazdag, fejlett demokráciájú európai nemzetek szolidaritásával, türelmével, együttműködésével. Sokkal többen és sokkal több joggal voltak személyes érintettjei a csalódásnak, mint a taxisok, akiknek többségéről azért köztudott volt, hogy minden hájjal megkenve élvezték a szabad vállalkozói pálya törvényes és kiskapus előnyeit, jó részük már régóta az olajszókités olcsó végtermékével, gázolajjal (fűtőolajjal) járt, ahogy erről idejekorán beszámolt és hányta a borsót a falra az MDF százhalombattai vegyészmérnöke, a petrokémiai szakmérnök: **Szűcs István** képviselőtársunk, az MDF Országos Választmányának ügyvivője, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium későbbi helyettes energetikai államtitkára.

Akik rákötöttek az eseményekre

A következő 72 óra pedig csak azt bizonyította, hogy az előző rendszer és a parlamenti választások vesztesei közül jó néhányan rákötöttek az eseményre, és revánsra éhesen a maguk politikai pecsenyéjét igyekeztek sütögetni a törvényes kormány megbuktatása érdekében. Így volt ez az SZDSZ-szel, az átmentett állambiztonság, a rendőrség és a katonaság egy részével. A jól elhelyezett állambiztonsági hálózati személyek ekkor még zavartalanul tevékenykedtek a miniszterelnök és a kormány közelében, az MDF központjában és frakciójában, lásd részletesen „*A behálózott első szabadon választott magyar országgyűlés*” c. tanulmányomat.

25-én este az MTV Szabadság téri épületéből indulok hazafelé Zuglóba, a metró még jár, a dudáló állami és magán taxisok a Hősök teréről átjöttek a parlament elé, egyre hangosabbak. **Siklós Csaba** közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter délután nem volt hajlandó átvenni a tüntetők petícióját az Országház előtt. (Rosszul emlékszik Horváth Pál, a taxisok egyik vezetője a Magyar Nemzet hétfői számában, mert Schamschula György csak 1993-ban lett közlekedési miniszter.) Tizenöt perc alatt otthon vagyok, és telefonon hívom parlamenti ismerőseimet. Egy órai telefonálgatás után kezd összeállni a kép. A Miniszterelnöki Hivatal vezető közigazgatási államtitkár, **Kajdi József** lement a térre, s miután hallotta, hogy a szervezők le akarják zárni a hidakat a forgalom elől, felhívta **Barna Sándort**, a Szegedről felhozott budapesti rendőrfőkapitányt, és figyelmeztette a veszélyre, ám ő azt nem vette komolyan. Később az egyre fenyegetőbb jelzésekre ismételten tárcsázta, kérve, előzze meg a beláthatatlan bajt, ám a főkapitány azt válaszolta: ő is hallja a hírt, de reggelre majd szépen hazamennek a taxisok, az eset nem igényel intézkedést. Így járt még délután **Jeszenszky Géza** külügyminiszter is, amikor, látva az Andrásy úton felvonuló taxis konvojt, felhívta Horváth Balázst, de ő sem tulajdonított jelentőséget az eseménynek. Pedig ő helyettesítette teljes jogkörrel a műteti kábulatban alvó miniszterelnököt, előrelátásával sok mindent megelőzhetett volna ezen

az estén.

Másnapra, **26-ára** blokád alatt áll Budapest, s fokozatosan a vidék is; a fővárosban csak a metró közlekedik, a Ferihegyi repülőtér nem lehet megközelíteni. Tehetetlenség, káosz, kétségbeesés a kormány oldalán, növekvő indulatok és feszültségek az elzárt területeken, egyre több zavaros és arrogáns hangadóval: „*Megbukott a hazug kormány!*” A törvényesség és a jogrend megtartása lesz a tét az elkövetkező két napban.

Pénteken reggel összeül a kormány. **László Balázs** kormányzóvivő törvénytelennek nevezi a taxisok akcióját, mert azt nem jelentették be 72 órával korábban, ahogyan a gyülekezési törvény előírja.

A kormány egy titkos (ún. 3000-es) határozatot hoz: a honvédség kölcsön ad a rendőrségnek személyzet nélkül olyan gépeket, melyekkel az elvontathatja a taxikat. **Horváth Balázs** bejelenti a nyilvánosságnak: törvényes eszközökkel helyreállítják a rendet, délben felszámolják a blokádot. **Barna** főkapitány máris ott van **Göncz Árpád** köztársasági elnöknel, aki az alkotmány szerint a hadsereg főparancsnoka, egy órát tárgyalnak, majd kijelenti: inkább lemond, de nem hajlandó erőszakot alkalmazni. Göncz Árpád írásos parancsot ad ki: „*A Honvédség erői semmilyen rendfenntartó feladatra sem használhatók fel.*” Ehhez nem lett volna joga az alkotmány értelmében, mert a kormány döntési jogkörét nem vonhatja el. Horváth Balázs felkeresi hivatalában **Kodolányi Gyulával**, a miniszterelnök tanácsadóinak vezetőjével, s arra kéri, ha már a kormány cselekvését megakadályozta, tegyen nyilatkozatot a televízióban és a rádióban, szólítson fel a jogellenes megmozdulások megszüntetésére és intse nyugalomra a lakosságot. Göncz azonban elzárkózik: „*Ti csináltátok, oldjátok is meg!*” Később mégis átment a kormányülésre, de nyilatkozattételre ott sem vállalkozott. Az elnök, aki néhány hónapja még az SZDSZ egyik ügyvivője volt, folyamatosan egyeztet volt pártjával, amely a taxisok oldalán ellenségesen szembefordul a kormánnyal.

Kis János pártelnök:

*„Ez a kormány nem alkalmas arra, hogy az országot ki-
vezesse a válságból. Az országnak haladéktalanul felké-
szült, a lakosság bizalmát élvező kormányra van szüksé-
ge, mert most már nem csupán a benzin áráról van szó...
A kormány politikailag megbukott.”*

Árpi bácsi pedig Barna Sándorral együtt kocsin végiglátogat-
ja az útzárákat. A főkapitány a hidaknál kiszállva megnyugtatta a
taxisokat: nem fog erőszakot alkalmazni, Árpi bácsi pedig a hátsó
ülésről integet és mosolyog: úgy van, ahogy a főkapitány mondja,
egyetértenek, nincs mitől tartani...

A köztársasági elnök színt vall

Este **Göncz Árpád** minden előzetes egyeztetés nélkül, a
kormányt kész tények elé állítva beszédet mond a rádióban és a
televízióban:

*„Javaslatot tettem a kormánynak, hogy függessze fel a
benzináremeléssel kapcsolatos intézkedést és megkértem
a személy és teherfuvarozókat, hogy a felfüggesztés beje-
lentésével egyidejűleg térjenek haza és szüntessék meg
az útelzárásokat.”*

Ez megfelel a taxisok követelésének, tehát a köztársaság el-
nöke az ő oldalukra állt, szemben a kormánnyal, mely azt nyilat-
kozta: hajlandó tárgyalni, de ennek előfeltétele a torlaszok meg-
szüntetése. Ebben a tekintetben, a sorrend kérdésében nem hagyja
magát zsarolni, mert az államszervezet alkotmányos, demokrati-
kus működése forog kockán.

Mindeközben a „spenótházban” **Szabó Tamás** politikai ál-
lamtitkárnak sikerül meggyőznie a taxisok képviselőit arról, hogy
a sorrend a jogállamiság követelménye szerint nem lehet alku tár-
gya: előbb fel kell számolni a blokádot, aztán lehet az áremelésről
tárgyalni. Éjjel negyed kettőkor megszületik a kompromisszumos
megállapodás: a blokádot felfüggesztik, vasárnap összeül az Or-
szágos Érdekegyeztető tanács, ahol a felek legkésőbb hétfőig
megegyeznek a benzin áráról, addig a felemelt árak érvényesek.

Már csak az aláírás volt hátra, amikor CB-n a taxis vezetők értesültek a köztársasági elnök elhangzott beszédéről, ami új helyzetet teremtett, lévén, azzal nem helyezkedhetnek szemben, különösen azért, mert társaik a torlaszok mentén nagy tetszéssel fogadták... A megállapodás elmaradt, a válság éleződik, a legnagyobb ellenzéki párt nem a megoldásban érdekelt.

Pusztai Erzsébet, Schamschula György, Somogyi Tamás, Ilkei Csaba és Ternák Gábor

Pénteken délután értesítést kapok, hogy október **27-** és **28-**án, szombaton és vasárnap két napos zártkörű frakcióülést tart az MDF képviselőcsoportja a Fehér Házban. Másnap ködös, nyirkos őszi reggel, az utcákon polgárháborús állapotok, fogy a lakosság türelme, mert korlátozzák mindennapos életvitelében, közeleg a halottak napja, nem tud kimenni a temetőbe; jelentkeznek az első közellátási gondok, lazul a taxisok egysége, mintha egyre jobban foglyai lennének az általuk teremtett helyzetnek. A metró Kossuth téri megállójától gyalog megyek a Képviselői Irodaházig, melyet fokozottan védenek. Zsebemben, mint mindig, az újságíró jegyzetfüzete, toll, automata kis fényképezőgép, diktafon, fülemben a rádió, amely közvetíti a „spenótházban” folyó tárgyalásokat. Dup-

la ellenőrzés a Fehér Ház bejáratánál, de a fülemben lévő „nagyothalló készülék” miatt biztonsági embernek néznek, tisztelegnek és előre engednek. Egy pillanatra a sajtóiroda mellett lévő szobámba megyek a postámért – a folyosón is civil ruhások – aztán belépek a tanácskozó terembe. A tekintetekből, a gesztusokból érzem a bizonytalanságot, a levegőben pattanó feszültséget, a pásztor nélküli nyáj útkeresésének tanácstalansága. De ott az elszántság is, leülök abba a sorba, ahol mostanában szoktam, helyemet foglalta **Ternák Gábor**, mellettem a másik oldalon **Somogyi Tamás** és **Schamschula Gyuri**, az ő balján **Pusztai Erzsébet**. Ők ezzel fogadnak: „Nem szabad engedni!”

Horváth Balázs a térképen mutatja az útelzárásokat. Mellette Zacsek Gyula

Az elnökségben **Szabad György**, **Kónya Imre**, **Bethlen István**, **Szabó Iván** és **Csengey Dénes**. Gyuri bácsi arról beszél,

hogy hatalmi játék folyik, amelynek végcélja egy más kormányzati struktúra létrehozása Jóska (Antall József) nélkül. Ebbe nem szabad belemenni, ki kell tartani kompromisszumok árán is, ez a miniszterelnök véleménye, amit betegágyáról üzen. S még azt is, hogy noha a köztársasági elnök túllépte hatáskörét, ezzel most ne foglalkozzunk, majd később.

Kutrucz Katalin és Kátay Zoltán

Profi közreműködők

Horváth Balázs belügyminiszter Budapest térképét húzza elő, rajta berajzolva a **25** eltorlaszolt főbb csomópont, a Lánchíd kivételével valamennyi hidat lezárták. Az ország **105** helységében összesen **600** útzárat állítottak önkényesen. A barikádok képe szakszerű, hadműveleti műszaki ismeretekre vall, ilyen a gépko-csik elhelyezése, hol fűrészfogként, hol harmonikaszerűen illesz-kedő ék alakzatban, jól számítják ki a súlyban is mérhető toló-és ellenálló erőt. Az MTK-pályáról profi rádióadásokkal irányítanak, de helikopterről is segítették az akadályok pontos elhelyezését. Négy honvédségi teherautót valaki szakszerű paranccsal vissza-rendelt az Árpád hídról. Vannak ismereteink arról, hogy az elbo-csátott állambiztonsági tisztek egy része taxisnak állt, s működik széles körű információs és kapcsolatrendszerük. A rölapok gya-

nús gyorsasággal készültek el.

„Gennyes, nyálas ellenforradalom ez, élén a mercédeszes, béemvés, volvós gazdag tulajdonosi réteggel, amelyik tolja maga előtt a kis taxisokat.”

Kutrucz Katalin ismerteti a gyülekezési törvényt, persze, hogy törvénytelen az akció, de hát a spontán megmozdulásokat nem szokták 72 órával korábban kitalálni és engedélyeztetni. **Szabó Tamás** tárgyaló államtitkár átjött a Munkaügyi Minisztériumból, és azt hangsúlyozza, hogy Göncz Árpád a legrosszabb pillanatban szólalt meg a televízióban, mert már küszöbön állt a megegyezés. De lehet egyezkedni néhány józanabb vezetővel, a benzináremelés mértékében meg kell hagyni a visszalépés lehetőségét, nekik is érdekük, hogy vereség nélkül éljék meg a befejezést. De a sorrendből nem engedhetünk: előbb felszabadítani az utakat, aztán kompromisszumot kötni. (Később kiszűrődik: **Bot Péter Ákos** nem akar engedni, de **Rabár** megértőbb volt a realitások iránt, s az utóbbi álláspontot fogadta el a miniszterelnök is.)

„A kormány mondjon le! Nagykoalíciót!”

Kezdődnek a hozzászólások. Elsőként felpattan **Elek István**, és követel: ***„A kormány azonnal mondjon le, és alakuljon nagykoalíció!”*** Néma döbbenet, aztán folytatja: azonnali kapcsolatot az ellenzéki pártokkal, személycseréket a kormányban és változásokat a frakció vezetésében! (Elek annak a szellemi-ideológiai, önmagát liberális-konzervatív műhelynek nevező, a frakció elhelyezésénél térben is elkülönülő csoportnak a tagja, melyet **Kulin Ferenc** vezet, tagjai Elek Istvánon kívül: **Debreczeni József** és **Balácsi Tibor**, később csatlakozik hozzájuk az a **Mile Lajos**, aki most az LMP soraiban került vissza a parlamentbe. Kulin Ferenc kizárólagos tanácsadója sajtó- és médiaügyekben Antall Józsefnek, az ő feladata az MDF-SZDSZ paktumból a sajtóra vonatkozó kompromisszum végrehajtása, egyeztetve **Haraszi Miklóssal**, aki az SZDSZ-ben felel ugyanezért. Ők *„találják ki”* Hankiss Elemért és Gombár Csabát az MTV és az MR élére, akik aztán

elnökként „*elidegenednek*” az MDF-től, s egyértelműen az SZDSZ mellé állnak. Az irodalomtörténész Kulin csak az irodalmi folyóiratok világát ismeri igazán, járatlan és tájékozatlan a sajtó, a rádió és a televízió belső szakmai világában, nem ismeri a kulisszatitkait, gyakorlati mechanizmusát, ezért – magam is tapasztaltam –, súgásokra, pletykákra, rossz tanácsokra hagyatkozik, egészen olyan ötletekig, mint a Forró-Havas kettős megnyerése. A taxisblokádnak is megmutatja: az MDF-nek nincsenek működőképes sajtókapcsolatai, az ideologikus megközelítés riasztja az újságírókat.) Elek felszólalása ellen nem tiltakozik a mögötte ülő Kulin.

Annál inkább a jelenlévők többsége, akiknek véleményét a legmarkánsabban **Dénes János** fogalmazza meg:

„Képviselő Úr! Eltévesztette a házzszámot! Ezt a beszédet nem az MDF-ben, hanem az SZDSZ-ben, illetve a Fideszben kell elmondania. Ezért önt ott kitárt karokkal várják...”

(Az MDF minden megelőző országos gyűlésén felszólította valaki Elek Istvánt, hogy lépjen át az SZDSZ-be. Dénesen kívül mások sem kedvelik az életidegen elméletek gyártását, megalapozatlan általánosításait, kiszámíthatatlan szempontváltásait a vitákban, az „okoskodom, fontoskodom, tehát vagyok” stílusát. De csak 1993-ban lép ki a pártból, átül a Fideszhez, Orbán Viktor személyes tanácsadója lesz. Két héttel ezelőtt az LMP öt javasolta a médiatanácsba, de a Fidesz leszavazta, már nem kell neki. Viszont Demján Sándornak öt évig, 2003-tól 2008-ig osztotta az észet, tanácsadójaként ő tett javaslatot a Prima Primissima díjazottjaira. A balliberális rádió és televízió legkedveltebb foglalkoztatottja, mint „jobbbról jött ember”.)
Dénes János volt gyógyszergyári munkás, 56-os politikai fogoly nem kíméli a frakcióvezetést sem:

*„...üres az MDF Bem téri székháza, a titkárnőn és a portáson kívül senkit sem találtam ott. Berobbanok ide a frakcióülésre, és **Kónya Imre** frakcióvezető szónokol a*

piacgazdaság fontosságáról, jövőjéről. Nem várhattam végig tudományos eszmefuttatását – uraim! Ég a ház! S mi itt arról beszélünk, hogy fosik a macska!”

Elek István: „A kormány mondjon le! Nagykoalíciót!”

Dénes az MDF megalkuvása, az amnesztia meghirdetése miatt október 30. és november 26. között tüntetőleg nem vesz részt az országgyűlés ülésein, az MDF és a frakció életében. Senki sem kérdezi, hogy miért, senki sem keresi. Az adminisztratív személyzet sem. Ezért november 26-án „Isten óvja Magyarországot!”

zárómondatokkal átül a függetlenek közé.

Schamschula György felszólalása

Mások is önkritikát várnak el a párttól, a kormánytól és a frakciótól. Meglepően keményen szólal fel **Pusztai Erzsébet**: elemezni kellene, miért fordultak el tőlünk az emberek; nem volt elszámoltatás, nincs arculatunk, rossz a káderpolitikánk, szakértőink nincsenek a helyükön; átláthatatlan a kormány gazdaságpolitikája, naponta látjuk a Bem tér amatőrizmusát és dilettantizmusát, megbocsáthatatlan a médiumok átengedése és az egész sajtópolitikánk! **Schamschula** (még nem közlekedési miniszter) határozottan sürgeti, hogy a kormány tárja végre a közvélemény elé

az ország valós gazdasági-pénzügyi helyzetét, mert nem tudjuk, mi a tényleges igazság. Fel kell tární az MSZP és az SZDSZ felelősségét, meg kell nevezni a nemzet ellen vétőket.

Bizalmi szavazás

Néhány hasonlóan kritikus felszólalás után **Kónya Imre** szavazást kér. A szavazás az Antall-kormány és intézkedései támogatásáról szól. Az eredmény: 49 képviselő kritikával, 43 megértéssel támogatja a kormányt, 4 nem és 8 tartózkodás, 5-en nem voltak jelen a teremben. Hat szakmai stábben folytatódik a munka: érdekegyeztetés, alkotmányügyi kérdések, nemzetközi ügyek, közellátási feladatok, információs központ és sajtó tájékoztatás.

Horváth Balázs arcát eltakarva sörözik. Mögötte Becker Pál, balra Baka András

Beszavaznak a sajtóért felelős stábba. (Szabó Ivánnal, Kónya Imrével, Bogár Lászlóval, Baka Andrással, Csengey Dénessel, Kiss Gyulával együtt). Bemegyünk Kónya frakcióvezetői szobájába, velünk tart **Horváth Balázs** is, és nyomban valami innivalót kér. Mintha elvonási tünetek jelentkeznének nála. A hűtőszekrényből a leggyengébbet, a sört kapja. Eltakarja az arcát, amikor

megörökítem a pillanatot, **Becker Pali** neheztelően néz rám, **Baka** mosolyog. „*Újságíró vagyok* – mondom – *s az is maradok!*” Javaslom: adjunk ki egy kommunikét a frakció állásfoglalásával az eddigi eseményekről. Egyórás vita kezdődik. A vége: **Jóska** nélkül ezt nem szabad, mert még nem tudjuk, mit akar lépni, nem hozhatjuk zavarba, inkább egyéni sajtókapcsolatokat keressünk, és nyilatkozzanak az elnökségi tagok. (Mintha másnak, egy képviselőnek nem lehetne önálló véleménye...) **Szabó Iván** mindjárt hívja is a Kossuth Rádió hírszerkesztőségét: „*Itt Szabó Iván beszélek, az ügyeletet keresem...*” Az ügyeletes nincs a helyén, de megígérik, hogy visszahívják, a kolléganő megkérdezi: honnan is tetszik beszélni? Sohase hívták vissza. És ez így megy tovább. Az MDF-frakció véleménye ismeretlen maradt.

Baka Andrásnak mutat egy rölapot a belügyminiszter

Október **28.**, vasárnap. **Szabó Győző**, a Vas Megyei Bíróság elnökéből lett országos rendőrfőkapitány éjjeli felhívása nyomán enyhült a blokád, néhány helyen megszüntették az útlezárásokat. Az intézkedésre a kormány és a fuvarozók előzetes megállapodása alapján került sor. A Munkaügyi Minisztériumban délben meg-

kezdődött az Érdekegyeztető Tanács ülése, melyet az MTV élő adásban közvetített. **Orbán István**, a Magyar Gazdasági Kamara alelnöke elnökölt, a munkavállalók küldöttségét **Forgács Pál**, a Szakszervezeti Kerekasztal és a FSZDL elnöke, valamint **Nagy Sándor**, az MSZOSZ elnöke, a munkaadókét **Palotás János**, a Vállalkozók Országos Szövetségének elnöke (MDF-es országgyűlési képviselő) vezette. A kormány meghatározó tárgyaló személyiségei: Bod Péter Ákos, Rabár Ferenc és Szabó Tamás.

Csurka különvitéja Rabár pénzügyminiszterrel

Indulatos veszekedésre érkezem a Fehér Ház tanácskozó termébe a folytatódó frakcióülésre. **Csurka Pista** négy szemközt, de mások füle hallatára bírálja **Rabár Ferenc** pénzügyminisztert az általa hibásnak tartott pénzügyi lépésekért és fenyegetően kérdőre vonja: meddig akarja még ezt folytatni? Rabár alig vet ellent, inkább hallgat. Nem mondhatja el, hogy az igazi rendszerváltás kulcskérdése már 1990 februárjában eldőlt Londonban. És hallgat

egészen **1995** nyaráig arról, amiről csak fél tucat ember tud hitelesen. Antall nem verte nagydobra, mert az minden erőfeszítését értelmetlenné tette volna a közvélemény előtt. Itt az ideje, hogy kitérjünk a lényegre, a gyökerekhez nyúljunk, ahhoz az eseményhez, mely máig meghatározta az elmúlt húsz év fejlődését, a nemzet megpróbáltatásait. (Ld. Rabár visszaemlékezései: „*Pénzügyi segítség helyett ígéreteket kaptunk*”, MN, 1995. július 22.)

Sorosnál dőltek el a dolgok

Antall, a későbbi miniszterelnök megbízottai már **1990** februárjában megkötötték az alkut **Londonban** Magyarország legnagyobb hitelezőivel: a **Rothschild** és **Warburg** bankházakkal a Kádár-rendszer által hátrahagyott államadósság pontos ütemezésű és maradéktalan visszafizetésére. Az adósság elengedése, átütemezése szóba sem kerülhetett. Antall 1990 februárjában szólt bizalmasan Rabárnak, hogy lesz egy fontos tárgyalás Londonban, melyet **Soros György** szervez a magyar adóssághiány lehetséges kezeléséről. **Tardos Márton**, az SZDSZ későbbi frakcióvezetője koordinálta az utazási ügyeket, tőle kapta Rabár az előkészítő anyagot. A Londonba kiutazott csapat: Tardos Márton, **Surányi György**, **Csillag István** és az MNB korábbi elnökhelyettese, **Szalkai István**. Rabár Ferenchez kint csatlakoztak Antall külföldi szakértői: **Tar Pál** és **O'sváth György**. (Hármójuk közül egyik sem volt az MDF-tagja, csak Antall barátai, ismerősei.) Mi volt a gyakorlat célja? Az, hogy a legnagyobb bankárok előre biztosítsák magukat az MDF választási győzelme esetére, időben meggyúrják a leendő Antall-kormány gazdaságpolitikájának vezéregyéniségeit, s írásba foglalják azokat a diktátumokat, melyektől aztán eltérni nem lehet.

Természetesen nemcsak az adósság kezeléséről, hanem az oly fontos privatizációs stratégiáról is folytak a tárgyalások. Rabár visszaemlékezéséből világosan kitűnik, hogy a bankárokat a magyar nemzeti vagyon megkaparintása érdekelte. Ezért volt a megbeszélés fő témaköre az államadósság állami tulajdonnal, nemzeti vagyontárgyakkal való megváltása, majd mikor ez gya-

korlatilag kivihetetlennek bizonyult – aláírásra nem volt felhatalmazása a delegációnak –, a bankárok hunyorítottak egyet: „***Sebaj, fiúk, majd megszerezzük más úton, de az adósságot pontosan fizessétek!***”, s ezzel az intéssel újtára bocsátották az Antall-csapatot. Antall beletörődött a megváltoztathatatlannak tartott döntésbe, nem voltak közgazdasági ismeretei, hallgatott az üzenetre. Ezután szó sem lehetett adósság elengedésről, annak enyhítéséről, reprivatizációról, a nemzeti erőforrások népi tulajdonba helyezéséről, ellenkezőleg, megkezdődött a nemzeti termelőtőke és vagyon olcsó kiárusítása, a multi- és transznacionális vállalatok piacvásárlása. S a szegény Magyarország fizetett, mint a katonatiszt, míg csak be nem zárult mögötte az adósok börtönének kapuja.

Frissen érkezett jelentést olvasnak fel

Kovács Árpád, az Állami Számvevőszék volt elnöke 2008-ban egy szakmai rendezvényen elmondta: az Antall-kormány idején azt sem lehetett tudni, hány darab állami tulajdonú vállalat van pontosan, melyik cégnek mi van a tulajdonában, miközben mindenki azt hitte, hogy a magánosítás alapfeltétele a szociális

piacgazdaság megteremtésének, mert hogy korábban minden az államé volt. Az volt a meghatározó nézet, ha a magántulajdon eléri a 40 százalékot, akkor az már olyan meghatározó tömeg, hogy a gazdaság a piaci logika szerint kezd működni. Ideális képet tételtek fel a tőkés világról, azt, hogy a piaci folyamatok egybeesnek nemzeti érdekeinkkel, s egyáltalán nem számoltak azzal, hogy a magánosítás folyamata alapvetően a globális érdekek mentén fog haladni, így például a vevők egy része nem tőkét akar behozni, hanem a tulajdon megszerzése révén tőkét akar kivinni az országból a saját érdekei alapján.

Nos, mindezt 1990. október 28-án Rabár Ferenc nem mondhatta el Csurka Istvánnak, inkább lehajtott fejjel hallgatott, amint Pista alázta mások füle hallatára, s aztán jól leteremtette lapjában.

Megérkeznek a kormányparti tüntetők a Fehér Ház elé

Lezsák ellentüntetői

Ennek a vasárnapnak tán legfontosabb eseménye a **Lezsák Sándor, Gyarmati Dezső** szervezte kormányparti tüntetés volt, melynek több tízezer résztvevője átütő erőt demonstrált a már ön-

célúan strázsáló taxisokkal szemben, akik kénytelenek voltak megnyitni az útzárat a tisztességes és egyre józanodó, egyre türelmetlenebb budapesti polgárok menete előtt. Igaza lett Lezsáknak: erőre erővel kell néha válaszolni! A frakció többsége (és Antall is) kockázatosnak tartotta az ellentüntetés szervezését, félt a tömeges összecsapásoktól. Ám ezek nem következtek be. Volt

Erőre erővel válaszoltak

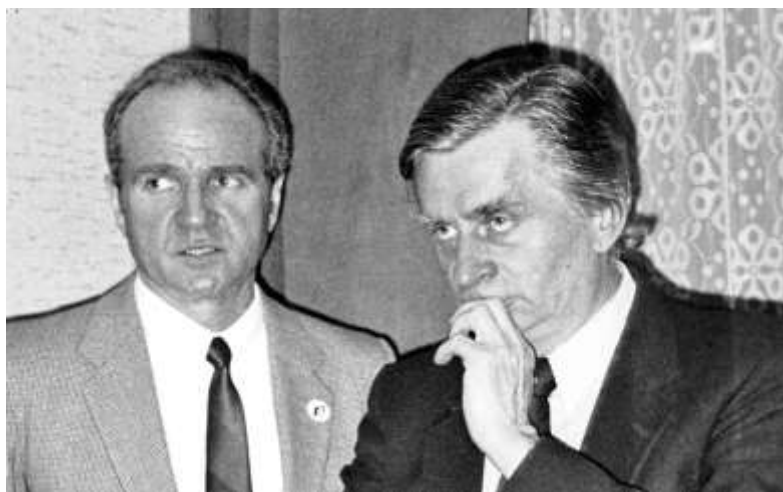
egy lélektani pillanat a Margit hídon, amikor a tömeg farkasszemet nézett a taxisokkal. Gyarmati Dezső ekkor elkezdte énekelni a Himnuszt: *Isten, áldd meg a magyart!* S a taxis sorfal szétnyílt. Az egyre gyarapodó tömeg végighullámozott Pesten és Budán, s tényleg felmentő sereggént érkezett a Kossuth térre. És jöttek a Fehér Ház elé is. De a frakció néhány vezetője csak Kónya szobájának nyitott ablakából integet nekik. Mondom: ne ilyen elegáns távolságból, menjünk le közéjük, s **Kéry Kálmánt** átölelve siettem le a lépcsőn kezet fogni barátainkkal. Kónya is meggondolta magát, jött utánunk. (Másnap felkeres a menetből egy fiatalember több hangkazettával: ezek itt az ellentüntetés hangjai az

első pillanattól az utolsóig, használd fel majd egyszer őket. Megőriztem őket, itt vannak az asztalomon, de ezek tartalma már egy másik történet.)

Estére megszületik a megállapodás. Október **29**-én 12 forinttal csökkentik a megemelt benzinárakat, amelyek az árliberalizálással összefüggő törvények hatályba lépéséig érvényesek. A kormány ígéretet tett, hogy a demonstráció részt vevőit nem vonják felelősségre.

Ez azért nem ment túl könnyen. Bod Peti nem akart engedni, mint ahogy a frakció kisebbik része sem. A végső döntést **Antall** hozta meg betegágyáról, telefonhoz kérte az amúgy is megegyezésre hajló Rabárt, és felhatalmazta: közölje döntését Bod Péter Ákossal, aki kelletlenül, de megtette a bejelentést.

Antall József és Ilkei Csaba a miniszterelnök kórházba vonulása előtt

21.20-kor a TV Híradó bemondja a megegyezést. **Horváth Balázs** szemben ül velem Grósz Károly egykori szobájában, Kónya épp nincs bent. Mire Balázs első reagálása: „*Akkor holnap lemondok! Rabárnak nem volt felhatalmazása!*” Még nem tudta, hogy volt.

A megállapodás után a miniszterelnök kórházi betegszobájá-

ban interjút ad az általa választott „rokongyerekek”, Feledynek, akit állítólag gyerekkorában a térdén lovagoltatott. Elismerte a kormány felelősségét azért, mert az áremelést előkészítő munkában hibákat követtek el, de nincsenek vesztesek és győztesek, az utakon rendet kell csinálni, az élet megy tovább. Rokonszenv kísérté szavait. Boross örül, hogy a válság idején a miniszterelnököt nem koptatták el az események, s most békés bölcsességgel, vere-ség nélkül jött ki a három és fél napos felfordulásból. Ez igaz. De a négyéves ciklus java még hátra van. S van egy újabb titok, amit megint kevesen tudnak: a *non-Hodgkin-lymphomában* szenvedő miniszterelnök a sikeresnek mondott műtét ellenére gyógyíthatatlan és halálos beteg. Ám állapota sokáig szinten tartható. Hogy meddig, ezt senki sem tudja megjósolni.

(2010)

Dr. Ilkei Csaba

volt országgyűlési képviselő

(a szerző saját fotóival)

Josef von Ferenczy a katonapolitika őrnagya „y” és „von” nélkül

Ferenczi József „a professzor”

Egy nappal az Antall kormány megalakulása előtt, **1990. május 22** keddi napra esett. Április 8-tól, a választások második fordulójától 45 nap telt el, április 29-én az MDF megkötötte a pak-

tumot az SZDSZ-szel, Antall József miniszterelnök-jelölt május 16-án nyilvánosságra hozta leendő kormányának listáját, ezen a kedden pedig már mindenki a másnapi eskütételre készült.

Délelőtt 11-kor frakció ülést tartott az MDF, 14 órakor a parlament I. emeletének 64-es szobájában a Roszik Gábor (MDF) vezette Testvéri Közösséghez tartozó képviselők imádkoztak, s 15 órakor kezdődött az országgyűlés plenáris ülése.

Antall József pontosan érkezett, szokásától eltérően most nem kék-fehér csíkos inget viselt piros-kék vastag keresztcsíkos nyakkendővel, (a frakció egyes nő tagjai épp eleget bírálják érte, mondván: váltson már, mert úgy tűnik nincs is neki más), hanem fehér ing volt rajta, kék nyakkendővel, melyen vékony narancs-sárga csíkok futottak ferdén) titkára Forrai István, a Miniszterelnöki Kabinetiroda helyettes vezetője a helyéig kísért, s letette elé az előkészített vaskos paksamétát, a délután ülés teljes anyagát.

Antall József miniszterelnök-jelölt 1990. május 22-én

Antall még nem a végleges helyén ült, – de jure még nem volt miniszterelnök –, hanem frakcióvezetőként az MDF frakció első székén, mellette a Baranya megyei képviselők kezdték a sort

Bíró Ferencsel, feljebb a tolnaiak , a somogyiak, a Pest megyeiek és így tovább. Antall mögött Figler János református pap, ő mellett Dávid Ibolya, akinek jobbján Pap András pécsi magyar-angol szakos tanár, Pap mögött pedig én, a Somogy megyei képviselő, az MTV Új Reflektor Magazin című érdekvédelmi riport műsorának vezetője. Tehát mindössze egy sor választott el Antall Józseftől, ezért ha hátraszólt, jól hallottam.

De most nem szólt, hanem hátranézett: ott vagyok-e, biccentett fejével amikor észrevett, s jobb kezének mutatóujját felemelve, írást utánozó mozdulatokat tett a levegőben, jelezte, hogy mindjárt ír nekem valamit és küldi.

Ilkei Csaba az MDF frakcióban

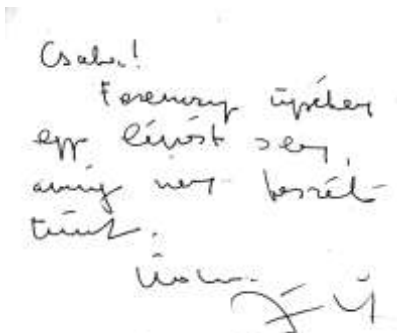
Egy perc múlva félig hátrafordulva összehajtott cédulát indított el felém, Pap András adta tovább a kezembe. Bizalmasnak gondoltam, ezért úgy nyitottam ki, hogy ne lássa senki. A cédulára Antall saját kezével, vékony, fekete tollal az alábbi elrendezésben a következőt írta:

Csaba!

**Ferenczy ügyében
egy lépést sem
amíg nem beszéltünk.**

Üdv.:

Antall

A handwritten note in ink on a light background. The text is written in a cursive, somewhat slanted script. It reads: "Csaba! Ferenczy ügyében egy lépést sem, amíg nem beszélünk." Below the main text, there is a signature that appears to be "Antall" followed by a large, stylized flourish or mark.

Antall ismét hátranézett, látta, hogy elolvastam az üzenetet. Némán bólintottam, s előre hajolva halkán, jól artikulálva csupán annyit mondtam: „Kereslek!”

Antall üzenete Ilkeinek Ferenczy ügyében

Mellettem, bal oldalon Ternák Gábor főorvos ült, infektológus, a trópusi betegségek szakorvosa, a Tolna megyei Kórház fertőző osztályának vezetője. Őszintén szoktunk beszélgetni egymással, az első naptól azt találgattuk: hány állambiztonsági ügynököt építettek be az MDF frakcióba. Voltak konkrét tippjeink. Most, mint aki kitalálta gondolatomat, megszólalt: „*Mi van? Egygyel több ügynök?*” Nem válaszoltam. Úgy tűnt, óvatosságom ellenére Gábor baráti érdeklődéssel belelátott Antall cédulájába.

Villámgyorsan végig kellett gondolnom két történet:

1., Honnan, kitől tud Antall arról, hogy miután előző nap este félnyolc és háromnegyed tíz között a Hotel Duna Intercontinentál Kalocsa termében a három tagú MDF delegáció (rajtam kívül **Kéri Kálmán** és **Kulin Ferenc**) tagjaként sajtó- és média ügyekről tárgyaltam majd együtt vacsoráztam **Josef von Ferenczy** müncheni média menedzserrel és **Horn Gyulával**, Németh Miklós kormányának külügyminiszterével (jelen volt még Ferenczy felesége: Csillag Katalin, mint „Katinka von Ferenczy” és két fia: Andreas és Csaba) a búcsúzáskor megjegyeztem öreg barátomnak Kéri Kálmán vezérőrnagynak (1991. március 14-től vezérezredes): „*Nos, azért lesz majd mit megírnom...*”.

2., Honnan, kitől tud Antall arról, amiről a délelőtti frakció ülés előtt beszélgettem **Horváth Balázs** kijelölt belügyminiszterrel, aki előbb neheztelt azért, mert kérése ellenére sem hívtam fel este a vacsora után, pedig lakás telefonjának titkos számát is megadta, aztán közölte: a reggeli postámmal ismeretlen feladótól érkezett azon levélből, mely lerántja a leplet Ferenczi múltjáról, ő is kapott egy példányt, ne szóljak róla senkinek, feltehetően avatott állambiztonsági tiszt írta, jobbára igaz, de kivizsgálhatja, tájékoztatja Jóskát, s engem is. (Ekkor már köztudott volt a frakcióban, hogy az MDF a titkosszolgálatokat felügyelő Nemzetbiztonsági Bizottságba küld.)

Horváth Balázs belügyminiszter a parlament folyosóján

A második kérdésre nyilvánvaló volt a válasz: Horváth Balázs tájékoztatta Antallt. Kizárásos alapon az első kérdés megfejtése sem okozott különösebb gondot: csakis Kulin Ferenc referálhatott sietve Antallnak, akinek kizárólagos tanácsadója volt sajtó- és média ügyekben, feladatai közé tartozott az MDF-SZDSZ paktumból a sajtóra vonatkozó kompromisszum végrehajtása, egyeztetve Haraszti Miklóssal, aki az SZDSZ-ben felelt ugyanezért. Mert nagy ára volt annak, hogy a legnagyobb ellenzéki párt lemondott a kormány tevékenységét megbénító kétharmados törvények többségéről, a miniszterelnök és a kormánytagok elleni közvetlen bizalmatlansági indítvány benyújtásának lehetőségéről: nem is annyira a köztársasági elnök posztjának átengedése, sokkal inkább annak csendes garantálása, hogy nem lesznek változások az egyoldalú sajtó-, rádió-, televíziós és hírügynökségi erő-

viszonyokban, marad a bal-liberális túlsúly, ezért is – az előrelátás teljes hiányát mutatva – majd mindenki zavartalanul támadhatja a kormányt jól bevált helyéről, az eszköztelenül képtelen lesz a védekezésre. Kulint segítette ebben a munkájában az általa létrehozott ideológiai műhely, melynek meghatározó alakjai voltak: Debreczeni József, Elek István, Balázsi Tibor, majd Mile Lajos, aki ma az LMP képviselője.

[Az MDF-SZDSZ paktumot – írásos pártközi megállapodás „a demokratikus intézmények stabilitását és az ország kormányozhatóságát érintő közjogi kérdésben” – 1990. április 29-én késő este az MDF Bem téri székházában három napon át folytatott titkos tanácskozások után a következők írták alá: az MDF részéről: **Antall József, Balsai István, Kónya Imre, Kónyáné Kutrucz Katalin, Salamon László**; az SZDSZ részéről: **Kis János, Pető Iván, Tölgyessy Péter**. A paktum Antall egyéni ötlete volt, arról és a tárgyalásokról nem tájékoztatta a párt választott testületeit – sem az elnökséget, sem a választmányt –, hanem kész tények elé állította a paktum aláírásával. Akárcsak a párt képviselőcsoportját, amelynek április 30-i, délutáni ülésén lemondását helyezte kilátásba, ha nem hagyják jóvá a megállapodást. A frakció kisebb része belső morgással válaszolt, de nyíltan nem szegült szembe az elnök – frakcióvezetővel, leendő kormányfővel. Ám többekben ez maradt meg az első csalódásként. Antall József még aznap, április 29-én éjjel elküldte Salamon Lászlót **Orbán Viktor** lakására a paktum egy példányával, melynek alján még frissek voltak az aláírások. Hogy Viktor – a második legnagyobb ellenzéki párt elnöke – is képpen legyen, s ne az újságokból értesüljön a hatásaiban hosszú évekre előre mutató megállapodásról.]

Öreg barátom, az akkor 89 éves **Kéri Kálmán** tábornok biztos nem sietett Antallhoz. Élete végéig maradt benne egy tüske, melyet a miniszterelnök okozott, akinek racionálisan persze igaza volt, de az érzelmi kérdésre adott válasza állítólag tőle szokatlanul rideg és elutasító volt. Kálmán bátyám egész életében katonának tanult: tüzérségi hadapród iskola, Ludovika Akadémia, vezérkari iskola. 1942-től vezérkari ezredes, több honvédelmi miniszter –

Bartha Károly, Nagybacsoni Nagy Vilmos, Csatay Lajos – szárnysegédje, katonai irodájuk főnöke. 1944-ben a Kárpátokban harcoló VI. debreceni hadtest, majd az 1. magyar hadsereg vezérkari főnöke. 1944 őszén parlamenti, később a moszkvai fegyverszüneti tárgyaló bizottság tagja. 1945 januárjában a debreceni Ideiglenes Kormány Honvédelmi Minisztériumának katonai főnöke. Márciusban szabotázs vádjával letartóztatják, innen kezdve 1954-ig magyar (HM. Katonapolitikai Osztály, ÁVH) és szovjet börtönök foglya, megjárja a kistarcsai és a recski internálótábor. Szabadulása után éjjeliőr, portás, raktáros, pincemester. 1957-ben ismét vizsgálati fogságba kerül, de nem tudnak rábizonyítani semmit. 1966-tól nyugdíjas. 1990-ben a Recski Szövetség és a Honvéd Hagyományőrző Egyesület elnökeként az MDF országos listájáról került a parlamentbe.

Kéri Kálmán: „Csak fél évig hadd legyek én a vezérkari főnök.”

Nos, Kálmán bátyám április utolsó napjaiban szinte könnyes szemekkel kérte Antall József leendő kormányfőt: „*Csak fél évig hadd legyek én a vezérkari főnök.*” Mire azt a kategorikus választ kapta: erről szó sem lehet, 45 éve a haditechnika közelébe se került, még a saját frakciónk sem szavazná meg, a tábornoki kar előtt pedig nevetségessé válna.

Ezt a tüskét sohasem felejtette, s néha viaszszúrt.

Ferenczi, Horn, Ilkei, Kulin, Kéri

A május 21-i média tárgyalást a Hotel Duna Intercontinentálban Ferenczy kezdeményezte a baráti köréhez tartozó **Makra Zoltán** (a müncheni Nemzetőr főmunkatársa, a lap német nyelvű változatának: a Donau Bote-nak a főszerkesztője, 1940 és 1944 között három magyar honvédelmi miniszter mellett szolgált, jó részt Kéri Kálmánnal együtt, 1949-ben hagyta el az országot, az emigrációban élő kelet-európai újságírókat összefogó Szabad Újságírók Szövetségének elnöke, majd főtitkára) és **Radnóczy Antal** (ny. ezredes, 1996-tól dandártábornok, a Vitézi Rend ötödik főkapitánya, szintén Münchenből) tanácsára. Mindkettőjüket jól ismertem hazuról és Németországból, ám nekik nem volt közvetlen kapcsolatuk Antallal, ezért Kéri Kálmánt kérték meg a közvetítésre. Antall Kulin Ferencet jelölte ki a tárgyalásra, Kálmán bátyámnak pedig azt mondta: Ferenczy személyes ismerőseként, meghívottként legyen jelen. Ő viszont azt válaszolta: jó, de

„Ragaszkodom Ilkei Csaba részvételéhez, mert csak gyakorló szakember érti igazán ezt a mesterséget!”

Akkor már huszonegyedik éve dolgoztam a Magyar Televízióban, az egyetlen aktív televíziós voltam a frakcióban és az MDF Országos Választmányában, megalapítója és elnöke az MDF televíziós szervezetének, műsoromat, az Új Reflektor Magazint pedig nemcsak a kisemberek harcos érdekvédőjeként tartották számon, hanem elismerten kritikus valóságfeltáró fórumként is, amelynek aktív szerepe volt a rendszerváltásban. Mégis vita keletkezett Antall környezetében a részvételemről, túl sok bírálatot fogalmaztam meg rövid idő alatt a vezetés címére. Már működött a paktum az SZDSZ-szel, ami konzerválta a régi újságíró társadalmat, nevettek markukba a tegnapi párttitkárok, további szolgálatot vállalt az állambiztonsági ügynökök egy része. Az irodalomtörténész Kulin csak az irodalmi folyóiratok világát ismerte igazán, járatlan és tájékozatlan a sajtó, a rádió és a televízió belső szakmai világában, a politikai műsorok működési mechanizmusában, a kulisszák

mögötti bonyolult személyi viszonyokban, ezért – magam is tapasztaltam – egyfelől életidegen elméleteket gyárt, másfelől ságasokra, pletykákra, rossz tanácsokra hagyatkozik, egészen olyan ötletekig, mint a Forró-Havas kettős megnyerése a kormányoldal számára. Így aztán nem is csodálkoztam, amikor Antall egyedül őt akarta küldeni Ferenczi vacsorájára.

Kéri Kálmán azonban ekkor a sarkára állt, s nem engedett. Azzal fenyegetőzött, *„Ha Ilkei nem jöhet, akkor én sem megyek!”*

Öreg barátommal, Kéri Kálmán vezérezredessel budai házuk előtt 1992. augusztus 24-én

Ferenczinek viszont szüksége volt Kálmán bácsira, s ezt Antall is jól tudta. Ezért beleegyezett a három tagú „tárgyaló csoport”-ba. De itt ismét egy kitérőt kell tennem.

Kéri Kálmán nem sokra tartotta Ferencit. *„Fezőr!”* – mondta Makrának és Radnóczynak, mikor azok ecsetelték neki a média menedzser pénzbeli és egyéb segítségét a Nemzetörnek, kiadójának és nyomdájának. Kálmán bácsi ugyan türelmesen végighallgatta őket, de aztán dühösen dobantott lábával: *„Akkor is fezőr!”* (Fezőr – az Idegen szavak és kifejezések szótára szerint –: „Kétes üzletekből, vállalkozásokból gyorsan meggazdagodó személy; a gazdasági élet terén forgolódó kalandor, szerencselovag.”) De Kálmán, – győzködte

Zoli és Tóni – hidd már el, hogy rosszul ismered Jóskát, legendás barát, akinek segítsége nélkül nem tarthatnánk itt... Mire Kéri Kálmán megint dobogott a lábával és még hangosabban szólt vissza: „**Akkor is fezőr, ha legendás fezőr! És pozőr is!**” És ezzel az elszánt, belső meggyőződésből fakadó véleménnyel nem tudtak mit kezdeni egykori bajtársai.

Mondott ennél cifrábbat is nekem máskor rövid nadrágban, két kisfröccs után. A jegyzetfüzetembe felírt címszavait próbálom kerek mondatokba sűríteni:

„Ferenczi egy üresfejű kalandor, műveletlen és tájékozatlan, sem írni, sem beszélni nem tud. A kereskedelmi középiskolából is csak három osztályt végzett el, de professzornak szólíttatja magát. Nagyzási mániában szenved, mint egy nevetségesen itt maradt, fáradt magyar dzsentrí valamelyik nagyoperettből. Címekeket és kitüntetések gyűjtő pozőr. Mindent a tippadói, beszédírói és szervezői csinálnak helyette. Átlátszó jelszavak, sablonok és közterek mögé bujtatott akciókkal operál. A kirakatot aztán felfényezteteti, az átlátszó semmit pedig hámozhatják a kilóra megvett sajtó-és médiamunkások.”

Kálmán bácsinak különösen szúrta a szemét, hogy minden luxus szállodában a legdrágább lakosztályt foglalja le, két-három titkárnővel jár, telefonokat, faxokat hozat, hadd folyjék a lázas munka látszata, ha valaki az előszobába lép, mint ahogy a Hotel Duna Intercontinentálban is ilyen körülmények között fogadta a nyilvánosság tudta nélkül érkezett Antall Józsefet is, nem szólva a magyar sajtó megannyi talpnyalójáról, főszerkesztőkről és üzleti vállalkozókról, vagy a szép színésznőről, aki jól megvágta alapítványa számára.

A Hotel Duna Intercontinentál halljába félnyolc előtt öt perccel érkeztünk a megbeszélés szerint. **Ferenczi** félórát várokoztatott minket, ennyit csúszott megbeszélése egy másik teremben a két hónappal korábban megkezdett magyar-román értelmiségi párbeszéd magyar tagozatának részvevőivel, köztük Csoóri

Sándorral, Tabajdi Csabával, Bodor Pállal, Horn Gyulával. De csak **Horn Gyula** jött Ferenczivel a Kalocsa terembe a médiapolitikáról tanácskozni, méghozzá Ferenczi oldalán, mellette ülve. (Zakóját már kezében hozta, ingén is meglazította a nyakkendő csomóját és fehér borral folytatta, mert hogy előbb ezzel kezdte.) Én némi megdöbbenésre elővettem kis automata fényképezőgépet, s Ferenczi egyik fiának: Andreasnak a kezébe adtam, neki nem mertek szólni.

A tárgyalófelek a vacsoraasztal két oldalán (bal szélén Andreas von Ferenczy)

A „fezőr és pozőr” kiszagolja az üzletet

Azzal indítok, – régi jegyzetfüzetem tanúsága szerint –, hogy szóbahozom az **Axel Springer** lapvásárlásainak fonásait – két hónappal korábban mint kés a vajban hatolt be a könnyen felvásárolható magyar piacba, megvett hat regionális napilapot, öt heti lapot, tíz helyi újságot és 40 további kiadványt, helyükön hagyva az ancien rezsim márkás pártkádereit – mire Ferenczi két kezét a magasba emelve mentegetőzik: ő csak közvetítő szerepet játszott és ezért a részvénytársaságból kapott egy kis részesedést, 15 százalékot, de az üzleti ügyek vitelére nem folyik bele, a részletekért forduljak Bayer József igazgatóhoz.

Kérdésemre azért megerősíti: igen, **Dr. Berecz** (János) sokat

segített neki, ezért is mindenkor számíthat személyes barátságára. (Horn bólogat és helyesel.) Majd kifejtette, hogy **Németh Miklós** kormányfő és „a Gyula” bizony rövid idő alatt sokat tett az európai szellemiségű média sikeréért, ám nem lehet megállni a jelenlegi elmaradottság állapotában. Szimpatikussá kell tenni a terepet a külföldi befektetők számára, új tulajdonosokra, jobb reklámpiacra van szükség, műholdas arzenálra, stb. És jött a lényeg: a modern kommunikáció másfajta embereket kíván. Olyanokat, akik Nyugaton tanultak, nyelveket beszélnek, (Ferenczi egyetlen idegen nyelvet sem beszélt, a németet is rosszul), menedzserszemléletűek, ismerik az üzleti szférát és saját tőkével is rendelkeznek, ne az államét kockáztassák, annak kontójára. Némi gúnnyal jegyezte meg: az Antall kormánynak még lapja sincs, mert pénztelen, a kisgazdáknak elég a „Kis Újság”, a kereszténydemokraták pedig úgy látszik beérik az egyházi sajtóval. Ám neki családi filozófiája van régóta egy átfogó, globális, tőkeerős rendszerről, mely a pártok feletti sajtószabadság garanciája, ezért nem pártkasszákra épül, hanem sokrétű kereskedelmi tevékenységekre, reklámügynökségekre. (No ezt jól betáplálták neki, akárcsak a folytatást...). Az előbbiek szolgálhatnak a távoli célt: a nemzetek közötti ellentétek párbeszédes megoldását az európaiság jegyében. (Naivát keres a kaposvári Csíky Gergely Színház, – jegyeztem szavai mellé, s hogy úgy van, húsz év elteltével, a történelem nem igazolta, sőt visszhang nélkül hagyta az elméleti műhelyekben kitalált és ügyesen eladott tippeket.)

Itt ismét koccintani kellett, Kéri Kálmán Hornnal, Kulin Ferenczivel, jómagam Katinkával – ahogy akkor épp szemben ültünk –, Katinka poharából néhány csepp kicsordult, kissé elmosta feljegyzésemet, de azért olvasható. „**Jóska**” – Kálmán bátyám csak így szólítja Ferenczit – úgy látja, hogy a vállalkozásokban, az üzleti elképzelésekben az ellenzéknek (MSZP, SZDSZ, FIDESZ) nagyobbak a „tradicionális” adottságai, a külföld számára ők jelentik az összekötő kapcsot, s nem Torgyán. „**A Gyula**” élénken helyesel: „*Nekünk vannak szakembereink, akiket a külföld elfogad...*” Igen, Magyarország produkciós állomáshely

(sic!) lehet – folytatja „Jóska” a gondolatot, az ő cégei tele vannak műsortervekkel, információs, szórakoztató és kulturális programokkal. Fiai és barátai (gondoltam itt hirtelenjében Tolnay Ferencre, Prokopp Róbertre, és az MTM Kommunikációs Kft. más ötletelőire, nem megfélemlítve Pintér Dezsőről) folyamatosan dolgoznak és ugrásra készen állnak. (Kálmán bácsinak idegen világ ez, senki sem katona, ezért minden elhangzó névre rácsodálkozik és rákérdez: „Az meg kicsoda?”)

Ilkei, Kulin, Kéri: az MDF delegációja

„A Jóska” szemrebbenés és minden önérdek nélkül kijelenti, hogy aki a magán televíziózás rögzös útjának egyengetéséhez hozzákezd, annak nemzetközi hírnévvel kell rendelkeznie. Horn lecsap a végszóra és nagy meggyőződéssel hozzáteszi: és lehetőleg olyan magyar legyen, aki sohasem szakította meg a kapcsolatát hazájával (ugye milyen jól megy ez a szöveg itt és most épp ide illően?!), s a híd szerepében, rengeteg tapasztalattal máris sok szállal kötődik a magyar média- és reklámpiachoz. (Mint az egy személyre kiírt pályázatok szövege manapság...) De a folytatás

sem kutya: ha az MSZP hatalomra kerül, tudni fogja kinek a finanszírozási ajánlatát fogadja el. De hogy az MDF mit tud kezdeni ezekkel az üres követelésekkel, hogy „*tisztítsuk meg a sajtót*”, „*legyen nagytakarítás*”, ezt nem tudja. Hőbörögni lehet, de attól még nem lesz pénz! A sajtó és a média az nem olyan ám, hogy „*Ruszkik haza!*” és azok haza is mennek.

Hadd ne folytassam. A beszélgetés nem hoz semmilyen konkrét eredményt, nem zárul megállapodással, **Kulin** válaszai diplomatikusak, igaz, keze megvan kötve, a paktum az paktum, ami után már nem lehet forradalmat csinálni. S bár a vacsora kellemes, a borok jók, Kálmán bácsi bóbiskolása miatt véget vetnek a zenének a legények.

Ferenczi, felesége és Horn Gyula

Kifelé menet **Kálmán** bátyám félrevon és megkérdi: miről volt itt szó valójában, mire megy ki a játék? Nézd Kálmán – válaszoltam a tábornoknak –, akiké a tőke, azok előbb-utóbb nemcsak lapot fognak vásárolni, hanem rádiót és televíziót is, tehát övék lesz a negyedik hatalom, a tömegtájékoztatás. Ahol pedig se tőke,

se bátorság, se elképzelés, csak buta magabiztosság és az előrelátás teljes hiánya, az a fél előbb-utóbb veszít, főleg, ha ráadásul gögös és öntelt. Kálmán, mint mindig, ha valami elítélőt akart mondani, most is ezzel fejezte be: „**Civil bagázs!**”

Dr. Andreas von Ferenczynek megköszönöm, hogy fényképezett, visszaadja gépemet, névjegykártyát cserélünk és megígérem, hogy küldök a képekből a következő címre: München 8022, Grünwald, Portenlangerstrasse 37, s fel is hívom, ha legközelebb megyek, kijavítja a nyilvános telefonszámot, s odaírja a titkosat: 64 16 40.

Felsegítem a kabátot Kéri vezérezredesre, a madárcsontú, kissé meghajlott ősz harcosra, aki 89 évesen ilyenkor tíz óra körül már aludni szokott otthon. A média mágna rendelte fekete kocsit már ott ál a luxus szálló előtt, vezetője kitarja a hátsó ajtót, de az én Kálmán bátyám még belém karol, s elvisz a parlament irányába. Néhány lépés után azt kérdezi mindenkitől megkülönböztető rekedt, erőtlen, halk hangján: mit is szoktál Te mondani a műsoraid végén? – Azt, hogy „*Allj a gyengék, az elesettek mellé, a győztesek, a hatalmasok oldalán sütkérezni nem érény!*”- Helyes! Ez szép. De tudod mit fogsz mondani négy év múlva? Azt, amit Petőfi a Kutyák és farkasok dalában. De figyelj, a végét megváltoztatom: – Fázunk és éhezünk, átlöve oldalunk, részünk minden nyomor és még szabadok sem vagyunk! Ne legyen igazam, de errefelé tartunk! S tisztelgett nekem, a tartalékos alhadnagynak, aztán megölelt, s beszállt a kocsiba, amely eltűnt az éjszakában.

Másnap olvasom a Népszavában, hogy noha a románok körében nem talált kellő visszhangra a kezdeményezés, tegnap döntés született: magyar értelmiségi delegáció indul Romániába. A küldöttség tagjai – Ferenczyn kívül – Csoóri Sándor, Heltai Péter (azóta kiderült róla, hogy a Securitate „Hegel” fedőnevű informátora volt), Konrád György, Fülöp Mihály és Bodor Pál.

Három nappal később az MTI napi tájékoztatójának 7. és 8. oldalán ez áll:

„A nyugati sajtómágnások betörnek Kelet-Európába.”

A beszámoló eyebegek között így szól: „*Szinte minden*

jelentősebb média-csoport Kelet-Európába küldte szakértőit, hogy felbecsülje a piacot. Minden média-konglomerátum aktív, de nagyon titkolják tevékenységüket. Azzal vannak elfoglalva, hogy kiderítsék, kik lennének számukra a legjobb partnerek és hogy tiszta képet kapjanak az egész helyzetről, ez pedig pillanatnyilag igen nehéz feladat... a térséghez fűződő kapcsolataik és a nyelv miatt a nyugatnémet cégeknek a legjobb az esélyük a jövedelmező terjeszkedésre. Két hónappal ezelőtt a Springer, amely a saját hazáját már uralja, fejest ugrott a magyar piacba...”

„A függetlenséggel nem mégy semmire!”

Ferenczivel sajátosan és különösen alakult ismeretségem. Makra Zoltán mutatott be neki 1990 őszén Budapesten. Aztán kétszer is felhív, vár az Intercontinentálba. Mindkétszer vasárnap délelőtt, felesége nélkül. Kérdezősködik az MDF-en belüli állapotról, a sajtó-és médiapolitikáról (mintha lett volna ilyen), Antall szándékairól, az MTV helyzetéről, máskor pedig előveszi aznap reggeli interjúját a NAP TV-ben, megnézzük a kazettát, s kéri őszinte kritikámat. Mikor elmondom tényleg őszintén – merev, sablonos és közhelyes, belső meggyőződés nélkül kinyilatkoztató, mosolytalan, depressziós arcvonások, bizonytalan tekintet, tétova mozdulatok, operettes műbajusz, eseményhez nem illő öncélú estélyi protokoll viselet bokrétás díszsebkendővel, egészében rossz kisugárzás, végre meg kéne tanulnia szerepelni itthon – megdöbben, nem kap levegőt és megsértődik. Akkor miért kéred az őszinte kritikámat? *Ennyire nem lehetek rossz*, – válaszolja, neki semmit nem kell tanulnia, ő a média ösztönös professzora. Kacagtató. Nem egyszer azt is észre vettem, hogy elnagyolt és felszínes ismeretei vannak a média elméletéről, de a gyakorlati műsorkészítés működési mechanizmusa is távol áll tőle. Megpróbálom kimozdítani ebből az abszurd tudatból, de mások éveken át elhitették vele és felépítették légvárát, melyből nem hajlandó le-

ereszkedni.

1991 áprilisában, mikor Münchenben járok, meghív magához villásreggeli-re a leggazdagabbak negyedében: **Grünwaldban** található pazar villájába.

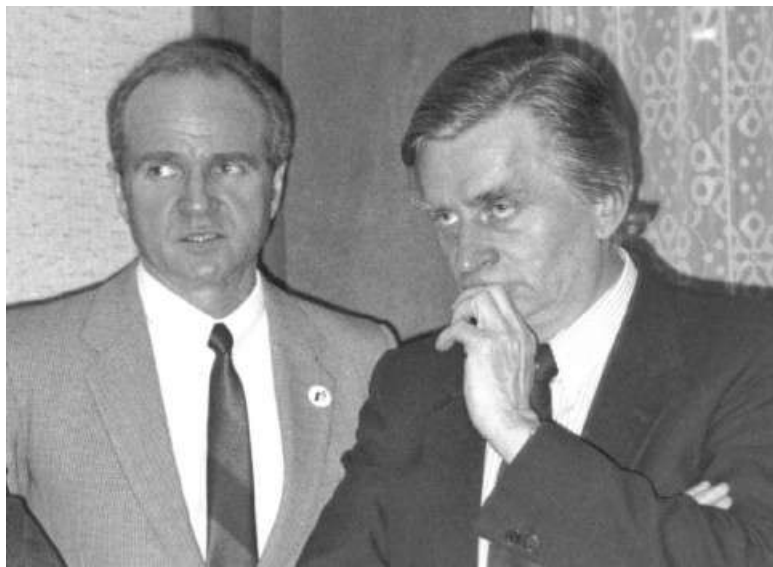
Makra Zoltán barátom visz saját kocsijával hozzá. Közeledvén, az utolsó mellékutcában leparkol néhány pillanatra, mert nem érkezhetünk túl korán, csak percre pontosan, nyolc perccel jelenésünk előtt kell megállnunk az őrség vigyázta automata kapu nyitó rendszer előtt, különben gyanússá válhatunk. Ferenczy megadja a módját a reggelinek is, megkérdi mit kérünk, megnyomja az asztal alá rejtett csengőt, bejön a libériás lakáj és a főpincér, s megmondja nekik mit készítsenek, hány perc alatt. Addig beszélgetünk a hazai hírekről. Szerepem eddig azért is volt fontos számára, mert az MDF belső ellenzékéhez tartozva, az 52-ek lázadásának egyik szószólója voltam. Ám a lázadást a március 17-i frakcióülésen néhány megalkuvó meghátrálása miatt az utolsó pillanatban leverték. Noha korábban is figyelmeztettem: ne fűzzön nagy reményeket az irányváltáshoz, az elégedetlenség jogos, de változások nem várhatók, a paktum megkötése után ez az ellenzéknek sem érdeke, mert nem tud konstruktív bizalmatlansági indítványt benyújtani, mégis, most csalódottságának adott hangot. Ám mint később Zolitól megtudtam, nem ez, hanem az volt az igazi zavaró momentum, hogy megtudta valakitől: riválisa, az olasz Berlusconi menedzsere is megkeresett Budapesten és a Fininvest irodájában hosszan tárgyalt velem a médiatörvény utáni idők lehetséges változásairól, beruházásairól. A reggeli túrógombócból mindketten keveset ettünk, Jóska kegyetlen migrénes fejfájással ébredt, szedte az aszpirint, én pedig meg voltam fázva, nem éreztem az étel ízét, hőemelkedéssel csak jeges narancslevet ittam, forró kávéval, végül rám erőszakolta aszpirinjét, melyre esküdött, s ebben kivételesen igaza volt azon a borús reggelen.

1991. szeptember 3-án, amikor úgy láttam, hogy végzetesen letértünk a lakiteleki útról, előrelátó kritikámnak nincs elég fogantaja, annál inkább retorziója, s naponta szembekerülök a műsóromban hirdetett elvekkel, kiléptem az MDF-ből, életem első és

utolsó pártjából, s átültem a függetlenekhez. (Kálmán bátyám odajött hozzám a folyosón, átölelt és ezt mondta: „*Nem kellett volna! De megértelek. A barátságunk marad!*”) Ettől kezdve már nem voltam annyira érdekes Ferenczi számára, bár az Új Reflektor Magazinhoz küldött két segítségkérő nézőt, kedves, írásos ajánlással. Utoljára 1994 nyarán, a szocialisták győzelme után futottunk össze véletlenül az országgyűlés elnökénél. Délután három órára hívott Gál Zoltán. Már félórát várokztam, a titkárnő jelezte, hogy fontos megbeszélés zajlik odabent, de nem árulta el, kivel. Háromnegyed négykor kinyílt a Házelnök ajtaja, kilépett rajta **Ferenczi** a szokásos nagyoperettes jelmezben. Észrevett, s mintha rokonok lennénk, karjait széttárva lépett hozzám, megveregette a vállamat, s ezt mondta: „***Szép dolog függetlennek lenni, csak nem mégy vele semmire!***” Hát ez volt a valódi filozófiája. A látszat ellenére. Fölfelé igazodott, lefelé soha, mindig a győztesek oldalán sütkérezett, a veszteseket kerülte és elfelejtette. Soha többé nem találkoztunk.

Antall: „*Ne foglalkozz Ferenczivel!*”

1990. május 22-én délután a parlament plenáris ülésének első szünetében **Antall József** felállt a helyéről, hátranézett és intett, hogy kísérem el. Elindultunk a dolgozósobájára felé, önkéntes testőre a hátunk mögé került, róla csak évekkel később tudtam meg, hogy III/III-as ügynök volt, senki sem figyelmeztette Antallt, mielőtt de jure is miniszterelnök lett és akkor már hivatalos védelem járt neki. A folyosón ugrásra készen álltak a megállító emberek, „*Csak egy szóra...*” kezdetű mondatokkal. Ha nem beszélek hozzá, az utóbbiaknak nagyobb az esélye, ezért szóval tartottam, s kedvenc témájáról **Kötcseről** mondtam a legújabb híreket, nekem Somogy megyei képviselőnek illett tudnom a változásokról.

Antall József és Ilkei Csaba 1990-ben

Őseinek nemcsak a Somló alján és Veszprém megyében voltak birtokai, hanem Somogyban is. Antall János tihanyi várkapitánynak 1566-ban adományozta a király Kötcsét, nemesi címmel együtt, mert a szigetvári csatában hősiiesen harcolt Zrínyi mellett. Mindhárom helyi felekezet – katolikus, református, evangélikus – számára az Antall család ajándékozta a templomtelket. Az evangélikus egyházközség fennállásának 250. évfordulóján a nyolcvanas évek elején ezért hívták meg az ünnepségre, melyre a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum és Könyvtár főigazgatójaként érkezett. Itt elődei hazafiságáról beszélt, s arról, hogy bár katolikusok voltak, ökumenikus szellem uralkodott a családban. (Ahol volt zsidó is: a miniszterelnök anyai nagyapja, Szűcs István, aki 1867-ben született házasságon kívül, egy zsidó hajadon és egy egyházi férfiú – a nagybácsi szerepében feltűnő piarista szerzetes tanár a váci gimnáziumból – törvénytelen gyermekeként.) Érdekes, hogy Kötcsét szemelte ki magának Gyurcsány Ferenc és Orbán Viktor is nyári időtöltésre, eltérő céllal.

Antall ekkor még angolos, jól fésült Macmillan frizurát viselt, titkárnőjének Rózsa Mariannának még nem kellett parókat rendelnie, csak október 24 után, amikor megműtik a nyirokrendszer rosszindulatú daganatával, s a kemoterápiás kezelés mellékhatásaként kihullik a haja. Kesernyész, fanyar intellektuális humorával néha-néha egy-egy visszafogott angolos viccet is megengedett magának, most azonban szó sem lehetett ilyesmiről, iszonyúan sűrűsödtek elfoglaltságai, rendszerint éjfélig bent volt hivatalában, a Parlament főemeletének északi részében, a Margit híd felőli oldalon, itt volt 1945 előtt a felső ház elnökének rezidenciája. Marianna hosszú listával várta, rám nem számított, plusz teher voltam az amúgy is túlfeszített napi programban, öt percet kaptam, az előszobában már másfél órája várakozott – ha jól emlékszem – az Associated Press tudósítója.

Beléptünk a dolgozószobába, melynek egyik sarkában az íróasztal, középen az ovális tárgyalóasztal, oldalt szekrények. Az íróasztallal szemközt oldalon kis ajtó nyílt a pihenőhelyiségbe, abból toilette és zuhanyzó. Már kivitette Németh Miklós szobabiciklijét, de a biztonságtechnikai teendőket még nem végeztették el. Ha egy profi hírszerző úgy akarta, az ablakokon át még lehallgathatta a benti beszélgetéseket, sőt be is lehetett tekinteni. Nem cserélték még le a vezetők közötti érintkezést szolgáló „K” telefonokat, mert nem volt más, így ezt kapták lakásukra az új miniszterek és államtitkárok is. Látható volt a „VCS” telefon is, amely a Varsói Szerződés miniszterelnökeit kötötte össze. (Ezen beszélt Antall Jelcinnel 1991 augusztusában, a Gorbacsov elleni moszkvai puccs idején.) Páncélozott gépkocsija csomagtartójának felét elfoglalta az Altáj adó-vevő, mely kézi kapcsolású központra keresztül működött, de két egymás mögött haladó gépkocsi között alig tudott összeköttetést teremteni. Minden régi technika lehallgatható volt, mint ahogy ennek nyomaira 1990 őszén rá is bukkantak. Az MDF frakció üléseit is rögzítették, tele volt az épület régen beszervezett alkalmazottakkal, technikusokkal, titkárokkal és titkárnőkkal, bizottsági gyorsírókkal. **Nagy Lajos** ezredesnek, a volt III/I-es hírszerzőnek, akit Németh Miklós nevezett ki a

február 14-én megalakult Nemzetbiztonsági Hivatal élére, mindez így volt jó, nem sürgette a változásokat.

A már említett III/III-as testőr a III. kerületi MDF egyik vezetőjeként került be az MDF választmányába, annak társelnöke lett, Boross Péter (a polgári titkosszolgálatokat felügyelő államtitkár, tárca nélküli miniszter) őt bízta meg a parlament telefonrendszerének biztonsági felülvizsgálatával és egy fedőszerv létrehozásával, Göncz Árpád köztársasági elnök pedig támogatta kinevezését az operatív-technikai szakszolgálat (telefonlehallgatás, levélcenzúra, titkos behatolás, stb.) helyettes vezetőjévé. Egy narancshéjon csúszott el, amit az egymással rivalizáló 56-os politikai foglyok szervezetei ejtettek véletlenül elé.

Szerencsétlen Antall megvolt áldva a felkészületlenség, a felelőtlenség, az amatőrizmus és a dilettantizmus minden átkával, a volt állambiztonságiak gyermeteg utójátékai fel sem tűntek neki, pedig az előszobájában játszódtak le nap mint nap.

A miniszterelnök kisietett a mellékhelyiségbe, majd visszajöve kihúzta azt a széket az ovális asztal mellől, melyen a kormányüléseken szokott ülni, a mellette lévő pedig nekem kínálta, ez Kajdi József közigazgatási államtitkáráé volt, a Miniszterelnöki Hivatal vezetőjéé.

- *Figyelj ide – kezdte – most nincs időm, rövidnek kell lennem. Kérlek, **ne foglalkozz most Ferenczivel**, nem érdekünk, hogy elriasszuk egy kritikus cikkel vagy műsorral. A múlton nem tudunk változtatni, a jövőre vonatkozóan viszont segítséget ígért, beruházásokat, fejlesztéseket, nemcsak a sajtó és a média területén, de a humánpolitikában is, kiépíti az S.O.S. gyermekfalú hálózatot, mozgósítja nagyon jó kapcsolatait a kormány céljainak megfelelően egész Európában, még az ősszel több üzletemberrel érkezik hozzám.*

- Mit kap ebből a nemzeti sajtó és média? – vágtam közbe.

- *Örülnék, ha előbb polgári sajtónk lenne, tárgyilagos és mértéktartó...*

- Ismered a valós helyzetet?

- *Nincs időm elmenni a televízióba, a rádióba, a napilapok szerkesztőségeibe, ha erre gondolsz. Kulinnal beszélgetek néha, mások referálnak. Nincs pénzünk kormány lapot indítani, nem tudunk rádiót és televíziót venni, tehát csak kérhetiünk és közben meg kell nyernünk néhány embert...*

- Miközben ugyanazok döntenek és diktálnak, mint korábban.

- *Itt tartunk. Naponta átlapozom a reggeli újságokat, a sajtószemlét, de ha szétszakítom magamat, akkor sem futja többre...*

- Négy évig fognak ösztűz alatt tartani minket...

- Az Associated Press... – nyitott be a titkárnő, jelezve, hogy ennyi időm volt.

- *Horváth Balázs majd kivizsgáltatja annak a levélnek a tartalmát, amit Ferenczivel kapcsolatban kaptál, referál nekem és téged is tájékoztat. De kérlek, ne íj róla, amíg nem beszéltünk! – fejezte be a miniszterelnök és sietősen kikísért.*

Horváth Balázs belügyminiszter soha nem vizsgáltatott ki semmit és nem tájékoztatott arról, mi igaz, s mi nem Ferenczivel kapcsolatban. (A nyár folyamán a Nemzetbiztonsági Bizottság egyik ülése után kérdeztem személyesen, azt mondta: hívjam reggel a hivatalában, addig megérdeklődi. Másnap reggel hívom, titkárnője türelmet kér, megkérdi Balázst, aztán ezt mondja a kagylóba: „*Azt kérdezi a miniszter úr, milyen Ferencről van szó?*” Kész, ennyi, Balázsom tegnap esti sörözése feltehetően elmosta délutáni memóriáját. Már megint.) Antallnál korán jött halálos betegsége miatt sohasem térhettem vissza a témára. De tartottam magam az ígéretemhez húsz évig.

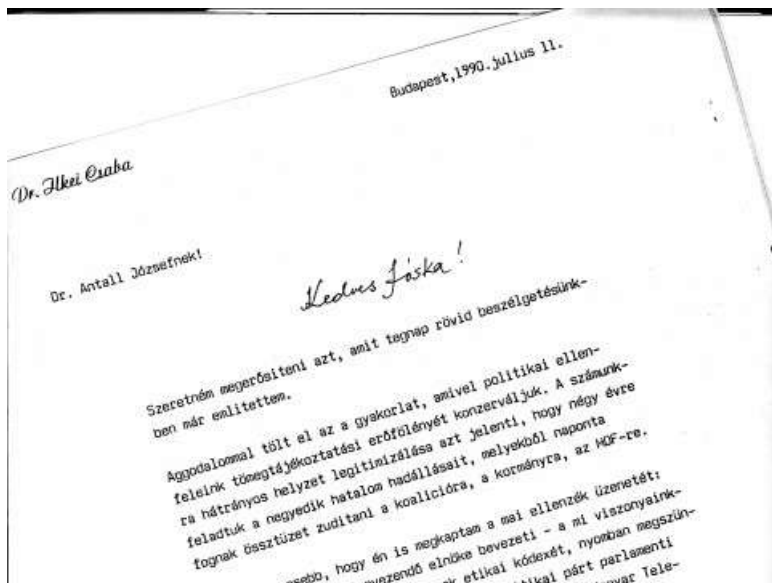
A paktum utáni média helyzetről július 10-én még váltottunk néhány szót Antallal, másnap pedig egy keserűen kemény hangú

levélben külön is felhívtam figyelmét a növekvő veszélyre.

Így kezdődött a levél:

„Kedves Jóska! Szeretném megerősíteni azt, amit tegnap rövid beszélgetésünkben már említettem. Aggodalommal tölt el az a gyakorlat, amivel politikai ellenfeleink tömegtájékoztatási erőfőlényét konzerváljuk. A számunkra hátrányos helyzet legitimizálása azt jelenti, hogy **négy évre feladtuk a negyedik hatalom hadállásait**, melyekből naponta fognak összetűzet zúdítni a koalícióra, a kormányra, az MDF-re.”

I

Ilkei levele a miniszterelnökhöz 1990. július 11-én

Miért nem köszöntötték 90. születésnapján?

Most, hogy az újságok hírül adták: **2011. május 29-én** 92 éves korában Münchenben elhunyt a magyar származású média-menedzser, úgy gondolom, közölhetek néhány adalékot portréjához, mely árnyalhatja a későbbi kutatások után kirajzolódó teljesebb képet. (Kálmán bátyámnak már nem mondhatom el, 1994-ben itt hagyott minket.)

Az MTI és nyomában az egész magyar sajtó, a Magyar Nemzettől az Indexig – egyebek között – a következőkben méltatta „Josef von Ferenczy” érdemeit halála alkalmából:

„1919. április 4-én született Kecskeméten, alig több mint húszévesen már több vállalkozás tulajdonosa. Magyarország német megszállását követően humanitárius akciókban vett részt, ellenálló csoportoknak szerzett fegyvereket, gettókban fogva tartott zsidók kiszabadítását segítette. 1944 végén elfogták, kis híján kivégezték, végül mégis kiszabadult. 1948 őszén, a koncepciós perek kezdetekor ismét letartóztatták és meghurcolták. 1948 decemberében külföldre emigrált. Előbb Bécsben, majd 1951-től Münchenben telepedett le. Első sikerét még 1954-ben aratta, amikor elnyerte a labdarúgó világbajnokság megfilmesítésére hirdetett FIFA pályázatot. Könyveket adott ki és olyan embereket vett könyvírásra, akiket másoknak aligha sikerült volna, így a többi között Salvador Dalí is szerzői között tudhatta. Münchenből irányította fokozatosan kiépített médiabirodalmát. Még a rendszerváltás előtt az ő kezdeményezésére jött létre két SOS-gyermekfalu, ahol árva vagy szüleiktől elszakított gyerekek kaptak elhelyezést: az első 1986-ban Battonyán, a második négy évvel később Kecskeméten. 1986-ban megkapta a Magyar Népköztársaság aranykoszorúval díszített Csillagrendjét, majd a rendszerváltás után újabb kitüntetések következtek: 1992-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje, 1994-ben a Demok-

Göncz dandártábornokán úgy állt az egyenruha, mint tehénen a gatyá

magyarországi német befektetések előrelendítésére, az ő közvetítésével vetette meg a lábát az országban az első nagy külföldi sajtóirodalom, az Axel Springer, amely azután, 1991 derekán alapította a Ferenczy sajtóügynökséget.”

2009-ben, **90. születésnapja** kapcsán az MTI-nek adott interjújában szomorúan panaszolta, hogy **Magyarországról egyetlen születésnapi jókívánság sem érkezett.** Itt álljunk meg, mert ez mélyen elgondolkodtató.

Miért nem érkezett például **Göncz Árpádtól**, aki 1994-ben nagykövetté nevezte ki, majd 1997-ben honvéd dandártábornokká is előléptette? **Keleti Györgytől**, aki 1994-ben ezredessé léptette

ratikus és Független Magyarorszáért Emlékérem. 1994 decemberében Göncz Árpád akkori köztársasági elnök az orszáért tett erőfeszítéseinek elismeréseként Magyarország rendkívüli és meghatalmazott nagykövetté nevezte ki. A tisztséget haláláig töltötte be. Történelmi érdeme volt az 1990 tavaszán általa szervezett magyar-román értelmiségi párbeszéd, amely egybeesett a marosvásárhelyi zavargásokkal. Közben saját céget hozott létre a

elő és díszszabályát is ajándékozott neki? Vagy **Für Lajostól**, Antall honvédelmi miniszterétől, aki az előléptetéseket 1991-ben megkezdte és a hírhedt katonapolitikai osztály őrnagyát a Magyar Honvédség alezredesévé avatta? Hol maradt a Magyar Köztársaság **kormánya és külügyminisztériuma** a köszöntéssel és a méltatással mikor rendkívüli és meghatalmazott nagykövete még hivatalosan viselte címét?

Miért nem köszöntötte **Kecskemét** városa, melynek díszpolgára volt, lévén „*egy tősgyökeres kecskeméti nemesi család kései sarja*”? (Az utóbbival kapcsolatban már most ide kívánczik: annyira „nemesi”, hogy anyja, Reicheles Jolán lelenc egy bogárnemesternél, majd háztartási alkalmazott, akinek születésénél zsidó származású anyja öngyilkos lett, apja: Ferenczi József részeges és verekedő kőműves, kupec, aki válása után összeállt egy nővel, aztán agyonverte, amiért 15 évre ítélték, s a börtönben halt meg agyvérzés következtében 1931-ben. Hogy miként jön a képbe Ferenczy Gergely táblabíró leánya: Ferenczy Ida, Erzsébet királyné csillagkeresztes udvarhölgye, mint a médiamenedzser negyedfokú unokanagynénje, akinek ő hatodfokú kisunokaöccse, arról később.) Miért hagyták cserben a média mogult, „a professzort” magyarországi sajtó-és médiavállalkozásainak haszonélvezői, **főszerkesztők**, műsorvezetők, kiadók, igazgatók, kereskedők és terjesztők, a pezsgős vacsorák lelkes pohárköszöntőinek díszfigurái, akik „A Jósikából” éltek és gazdagodtak? Hol volt például **Pintér Dezső**, a TV2 elnöke, a névnapokat legszebben, már-már nyálasan köszöntő reggeli rádiós műsorvezető, aki példaképe 79. születésnapján még ott volt Münchenben, s így nyilatkozott annak titkárról: „*Azt hiszem, a titok nyitja abban áll, hogy a világnak szüksége van olyan emberekre, akik kritikus helyzetekben mindig megtalálják a vészujaratot.*” („168 Óra”, 1998. június 16.)

Díszszabályát kapott 1998-ban Keleti György honvédelmi minisztertől

Miért nem köszöntötte már senki? Csak nem azért, mert 1999-ben egy német bíróság **adócsalásért** két év felfüggesztett börtönre ítélte Josef von Ferenczyt? A börtönbüntetésen felül 2888 ezer márka pénzbírságot is kiszabott rá, mert 2.1 millió márka összegű iparüzési, forgalmi és jövedelemadót elfelejtett befizetni az adóhivatalnak. A hamburgi Spiegel 1998/37-es számában az elmarasztaló sorok között „segg- és cicifirkászok” keresztapa ügynökének nevezi, aki „pomádétól szagló cigánybáró” és „pusztai kocsmaitatí”.

Volt amikor – átmenetileg – nem menekült meg a börtöntől. Amikor 1948. november 27-én kiszökött az országból Srünger nevű barátjával, volt üzlettársával, Bécsben hamis útlevelek, okmányok készítésével foglalkozott, lebukott és tíz hónapig vizsgálati fogságba került.

az ügyet felfüggesztették. Rövidesen Münchenbe csempészték, ahol jelenleg is tartózkodik. Fedőfoglalkozásként a „STAR” filmvállalatnál /Star Film Production G.M.B.H. München, Maximilian platz 22/ dolgozik, mint rendező és annak 33%-os részvényese. USA hírszerzés vonalán ügynökök kiképzésével, eligazításával és átdobásával foglalkozik Magyarországra.” (BM. II/2. oszt. Jelentés, 1955. okt.31. ÁBTL. 3.1.5. O-10356/1)

Bejelentést is kap a hatóság külföldről, eszerint Ferenczi:

„...valóságos hamis okmánygyárat szervezett, ahol mindennemű magyar okiratot előállított, 1950 júniusában forintot akart hamisítani, azonban az előkészületeknél az osztrák rendőrség rajtaütött a bandán, s letartóztatta őket. Közel egy évig halogatták amerikai nyomásra a tárgyalást, majd röviddel a tárgyalás előtt ugyanerre a nyomásra kiengedték a börtönből, s a C.I.C. Münchenbe hozta, ahol részükre dolgozik.”

A bejelentő azt is közli, hogy Ferenczi fedőszövegekben többekkel tartja a levelezési kapcsolatot, név szerint édesanyjával és nővérével, pénzátutalásokat teljesít törvénytelen módon.

Ugyanez más forrásból:

„Odakint Ausztriában azt mondta az amerikai C.I.C. kihallgatójának, hogy a Katonapolitikai Osztály budapesti állományában volt, az Egyesült Államok-Nagy-Britannia részlegnél. Nyilvánvalóan mást is elmondott, hogy személyét fontosnak tartásák. Az amerikaiak Ferenczyt a bécsi Hotel Auge Gattesbe szállásolták be. Tizennégy napig tartották itt és hallgatták ki.” (Magyar Horizont 92/1, „Egy vezérkari százados levele a tartalékos alezredestől.”)

Egy harmadik forrás:

„Börtönélete addig tartott, ameddig egy ismeretlen személy kifizette az óvadékot, és így a bírósági tárgyalásig

szabadlábba került. Ezt az új helyzetet használta ki Ferenczy és külföldre szökött, kivonva magát az osztrák igazságszolgáltatás jogköréből..., jóllehet Bécsben egészen 1965-ig körözési listán szerepelt a neve. Majd Münchenbe került, (1951), ahol létrehozta a Ferenczy Presse Agentur KG-t. Az anyagi hátteret pornográf kazetták előállításával és szexlapok kiadásával biztosította.”

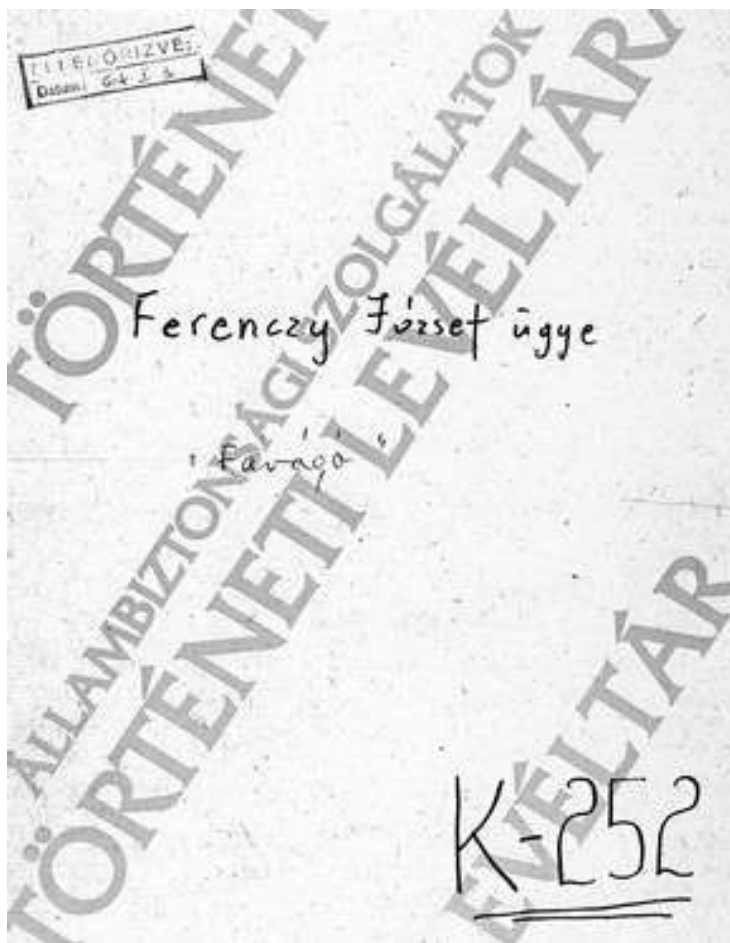
(„http://hu.metapedia.org/wiki/Joseph_von_Ferenczy”)

Ugorjunk még vissza egy szóra az óvadékhoz. Ferenczi szerint ezt a jelentős összeget titkos svájci bankszámlájáról fizette ki. Arról nem tudni, hogyan került oda ez az összeg, miként építette titkos számláját Budapestről a defenzív osztály ellenőrzött tisztje, netán kik utaltak át arra jelentős tételeket valamilyen elvégzett munkáért vagy ma még ismeretlen érdekért. Majd érthetetlenül arról panaszkodik, hogy Németországban adóssággal indult egy rosszul sikerült spanyol narancs vásárlási ügy miatt, amiért is évekig nem adhatta nevét saját vállalkozásához.

Későbbi

„Feltűnő gyors meggazdagodása mögött egyesek 'ÁVH-s kapcsolatokat' vélnek felfedezni.” (BM. II/3 oszt.1961.jún.27., ÁBTL 3.2.4. K-252, Ferenczy József ügye, „Favágó”). „Adataink szerint Ferenczy a disszidensek körében népszerűtlen. Amióta meggazdagodott, megszakította kapcsolatait régebbi disszidens ismerőseivel. Akik Ferenczyt ismerik, azok ügyes szélhámosnak tartják, olyannak, akinek a múltja sokban eltér attól, amit a lapok írnak róla... A háború befejezése után a katonapolitikai osztályon, mások szerint a politikai rendőrségen mint százados teljesített szolgálatot. Később innen kilépett és üzletelni kezdett. Amikor látta, hogy Magyarországon így nem érvényesülhet, Ausztriába szökött.” (BM. II/3 oszt. 1961. júl.31. ÁBTL 3.2.4. K-252)

Ferenczy József ügye, „Favágó”, K-252 sz. dosszié

Hol és miért volt az ÁVH őrizetében ?

Miért volt **az ÁVH őrizetében** 1948. szeptember 16-tól november 4-ig az Andrássy út 60. alatt?

Tényleg azért, mert ő volt a letartóztatási hullám első áldoza-

ta, – ahogy ezt 1991-ben alezredessé történt előléptetése alkalmából nyilatkozta az Esti Hírlapnak – aki szembe fordult a szovjet befolyás alatt álló, Pálffy – Oesterreicher György vezette HM. katonapolitikai osztállyal, amely sokak szerint kegyetlenebb szervezet volt, mint az államvédelemé? **Ferenczy 1945-46-ban a HM katonapolitikai osztályának elhárító (defenzív) kirendeltségét vezette** a budapesti I. honvédkerületnél. 1946. június 15-től a kihelyezett „D” osztály visszakerült a HM. Kat.pol. osztály állományába. Ebből az alkalomból Dumbovich György vezérőrnagy, a honvéd kerület parancsnoka írásban köszönte meg a „D” osztálynak és név szerint vezetőjének, Ferenczi József századosnak a munkáját, mellyel kimagasló eredményt ért el „*a demokrácia ellenségeinek ártalmatlanná tételében.*” Csak sejthetjük, hogy mit takart ez a megfogalmazás. A visszahelyezés után további érdemeket szerezhetett a kat.pol.-on, mert ottani pályafutását őrnagyi rangban fejezi be, legalábbis így szerepel 1947-ben Kubinyi Ferencnél, aki „A katonapolitika regénye” című kötetében felvázolja az osztály szervezetét. Sőt, őrnagyi rangban szerepel még 1947-48 fordulóján is a központi állományban, melyhez 250-300 ember tartozott, s Kubinyi a könyvében megnevezett 65 legismertebb személy között említi Ferenczi József őrnagyot.

A HONVÉDELMI MINISZTERIUM KATONAPOLITIKAI OSZTÁLYÁNAK SZERVEZETE
1946 -1947.

1. Osztályvezető: Pálffy György vezérőrnagy
2. Osztályvezető h.: Földi Lajos ezredes
3. Osztályvezető h.: Dr. Vértes Imre alezredes
4. Személyügyi o.vez.: Kruchina Viktor alezredes
5. Parancsörtiszt: Dr. Parádi István őrnagy
6. Titkárnő: Rosenberg Edit
7. Fogda és őrség: Sásdi Károly hadnagy
8. Nyilvántartó alosztály:
9. Állományvezető:
10. Gépjármű előadó:

11. Gazdasági Hivatal:
12. Étkeзде: Paktorovics Gyula alhadnagy
13. Jogügyi előadó: Dr. Somóczy Lóránt hb. őrnagy
14. Pénzügyi tanácsadó: Érdi Sándor polg.alkalmazott
15. Párttitkár: Kornis Pál főhadnagy
16. Hírszerző csoport: Sármány József százados
17. Rádió csoport: Pataki Ernő őrnagy
18. Rejtjelző csoport:
19. Katonai attasé csoport: Marschall László őrnagy
20. Határügyi alosztály: Németh Dezső vk. alezredes
21. Katonai alosztály: Csonka György ezredes

D. osztályvezetők. Kat. pol.

kirendeltség vezetők:

1. Budapest: Ferenczi József őrnagy
2. Székesfehérvár: Drapál Ferenc százados
3. Szombathely: Almásy Tibor százados
4. Pécs:
5. Szeged: Berkesi András százados
6. Debrecen: Galgóczi Károly százados
7. Miskolc:
8. Honvédelmi Minisztérium
9. Katonai Intézetek
10. Csapatok
11. Műszaki Hadosztály
12. 1. Hadosztály
13. 5. Hadosztály
14. 6. Hadosztály
22. Az összes nyomozók főnöke,

Főcsoportvezető: Marschall László őrnagy

1. Katonai és népellenes ügyek: Kornis Pál százados.
(Hozzá tartoztak a határőrséghez beosztott D. tisztek is.)
2. Politikai ügyek: Kardos György százados
3. Múltbeli katonai ügyek: Serényi István őrnagy
4. Munkaszolgálatos és csendőr ügyek: Szörényi Endre százados
5. Összeesküvés ügyek: Lantos Zoltán százados

A HM Katonapolitikai Osztály szervezete 1946-47-ben

1946-tól fokozatosan

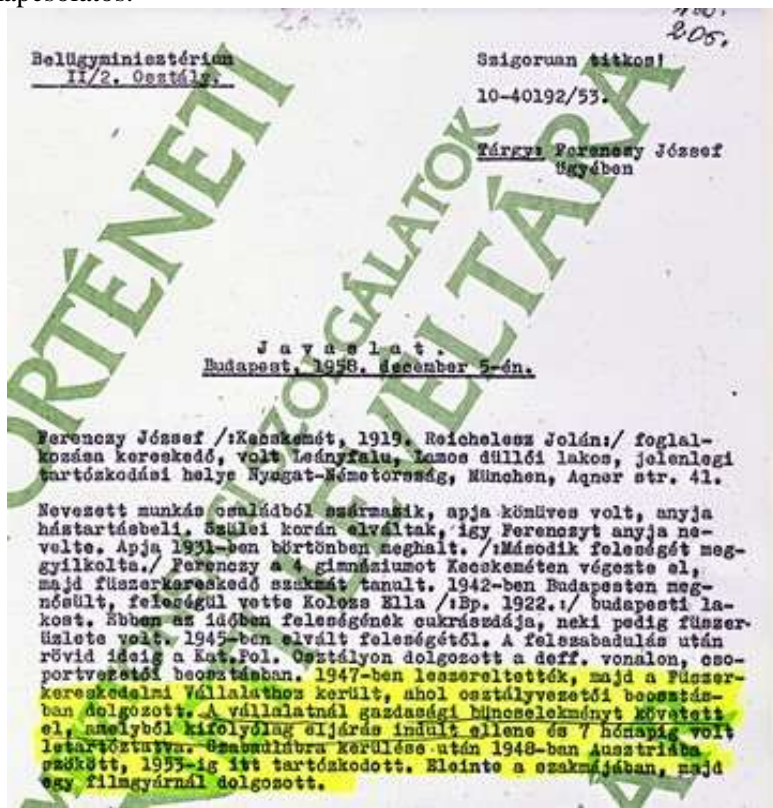
„...lépéseket tett a polgári életbe való visszatérése érdekében. Nővére és sógora révén hozzáfogott korábbi üzleti vállalkozásai újjáteremtéséhez. Megindította a polgári igazoló eljárást is, hogy leszerelése után zökkenőmentesen kezdhesse meg kereskedői vállalkozásait. 1947 végére már 17-re szaporodott Ferenczy József sokirányú vállalkozásainak a száma: kezdve az élelmiszer termeléstől és forgalmazástól mind a belföldi, mind a külföldi export-import kereskedelembe, az újjászülető filmiparig.”(Palásthy Rezső: ” Ferenczy József, Életrajzi vázlat kortörténeti háttérrel”, München 1992.)

Kubinyi Ferenc Fekete Lexikona (1994) is csak azt az egy okot említi Ferenczy letartóztatása ürügyeként, hogy belekeveredett Földi Lajos vezérőrnagy nőügyébe, mivel rendszeresen kölcsönadta lakását a szép Dr. Domány Imrénével töltött pásztorórái számára. A Magyar Horizont említett számában a jól értesült vezérkari százados így számolt be a történetekről:

„Földy vezérőrnagyot a szovjet tanácsadó (Vologyin ezredes, megj.: i.cs.) kedvencével, Kardos György alezreddessel való ellentéte miatt csukták be. Vologyin szovjet ezredes panaszt tett Rákosinál Földy ellen, aki Pálffy, Pálffy pedig Kardost bízta meg a végrehajtással, aki provokációt készített elő. A katonapolitika ügynökét, a rendkívül szemrevaló Domány Imrénét használta fel az akció végrehajtásához. A tűzrőlpattant titkos ügynöknőt és Földy vezérőrnagyot nem csupán hivatali alá-és fölérendeltségi viszony kötötte össze.” Földyvel és sofőrjével együtt tartóztatták le Ferenczit is.

Ennél azonban többről és másról volt szó. A BM. II/4 osztály 1956. május 18-i jelentése megállapítja azt, – melyre egyébként hálózati jelentés is utalt, – hogy Ferenczi a kat.pol.-tól történt elbocsátása után „... a MADISZ szervezetet vezetője lett. Itt azon-

ban bűncselekményeket követett el.” Amikor 1948. augusztusában hazatért egy svájci üzleti útról, bizonyos jelekből már rosszat sejtett. Ez azonban nem lakásának találkahelyé alakításával volt kapcsolatos.

Gazdasági bűncselekményt követett el, letartóztatták

A gazdasági bűncselekmény elkövetésének tényét megerősíti 1959. december 1-i jelentésében a BM. Pest megyei Rendőr-főkapitányság Politikai Nyomozó Osztálya:

„Ferenczy József... rövid ideig a Kat.Pol. osztályon dolgozott def. vonalon. 1947-ben leszerelték, majd fűszerke-

reszkedelmi vállalatához került osztályvezetői beosztásban. A vállalatnál gazdasági bűncselekményt követett el és 7 hónapig (helyesen: 7 hétig, megj.: i.cs.) volt letartóztatásban, 1948-ban Ausztriába szökött...” (ÁBTL 3.1.5. O-10356/1)

Az említett két jelentés előzményei: 1958. dec.5. BM. II/2. oszt.:

„... a vállalatnál gazdasági bűncselekményt követett el, amelyből kifolyólag eljárás indult ellene és 7 hónapig volt letartóztatva. Szabadlára kerülése után 1948-ban Ausztriába szökött...”

Az első említés pedig abban a környezettanulmányban olvasható, melyet az ÁVH 1951. november 26-án készített Ferenczi édesanyjáról és nővéréről: Vass Istvánné leányfalui lakosokról, ebben Ferenczivel kapcsolatban megállapítja:

”... 1947-ben pedig leszerelték. Ezután a MADISZ Export és Import Fűszerkereskedelmi Vállalatnak volt az osztályvezetője. 7 hónapig Hatóságunk központja letartóztatásában volt, majd szabadlára helyezése után 1948-ban nyugatra disszidált...”

De volt-e egyáltalán az ÁVH őrizetében Ferenczi 1948. szeptember 16 és november 4 között az Andrassy út 60-ban?

Ez azért kérdéses, mert noha utólag papírt is szerzett ottani őrizetben tartásáról, 1991-ben azt nyilatkozta az Esti Hírlapnak, hogy 1948. szeptember 16-án letartóztatták és **házi őrizetbe helyezték a leányfalui villájában**, figyelve ott minden lépését. Vajon melyik állítás az igaz? S nehezen elképzelhető az is, amit ugyanitt nyilatkozik Ausztriába szökéséről: *„Végül egykori katonáim segítségével jutottam ki Bécsbe a hetedik (!) kísérletre.”* Ismerve az akkori szovjet-magyar határvédelmi körülményeket, mennyi a valószínűsége és a realitása annak, hogy hét kísérletre is volt lehetősége Ferenczinek, egyszer sem fogták el, még csak gyanúba sem keveredett, s egykori katonái közül egy sem akadt,

aki elárulja, pedig az árulás gyakori volt akkoriban, vagy félelemből vagy szép jutalomért.

„*És Bécsben végre fellélegezhetett?*” – kérdezte tőle az Esti Hírlap riportere. A válasz: „*Hát nem! Ott ugyanis újra letartóztatnak, mert a magyarok kikértek.*” Tehát nem azért tartóztatták le, mert lebukott az osztrák hatóságoknál útlevél –és okmány hamisítás miatt, amiért tíz hónapi vizsgálati fogságba került, s abból csak az amerikai titkosszolgálat tudta kihozni, hanem elvtársai kikérték hazulról, ám valamiért nem adták ki, pedig a szovjet elhárítás és hírszerzés szintén befolyásos emberei hemzsegték körülötte. (Később például kiderült, hogy az osztrák elhárítás feladatával megbízott Staatspolizeibe az oroszok erősen beépültek, Gustav Hochenbichler, a Staatspolizei bécsi főnöke a KGB egyik első számú ügynöke volt.)

Van még egy nevetségesen mesés leírása az állítólagosan Andrassy út 60-ban töltött napoknak az 1989-ben megjelent, róla szóló első életrajzi kötetben:

„Hajnali kettőkor vitték be, egyenest valami díszes terembe, ahol egy zöld drapériával bevont asztal mögött ült Péter Gábor, az ÁVH rettegett vezetője, Farkas Mihály, honvédelmi miniszter, Pálffy György és egy civil ruhás, ki végig egy szót sem szólt.”

Aki egy kicsit is jártas az állambiztonsági múlt kutatásában, az tudja, hogy ennél nagyobb ügyben sem ültek együtt soha ezek a vezetők zöld drapériával bevont asztal mögött az Andrassy út 60-ban. (Ha egyáltalán bevitték Ferenczit, s nem leányfalui villájában ücsörgött, mint másutt állítja.)

1961. február 7-én a BM. Politikai Nyomozó Főosztálya azt tervezi, hogy a **Népszabadságban** cikket jelentet meg Ferenczy itthoni tevékenységéről, intézkedik, hogy gyűjtsék össze a megfelelő adatokat. (ÁBTL 3.2.4. K-252) (Ugye ismerős a módszer, ezt játszották el Paul Lendvaival is 1960. december 29-én, „Mohácsi” tollából úgy, hogy aztán alig tudta rendbe tenni a „professzor” presztizsét évekkel később Rényi Péter főszerkesztő-helyettes.)

Karrier a nyilas apóstól a kommunista pártig

rangban a vezetője. Ez a része...
 régi m.kir. V...
 Ami az AXEL SPRINGER BUDAPEST KFT kulisszái
 mögött van
 Hetek óta visszhangzik az ország a Springer lapvásárlási machi-
 nációtól. Van, aki bedől, van, aki gerinces és az etikát is szem-
 előtt tartja. Azt azonban tudják, hogy az Axel Springer
 Budapest Kft mögött, többmillióval ki áll. A válasz: Josef von
Perenczy, ám egyszerűbben, Perenczi József, csak így egyszerűen
 "von" és "y" nélkül. Ez az ember néhány évvel ezelőtt jelent meg
 Magyarországon, mint NSZK-állampolgár, egykori tulajdonos. Öt-
 százezer forinttal lopózott vissza, amelyet a battonyai gyermek-
 város javára ajánlott fel. Azóta gyakran jelenik meg Budapesten,
 rejtélyes összeköttetései, protektorai révén három évvel ezelőtt
 a Magyar Népköztársaság Csillagrendje kitüntetésben részesült.
 A kitüntetés alkalmából fogadást tartott a Hotel Duna Intercon-
 tinentálban, amely az akkori árákon másfélmillió forintjába ke-
 rélt. Ugyan miért, talán azért az ötszázezerért kapta a kitün-
 tés? És az megérte neki a másfélmillió? A későbbiekben már Jo-
 zsef von Perenczy Paskai László bíboros. Az MTI közleményében fogadta
 von Perenczy professzornak titulálta. Ugyan mikor és hogyan
 Perenczi József professzor, aki mint a pestszentlőrinci fel-
 reszkedelmi iskola tanulója, 1934-38-as években mindössze há-
 szódlyt végzett, tehát érettségije nem volt.
 1943, vagy 44-ben feleségül vette a pestszentlőrinci KOLOSI
 44-es német megszállás, méginkább az 1944 okt. 15-i
 atalom átvétel után rangban és anyagiakban hatalmasat
 t. Perenczi éppen ezért vette el a leányt. A nyilas após-
 t kaposolat a következőket hozta Perenczi Józsefnek:
 rinc Baross utca végén cukorka-csokoládédüzemet léte-
 pta a Gutenberg tér és az akkori Rökk Szilárd nagyke-
 zsidó tulajdonban levő rússzer és gyarmatárú utca
 anakkor a zsidók között elhíresztelte, hogy 6 zsidó
 is hajlandó menteni a vagyonukat; átvette pénzesé-
 május-júniusai sajtóban.
 Perenczi József a...
 LITKAI OSZT...

Bennfentes levele, amely kiváltotta Antall nemtetszését

Itt az ideje, hogy elővegyem azt a levelet, melyet 1990. május 22-án kaptam egy bennfentestől, akárcsak Horváth Balázs belügyminiszter, aki rögtön jelentette tartalmát Antall Józsefnek, ő pedig megkért, hogy amíg nem beszéltünk, addig egy szót sem Ferenczyről.

Lehet, hogy az illető földije volt Ferenczynek Pestszentlőrincről, mert – egyebek között – ezeket írja:

„Ferenczi József több tucatszor járt Magyarországon az utóbbi években. Ám egyetlen alkalommal sem vette fel a kapcsolatot régi barátaival, pestlőrinci ismerőseivel, iskolatársaival és itt élő rokonaival. Senkivel nem kívánt azokkal a régiekkel találkozni, akik ismerték őt és múltját! Még a nosztalgia sem vitte Pestlőrincre, ahol szüleivel és nővérével évtizedekig élt. Nem furcsa?”

De igen, bizony! Idézzük tovább a levélíró állításait:

*„Ugyan mikor és hogyan lett Ferenczi József professzor, aki mint a pestszentlőrinci felsőkereskedelmi iskola tanulója 1934-1938-as években mindössze három osztályt végzett, tehát érettségije sem volt. 1943 vagy 44-ben feleségül vette a pestszentlőrinci **Kolosi** cukrász egyik lányát. Ez a cukrász oszlopos **nyilas párttag** volt és főleg a 44-es német megszállás, még inkább az 1944. okt. 15-i nyilas hatalom átvétel után rangban és anyagiakban hatalmasat emelkedett. Ferenczi éppen ezért vette el a lányát. A **nyilas apóssal** létesült kapcsolat a következőket hozta Ferenczi Józsefnek: Pestszentlőrinc Baross utca végén cukorka-csokoládéüzemet létesített. Megkapta a Gutenberg tér és az akkori Röck Szilárd utca sarkán lévő zsidó tulajdonban lévő fűszer és gyarmatárú nagykereskedést. Ugyanakkor a zsidók között elhíresztelte, hogy **ő zsidó származású** és hajlandó menteni a vagyonukat: átvette pénzeiket. Még filmgyártást is finanszírozott. Az erről szóló híradás megtalálható az 1944 május-júniusi sajtóban.”* – így a bennfentes pestszentlőrinci, aki aztán

így folytatja:

„1945-ben Ferenczi József a **kommunista pártban** tűnik fel és a Katonapolitikai Osztály defenzív osztályának őrnagyi rangban a vezetője. Ez a részleg a Veres Pálné utcai régi m. kir. Városparancsnokság épületében működött.

Házasságával egy időben, **barátja, Marosi András** Kolosi cukrász (akinek üzlete az Üllői úton volt) másik lányát, Matildot vette el feleségül. Így Ferenczi és Marosi sógorságba kerültek és Ferenczi fiának Marosi lett a keresztaapja. A fiú így **András** nevet kapott, s jelenleg apjával Münchenben él.

Ferenczi nyilas körökben tevékeny szerepet töltött be, lásd cukorkagyár, Gutenberg téri zsidóüzlet, a Turul Szövetségben vezető szerep, stb., s ezek által **rábeszélte sógorát a nyilas pártszolgálatba való belépésre**. 1945-ben Marosit ezért letartóztatták és a Népbíróság 15 évi fegyházra ítélte, amit Marosi le is töltött. Ám akkor Ferenczi már a Defenzív osztály vezetőjeként egy lépést sem tett sógoráért, sőt, gyorsan megszakította családi kapcsolatait és **külön vált a nyilas após leányától, a feleségétől**. Ezekre neki már nem volt szüksége.”

A levélíró nem érti

„Hogyan tud disszidálni a Defenzív osztály őrnagyparancsnoka az ausztriai szovjet zónába, amikor egyszerű embereket is elfogtak a határon? Az akkori ÁVO és a Katonapolitikai Osztály nem vigyázott az őrnagyára, nehogy kivigyen titkokat, dokumentumokat... hogy elhitesse ott az üldöztetését. Továbbá honnan volt pénze az ottani egzisztencia alapításhoz? Gyanús az ottani közéleti szereplése is. Befúrta magát az aktív NSZK politikusok közé.”

„Az elmúlt négy évben különböző magyarországi lapok-

ban, oldalas interjúban nyilatkozott. Egy alkalommal a TV-ben Vitray Tamás szólaltatta meg. Ezeknek az interjúknak a tartalmát össze kell hasonlítani, mert csaknem mindegyikben mást és mást mondott magyarországi szerepléséről. Ám egyetlen egyben sem tett említést a Defenzív Osztály parancsnokaként őrnagyi rangban betöltött szerepéről. Minden nyilatkozata tele van ellentmondásokkal, hazugságokkal. „

Itt a levélíró néhány példája következik, idézek a „hazugság-sorozatból”:

Ferenczi Ida unokaöccsének mondja magát.

1986 vagy 87-ben Münchenben megjelent egy közéleti lexikon (lehet, hogy ő adta ki), amelyben Josef von Ferenczy címnév alatt többek között ez áll: '1945 előtt gyümölcszel kereskedett nagyban. Azután következett egy vendéjáték a politikában, amint **1946-ban a Magyar Honvédelmi Minisztérium államtitkára lett.**' Ez időben a Veres Pálné utcai épületben a Defenzív Osztály parancsnoka volt, nem pedig 26 évesen államtitkár.

Az MTI közleménye szerint néhány évvel ezelőtt Paskai László bíboros (a BM. III/III-1-a osztályának „Tanár” fedőnevű titkos megbízottja, – megj. i.cs.) esztergomi fogadásán „**professzor**”-ként szerepelt. Még kereskedelmi érettségije sincs, mindössze három osztályt végzett a pestszentlőrinci felsőkereskedelmi iskolában.

Saját költségén kiadatott a magyar Akadémiai Kiadó által saját személyét dicsőítő könyvet, amelyet Kunszabó Ferenc 'író' írt megfelelő DM.-ért. Ennek a könyvnek az adatait is össze kell hasonlítani a valósággal!

Sajnálatos, hogy 1989-ben még **Németh Miklós** miniszterelnök is fogadta. Még 1986-ban a Magyar Népköztársaság csillagrendjével tüntette ki az akkori pártkormány. Ugyan miért? Azért az 500 ezer forintért, amit a batto-

nyai gyermekváros javára vagy a kecskeméti leendő számára ajándékozott? Vagy valami másért?

*Valóban létezik Münchenben a Ferenczy Presse Agentura és a Ferenczy Verlag, amelynek **üzleti morálja**, hogy a megszorult íróktól, újságíróktól olcsón megvásárolja az örökjogot. Majd azután a szélrózsa minden irányában ezeket drágán eladja. De még e téren is differenciál. Magyarországi vagy Magyarországról származó magyar emigráns íróktól még soha egyetlen sort sem vásárolt. Nála a magyar írók Efraim Kishonnal, Hans Habeval (Békés István) kezdődtek és végződtek. Egyetlen Zilahy, Márai, Eszterhás, Fűry, Vass és még jónéhány emigráns író, de ugyancsak **egyetlen hazai író sem**, mint például Illyés, Cseres, Tatay, Galgóczy Erzsébet, Szabó Magda, hogy csak a szépírókról szóljak, írásaikat nem adta ki. Az 1945 előtti magyar írókról, Jókai, Mikszáth, Herczeg, Harsányi, Gulácsy, Bánffy és másokról már nem is szólva. Neki – a saját nyilatkozata szerint – Efraim Kishon és Hans Habe voltak a magyar írók, az izraeli állampolgárok.*

*1989-ben januárjában a Szabad Európa Rádió sugárzott interjút 'Josef von Ferenczy'-vel, amelyben Ferenczi változatos hazugságai újra elhangzottak. Felemlítve az 1945-50-ben birtokolt **leányfalui villáját** is. De hát ebben az időben csak annak lehetett Leányfalun villája a pezsztentlőrinci Ferencziékhez hasonlóknak, akik vagy összelopták a pénzt, vagy akiknek a párt ajándékozta a másoktól elkobzottakat. Ferenczi pl. 1943-ig szobakonyhás lakásban lakott. Ugyan honnan szerzett pénzt leányfalui villa megvásárlására?"*

A levélíró így fejezi be fejtegetését:

„Josef von Ferenczi csodás karrierjéről és annak hátteréről az elmúlt négy évben már többen – régi pezsztent-

*lőrinciek, idehaza és emigrációban élők –, valamint akik a Defenzív Osztályon 'kezelése' alatt állottak, megírták leleplezéseiket, – ám hiába. Ferenczi továbbra is ünnevelt személy maradt. Végtelenül különös, hogy még eddig egyetlen magyar újságírónak sem tűnt fel a sok el-
lentmondás és hazugság. A Magyar Hírlap, a Magyar Hírek, Vitray, Bajor Nagy Ernő, Mester Ákos, 168 óra, ezek mind vakok? Viszont tudott tény, hogy több helyre és személyhez eljuttatott leleplező írásokat a címzettek közül egyesek gyorsan elvitték Ferenczinek Münchenbe (8022 München-Grünwald, Portlanger Str. 35.), hogy némi DM-jutalmat vegyenek fel érte.”*

Végül a levélíró felsorolja azokat a levéltári és egyéb forrásokat, melyekből Ferenczi múltja kibogozható. Teszi ezt abban bízva, hogy „*Most, amikor a magyarországi sajtót akarja felvásárolni, leleplezésével ez megakadályozható lenne.*”

Vissza kell azonban térnem a levélíró által „*hazugságsorozatnak*” nevezett fejezethez, mert a felsorolásból szándékosan kihagytam három tételt, ami árnyaltabb megközelítést és magyarázatot igényel. Idézem:

- „*Budapesten részt vett az ellenállásban és a KISKA főhadnagya volt. Semmiféle KISKA névsorban a neve nem szerepel.*

- *1944-ben Miskolcon m.kir. katonakórház parancsnoka őrnagyi rangban. (Ugyanebben az időben egy budapesti zsidó gyarmatárú nagykereskedés tulajdonosa a Gutenberg tér és a Rökk Szilárd utca sarkán.)*

- *Főhadnagyi rangban szolgált a KISKA-ban. Soha katonának nem volt. Egy alkalommal Szentgyörgyi professzor-ra is hivatkozott, ám a professzor ezt megcáfolta. De nem ismerték el KISKA részvételét a KISKA egykori parancsnokai, Gidófalvy főhadnagy és Zsabka Kálmán sem Csak elő kell venni a névsort és máris itt a hazugság bizonyít-*

téka.”

Ferenczy valóban igyekezett „elkerülni a frontot”, ahogy ezt egy interjúbán elmondta (HVG, 1992. dec. 12.), anyja elment apja barátjához: Héjjas Ivánhoz (A Rongyos Gárda egyik vezetője Prónay Pállal együtt, a Horthy korszakban országgyűlési képviselő, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Párt megalapítója, – megj.

Ferenczy igazolványképe „a felszabadulás” idején

i.cs.) és kérte, találjon valami felmentést biztosító állást fiának, mert az családfenntartó. Héjjas azzal bízta meg a fiatal embert, hogy menjen és segítsen a Szlovákiából kitelepített magyarok elhelyezésénél. Tevékenységéért 1942-ben Nemzetvédelmi Keresztet kapott.

Ezt követően a már említett sikeres sokrétű kereskedelmi tevékenysége (ami bővült sok minden mással az írógép-ügynökségtől a szójabab

forgalmazáson keresztül a filmgyári tippadásig, produceri tevékenységig) mellett – ahogy erről a Népszabadság 1992. december 29-én beszámolt „A Ferenczy meg a többiek” című kolumnás cikkében

„...aktívan részt vett az antifasiszta nemzeti mozgalomban is, társaival úgynevezett Kis-Ka századot alapított, állítólag zsidókat mentett és segített...”

A Kis-Ka (Kisegítő Karhatalom) egyik zászlóaljának olyan 1945 áprilisában kelt felhívását is közli Palásthy életrajzi könyvében, mely felszólítja „A Ferenczy, Sipos és Zákonyi-csoport em-

bereit, jelentkezzenek a VIII/2 századnál.” (Ez volt az u.n. filmgyári csoport.) „A debreceni kormány ezt a katonai szempontból Pesten állomásozó alakulatot Ferenczy Józseffel együtt a Jászberényben szervezkedő gyalogos hadosztályhoz vezényelte. Ferenczy Józsefet azonban politikai barátai – többek között Sulyok Dezső – javaslatára 1945. május 9-én további szolgálatra visszavezényelték Budapestre, a Honvédelmi Minisztériumba.” – írja Palásthy.

Itt, s ezzel az ellenőrizhetetlen fordulattal kezdődött katonai karrierje, mivel **Pálffy-Oesterreicher a Katonapolitikai Osztályra osztotta be** azzal a Földy Lajossal együtt, akit állítólag szintén Jászberényből irányítottak vissza. Hat hét múlva, 1945. június 27-én kihelyezik a Veres Pálné utcai Honvéd Kerületi Parancsnoksághoz „D” osztályvezetőnek. Innen már ismerjük a történet folytatását. Ferenczy – mint minden érdeméről – igyekezett előbb vagy utóbb papírt szerezni, így sikerült Nagy Ferenc miniszterelnöktől is az ellenállási mozgalomban való részvételéről.

Orosz és magyar nyelvű katonai igazolványa 1945-ben

Anyja, nővére és „Téglássy” ügynök Leányfalun

Ferenczi már három éve Nyugaton, amikor az ÁVH részletes környezettanulmányt készít anyjáról, **özv. Ferenczi Józsefnéről** (Bp. 1897. nov. 13. Reicheles Jolán Mária) és nővéréről, **Vass Istvánné** Halasi Lenke (Bp. 1914. dec.23.), Leányfalu Lamos dülői lakosokról. [Reichelesből örökbefogadás következtében lett Halasi. Makra Zoltán közlése 1991-ben.] A Görög Ferenc és Sturm Sándor áv. főhadnagyk által aláírt jelentés 6 oldalon át követi a család útját. (ÁBTL 3.1.5. O-10356)

Özv. Ferenczinéről leírja:

„...anyja zsidó származású volt, foglalkozása nevelőnő, Ferenczi Józsefné születésénél még a kórházban öngyilkos lett. Ferenczi Józsefnét az árvaház a lelenche adta iker leánytestvérével együtt. Majd a lelenche Kecskemétre követtette ki Gál Pál bognármesterhez, ahol nevelkedett. Három elemi iskolát végzett, Gáléknál mint háztartási alkalmazott volt foglalkoztatva egészen 16 éves koráig. Ezután Budapestre jött fel és két éven keresztül különböző helyeken mint háztartási alkalmazott dolgozott. 1916-ban visszament Kecskemétre Gál Pálékhöz . Itt kb. még két évet dolgozott, majd férjhez ment Ferenczi József kőműveshez, aki szintén Kecskeméten lakott. (A nemesi családfa kutató őt tünteti fel „birtokos Kőncsögön” jelzéssel, – megj. i.cs.) Férje kőműves foglalkozáson kívül kupeckodással is foglalkozott, részeges, verekedő természetű volt, így rossz családi életet éltek. Ennek következtében két év után különváltak. Ebből a házasságából egy fiú gyermeke született. Ferenczi Józsefné férjétől való különválás után gyermekével feljött Budapestre, mivel félt férjétől. Budapestről 1931-ben ismét visszament Kecskemétre. Férje időközben összeállt egy nővel, akit agyonvert, melynek következtében 15 évre ítéltek el. A börtönben 1931-ben agyvérzésben meghalt.”

Q-2094

5384

As a consequence, the following
documentary evidence is being
submitted to the court:

Tárgy: 68v. kerendő kassza és
kassza-nyitók kulcsa
levegő hőszigetelésének
Hiv. sz. 68-2032/1. K.

3 of 4
 1951, November 20

Sz. F. e. r. e. s. t. a. J. e. s. e. s. z. sz. Sp. 1897. o. v. 13.
leánykori neve: Reichelz, anyja: Reichelz
Jolán. forrás: J. e. s. e. s. z. sz. Sp. 1897. o. v. 13.

Nevezett ny. a ma is munkában állt volt, foglalkozása nevelőmunka, jelenlegi főkezelő születésével még a kórházban dolgozott ott.

szerepet köszönhet az orvosnak a leleccse adta iker lány-
testvérrel együtt, majd a lelecs lecsakmestere köszöni-
tette, a Gál fel bognarmentes, ahol bevezették.
nagy, világosított végzett, úlséknál, mint háttartási
alkalmazott volt a gálakörteve egészen 16 éves koráig.
Majd ezután háttartásra jött fel az "Adaposten 2" ezen
korábban kékeltető helyekbe, mint háttartási alkalmat-
sított alkalmazott.

1916-ban visszatért Kaposkőre
Gál Pálvalal Dolgozni. Itt kb. negyven évvel ezelőtt
születte az első gyermeke, Selmessy Mihály.
A család öt tagból állt. A férj a földművelés mellett
kőművesként is tevékenykedett. A család tagjai közül
két fiú, József és László a földművelés mellett, a másik
három, Erzsébet, Margit és László a kőműves szakmát
tanulta meg. A család tagjai közül a legidősebb, József
1940-ban halt meg. A család tagjai közül a legfiatalabb,
László 1940-ban halt meg. A család tagjai közül a legfiatalabb,
László 1940-ban halt meg.

Ferenczi vérszűrésénél felfedezett a külföldi újságírók körében feljött hangzást, mivel 1931. március 1-én, március 1931-ben ismét visszatért Magyarországra. Szerkeztetésénél állt egy nővel, aki a szűrésénél, melynek következtében 15 évre ítélték el a börtönben 1931-ben a szűrésénél állt.

Ferencziné ezután sok mindennel próbálkozott: huzamosabb

ideig dolgozott egy Rosenfeld nevű gyümölcs nagykereskedőnél, fenntartott egy étkezdét is, magához vette leány gyermekét is, így mindkét gyermeke eltartásáról gondoskodott. Korcsmát is nyitott Kecskeméten volt gazdájának feleségével, Gál Pálnéval, de az engedélyt két év után valamiért bevonták. Visszament Rosenfeldhez, akitől 1935-ben jött fel Pestszentlőrincre, az Üllői út 140. sz. alatt lakott. Előbb tejcsarnokot, később korcsmát nyitott, melyben gyermekei is segédkeztek. Az utóbbi engedélyét két év után – akárcsak Kecskeméten – visszavonták. Elköltöztek a Vlasics Gyula utca 28. szám alá. Kitanulta a masszírozást, a pedikűrözést, a manikűrözést, házakhoz járt, majd az OTI-hoz került. 1943-ban Pánd községbe egy Horváth nevű gazdálkodóhoz költözött, ott kofálkodott.

*„Fiának munkaadója egy **Radó** nevű fűszer nagykereskedő, akinek Budapesten, a Röck Szilárd u. 21. sz. alatt volt üzlete, mint zsidó származású egyén több láda értéket Pándra szállított le autóval Ferencziné lakhelyére, melyre Ferencziné vigyázott.”*

–írja az államvédelmi jelentés, s így folytatódik:

„A felszabadulás után Ferenczi Józsefné visszatért Pestszentlőrincre lakni fiához, aki időközben megnősült. 1945-ben Budapestre költözött lányához, az Akácfa u.5. sz. alá. Fia összeköttetései révén anyjának, Ferenczinének gyümölcs és zöldség nagykereskedői iparendélyt szerzett, így Ferenczinének Csepelen a Nagyvásárcsarnokban egészen 1947-ig standja volt. Ebben az időben jó anyagi körülményekre tettek szert. 1948-ban hirdetés útján Leányfalu községben Jokdi László kohómérnökötől két hold szőlőt vettek gyümölcsössel, melyre egy emeletes házat építettek, majd kiköltöztek Leányfalura. A szőlő és a háznak az építése ebben az időben kb. 50.000. Ft.-ba került. Ferenczi Józsefné jelenleg is Leányfalu községben lakik lányával, Vass Istvánnéval és 6 éves unokájával. Két hold szőlőn gazdálkodnak, ahol még 150 drb. gyü-

A MAGYAR NEMZETARSASAG BELUGYMINISZTERIUMA

SZERV:

OSZTÁLY:

SZAM-

AZ OBJEKTUM MEGNEVEZÉSE

AZ. CGY

KÖTETBEN

KÖTET SORSZÁMA:

MEONVITVA: 10

LEZARVA: 19

ARCHIV SZAM:

209

Az államvédelem pontosan tudja, hogy kik szoktak látogatóba járni hozzájuk Leányfalura, így – többek között – ikertestvére Reiheles Mária; Kardos Andrásné, izraelita hittantanár a Király utcából, a **Radó** nevű volt fűszerkereskedő, valamint fiának első felesége, aki időközben férjhez ment Révffy Gyula cukorkagyároshoz. Vassné a férjét testvéröccsén keresztül ismerte meg, ő is a Radó cégnél dolgozott, de amikor Leányfalura költözött anyjával, ismeretlen okból nem ment vele, hanem Budapesten maradt, csak látogatta őket. Vassné ellen kétszer volt **rendőrségi eljárás** a jelentés idején, a házkutatás során bejelentetlen aranyat találtak nála és nyugaton tartózkodó öccsétől érkezett leveleket. Ezért a hatóság megkezdte postai küldeményeik **ellenőrzését**, hálózati **ügynökök** állított kapcsolataikra és engedélyezte Vassné **beszervezésének** előkészítését.

Ferenczi Józseffel kapcsolatban a jelentés utal arra, hogy

„Kitanulta a fűszeres szakmát, majd a felszabadulás előtt a Radó nevezetű cégnél Budapesten a Röck Szilárd u.-ban üzletvezető volt. 1942 (?) ben nősült meg, feleségül vette Kolozs Gabriellát (sic!- megj.: i.cs.), kiknek Pestszentlőrincen cukrászdájuk volt. Feleségétől 1945-ben (helyesen: 1947-ben, megj. i.cs.) elvált. A felszabadulás előtt a Király u. 91. sz. alatt fűszerüzlete volt, melynél társa volt Gábor Gyula.”

Az előzőeket kiegészíti, árnyalja és pontosítja „**Téglássy Ferenc**” ügynök jelentése 1954. február 5-én:

*„Ferenczi József elvált feleségétől, született **Kolos Ellától**. Nevezett második férjével Révffy Gyula, volt cukrászsegéddel és fiával, **Ferenczi Csabával** él a pestszentlőrinci Batthyányi utca 88 sz. alatti saját házában. A házat néhány éve vásárolta. Révffy jelenleg mint vas munkás dolgozik. Ferenczi édesanyja és nővére nincs jó viszonyban fiúk első feleségével. Állítólag az meglopta őket, apjának kis cukorka és mézeskalács üzeme volt a felszabadulás előtt, sőt még a felszabadulás után is né-*

*hány évig. Bizonyos tüzelőanyag eltulajdonítása miatt 2 évre volt elítélve, a legutolsó amnesztia alkalmával szabadult. Kolosnak két lánya van, az egyik az Ella, a másik a Marosiné, aki elvált férjétől és úgy hiszem ismét férjhez ment. **Marosi** a Molnár utcai **nyilasháznak** volt a vezető embere. Elfogták és jelenleg is büntetését tölti. A Kolos család kifejezetten népellenes magatartást tanúsított és jelenleg is ádáz ellensége a rendszernek. Valószínűnek tartom, hogy komoly vagyonnal rendelkeznek, aminek nagy részét nem tisztességes úton szerezték. Vagyonuk leginkább ékszerben lehet elhelyezve, ... a munkát csak azért vették fel, hogy a feltűnést kerüljék.”*

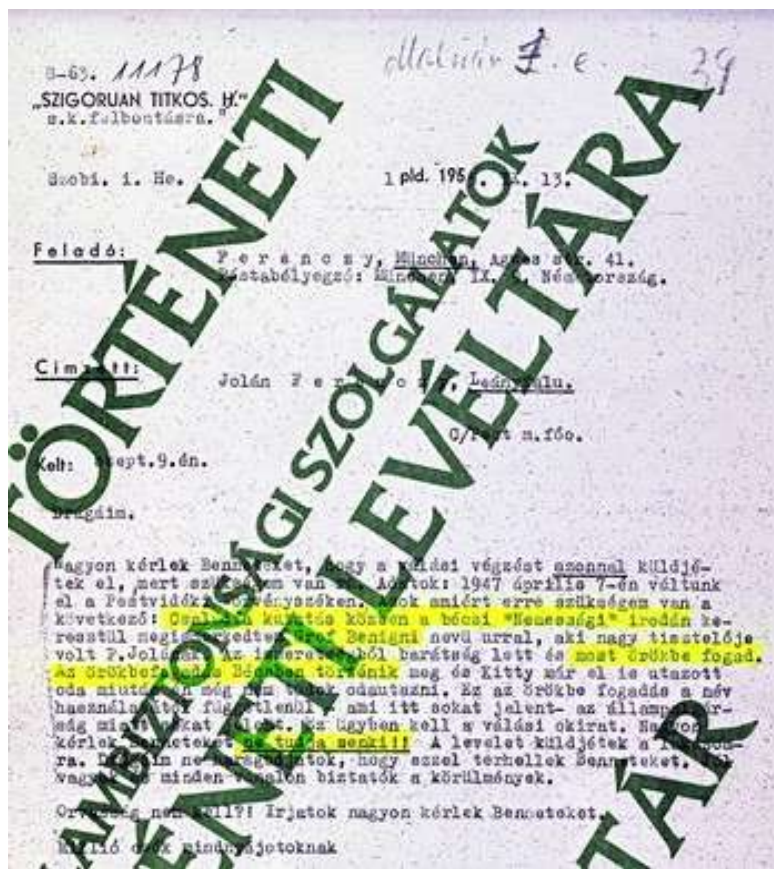
Nemesi származás elintézve, látogatás Münchenben

1955 augusztusában a hatóság értesül arról, hogy Ferencziné a kecskeméti tanács anyakönyvvezető helyettesétől fia részére olyan okmányt szerzett be összeköttetése révén, nem törvényes módon, melyben annak neve már „**Y**”-**nal** van írva, de fél az okmányt postai úton kiküldeni Münchenbe, mert megint elveszik, ezért fiát kérdezi levelében a megoldásról.

1955. szeptember 13-án váratlanul a hatóság kezébe kerül Ferenczi Münchenben feladott szeptember 9-i levele, melyet Leányfalura küldött anyjának és nővérének. Sürgős választ kér, nagyon titkolózva, „**ne tudja meg senki**”! Szövege:

*„Nagyon kérlek Benneteket, hogy a válaszi végzést azonnal küldjétek el, mert szükségem van rá. Adatok: 1947 április 7-én váltunk el a Pestvidéki Törvényszéken. Az ok, amiért erre szükségem van a következő: családfa kutatás közben a bécsi „Nemességi” irodán keresztül megismerkedtem **Gróf Benigni** nevű úrral, aki nagy tisztelője volt **F. Jolánnak**. Az ismeretségből barátság lett és most **örökbe fogad**. Az örökbefogadás Bécsben történik meg és Kitty már el is utazott oda miután én még nem tudok odautazni. Ez az örökbefogadás a név használatá-*

tól függetlenül – **ami itt sokat jelent** – az állampolgárság miatt sokat jelent. Ez ügyben kell a válási okirat. Nagyon kérek Benneteket, ne tudja senki! „

Örökbe fogadták 36 évesen a „Nemességi” irodán keresztül

A hatóság természetesen tudja, s különösen aktivizálja a Pest megyei Főosztály „Téglássy” ügynökét, aki régen Ferenczy **mun-kaadója** volt, az egész család ismeri idehaza és bizalommal van iránta. Az ügynök akkor 58 éves, nő, gyermektelen budapesti

gyarmatárú nagykereskedő, magas polgári műveltséggel rendelkezik, jól beszél angolul, németül, franciául, oroszul; volt párttag, antifasiszta beállítottságú, szimpatizál a kommunistákkal, többszörösen ellenőrzött, megbízható.

 MAGYAR NÉPKÖZTARSASAG BELUGYMINISZTERIUMA
 SZIGORCAN TITKOS!

SZERV: **BH.**
 OSZTALY: **5-11**

KÖRÖZÉSI DOSSZIE

SZÁM: **40-40.100.1.1053**
 NÉV: **FERENCZY JÓZSEF**
 MIEYEN UGYHEN KÖROZIK:

KÖROZÉS ELRENDELVE: 1953. IX. 02.
 KÖROZÉS VISSZAVONVA: 19...
 ARCHIV SZÁM: ...
 VIZSGALATI DOSSZIE SZÁM: ...
 VIZSGALATI DOSSZIE ARCHIV SZÁM: ...

Ferenczy körözeési (felkutatási) dossziéja

Az ügynök 1956. június 22-i jelentéséből kiderül: a 36 éves korában örökbe fogadott Ferenczit Németországban „*egy újság-cikk mindenhol **Joseph von Ferencynek** nevezi, amiből úgy látszik, Ferenczinek sikerült nemesi származását és előkelőségét elismertetni.*” Fia, Csaba ellenben megbukott a gimnáziumi felvételi vizsgán, megpróbálják egy bécsi nevelőintézetbe küldeni – informál „Téglássy”.

1958. december 5-én a BM. II/2. osztály azt a meglepő javaslatot teszi, hogy mivel Ferenczi ellenséges tevékenységére vonatkozóan nem rendelkeznek adatokkal, szüntessék meg országos konspirált körözését és anyagát helyezték irattárba. A körözést egy névtelen levél alapján rendelte el a Pest megyei Politikai Osztály, ám nem bizonyosodott be, hogy Ferenczi a C.I.C. ügynöke, a bejelentést valószínűleg bosszúból tette egy volt üzlettársa. A javaslatot feltehetően nem fogadták el az illetékesek, mert a Pest megyei Politikai Nyomozó Osztály fokozta erőfeszítéseit.

1959 nyarán Ferenczi nővére, **Vassné** útlevelekérelme teljesítése fejében kötelezi magát a hatóságnál, hogy bizonyos kérdéseket feltesz öccsének **Münchenben**, a válaszokról pedig hazatérte után beszámol részletesen. Az utazás zavartalan volt visszafelé azonban „*megfeledezett a vámmal kapcsolatos szükséges intézkedéseket megtenni*”, vámbűncselekményt követett el. Az állam-biztonsági kapcsolatnak történt augusztus 15-i első beszámolón azonban megnyugtatták, hogy a lefoglalt tárgyak elkobzásán túl kellemetlenebb következményre ne számítson, bűnvádi eljárás nem fog indulni ellene.

Elmondta, hogy új sógornője lenéző modorban kezelte őt, mint egy szegény rokont, ezért mielőbb haza akart jönni kislányához és édesanyjához, de öccse tartóztatta, neki most nagyon megy az üzlet propaganda és film vállalatánál, vásárolt magának egy villát Svájcban is, zürichi címét egy névjegykártyán átadta a politikai nyomozó tiszteknek. A folytatásban, szeptemberben egyebek között azt is közölte, hogy öccse „*...politikai vonalon teljesen tartózkodó, pedig sok mindent tudna csinálni...*”, honfitársaiban csalódott, nincs köztük összetartás, szolidaritás, elárul-

ják egymást egy jobb állásért. Amikor filmvállalatának ügyében Párizsba akart utazni, elutasították vízumkérelmét, mert olyan magyarok, akiket ő korábban segített, irigységből, féltékenységből eláztatták, hangoztatva: itthon a Kommunista Párt tagja volt. Ő persze nem szégyelli ezt, de odakint nem tanácsos emlegetni.

*„A magyarokat tehát kerüli, nem vesz részt az emigrációs csoportok tevékenységében – így Vassné, Ferenczi nővére. A németeket viszont változatlanul utálja, ellenségnek tekinti őket, mert most is telítve vannak a fasiszta góggal, antiszemitizmussal, **felesége zsidó származású.** Üzleti vonalon mégis jól együtt tud velük dolgozni, mert módszerek és korrektek. Már korábban kérhette volna az NSZK állampolgárságot, ezt mégsem teszi meg, mert nem akar végleg szakítani hazájával...”*

Amikor a nyomozó kifejezésre juttatta, hogy szeretne személyesen is megismerkedni öccsével,

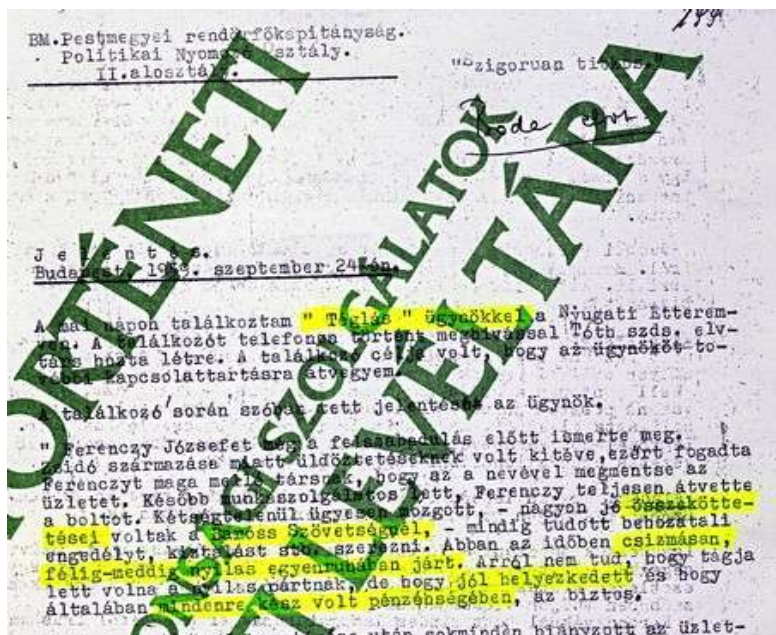
*„Vassné megjegyezte, hogy egy ilyen beszélgetésnél **meg is lehetne őt kérni olyan feladat elvégzésére,** amivel a hazáját szolgálná... legközelebbi leveleiben ismét felveti majd öccsének egy esetleges hazalátogatásának lehetőségét.” (ÁBTL 3.1.5. O-10356/1)*

Itt jegyzem meg, hogy a Vassné által említett „zsidó származású feleség” a Szolnok megyéből származó **Csillag Katalin**, miután Budapesten elvált első férjétől, Dr. Rácz Vilmos ügyvéd-től, úgy távozott Nyugatra, hogy látszatházasságot kötött egy olasz kereskedelmi ügynökkel, így lett előbb Catharina Salvaggio, majd Münchenben Kitty, aki együtt élt Ferenczivel úgy, hogy a közös háztartásban ott volt anyja és első férjétől származó gyermeke is. (Ferenczi 1991-ben Kecskeméten kiállított keresztlevelelének „Feljegyzések” rovatában az olvasható, hogy 1979. nov. 11-én Budapesten, a Szent István Bazilikában házasságot kötött Csillag Katalinnal.)

„Mindenre kész volt pénzéhségében”

A BM. Pest megyei Rendőr-főkapitánysága Politikai Nyomozó Osztályának alosztályvezetője: Böszörményi Mihály r. százados 1959. szeptember 24-i jelentésében újabb fontos információkról számol be „Téglássy” ügynök feltáró közlése alapján. (A már említett üzleti kapcsolatok alapján az ügynök személye lassan behatárolható, egyre inkább hasonlít Radó Pálra) A századossal történt találkozásán az ügynök elmondta:

*„**Ferenczi Józsefet** még a felszabadulás előtt ismerte meg. Zsidó származása miatt üldöztetésnek volt kitéve (már mint az ügynök), ezért fogadta Ferenczit maga mellé társnak, hogy az a nevével megmentse az üzletet. Később, mikor munkaszolgálatos lett, Ferenczi teljesen átvette a boltot. Kétségtelenül ügyesen mozogott, nagyon jó összeköttetései voltak a **Baross Szövetségnél**, mindig tudott behozatali engedélyt, kiutalást, stb. szerezni. Abban az időben **csizmásan, félig-meddig nyilas egyenruhában járt**. Arról nem tud, hogy tagja lett volna a nyilas pártnak, de hogy **jól helyezkedett** és hogy általában **mindenre kész volt pénzéhségében**, az biztos. Munkaszolgálatról hazatérése után sok minden hiányzott az üzletből (bútorok, stb.), árú pedig egyáltalán nem volt. Ferenczi arra hivatkozott, hogy mindez a rezsire ment el. A még megmaradt bútorokat azonban – becsületére legyen mondvá – visszaadta. Később azonban – már 1956-ben – egy levelet írt, amelyben 10 ezer forintot kért azért, hogy a nyilas időkben átmentette az üzletet. Az ügynök ezt a kérést kereken visszautasította. A kapcsolat ezután megszűnt, mert Ferenczi nem sokkal később disszidált. Családjával azonban mindmáig is jó viszonyban van.”*

„...félig-meddig nyilas egyenruhában járt” és „mindenre kész volt pénzhéségében”

„Téglássy” ügynök felderíti Ferenczi kapcsolatait. Rajtuk keresztül küldött üzenetet, pénzt, csomagot Ferenczi. Köztük volt Pusztai Sándor, leányfalui katolikus pap, Baló Harry volt tőzsdés, Kun István, Erdélyi István, özv. Fodorné, egy ezredes özvegye, Máriássy Félix filmrendező, egykori üzlettársa, Jahn Antal harmonika művész, Szabó Zsuzsa zongoraművész.

A két legérdekesebb:

„Földi Lajos, volt ezredes. Ferenczi együtt került vele az ÁVH. őrizetébe. Levélben Ferenczi ajánlotta anyjának, hogy forduljon 'A Lajoshoz', ha szüksége van valamire, mert ő annak idején sok szívességet tett neki. Vassné telefonon beszélt is Földiné Fleischmann Ágenessel, de az hidegen viselkedett. Földiné a Szabolcs utcai kórházban dolgozott mint műtősnő, Földi pedig hordárkocsit vásá-

rolt és azzal fuvart vállalt.”

”Martin Adolf, müncheni filmszakember. Levélben jelezve volt, hogy üzenetet hoz Ferenczitől. 1958. december 8-án azonban visszautazott és Ferenczinét nem értesítette. Mindössze egy borítékot hagyott a Margitszigeti Nagyszálló Kuncz nevű főportásánál, a borítékban 40 db. 100 forintos volt.”

Az állambiztonsági iratokban itt egy időbeli ugrás következik. 1964. április 21-én a BM. Pest megyei Rendőr-főkapitányságának III/II osztálya jelentéséből tudjuk meg, hogy:

„Központi szervünk tájékoztatása szerint Ferenczi ismét felmerült valuta bűncselekmények és hírszerző tevékenység gyanúja alapján.”

Egy júliusi jelentés már arról szól:

„Vass Katalin filmgyári ismerőseitől hallotta, hogy a filmgyár Ferenczi által készített filmeket vásárolt. Üzleti ügyben ez év folyamán várható Ferenczi beutazása, ekkor rokonait is meg fogja látogatni.”

Az utóbbi alaptalan várakozásnak bizonyult.

1965. április-májusában Hodák Vince r. őrnagy a Pest megyei III/II osztályon előkészíti „Téglássy” ügynök és felesége utazását Franciaországba és az NSZK-ba, hogy találkozzanak Ferenczivel és családjával. (Vass Katalin nem kapott útlevelet ekkor, egyfelől azért, nehogy operatív bezavarjon „a hírforrás” látogatásába, másfelől vámbűncselekményt követett el, ami hivatkozási alap volt az elutasításhoz.)

Május 20-án vonattal érkeznek Párizsba. Ferenczi a legelőkelőbbnek számító V. György Hotel négy szobás lakosztályát bérelte ki magának három napra. Mostohafiával üzent: Párizsban oly zsúfolt a programja, hogy képtelen időt szakítani a találkozásra, de hazatérte után Münchenben biztosan, már le is foglalta számukra a szállást.

„Hírforrás” a helyszínen, szobalány beépítése javallott

Münchenben Ferenczi gondosan leválasztotta a „hírforrást” négy szemközti beszélgetésre, a feleségeknek külön programot szervezett. Az ügynököt meglepte, hogy csakis a saját családjá és az otthoni dolgok iránt érdeklődött, még azt sem kérdezte meg, hogy vendége dolgozik-e, hol, s mit. Nővére útlevél kérelmének elutasítása kiborította,

„Közölte, hogy Kádárhoz levelet intézett, melyre egyáltalán nem kapott választ, holott, mint mondotta, Kádárt személyesen ismerte. Saját múltját tekintve érthetetlennek tartotta ezt az intézkedést. Elmondta, hogy ő a háború után a Földi féle defenzív csoport tagja volt.” Panaszkodott Csaba fiára is, „... akit azért hozatott ki, hogy a helyettese és utódja legyen, ám hazug, megbízhatatlan, könnyelmű. Visszaélt a rábízott hatalommal. Amikor például otthon a Gellért Szállóban lakott, nemcsak hogy a pénzt nem adta oda nagyanyjának, de még meg sem látogatta.”

*„Arra az elgondolásra, hogy találkozhatna édesanyjával a jugoszláviai Abbáziában (Opatija) azt felelte, hogy **semmilyen szocialista országba nem hajlandó elmenni**. Közölte, hogy most adta be német állampolgársági kérvényét. Bízik abban, hogy meg is fogja kapni. Eddig ez nem sikerült, mert rengeteg magyar ismerőse tett ellene feljelentést különböző címeken. A magyar ismerősök irigykednek rá, mert senki sem csinált hasonló nagy karriert.”*

Ferenczi akkoriban még a Felix Dahn utcában lakott. Az ügynök leírja: „A két emeletes villaszerű előkertes házban egyedül a Ferenczi család lakik, itt van az irodája is. A Pazar berendezésű, azt hiszem 17 szobás lakásnak 7 fürdőszobája van. Két titkárnő, szakácsnő, két szobalány, négy autó. Ferenczi egyáltalán nem

érdeklődött, hogy hírforrásnak van-e szüksége pénzre ottani tartózkodása idején.”

Összefoglalójában a jelentés megállapítja:

„Az a csodálatos karrier, amit Ferenczi Münchenben befutott, gondolkodóba ejti a szemlélőt. Szinte elképzelhetetlen, hogy becsületes üzleti vállalkozással, irodalmi, művészi munkával (amihez Ferenczinek soha képessége nem volt) ilyen rövid idő alatt ilyen nagy vagyont lehetne szerezni.”

„Megemlítette Ferenczi a hírforrásnak, hogy Bécsből és Ausztriából ki van tiltva és oda sem mehet egy régi gazdasági természetű ügy miatt. Ez ügyben már több ügyvédet megbízott az ügy tisztázásával, eddig eredmény nélkül. Valószínűnek tartja, hogy ha megkapja az állampolgárságot (a németet), ez az ügy is rendezést nyer.”

„Végül Ferenczi hivatkozva az ottani súlyos alkalmazotti hiányra, felkérte hírforrást, hogy próbáljon részére szerezni egy magyar szobalányt. Fizetése 400 márka, ruhát, teljes ellátást és szép fürdőszobás külön szobát kap. A munkavállalást Ferenczi elintézi. Az útlevélhez szükséges meghívó levelet Ferenczi elküldi a lánynak. A vízumkérelemhez nem kell levél, azt csak formanyomtatványok kitöltésével kell kérni a budapesti francia /német követségnél az Ady Endre utcában. Ő majd gondoskodik róla, hogy azt 3 hónapi látogatásra megadják. A szükséges hosszabbításokat Ferenczi vállalja.”

„Hírforrás – édesanyja útján – már közölte Ferenczivel, hogy sikerült egy megfelelő **szobalányt** találni.”

Az állambiztonsági szerv intézkedéséből:

„... megvizsgáljuk **„Nagy Ilona”** fedőnevű ügynökünk körülményeit és amennyiben alkalmas, javaslatot teszünk felajánlására. Az ügynök feladatát nem kapott, mivel a beszámoltatás után átminősítettük lakásgazdának előre-

haladott életkorára tekintettel. Hodák Vince r. örgy., Böszörményi Mihály r. örgy., (Lakásgazda: „T”-lakásgazda, tehát a titkos találkozók céljára szolgáló, fedőnevet viselő lakás tulajdonosa, – megj. i.cs.)

„Egy szélhámos dandy a kat.pol.-ról”

Az NSZK állampolgárságot bizony még sokáig nem kapta meg, az csak 1981. január 16-án sikerült. Magyarországra történő hivatalos utazása igazán csak ezután vált teljesen biztonságossá. De addig is sikeresen hódolt szenvedélyének a címek, kitüntetések, diszoklevelek, elismerések gyűjtésének, kereste híres politikusok barátságát, fényképeztette magát társaságukban, könyveket íratott, filmeket, televíziós műsorokat készíttetett magáról, dokumentumokat szerzett be előkelő származása, életútja negatív és vitatott fordulatainak kedvező igazolása érdekében. Nem sajnálta a pénzt rájuk.

Molnár Károly, a Magyar Rádió egykori sportriportere, akinek 1956-os szerepe miatt sokáig elnehezült a szakmai pályája a kilencvenes években könyvet akart írni ***„Egy szélhámos dandy a kat.pol.-ról”*** címmel. 1992 januárjában – akkor már Kossányi clevelandi magyar rádiójának és televíziójának budapesti tudósítójaként – a parlament folyosóján mutatta meg összegyűjtött anyagát, benne például a Ferenczy családtól, Ferenczy Ida le származottjaitól kapott valós dokumentumok, egy mélyinterjú Kunszabó Ferencsel, aki szégyellte, hogy könyve („Josef von Ferenczy, Egy út Európába”) megírásával eladta magát Ferenczinek, s nem is mondott mindig igazat, csak leírta a tollbamondást; Molnár Karcsi utána ment annak: melyek Ferenczi és Vitray Tamás feltűnően baráti együttműködésének a régmúltba visszanyúló gyökerei; miért bérelt irodát egy fröcsögő baloldali újságírónak a Rubin apartman hotelben az Osztapenkó emlékműnél; megírta továbbá: miként s mennyiért próbálták lebeszélni a könyvről, hogyan fenyegették meg, stb. Többször átírt és bővített kötete korai halála miatt nem jelent meg, ám ha valahol megvan, izgalmas

forrás lehet.

Molnár Karcsi mutatott rá arra is – igaz, nem egyedül –, hogy Ferenczi Hány János módjára bánt a nyilatkozataival, szinte **nincs két egyforma ugyanazon témaköréről**, egymásnak teljesen el-
lentmondó állításával jól összezavarja a kutatókat is. Például: több helyütt azt nyilatkozta, hogy nem akart politikus lenni, halála alkalmával az MTI 2011. május 31-én idézi egyik legutolsó inter-
júját, amelyben kijelentette:

„A nagypolitika sohasem vonzotta. Így elutasította Horn Gyula akkori miniszterelnök ajánlatát arra, hogy kormányában miniszteri posztot vállaljon.”

Ezzel szemben a Reform hírmagazinnak 1989-ben épp az el-
lenkezőjét mondta, *„saját magát is politikusnak tartja”*, a Népszabadság 1992. december 29-i száma („A Ferenczy meg a többiek”) pedig egyenesen ezt írja:

„F. fantasztikusan vonzódik a politikához. Amikor ennek okairól kérdeztem, a rá jellemző direkt stílusban pofonegyszerű választ adott: ’ – Bár nagyon szerettem volna, nem adatott meg, hogy politikus legyen belőlem, így aztán megpróbálok besegíteni azoknak, akik csinálhatják.”

Mivel annak idején Ferenczi nekem is említette „A Gyula” felkérését, 2004 januárjában egy tv-interjú előkészítése során megkérdeztem erről Horn Gyulát, aki határozottan cáfolta, hogy miniszteri posztot ajánlott volna kormányában Ferenczinek:

„Jóska nem politikus alkat, hanem egy jó érzékű, ötletes, ösztönös üzletember, aki kiszagolja a keresletet, s képes megnyerni az üzlethez a legjobb partnereket, köztük a politikusokat is. Hozzáteszem: segítőkész barát. Tudja: valamit, valamiért. De ha akartam sem tudtam volna keresztül vinni a frakcióban és a pártban miniszteri kinevezését, a koalíciós partner pedig bizonyára ellenezte volna, nem szólva arról, hogy Ferenczi 1994-ben már 75 éves volt. Bár szerintem, fiatal korában sem lett volna

alkalmas a kötött, hierarchikus kormányzati munkára, nyughatatlanul nem tudott a fenekén maradni egy percre sem, s ment a saját feje után.”

Hát egyebek között ezért is volt szintén mesés a honvédelmi államtitkárságról Németországban megjelentetett lexikális adat.

Politikusokat lovagoltatott divatos áramlatokon

Egész életében a tömegtől félt a legjobban, mert „*A tömeg 1., ostoba, 2., irigy, 3., agresszív.*” S mégis a tömegigény kiszolgálásából gazdagodott meg. Ferenczi 1951-ben az NSZK-ba érkezve, **arra érzett rá**, hogy a németeknek elégük van büntudatuk állandó felkorbácsolásából, a háborús múlt sebeitől, a másik Németország napi elítéléséből, ezért ki akarnak kapcsolódni, szórakozni, nyugati módra szexbálványokat imádni, folytatásos képregényeket, sztorikat olvasni, több részes kalandfilmeket, híres sportolók megfilmesített életét nézni, titkos ügyek izgalmas feldolgozásán, a német hősök bátor tettein szorongani, várni a leleplező sorozat holnapra beígért folytatását az újságos stand előtt. És igen, a sztorikhoz **felhajtotta** a speciálisan legjobb szerzőket, a már sikereikben fürdőket, s a teljesen ismeretlen tehetségeket, akiknek honoráriumuk 25 százalékával kellett hálásnak lenni, de a példányszámok, az újra kiadások, az ismétlések mindenkinek csúcs bevételt hoztak. (Közismert első sikere az 1954. évi foci vb. filmjogainak megvásárlása volt a FIFA-tól, amiket nyomban szép haszonnal eladott egy filmes cégnek.)

És a **politikusok** mit várnak egy sajtóügynöktől? Tapasztalatai alapján ráérezett arra, hogy nem pártjaik ideológiájának didaktikus ismételtetését, hanem **kedvező légkör** teremtését személynük körül, amiben ambícióik könnyebben kiteljesíthetők, népszerűségük erőlködés nélkül növelhető, arcvonásaik a polgár akkori elvárásaihoz simulnak észrevétlenül.

A Welt am Sonntag írta ezzel kapcsolatban: „*Ferenczi olyan, mint egy huszár, aki másokat lovagoltat.*” A politikusokat fel kell ültetni a **kor divatos szellemi áramlataira**, melyek vitáiban fő-

szerepet és publicitást kaphatnak, így volt ez „Az ellentétek párbeszéde”, vagy „Az Európa Dialógus” esetében is, a soha meg nem valósult Alfa TV pedig „Az európai együttműködés televíziója” lett volna Budapesten. A szervezést és a lebonyolítást természetesen a médiamenedzser érdekkörébe tartozó cégek végezték.

Peter Glotz

Hans-Joachim Hoffmann

Köpeczi Béla

Fred Sinowatz

Az ellentétek párbeszéde

Szervező:

Josef von Ferenczy

Vitavezetők:

Boldizsár Iván

François Bondy

Bécsi vita az európai
kulturális örökségről

„Az ellentétek párbeszéde” Bécsben, 1988-ban. Vitavezető: Boldizsár Iván.

A politikusokhoz azonban el kell jutni, környezetükbe be-

épülni, hogy egy média vállalkozó előbb bizalmat, aztán megrendelést kapjon, s ehhez sokat kell mutatnia magát bármilyen szerepkörben. Például diplomataként. A Máltai Köztársaság 1976-ban tiszteletbeli főkonzullá nevezi ki Ausztriába, majd 1978-ban nagykövetnek Brüsszelbe az Európai Közösséghez. (1977 májusában Dom Mintoff miniszterelnök azt válaszolja egy parlamenti interpellációra, hogy a máltai küldöttség Ferenczy József vezetésével máris kedvező légkört teremtett az Európai Gazdasági Közösséggel folyó tárgyalások során, így Málta szükségleteit nagyobb rokonszenvvel fogják tekintetbe venni, mint eddig.)

Máltai követi megbízatásának aláírása 1978-ban

Ferenczy ösztönösen mindig ráértett arra, hogyan, s mivel kell rátalálni a hatalmasok közelségére, s felismerni a pillanatot, amikor oda kell lépni és cselekedni. Így került hálójába Bruno Kreisky, Willy Brandt, Franz Josef Strauss, Hans Dietrich Genscher, Helmut Kohl, Walter Scheel, Gerhard Schröder, Fred Sinowatz és még sokan mások. (Aztán az csak természetes, hogy Fred Sinowatz osztrák szövetségi kancellárnál el lehet érni: szől-

jon át az Oktatás-és Művészetügyi Minisztériumba, adományoz-
zanak már neki egy professzori szakmai címet. S adományoznak
is, oklevél tanúsítja, noha az akció semmilyen tekintetben nincs
szinkronban Ferenczi végzettségével, sem elméleti, sem gyakorla-
ti tudásával.)

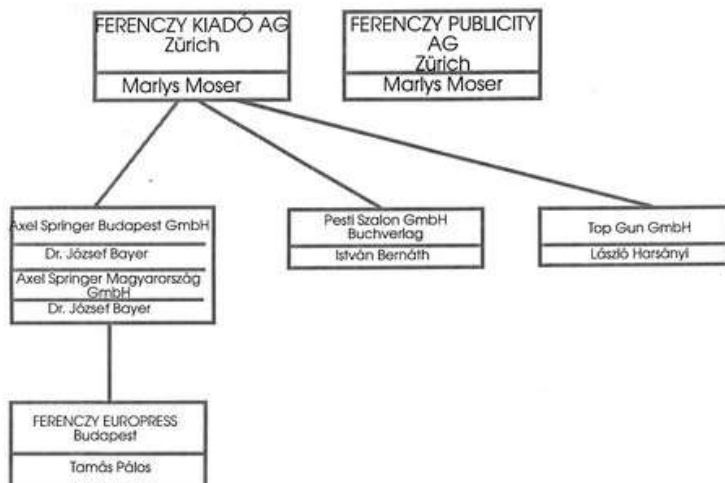
Magyar-román értelmiségi találkozó 1990 március 19-20-án Budapesten

A nyolcvanas években, mikor először érkezik haza, a „**Ferenczy Média**” tíz vállalatból áll, ezek öt feladatkört látnak el: ügynökségi tevékenység, „Public relations”, médiaprodukciónak, média finanszírozás és magánrádiók. Müncheni székhellyel működő vállalatok: Ferenczy Sajtóügynökség, Ferenczy Publicity Kft., Ferenczy Média-finanszírozó ügynökség, Ferenczy Trend Analytic, Piac és Közvéleménykutató Kft., Power Company Kft., Ferenczy Rádiótársaság Vállalat, Script Médiaügynökség Kft. Zürichi székhellyel: Ferenczy Könyvkiadó Vállalat Rt., Ferenczy Publicity Rt. Bécsi központtal: Ferenczy Televízió-produkció Kft.

Hazatérve, a látványos adakozás (Battonya, Kecskemét) rövid távú kirakat jelenetei mögött megkezdí üzleti birodalma kiter-

jesztését.

„Az Axel Springer Kiadó átvette az MSZMP volt megyei pártlapjait és a szerkesztőségeket érintetlenül hagyva, a függetlenség látszatát keltve, az MSZP-vé átalakult posztkommunista propaganda szolgálatába állította.”
(Metapédia)

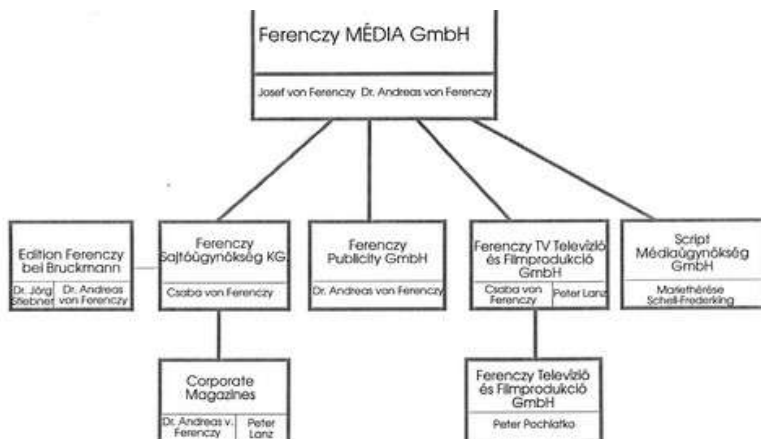
A Ferenczy Kiadó hálózata

A médiatörvény („Az 1996. évi I. törvény a rádiózásról és a televíziózásról”) parlamenti vitájában fel akart szólalni **István József** barátom, földim, volt gimnáziumi iskolatársam, köröshegyi református pap, aki abban az időben a Független Kisgazdapárt alelnöke és frakcióvezető-helyettese volt. Mint minden televíziós kérdésben, véleményemet és segítségemet kérte. El is készítettük felszólalásának szövegét, ám a vitában nem kapott szót, úgy-mond: nem került rá sor. (Feltehetően, az utolsó pillanatban a frakción belül leintették máig ismeretlen okból.) Tervezett beszédét azonban sikerült közzé tenni a „Méreg” című közéleti háttér-magazin 1996/1. számában. Idézek belőle:

„Nem kívánunk besétálni abba a csapdába, amely a médiatulajdon, a reklámpiac és a médiabefolyás olyan újraelosztását jelenti, ami hosszútávon szentesíti és megerősíti az előző korszak hivatalos média elitjének pozícióját, s koncessziós bevételek címén egy tál lencséért úgy árusítja ki a közszolgálati rádió és televízió javait, lehetőségeit, hogy ebben a szabaddemokratákhoz kötődő hatalmi ágban az a kereskedelmi, magán és banktőke vegye át a liberális és baloldali érdekérvényesítő szerepet, amelynek a törvény hiába is írná elő a nemzeti értékek védelmének kötelezettségét, nem fogja teljesíteni azt, ha üzleti helyzete úgy kívánja meg, ha egy szűk szellemi kör itthoni és nemzetközi érdekei diktálnak.

A tőkének sohasem az ellenzék, mindig a hatalom támogatása a jó üzlet, sohasem nemzeti alapon kezdi finanszírozni a sajtóvállalkozásokat, hanem aszerint, hogy hol képezhető a legnagyobb profit. Az internacionalista tőke fogja uralni hosszú távon a média-birodalmat. Most jön el igazán a hitbizományok és a patrónus-kliens kapcsolatok ideje. **Csodálkoznánk például, ha Horn Gyula, a kitiüntetések és alkalmi kölcsönök kijárásának fejében nem ígérte volna már rég oda a TV2 koncesszióját Josef von Ferenczynek, kedvenc címzetes nagykövetének. Minek következtében annak egyik érdekeltisége, az MTM Kommunikációs Kft. ugrásra készen áll a zsíros koncert, csak intsen be a kiterjedt kapcsolatokkal rendelkező médiamenedzser, aki persze nem professzor, hisz épp annyira nem végzett egyetemet, mint Lengyelország új baloldali elnöke. Viszont több magyar néző folyamatosan felismeri a képernyőn, mint jól bevált egykori kémelhárító századosát. Van persze modern, fiatal riválisa is, a snájdig Mark Palmer, volt budapesti amerikai nagykövet, aki úgy tenyerelt rá a cseh kereskedelmi televíziózásra, hogy az állami csatornák rögtön elvesztették hirdetési bevételeik kétharmadát, amiért is az államnak nyolc és**

félszeresére kellett növelnie támogatását, ha nem akarta tétlenül nézni a nemzeti adó csődbemenetelét.

A Ferenczy Média csoport

A nemzetközi monopóliumok, amint megkapaszkodtak, a saját képükre formálják a magyar televíziózást, rádiózást is, s ne legyenek illúzióink, mert a vadkapitalizmus és a szabadrablás körülményei között nem a kuratóriumok ajánlásai örvendenek majd a legnagyobb tekintélynek. Ma minden második újságíró munkanélküli, finoman szólva: szabadúszó, s egyre arrogánsabban bújnak elő a holnap kegyetlen sajtóvállalatai, a sajtóholdingok, amelyek bekebeleznek, adnak-vesznek, nem más szempont szerint, mint: mi a leggyorsabban megtérülő, a legkényelmesebb demokráciakímélő megoldás. A független és ellenzéki erők pedig úgy szorulnak ki a hír-és politikai műsorokból, mint a Fradi-szurkolók az amszterdami Ajax-stadionból: be sem tehetik a lábukat.

A tömegkommunikáció egyik alaptörvénye hármias vi-

szonyt fejez ki: a közlő, a közvetítő és a befogadó viszonyát, tehát a hatalom, a médium, és a néző-hallgató információs kapcsolatát. Ma mindhárom tényező elégedetlen azzal, ami van, s tán csak a hatalom reménykedik igazából: hamarosan a tulajdonosok vállára teszi át nyűgös kötelezettségeit. A közvetítő retteg az elbocsátástól, kiszolgáltatott és megalázott, s mindinkább a tulajdonos kegyeit leső zsoldossá válik. A néző és a hallgató – ez a legkisebb gond, felülről lefelé nézvést, mert mindig ő számított a legkevésbé, mondhatott akárki akármit arról, milyen műsort is szeretne. Rá csak hivatkozni szoktak, mint statisztikai átlagra, vagy a közvélemény alkalmi hangjára, noha ő az információáramlás alanya, tárgya és célja, aki előfizetési díjat fizet és adózik a költségvetésbe. Ő, a befogadó nagyon unja a médiaháborút, s azt, hogy mind nehezebben lehet kibogozni a valóságot a hatalmi érdekekkel átszőtt adásokból. Mint szellemi fogyasztó, zokszó nélkül kénytelen azt venni, amit kap, ha tetszik, ha nem. Most egy elég átlátszó törvénnyel akarják elhitetni vele: erre vár már évek óta, ez aztán érte van az első betűtől az utolsóig. Hát nem!”

Vajon mi változott 15 év alatt a média világában, amelybe egy iskolázatlan fűszeres, gyarmatáru kereskedő nyomot hagyva belekapart, s a Rákosi rendszer katonapolitikai osztályának elhárító őrnagyaként belekóstolva a hatalom ízébe, a kettőt – az üzletet és a politikát – jó érzéssel úgy kötötte össze, hogy nemzetközi sikerre vitte ötleteit, ösztönös felismeréseit és megvalósította álmait, melyekkel az általa annyira megvetett tömeg fölé emelkedhetett.

(2011)

Dr. Ilkei Csaba
tudományos kutató

Göncz Árpád disszidálni akart, felesége és az Index nem tud róla

Összehasonlító elemzést közölt az Index pénteken a négy köztársasági elnökről (Göncz, Mádl, Sólyom, Schmitt), életútjuk, szakmai és politikai pályájuk alapján megállapítva az írás címében: *"Csak Schmitt volt lojális a Kádár-rezsimhez."*

Eddig rendben, nekem is azt mondta Horn Gyula 2004. január 21-én a Budapest TV-ben: *"A Palival mi mindig szót értettünk."*

Göncz Árpád

Aztán szó esik arról, hogy Sólyom, Mádl és Schmitt is részben német nemzetiségű családból származtak, Schmitt családja a németországi Ettlingentől érkezett Magyarországra, Sólyom már ötévesen tudott gót betűkkel írni, Mádl csak a háború után, az elemi iskolát elvégezve került vissza a Veszprém megyei Bánd német nemzetiségi közös-

ségébe.

A Göncz család viszont csáktornyai, Göncz anyja erdélyi származású volt.

Az elemzés Göncz Árpáddal kapcsolatban ezt közli:

"Göncz Árpád a háború után, 1946-ban házasodott meg, felesége a családjával 1945-ben Sopronból mehetett volna nyugatra, de miatta maradt itthon, mert Göncz min-

dig azt mondta: "ő az országot se jobbra, se balra, ő ide született, ő itt marad."

Az idézet Göncz Árpádnétól, a Kézenfogva Alapítvány vezetőjétől hangzott el egy 2003-as rádió műsorban. (2003. április 28, Kossuth Rádió, "Névjegy", szerkesztő-riporter: Ferenczi Ágnes, felelős szerkesztő: Kondor Katalin.) A tágabb szövegkörnyezet a könnyebben érthetőség kedvéért:

Műsorvezető: - Annyian disszidáltak, ezt lehet, hogy meg kell magyarázni megint, tehát elhagyták az országot, 200 ezer ember, köztük olyanok, akik tevélegesen részt vettek a forradalomban, nem biztos, hogy fegyverrel, hanem csak szóval, vagy tollal, mint például Göncz Árpád. Soha sem jutott eszetekbe? Hiszen még 44, vagy 45-ben is el lehetett volna hagyni...

Göncz Árpádné: - Igen, ez azért nem volt kérdés, mert annak idején már 44-ben, mikor háború volt, akkor mi éppen nem voltunk Pesten, úgyhogy nem voltunk együtt, de ezt Árpád akkor már tisztázta, hogy ő az országot se jobbra, se balra, ő ide született, ő itt marad. Ezt én egy az egyben átvettem, úgyhogy a családomban sem merült föl, hogy mi már akkor 45-ben, tudod hát akkor is volt egy óriási kimenekülési hullám, mert a Pénzügyminisztériumot közben 44 nyarán kitelepítették, és mi Sopronban szabadultunk föl, na ott volt az hogy ugye a minisztériumi tisztviselők nagy része ment tovább nyugatra, és akkor mindenkitől megkérdezték, hogy megy vagy marad. Akkor apám azt mondta, hogy ugye én vagyok a családban a jövő, akkor ezt én döntsem el. Nekem bezengett amit az Árpád eddig már x-szer elmondott, **hogy ő innét se jobbra, se balra, akkor maradunk. Maradtunk!"**

J E G Y Z K Ö N Y V

Dr. Göncz Árpád kihallgatásáról

Budapest, 1947. május 27.

Dr. Göncz Árpád
1927. Budapest
Heimer Ilona
sz. János
17. Bécs

Tárgy: Ismeretterjesítő életútját.

Telepítés: Értelmiségi származású vagyok, apám sportoktató volt, főleg. Olaszországban voltott. Jelenleg az Újpesti Rusipari Vállalatnál statisztikus.

Középiskolai tanulmányaimat a Verbőczy gimnáziumban végeztem. 1940-ben 1941-ben lettem levelező doktorátust. Egyetemi tanulmányaim alatt az Országos Földhivatal Közlönyénél dolgoztam, mint tisztviselő. Megtakarítottam 1946-ig a munkáimért dolgoztam. 1944 novemberében a Magyar Honvédség Katonának a 25-ös honvédi katonai szolgálatára. Később a Magyar Honvédség Katonaként a 25-ös honvédi katonai szolgálatára. 1944. december 9.-én megszöktem. Mint szökő katonát. 1944. december 11.-ig Budapesten bujkáltam. Ezt követően szüleim lakásán bujkáltam 1945. január végéig.

1945. január 31. 1946-ig az Országos Földhivatal Közlönyénél dolgoztam.

1945. januártól a FKP tagja vagyok. 1945. februártól 1947. júliusig

FKP Országos Központjában, illetve a Parlamentben dolgoztam. Az FKP

Országos Központban egy ideig az FKP bujkálási szervezeténél, majd

Országos titkára voltam, majd az FKP Parlamentben csoport titkára vol-

tam. 1947. júliustól szeptember közepéig előzetes letartóztatásba

vettem a Kat.Pol. osztályon. Ezt követően hat hónapig munkanélküli vol-

tam, majd az "Április 4" Gépgyár-ban dolgoztam, mint csőszerező egy hó-

napig.

Göncz Árpád

ABTL 3.1.9. 1500031-5.

Göncz kihallgatási jegyzőkönyv (1. oldal.).

1948. januártól 1950. végéig a Vegyipari Egyetem tanáraként, mint
lánghegesztő 1950. januártól a Talajjavító Vállalatnál, illetve az
Agrár-tervénél dolgoztam 1956. szeptemberig. Itt voltam tervező
agronómus is dolgoztam.

1956. októbertől az Országos Növény- és Mezőgazdasági Intézetnél
dolgoztam mint agronómus.

Kérdés: Bántott-e? Valamikor Hincsekékkel kapcsolatban volt-e
előzde ellen?

Válasz: Bántott nem voltam előzetes letartóztatásban voltam 1947-
júniusától 1947. szeptember közepéig. Gyakorítottam, hogy a Nagy
Ferenc féle Összeesküvésről régebbi tárgya, illetve annak feltétele-
zés folytán voltam letartóztatva, hogy az Erdélyből Budapestre
járt csoporttal, személyekkel az Országos központban tárgyaltam
és az az erdélyi csoport tevékenysége kapcsolódik-e a Nagy Ferenc
féle Összeesküvéshez. Ugyan a Bíróság elő nem került, még a vizsgál-
ók engedtek szabadon.

Kérdés: Volt-e más valakivel egyben eljárás Ön ellen.

Válasz: Nem ismerek semmilyen egyben eljárást ellenem.

Kérdés: Ezen az Összeesküvésről, hogy mikor milyen üggyel volt
letartóztatva. Aztán annak arra, hogy Ön már 1947-ben a Kat.
Pol-ról letartóztatásban.

Válasz: 1947. szeptember elején a Kat. Pol-ról történt letartóztatás
után kb. két hétre tiltott határátlépést kíséreltem meg Ausztria felé.
Ez először Sopron mellett próbáltam átmenni a határon, nem sikerült
mert Szentgotthárdra mentem. Szentgotthárdon egy vendégfogadóban a pin-
gint kaptam meg, arra, hogy hozzon össze valakivel aki elvisz a ha-
táron. Az intézkedésnek eleget tett, megismertem is egy személyt,
aki egy bizonyos összegért, hogy mennyiért azt nem tudom emlékszem
- ígéretet tett, hogy elvisz a magyar-osztrák határhoz. Este el is
mentem Ausztria felé, azonban egy határőrségi falu szélén a
határőrség járőrre elfogott. Ezt követően bezárították Szentgotth-
árdra, majd másnap reggel Szombathelyre. Másnap eltele után
egy kihallgatás után felszállították Budapestre a Csengeri utcába.
Csengeri utcában ismét kihallgatás, majd kb. három nap múlva át-
szállítottak a kat. pol.-ra. A kat.-pol.-ra kb. egy hétig tartottak
fogva, majd szabadlábra helyezték. Erre a tevékenységemre, tiltott
határátlépés kísérlésére - a hatóságok később sem tértek vissza.

Kérdés: Akarta magával vinni külföldre a nyári háziútát?

Felelet: Nem, nem akartam.

Kérdés: Választ nem fordom el. Aztán k van arra, hogy ön
volutát akart kivinni az országból? Felelősként tegyen őszinte
vallomást erre.

Felelet: Előkezeteszerint volt Sopronban, hogy Szentgotthárdon,
essz leg a Szentgotthárdi pontszól vándoroltam zugban schillinget,
nem emlékszem erre, hogy milyen befolyással erre sem hogy mennyit
vándoroltam. Lehetséges, hogy 100, lehet az is, hogy 100 schilling-
től vettem.

Kérdés: Mondja el, hogy 1947. júniusától a mai napig, illetve az-
őszetbevételeig a volt EKP funkcionáriusai közül kívül tartott
kapcsolatot? Mondja el azt is, hogy a volt EKP funkcionáriusokon
kívül kívül tartott kapcsolatot?

Felelet: Az EKP volt funkcionáriusai közül az alább felsoroltakkal
volt kapcsolat.

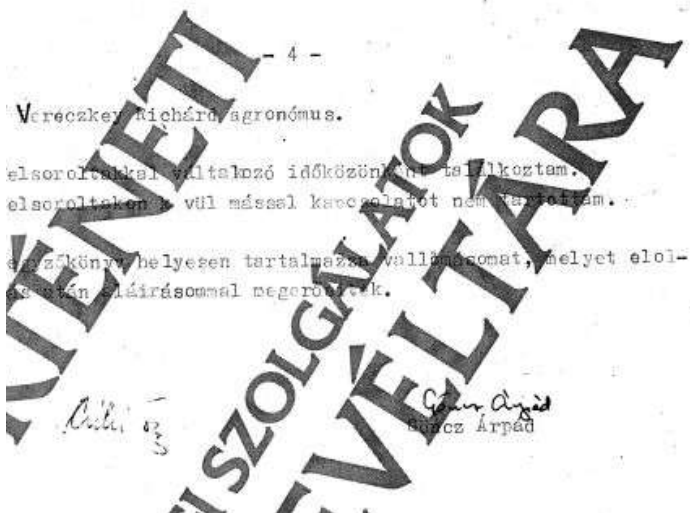
1./ Kiss János	volt képviselő	disszidált.
2./ Horváth János	volt "	"
3./ Gyöngy Lajos	volt "	állami gazdaság alkalmazott.
4./ Dancs József	képviselő	Szabad Föld szerkesztő.
5./ Kovács Béla	volt miniszter	
6./ Csontváry József	ügyvéd	
7./ Martay György	főtitkár h.	
8./ Antal József	ny. miniszter	
9./ Zsolt Ferenc	képviselő	
10./ Csáka Antal	képviselő	
11./ Rácz István	volt képviselő	
12./ Kócs László	Pügg. Ifj. Közp.	

Ezeken kívül kapcsolataim a következők voltak.

1./ Rácz Tamás	közgazdász
2./ Szabó Kálmán	mérnök
3./ Hecsenasz György	történész
4./ Koltai György	mérnök
5./ Soós Julia	tanárnő
6./ Dr. Bibó István	
7./ Gegus Ernő	mérnök
8./ Kelenen Sándor	

Törles
eredeti iraton!

ABTL 3.13.1500002 27

Göncz kihallgatási jegyzőkönyve (4. oldal)

A fentiekből tehát nyilvánvaló, hogy Göncz Árpádné 2003-ban, az Index 2010-ben nem tud arról a tényről, hogy Göncz Árpád - idézett kijelentései ellenére - **1947 szeptemberében tiltott határátlépést kísérelt meg Ausztria felé.** Erről abban a jegyzőkönyvben vall, amelyet a Bibó István és társai elleni rendőrségi vizsgálat során vettek fel 1957. május 27-én a BM. ORFK II. Politikai Nyomozó Főosztályának VIII. Vizsgálati Osztályán.

A 4 oldalas jegyzőkönyv minden oldalát külön-külön, majd végül az egészet aláírta Göncz Árpád, a hatóság részéről Csiki István r. őrnagy kihallgató főtiszt szignálta. A jegyzőkönyv megtalálható és olvasható az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában. (ÁBTL 3.1.9. V-150.003/2-c)

A kihallgatás elején Göncz Árpád ismerteti életrajzát. A 2. oldal tanúsága szerint a kihallgató tiszt közbevág. Innen szó szerint ismertetjük a tárgyi részre vonatkozó kérdéseket és feleleteket.

Kérdés: Büntetve volt? Valamikor Müncheniakkal kapcsolatban volt-e elítélés Ön ellen?

Válasz: Büntetve nem voltam. Főszerepet a katonatásban voltam 1947-ig, majd 1947. szeptember közepéig. Gyakorított voltam, hogy a Nagy Ferenc főle Úszáseskövésztől részesüljek, illetve annak feltételezése folytán voltam letartóztatva, hogy az Erdélyből Budapesten került csoporttal, szembeállítva az Alföldi országos központban tárgyaltam és az az erdélyi csoport tevékenysége kapcsolódik-e a Nagy Ferenc főle Úszáseskövészt. Ugyan a Bíróság elé nem került, még a vizsgálók engedtek szabadon.

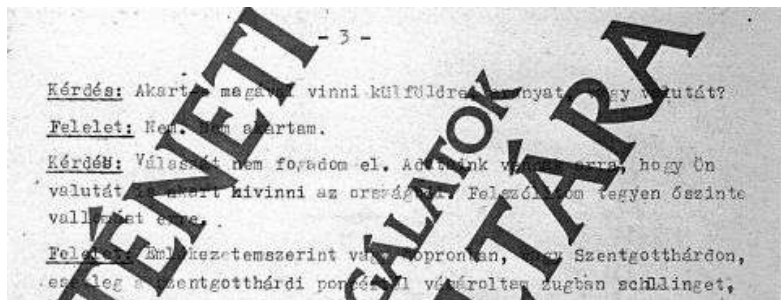
Kérdés: Volt-e még valamilyen ügyben eljárás Ön ellen.

Válasz: Nem ismerek semmilyen ügyben eljárást ellenem.

Kérdés: Tegye Ön ösztönözést arról, hogy mikor milyen módon volt letartóztatva. Aztán nekem annak arra, hogy Ön már 1947-ben letartóztatva volt, majd a Kat. Pol.-ról történt letartóztatásban.

Válasz: 1947. január elején a Kat. Pol.-ról történt letartóztatás után kb. két hétre tiltott határátlépést kifizeltem az Ausztria felé. Mivel a határon próbáltam átmenni a határon, de nem sikerült, majd Szentgotthárdra mentem. Szentgotthárdon egy vendéglőben a pincért kértem meg arra, hogy hozzon össze valakivel aki elvisz a határon. Az emberemnek eleget tett, megismertett egy személylyel, aki egy bizonyos Úszásért, hogy mennyiért akarok megemlékezni - ígéretet tett, hogy elvisz a magyar-osztrák határhoz. Este el is mentem Ausztria felé, azonban egy határmentő falu szélén a határőrség járőre elfogott. Ezt követően beszállítottak Szentgotthárdra, majd másnap reggel Szombathelyre. Kb. egy nap eltelté után egy kihallgatás után felszállítottak Budapestre a Csengeri utcába. A Csengeri utcában ismét kihallgatás, majd kb. három nap múlva átszállítottak a kat. pol.-ra. A kat. pol.-ra kb. egy hétig tartottak fogva, majd szabadlábra helyezték. Erre a tevékenységemre, tiltott határátlépés kísérletére - a hatóságok később sem tértek vissza.

A jegyzőkönyvnek a tárgyra vonatkozó része, "A" oldal

A jegyzőkönyvnek a tárgyra vonatkozó része, "B" oldal

" Kérdés: - Büntetve volt? Valamilyen bűncselekménnyel kapcsolatban volt-e eljárás Ön ellen?

Felelet: - Büntetve nem voltam. Előzetes letartóztatásban voltam 1947 júliustól 1947. szeptember közepéig. Gyanúsított voltam, hogy a Nagy Ferenc féle összeesküvésben részt vettem -e, illetve annak feltételezése folytán voltam letartóztatva, hogy az Erdélyből Budapesten járt csoporttal, személyekkel az FKP országos központban tárgyaltam és az erdélyi csoport tevékenysége kapcsolódik-e a Nagy Ferenc féle összeesküvéshez. Ügyem a Bíróóság elé nem került, még a vizsgálók engedtek szabadon.

Kérdés: - Volt - e még valamilyen ügyben eljárás ön ellen?

Felelet: - Nem indítottak semmilyen ügyben eljárást ellenem.

Kérdés: - Tegyen őszinte vallomást arról, hogy mikor milyen ügyben volt letartóztatva. Adataink vannak arra, hogy Ön már 1947-ben miután a Kat.Pol.-ról kikerült, volt letartóztatásban

Felelet: - 1947 szeptember elején a Kat. Pol.-ról történt szabadulás után kb. két hétre **tiltott határátlépést kíséreltem meg Ausztria felé.** Először Sopron mellett próbáltam

átmenni a határon, ez nem sikerült, majd Szentgotthárd-ra mentem. Szentgotthárdon egy vendéglőben a pincért kértem meg arra, hogy hozzon össze valakivel, aki elvisz a határon. Az a kérésnek eleget tett, hogy elvisz a magyar-osztrák határhoz. Este el is indultunk Ausztria felé, azonban egy határ menti falu szélén a határőrség járőre elfogott. Ezt követően beszállítottak Szentgotthárdra, majd másnap reggel Szombathelyre. Kb. egy nap eltelté után, egy kihallgatás után felszállítottak Budapestre a Csengeri utcába. A Csengeri utcában ismét kihallgattak, majd kb. három nap múlva átszállítottak a kat.pol.-ra. A kat.pol.-on kb. egy hétig tartottak fogva, majd **szabadlábra helyeztek**. Erre a tevékenységemre, - tiltott határátlépés kísérletére - a hatóságok később sem tértek vissza.

Kérdés: - Akart-e magával vinni külföldre aranyat, vagy valutát?

Felelet: - Nem. Nem akartam.

Kérdés: - Válaszát nem fogadom el. Adataink vannak arra, hogy Ön valutát is akart kivinni az országból. Felszólítom, tegyen őszinte vallomást erre.

Felelet: - Emlékezetem szerint vagy Sopronban, vagy Szentgotthárdon, esetleg a szentgotthárdi pincértől vásároltam zugban schillinget..."

Göncz Árpád tehát 1947 őszén kísétált a hírhedt HM katonapolitikai osztályról, a hatóság megbocsátott neki, semmilyen büntető eljárás nem indult ellene, később soha sem tértek vissza az ügyre. Ezzel szemben másokat tiltott határátlépés kísérlete miatt megvertek, elítéltek, internálótáborba küldtek, netán kémgyanúsak lettek, a priusz végig kísérte minden lépésüket lakó-és munkahelyükön, figyelték őket, s volt, kinek egy ideig rendszeresen jelentkeznie kellett a rendőrségen.

Hogy mi történt a háttérben, mi volt a megbocsátás ára, -

még nem tudom. S nem is találhatok. Ám szeretnék emlékeztetni arra, amit már megírtam "**A behálózott első szabadon választott magyar országgyűlés**" című tanulmányomban.

Göncz Árpád és Ilkei Csaba 1997-ben az MTV-nek készült tv-interjú felvételén

1989 decemberében az állambiztonsági főcsoportfőnökség vezetői már jól látják az új pártok meghatározó politikusait, vannak hazai és nemzetközi információik arról: kik lehetnek az ország leendő vezetői a legfontosabb közjogi posztokon. Ennek tulajdonítják egyesek annak a rejtélyes folyamatnak a megindulását, melynek nyomán fontos dossziékból kritikus oldalakat emelnek ki selejtezés címén és megsemmisítik azokat. Semmi sem indokolja ezt a múlt valós megismerése elleni, a történettudomány és a levéltárak alapvető érdekeit negligáló drasztikus lépést, hacsak nem a tények meghamisításának politikai szándéka.

Az egyik feltűnő beavatkozás 1989 december 18 és 22 között történik Bibó István, **Göncz Árpád** és társaik 1957-58-i büntető eljárási és bírósági peres anyagait őrző tucatnyi dossziében. A csonkítás Bibót és Gönczöt egyaránt érinti. **Eltűnik** a leendő köztársasági elnök 3.1.9. V-150.003/2-c jelű vizsgálati dossziéjának záró lapja (400.old.), a 3.1.9. V-150.003/5 jelű dossziéből csaknem 100 oldal, köztük záró lapok, összefoglaló jelentés, figyelési jelentések, őrizetbe vételi javaslat, térkép, fényképek, fotó kópiák,

nyilvántartási határozat, feljegyzések, kérdőjegyek, stb.

48	- " -	24.	391-399	
49	Dr. Göncz Á. kiegészítő vall.		394-399	
50	Zárólap		400.	(Kiemelt) 1980. XII. 18.

Iratkiemelés Göncz Árpád egyik dossziéjából 1989. december 18-án

48	Dr. Göncz Á. ügyében	232-239	
49	Örökteljesítési javaslat	239-231	
50	Örökteljesítési jelentés	232-233	(Kiemelt) 1980. XII. 18.
51	Feljegyzés	234	
52	Kérdőjegyek	235-266	(Kiemelt) 1980. XII. 18.

Iratkiemelés Göncz Árpád másik dossziéjából 1989. december 22-én

A **kérdőjegyek** különösen érdekesek voltak, mert sok mindentről árulkodtak, ha véletlenül megmaradtak, ha bent felejtették őket a dossziékban. A kérdőjegyeken, szolgálati jegyeken a belügyi szervek - szigorú belső szabályok betartásával - az operatív és hálózati nyilvántartásból "priorálhattak", azaz ellenőrizhették, hogy egy-egy személynek van-e szervezési kartonja a nyilvántartásban, illetve van-e róla olyan tény, mely priusz tárgyát képezhette. A karton alapján lehetett eljutni az illető dossziéjához.

Egy ilyen priorálást kérő szolgálati jegyből tudjuk például, hogy a BM X. osztálya, az operatív nyilvántartó 1954 június 15-i "Szigorúan titkos - H" válasza szerint **Aczél György** a BM Büntetés végrehajtás Operatív Osztályának hálózati ügynöke - tehát fogdaügynöke - volt. (ÁBTL. 3.1.9. V-142696)

(2010)

Dr. Ilkei Csaba,
tudományos kutató

A kormány intézkedései visszalépést jelentenek az ügynökmúlt rendezésében

A kormány nyilatkozata az ügynökmúlt feltárásáról nem mozdítja elő, hanem még jobban visszaveti a súlyos politikai adósság rendezését.

A Fidesz, akárcsak a többi parlamenti párt az elmúlt húsz évben, sorai védelmében mindig megakadályozta a jogállamisággal ellenkező tisztázatlanság és bizalmatlanság légkörének törvényes felszámolását, konzerválta a zsarolás, az időzített lejáratás és az aktuálpolitikai haszonszerzés lehetőségét, aminek következtében az egykori állambiztonsági hálózati személyek és a hivatásos államány tagjai nem távoztak az állami és kormányzati posztokról, a közéletből és a közvéleményt formáló személyiségek köréből.

Rétvári Bencének, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium parlamenti államtitkárának nyilatkozatából az derül ki, hogy

a levéltárak **eredeti dokumentumainak széthordásával** ellehetetlenítik a történettudományi kutatásokat, az ügynökök érintettségének hiteles bizonyítását, a bíróságok előtti eljárást, történelmi múltunk forráskritikára alapozott feltárását. A centralizált titkoszolgálatoknak nem kell átadniuk a visszatartott eredeti iratokat, a mágnesszalagok feltárt ügynökadatait semmilyen civil kontroll számára, ellenőrizhetetlenül manipulálhatják azokat a jövőben a betekintés lehetővé tétele nélkül.

A szakmai minimummal és a hatályos törvényekkel ellentétes gyakorlatot kíván bevezetni a kormány olcsó propagandafogásként, amely csak a tájékozatlan és kellő ismeretek nélküli kívül állóknak jelenthet érdekességet, valójában közérdekellenes, és **helyrehozhatatlan károkat okozó merénylet** a tudományos élet törvényes gyakorlata számára. Sérül *a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény; a közokiratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény; az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény.* Természetesen mennyiségi alapon ezeket a jogforrásokat egy pillanat alatt el lehet söpörni, de kinek az érdekében áll az amúgy ritka minőségi törvényalkotó munka bevált gyakorlatának felszámolása?

Egyetlen szót nem szól a kormány arról, hogy milyen **szankciókat** kíván alkalmazni a leleplezett és felkutatandó állambiztonsági hálózati személyekkel és hivatásos kapcsolattartó tisztjeikkel szemben, **miként kívánja távol tartani** őket a politikától, a közélettől, a közvélemény formáló személyiségek körétől, illetve **mi-ként távolítja el** őket jelenlegi magas beosztásaikból.

Mi lesz a kormánypártok vezető politikusaival, így például **Szita Károllyal**, a "Krakus Péter" fedőnevű egykori III/II-es titkos megbízottal, aki rokonairól is jelentett, vagy az Orbán kormány miniszterével: **Boros Imre "D-8"-as** szti-tisztel, III/II-es főoperatív rendőr századossal (ma vezető jobboldali publicista és tévékommentátor), vagy **Martonyi János** külügyminiszterrel, a

"Magasdi", illetve "Marosvásárhelyi" fedőnevű állambiztonsági informátorral?

Mi lesz a jobboldali közmédiaokban dolgozó egykori állambiztonsági **hálózati személyekkel**?

Melyek lesznek az új átvilágítási törvény kritériumai, s kikre terjed ki?

Meddig tartható fenn az a nevetséges állapot, hogy az elmúlt 10 évben megvizsgált **12 ezer** személy közül mindössze **112-en** váltak meg tisztességüktől azután, hogy ügynökmúltjuk napvilágot látott, vagy ezt megelőzendő maguktól lemondtak?

Meddig zajlik még a társadalom félrevezetése a papírt lobogtatók által? Mert akik papírt lobogtatnak, hogy őket átvilágították, s nem találtak semmit, azok is keveset bizonyítanak. Csupán annyit, hogy nem voltak nyilasok, karhatalmisták, vagy **III/III-asok**. De ettől még lehetnek: **III/I-es** hírszerzők, **III/II-es** kémelhárítók, **katonai hírszerzők** és **katonai elhárítók**, szigorúan **titkos tisztek**, „**T**”-lakás **gazdák**, **társadalmi kapcsolatok**, **fogdaügynökök**. Sőt, lehet, **hogy ténylegesen III/III-asok voltak**, de az átvilágító bírácnak akkor és ott a **négy** levéltári bizonyítékból (6-os karton, szervezési nyilatkozat, jelentés, pénzügyi bizonylat) nem állt rendelkezésre legalább **kettő**, hanem csak **egy**, továbbá a szervező, a kapcsolattartó és a vonalvezető állambiztonsági tiszt vallomása sem volt meg, vagy nem volt terhelő (mert többen szándékosan felejtettek), ebben az esetben a bírác kénytelenek voltak érintetlenséget igazoló papírt kiállítani. Nos, ezeket aztán lehet lengetni!*

Az amatőr és dilettáns elképzelések következménye lehet, hogy ha az előbbiekből már minden eredeti dokumentumot hazacipeltek azok, akik szerepeltek a jelentésekben, soha többé nem lehet bizonyítani hitelesen ügynök érintettségüket, s ez még inkább így lesz azok esetében, akiket még csak ezután kellene átvilágítani, de addigra már nem marad utánuk semmi, mert egyesek előrelátó módon **irányították** a laikus elemek érdeklődését, válogatási és zsákmányszerző szándékát. És mi lesz például akkor, ha egy eredeti dokumentum egyetlen oldalán harminckét

név szerepel? Ki vigye majd haza? Kisorsolják?

A világ levéltárai, közgyűjteményei, múzeumi tele vannak *”erkölcstelen”* dolgokkal, mégsem fosztják ki őket, hanem őrzik, mert emberi gyarlóságokból és erényekből egyaránt építkezik a történelem, amelynek megismerése jogunk, s mi több: kötelességünk. Amikor **Lenin** és **Trockij** angol és német bankárok pénzén fellázította Oroszország proletárait és muzsikjait, a forradalom ezen tudatlan győzteseinek megkezdték a múlt rendszer burzsoá maradványainak lerombolását: felszedték a vasúti síneket is. És nagy károkat okoztak mindaddig, míg fentről, a moszkvai Népbiztosok Tanácsából le nem szóltak, helyszínre küldve a Csekát, hogy *„Állj! Azokon a mi vonatainknak is közlekedniük kell!”*

Sem „forradalmi” hevülettel, sem ájtatos moralizálással, sem aktuálpolitikai pr-fogással nem menthető, nem magyarázható az előrelátás hiánya, a történelem kidobása, privatizálása és rendőri felügyelet alá helyezése, a jog és a történész-levéltárosi szakma alapvető érdekeinek semmibe vétele. Még nem késő, hogy a naiv és tájékozatlan politikusok életükben tán először ellátogassanak egy-egy levéltárba, kezükbe vegyenek egy eredeti és egy másolt iratot, s valaki szépen, tagoltan a dolgok összefüggő logikájával elmagyarázza nekik: miért akarnak rosszul dönteni.

(2010)

Dr. Ilkei Csaba **tudományos kutató**

---

* A szerző utólagos megjegyzése:

[Egy kis módszertani kiegészítő ismétlésként.

A hatályát veszített, többszörösen módosított átvilágítási törvény a politikai, szellemi elit vezető tisztséget betöltő, meghatározott körére terjedt ki. Az ezt követő és jelenleg is érvényben lévő **2003. évi III. törvény** az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról minden közszereplőre vonatkozik.

„Közszereplő: az a személy, aki közhatalmat gyakorol, gyakorolt vagy közhatalom gyakorlásával járó tisztségre jelölték, illetve aki a

---

politikai közvéleményt feladatszerűen alakítja vagy alakította.” - mondja ki az 1.§ (2) 13. pontja.

„Hálózati személy az a személy, aki az e törvény hatálya alá tartozó iratokat keletkeztető szervezetek számára titokban, fedéssel és fedőnévvel jelentést adott, vagy ilyen jellegű beszervezési nyilatkozatot írt alá, vagy ilyen tevékenységért előnyben részesült.” (1.§ (2) 5.

Tehát a feltételek **bármelyikének vagylagos meglete** (vagy jelentést adott, vagy beszervezési nyilatkozatot írt alá, vagy előnyben részesült) **önmagában** is megalapozza az érintettséget. Hozzáteszem: értelmezésükhöz azonban általában szükséges a hálózati nyilvántartásba vételt igazoló, s a hálózati személy adatait tartalmazó 6-os karton. Eddig még sohasem találtak hamis 6-os kartont, csak a bíróság előtt hazudozó beszervező és kapcsolattartó tiszteket.

Nem árt emlékeztetni a tudományos kutató azon jogosultságára, hogy az érintett **beleegyezése nélkül is** nyilvánosságra hozhat személyes adatot, ha az a történelmi eseményekről folytatott kutatások eredményeinek bemutatásához szükséges. (A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. tv. 32.§ (3) b. illetve: Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. tv. 12.§ (3) b. pontja).

Amikor még egyik törvény sem létezett, 1990-94 között is volt néhány biztos támpont. Több példa szerint is eredményt hozott – teljes bizonyossággal vagy nagy valószínűséggel – a megmaradt kartonos operatív és hálózati nyilvántartás anyagának **keresztellenőrzése**, azaz egybevetése a kiegészítő vagy ráutaló okmányokkal, így a BM volt személyzeti főosztályának és külügyi osztályának zárt irattári anyagával, továbbá a pénzügyi osztályon fellelt bizonyítékokkal (fizetési listák, elszámolások, jutalmak); a bíróság előtt hatásos volt az egykori beszervező és kapcsolattartó tiszt őszinte, feltáró vallomása, kiegészítve a vonatkozó tisztevel, aki ellenőrizte a hálózati személy és a kapcsolattartó tiszt viszonyát.

Ma is alig esik szó azokról az esetekről, amikor a jelentések **tartalom-elemzésével** állapítjuk meg az érintettséget. Például: a Független Kisgazda Párt egyik frekvenciált történelmi vezetőjéről nem maradt fenn sem beszervezési, sem munkadosszié, s nincs 6-os kartonja sem, tehát formálisan semmilyen a törvény által nevesített bizonyító eszköz. Mégis, meglévő jelentéseiből tartalomelemzéssel – életútja, politikusi pályája eseményeinek és a jelentésíró által említett tények, körülmények összefüggéseinek feltárásával - tökéletesen azonosítható. Tartalomelemzésre persze nem vállalkoztak az átvilágító bírák, s mai ítélkező kollégáik sem szeretik ezzel tölteni az időt; sablonos, mechanikus, esetleges és kiszámíthatatlan a két törvény nyomán kialakult vegyes gyakorlat. A történéseknek, levéltári kutatóknak mégis le kell tenniük a jog asztalára elmélyült, nagy türelmet igénylő munkájuk szakszerű eredményét, hogy a mindig időzavar-

---

ral küszködő bírák is jogi meggyőződésükké formálhassák a tudományos kutatómunkával feltárt ismeretanyagot, kellőképp megalapozva indoklásukat a társadalom számára is megnyugtató ítéletekhez.

Az eredeti nyilvántartást hiánytalanul és hitelesen őrző **mágnesszalagok** manipulálatlan megnyitása, kinyomtatása pedig új fejezetet jelenthet az ügynök ügyek tényszerű rendezéséhez.]